

Dường Thành Công

LORD BADEN-POWELL

Đường Thành Công

Sir Baden Powell Of Gilwell

Lời Tựa

Đây là đại cương về nội dung của quyển sách nói về cách quan niệm "thành công".
Làm thế nào cho được vui sướng bất luận giàu hay nghèo.
Một cuộc chèo thuyền là hình ảnh hành trình của đời người.
Một lão tráng-sinh phải chỉ vẽ cho anh cách chèo chống.
Chỉ có một thứ thành công đích thật đó là hạnh phúc.
Hai giai đoạn tiến tới Hạnh phúc là: Xem đời như một trò chơi và mở rộng tình thương.
Người Miến Điện (bây giờ là Myanmar) là một thí dụ về dân tộc sung sướng:
Hạnh phúc không phải là một thú vui tầm thường, cũng không phải do của cải tạo nên.
Đó là thành quả của một công việc tích cực chứ không phải là tiêu cực hưởng thụ một lạc thú.
Sự thành công của anh tùy thuộc vào sự cố gắng bản thân trên đường đời.
Và trong cách xa lánh những nơi nguy hiểm.
Cần phải tiếp tục tu luyện bản thân để bỏ tước những điều học tập ở trường.
Hãy tiến lên với lòng tự tin.
Hãy tự lái lấy chiếc thuyền của anh.

LÀM THẾ NÀO CHO ĐƯỢC VUI SƯỚNG BẤT LUẬN GIÀU HAY NGHÈO

ĐƯỜNG ĐỜI

Một lần tôi gặp bão thành linh trong khi đang chèo một chiếc thuyền bằng vỏ cây phong trên mặt hồ, ở miền Bắc Canada. Thật là một bài học kinh nghiệm khá hồi hộp nhưng cũng rất đáng giá.
Xuông đã đi qua nào sông cái và suối nguồn có lúc lướt trên dòng nước phẳng lặng có khi vượt qua thác ghềnh hiểm trở nhưng vẫn luôn luôn ở trong một cảnh trí huy hoàng, chuyển biến của núi rừng...
Chúng tôi có một cảm giác mới lạ, khi vừa ra khỏi con sông, xuông lênh-đênh trên mặt hồ rộng lớn. Lúc đầu nắng tốt rồi thành linh bầu trời u ám báo hiệu một cơn dông bão sắp đến. Chiếc thuyền nhỏ bé mỏng manh kia, từ nước đến giờ chỉ là một phương tiện vận tải trên sông, trở nên vật cứu mệnh duy nhất của chúng tôi. Nếu để nước tràn vào và đục một tảng đá (thứ này chả hiếm gì chung quanh chúng tôi) thì rồi đời.
Chiếc giâm bơi, nguyên là dụng cụ để chèo, là phương tiện độc nhất để tránh sự tấn công của những đợt sóng và để tiến tới. Tất cả vận mệnh của chúng tôi đều tùy thuộc vào cách sử dụng chiếc giâm độc nhất ấy.

Trong quyển sách kỳ thú nhan đề là “Rừng”, Stewart E.White chỉ cho bạn cách xoay xở như thế nào cho đúng cách.

“Trong bốn giờ vượt qua một cái vịnh trống trải, anh gặp hàng nghìn đợt sóng, không đợt nào giống đợt nào, mà đợt nào cũng có thể tràn vào thuyền, nếu anh đối phó không đúng cách.”

Khi đợt sóng đến từ đằng mũi, phải chèo phía ngược gió. Khi xuống lướt trên ngọn sóng, để cho đầu đợt sóng đội đằng mũi lên một tí nhưng lúc chiếc xuống sa vào chỗ trũng, cạy mạnh để lấy hướng.

Làm như thế, để cho chiếc thuyền nghiêng về một bên, rồi anh nghiêng phía kia để giữ thăng bằng. Còn lúc đến chỗ trũng, anh chèo vài ba cái để đi tới. Hai cách vận động trên lưng đợt sóng như vậy, phải làm rất cẩn thận lỡ một chút nước sẽ tràn vào xuống.

Khi đợt sóng ở về một bên, phải chèo thẳng tới. Lấy thân mình để giữ thăng bằng. Khi đụng nhằm đợt sóng bên hông, anh nghiêng mình về một bên cho thuyền khỏi lật.

Lúc nguy hiểm nhất là khi đầu đợt sóng lướt qua dưới chiếc thuyền anh. Trong trường hợp sóng to quá, đâm ngang mái giằm vào nước cho thuyền khỏi lật và cúi sát xuống để cho mạn thuyền và nửa sống thuyền chắm dưới nước. Rồi đứng ngay dậy lập tức. Chạm một giây đồng hồ là nhào xuống nước.

Công việc thật là gian khó!

Tác giả cũng tiếp tục chỉ vẽ, đầy đủ chi-tiết nên làm thế nào khi đợt sóng đập thẳng, đập vào một góc hay vào đằng lái chiếc thuyền. Mỗi lần như thế, tất cả vận mệnh của anh đều tùy thuộc vào sự chú ý bền bỉ, lòng can đảm, sức hoạt động tích cực của anh.

Lơi lỏng một chút là thuyền chìm, nhưng cuộc chống chọi có chỗ đền bù, “Chắc không còn gì hơn để làm cho toàn thân, toàn trí, toàn năng lực của anh phải thức tỉnh. Anh thấy vui sướng trong lòng.

Anh Phải đem hết tâm trí và gân sức mà chèo chống

Tất cả những bắp thịt căng thẳng của anh chực sẵn để hành động đúng mức, khi có dấu hiệu. Anh nghe thấy rung động trong người tất cả một sức mạnh tiềm tàng, Trí anh bỏ qua bài toán đã giải quyết với đợt sóng vừa rồi và đang suy tính đối phó quyết liệt với đợt sóng sắp đến... Anh cảm thấy say sưa. Anh nhân cách hóa các đợt sóng. Anh chụp bắt nó như một kẻ thù địch; khi nó bị tan rã; rít lên rồi lòn qua dưới gió, anh mừng quýnh la lên: "Đi đi, đồ khốn nạn. À mi tưởng, mi tưởng đâu có thể...phải không? hê!" Rồi trong tiếng gầm thét và trong sự lôi cuốn của sóng gió, anh khom lưng như một võ sĩ thủ thế để đỡ những quả đấm, anh chờ cho đối phương sơ hở một tí để lướt tới một vài mái chèo. Vì quá bận rộn với việc che ngự các đợt sóng đến nỗi anh không biết đã đi tới với tốc độ nào. Dần dần tới gần đích mà anh không ngờ, cho đến khi chỉ còn vài trăm thước nữa. Lúc này dừng lơ là mà không cố gắng: những đợt sóng gặp trong đoạn trăm thước cuối cùng cũng nguy hiểm chẳng kém gì những đợt sóng cách bờ sáu cây số, mà anh đã tránh được".

Vâng, cuộc đời hoạt động cũng giống như thế.

MỤC ĐÍCH SÁCH NÀY

Tất cả những cái ấy: nào dạo chơi trên dòng nước phẳng lặng lúc đầu nào vào đến hồ rộng, nào những gian khổ đầu tiên, nào những tảng đá và những đợt sóng liên tiếp sau này mà chỉ có tay lái lành nghề mới tránh được, sự vui mừng khi cơn nguy hiểm đã qua, sự đắc thắng khi vào đến bến kín đáo, cuộc lửa trại vui vầy và tối lại...giấc ngủ của những người lữ hành kiệt sức đó là những việc mà một người gặp trong đời; nhưng lắm lúc họ bị chìm đắm vì khó khăn và vì phong ba lôi cuốn, nhất là họ chưa lịch duyệt: họ không ngờ đến và không biết đối phó như thế nào.

Tôi đã kể đôi điều chỉ bảo thiết thực của Stewart White, hồi ký sống động những cuộc dạo chơi trên mặt bể của ông ta. Trong những trang sau đây, tôi cũng muốn cống hiến cho anh những lời khuyên bảo như thế, về cách lái thuyền rút ở kinh nghiệm bản thân của tôi, đối với các thứ tảng đá và các loại sóng mà anh có thể gặp khi chèo chống qua ghềnh thác của đường đời.

Trong số các loại đá nổi và đá ngầm ấy có những thứ mà anh thường thấy trong các cuộc truy hoan ngày trước: "Ngựa - rượu và đàn bà". Thêm vào bọn gốc ghêch và bọn đạo đức giả... Trong đời anh chắc chắn sẽ gặp đa số những thứ ấy. Trong các chương sau đây, tôi có ý chỉ cho anh thấy rằng giữa các chương ngại ấy, có những chỗ tốt và những chỗ nguy hiểm, nhờ Đường, chẳng những anh có thể tránh được, mà còn thu những thắng lợi và tiến tới Thành Công.

LỜI KHUYÊN TRAO LẠI

Tôi lấy làm lạ khi một người từ trần mang theo tất cả kinh nghiệm mà họ đã thu lượm được ở đời lúc còn nông cuồng trong tuổi trẻ hoặc lúc họ đã thành công và để cho con em họ mất công tìm tòi lại kinh nghiệm ấy. Tại sao họ không trao lại cho chúng số kiến thức ấy? Lương tri và giá trị của chúng nhờ thế sẽ lập tức tăng tiến gấp bội. Vì ý nghĩ đó thúc đẩy tôi thuật lại một vài trong số những trở ngại đã gặp trong đời và nói nên làm cách nào để vượt những trở lực ấy. Tôi không nói "cách tôi đã thắng" vì đôi khi tôi đã làm lỡ nhưng nhờ thế mà về sau tôi biết phải làm thế nào cho đúng.

Như thế quyển sách này không phải để hiến cho những người lịch duyệt: xin họ đừng sờ tới. Anh em thanh niên, tôi viết cho các anh là những người nhìn về tương lai, lo âu chưa biết đi về đâu và sẽ làm gì trong đời mình. Và tôi tưởng rằng - tôi thú thật - các anh con người của thế-hệ mới, về quan điểm ấy, các anh được may mắn nhiều hơn những người lớp trước. Anh không làm những con ngỗng con (kể đàn độn) mà B.B Valentine mô tả trong khúc ca "Thầy già":

“Có những kẻ giống hệt như các ngỗng con”.

Họ cứ theo gót chân những người đi trước mà không biết đi đâu:

"Họ theo dấu chân ngỗng hẽ cha đi đâu là con đi đó "

“Và họ không bao giờ làm gì khác hơn cha?”

Tôi đề nghị lấy “Đường Thành Công” làm nhan đề cho sách này. Chương cuối cùng sẽ nói rõ thêm vì lý do gì.

Tôi quan niệm Đường Đời không phải là một cuộc hành trình phiêu lưu và vô ích, mà là một cách tìm tòi cho mình một lối đi với mục đích nhất định-qua bao nẻo tươi đẹp. Vẫn biết rằng ở dọc đường có thể gặp nhiều khó khăn và lầm lạc. Anh nên sẵn sàng chờ đón một số lớn các trở ngại ấy.

Về phần tôi, đã nếm qua những lúc rất chua cay ở đời nhưng cũng đã từng trải những hồi sung sướng ở nhiều nơi trên thế giới, như thế anh tin chắc rằng những ý kiến tôi trình bày ra đây không phải chỉ là lý thuyết suông.

Đời sẽ thành vô vị nếu toàn là đường mật: Muối mặn chát nếu ta nhắm một mình nó, nhưng khi nếm vào đồ

ăn đó là một thứ gia vị ngon lành. Khó khăn trở ngại đều là những hạt muối trong đời. Thân mẫu của Goethe cho ta một nguyên tắc quý báu ở đời, khi bà nói: “Tôi không tìm tòi việc gai góc và tôi nắm lấy những niềm vui thú đơn giản. Nếu cái cửa thấp tôi cúi xuống. Nếu tôi có thể lấy viên đá giữa đường ném đi, tôi làm ngay. Nếu viên đá quá nặng, tôi đi vòng quanh “.

Nói một cách khác. Bà chủ tâm tìm tòi những trở ngại, khó khăn mà tùy cơ ứng biến và nắm lấy phần hơn. Và đó là phương pháp thành công.

THÀNH CÔNG ĐÍCH THẬT ĐÓ LÀ HẠNH PHÚC

Thành công là gì?

Trèo lên nấc thang cao nhất chăng ?

Của cải ? Địa vị ? Quyền thế ?

Không phải vậy đâu!

Những ý tưởng ấy và vài ý tưởng khác có thể tự nhiên nảy nở trong trí anh, vì thông thường người ta cho thế là thành công, và thường thường thành công có nghĩa là trội hơn người và tỏ rằng mình hơn họ trong lãnh vực này hay lãnh vực khác. Nói cách khác: thành công là làm lợi cho mình, mặc dầu hại cho kẻ khác.

Tôi không quan niệm thành công như thế.

Tôi tưởng rằng chúng ta sinh ra trong thế giới kỳ quan, mỹ lệ này với một thiên bẩm đặc biệt để hưởng thụ, đôi khi để hưởng thú vui tô điểm thêm cho thế giới kỳ ảo ấy và cũng để giúp đỡ kẻ khác chứ không phải để lấn át họ và do đó, để vui sống. Sung sướng là thế đó.

Tôi cho rằng thành công là thế đó, tức là được sung sướng.

Những hạnh phúc không phải chỉ là việc thu hưởng: nghĩa là nếu người ta chỉ ngồi chờ thì hạnh phúc đâu có đến mà chỉ là một thứ gì thấp kém: sự khoái lạc.

Nhưng chúng ta có tay chân, trí óc tham vọng để làm cho chúng ta trở nên hoạt động và để đạt hạnh phúc thật sự, cần phải tích cực hơn là tiêu cực.

HAI CHÌA KHÓA CỦA HẠNH PHÚC

Sự hưởng thụ của cải có giới hạn. Người giàu có thể có hai ba tòa nhà và trong mỗi tòa có hàng chục phòng: nhưng người ấy chỉ ở một phòng vì chỉ có một thân thể mà thôi.

Về phương diện này, người ấy không hơn chi một kẻ nghèo. Người giàu có thể thưởng ngoạn cảnh mặt trời lặn, ngắm nghía những tia sáng hay một cảnh đẹp, nhưng kẻ nghèo cũng làm được như vậy. Nếu kẻ nghèo có đủ lương tri để thực hành hai điều này trong đời họ, họ cũng có thể hưởng thụ đầy đủ như một nhà triệu phú có lẽ còn hơn nữa là đàng khác.

Điều thứ nhất:

Đừng xem sự vật một cách quá nghiêm trọng, nhưng biết lợi dụng cơ hội, coi đời như một trò chơi và thế-gian như một sân chơi lớn. Nhưng như Shackleton đã nói: - “Trong các thứ trò chơi? đời là trò chơi lớn nhất; điều nguy hiểm là coi nó như một trò chơi tầm thường. Đích chính là thắng cuộc một cách vẻ vang và dững cảm”.

Điều thứ hai.

Làm sao cho Tình Thương hướng dẫn hành động và tư tưởng của anh. Tôi viết Tình Thương bằng chữ hoa là vì không phải thứ tình yêu đương...v.v- Tôi muốn nói là làm thế nào để chứng tỏ tình nhân đạo khi anh giúp đỡ người đồng loại vì thiện cảm, và khi anh cảm tạ lòng tử tế của họ đối với anh Đó là Thiện Chí. Và Thiện chí là ý muốn cao cả.

MỘT DÂN TỘC SUNG SƯỚNG

Đứng về phương diện quốc gia dân tộc sung sướng hơn hết mà tôi biết là người Miến Điện (bây giờ gọi là Myanmar - ND): sự vui vẻ, tinh thần phấn khởi của họ đã được truyền tụng. Một nhược điểm của họ là lòng nhân đức đối với thú vật: một người Miến không bao giờ giết một con vật, dù để làm cho nó bớt đau đớn. Họ không ăn thịt và thường thường họ đối đãi với thú vật như những đứa con cưng. Đàn ông, đàn bà, trẻ con, ai ai cũng vui cười ca hát, để thưởng thức vẻ đẹp của xứ sở, của bông hoa, của vùng ô, của rừng núi. Họ khinh miệt tiền bạc đến nỗi có kẻ cho họ là lừa giếng. Họ bằng lòng với một số tiền bạc và hoa lợi đủ để sống đơn giản và an phận. Nhưng không phải họ hoàn toàn thụ động: mọi thanh niên phải qua một kỳ huấn luyện tu sĩ. Dù giàu có đến đâu, trong thời gian đó, họ cũng tự nguyện sống cảnh nghèo không có một xu. Họ trải qua cuộc sống khắc khổ trong tu viện, để tụng kinh, suy tưởng và giảng dạy giáo lý cho trẻ con. Như thế họ học cách giúp ích tốt hơn hết. Đến khi trở lại với trần tục thanh niên ấy đã trở thành một người biết giúp ích cho kẻ khác, và có những phong thái giản dị làm cho họ trở thành người công dân tốt. Tình cảm tốt của họ thể hiện rõ ở dọc đường: thỉnh thoảng họ đặt trước hiên nhà những bình nước: người đi đường đến đó giải khát, ai có phương tiện, thì sắm những ghế ngồi để đón chờ khách bộ hành. Trong quyển sách nói về người Miến Điện nhan đề: Linh hồn của dân tộc Fielding Hall có nói: "Riêng về cá nhân họ có thể thành công hay thất bại trong lãnh vực nào đó nhưng về phương diện Quốc Gia, Miến Điện sẽ luôn luôn là một nước lớn nhất hoàn cầu, vì họ sung sướng nhất".

HẠNH PHÚC

Hạnh phúc vừa tầm của mọi người, giàu hay nghèo, song ít người được sung sướng. Theo ý tôi nguyên nhân là bởi phần đông chưa nhận định rõ hạnh phúc dù khi chỉ đưa tay ra là đón được. Anh có khi nào đọc quyển "Chim Xanh" của Maeterlinck chưa? Đó là câu chuyện của một em bé gái Myltyl và đứa em trai Tylyl, cùng nhau đi tìm "Con Chim Xanh của hạnh phúc". Chúng đi khắp xứ, tìm mãi mà không thấy. Rút cuộc chúng nhận thấy rằng không cần phiêu lưu nữa. Con Chim Xanh của Hạnh Phúc ở trong nhà chúng, nơi mà chúng thường làm điều tốt cho kẻ khác. Nếu anh suy nghĩ ý nghĩa thâm thúy của câu chuyện và đem ra thực hành, anh sẽ thấy hạnh phúc ở kề sát bên anh, khi mà anh tưởng rằng nó ở tận cung trăng. Nhiều người coi công việc làm của họ như một khổ dịch, và ngay cả sự đi lại hàng ngày của họ, họ cũng cho là một cuộc đày ải. Họ nóng lòng chờ đợi những ngày nghỉ, vì theo họ chỉ có những lúc ấy mới có cơ hội sung sướng. Lắm lúc khi đến ngày nghỉ, trời mưa, trời lạnh, hoặc bị cảm rồi cuộc du ngoạn ao ước từ lâu bị lỡ dịp. Sự thật là thế này: hoãn hạnh phúc lại ngày sau là bất lợi, người khôn tự tạo cho mình cảnh Thiên đàng ở nơi hạ giới này. Địa đàng hiện tại huy hoàng bao nhiêu thì thiên đàng đời sau sẽ rục rở bấy nhiêu. Đến phút cuối cùng. Thiên đàng sẵn sàng mở cửa đón mình để hưởng nhiều phúc lạc.

KHOÁI LẠC KHÔNG PHẢI LÀ HẠNH PHÚC

Một số người tưởng rằng "Khoái lạc" và "Hạnh phúc" là một họ làm. Thường thường khoái lạc chỉ là một cuộc tiêu khiển. Anh có thể cảm thấy khoái lạc khi dự một cuộc đấu bóng tròn hay một buổi diễn kịch, hoặc đọc một truyện hay, hoặc chỉ trích người hàng xóm hoặc ăn ngon uống say. Nhưng hiệu quả chỉ thoáng qua trong chốc lát. Rồi lắm khi sự phản ứng lại còn khó chịu hơn: sáng hôm sau bị nhức đầu. Hạnh phúc không phải như thế: Hạnh phúc ở kề bên và thấm nhuần đời sống anh. Anh nghĩ đến Trời một

cách mơ hồ, anh tưởng Trời là một cái gì viển vông, như thể chưa đủ. Trời! Ở chốn hạ giới này, anh có thể có Trời được. Trời ở trong lòng anh và trong tất cả sự vật chung quanh anh.

Arnold Bennett định nghĩa hạnh phúc như thế này? “Sự toại ý sau một cố gắng thực sự và hết sức”.

Nhưng hạnh phúc còn hơn thế nữa. Và lại tác giả cũng công nhận điều ấy khi ông ta nói rằng “một cuộc hôn nhân dù sao cũng hơn không có hôn nhân. Bên cạnh một người vợ biết yêu đương và một đàn con hăng hái, đầy tin tưởng, ta cảm thấy nhiều hạnh phúc”.

ông Ernest Cassel, người đã quá cố, mà mọi người cho là đã thành công trong đời, rốt cuộc phải thú nhận sự thất bại của ông. Ông đã tạo được của cải, quyền thế, địa vị và trong lãnh vực thương mại, kỹ nghệ và thể thao, ông thành công một cách đặc biệt. Nhưng vào lúc cuối đời ông thú nhận rằng còn thiếu một yếu tố quan trọng: Hạnh Phúc. Theo lời ông, ông là một kẻ "Cô độc".

Ông nói: “Nhiều người quá tin tưởng vào thuyết của cái đem lại hạnh phúc. Tôi có của cải đầy dẫy, có lẽ tôi đủ tư cách để nói rằng không phải thế. Những điều cần có hơn hết lại không phải lấy tiền bạc mà mua được”.

Dù sao, lời nói ấy cũng an ủi khuyến khích được phần nào với những kẻ nghèo.

“Kẻ được sung sướng là kẻ giàu, nhưng chưa chắc kẻ giàu hẳn được sung sướng” Câu tục ngữ Srilanca đó cũng có ý nghĩa như vậy.

TỘI NGHIỆP CHO KẺ GIÀU

Một lần tôi và nhà tôi đi du lãm đến biên cảnh sa mạc Sahara, nơi mà đột nhiên người ta đi vào miền vắng vẻ, khô cằn đá sỏi của núi Aurès, hai con la mang vật dụng cắm trại của chúng tôi và hai người Ả Rập có khí giới hướng dẫn và bảo vệ chúng tôi.

Lúc chúng tôi đi ngang qua con đường do người Pháp làm, dẫn đến Biskara, một thành phố giữa sa mạc, chúng tôi thấy không phải là những đàn lạc đà dài dòng uốn khúc như hàng ngày, mà là những xe hơi lao mình trên sa mạc.

Du khách ngồi trên xe, mắt đeo kính, mặt che lưới vải xe chạy hết tốc lực để đưa họ đến khách sạn Biskara, họ chẳng hiểu tí gì về cái thú du lãm, tự tìm cho mình thực phẩm (như nhận ra được những chỗ nứt nhỏ dưới đất đang ấp ủ những nấm cựa), nấu nướng ngoài trời và tối đến nằm ngủ dưới màn sao.

Thấy hồ, chúng tôi đồng thanh la lên: "Đáng tội nghiệp cho các nhà triệu phú!".

Phải, các ông có của nhưng các ông lại thiếu những chuyện tiêu khiển lý thú.

LÀM VIỆC VÀ SỰ HOẠT ĐỘNG ĐƯA ĐẾN HẠNH PHÚC...

Mặc dù trong gia đình có hạnh phúc, cũng chưa có thể hoàn toàn toại nguyện được, vì hạnh phúc gia đình chỉ ảnh hưởng đến bản thân, dễ trở thành ích kỷ. Và ích kỷ sinh ra bất mãn.

Chân Hạnh phúc giống như chất radium. Đó là hình thức của Tình Thương, càng trao cho người ta bao nhiêu, thì càng đầy thêm bấy nhiêu, vì thế hạnh phúc là vừa tầm của mỗi người, dù kẻ rất nghèo cũng vậy.

Giáo-sĩ Mitchell đã viết: "Đừng cầu xin Thượng đế cho anh sung sướng, hãy cầu xin Thượng đế cho anh biết giúp ích theo lẽ phải, tôi tin chắc rằng sau rồi hạnh phúc sẽ tự nó đến với anh".

Theo ý tôi, hạnh phúc có phần nào tiêu cực nhưng hầu hết là tích cực.

Tích cực, bởi vì thưởng thức vẻ đẹp của thiên nhiên, cảnh rục rỏ lúc hoàng hôn, cảnh hùng vĩ của núi non, sự kỳ diệu của sinh vật, hương vị của lửa trại, bao nhiêu điều đó kết hợp với sự vui vẻ của hạnh phúc gia đình làm nảy nở lòng biết ơn đối với Thượng đế. Lòng biết ơn này chỉ được thỏa mãn khi đem thi hành một cách tích cực, cách thi hành tích cực đó là cố gắng giúp ích kẻ khác.

Điều đáng kể là tích cực làm việc phải.

Một gia đình vui vẻ kết hợp với khả năng giúp ích cho kẻ khác là nguồn gốc tốt hơn hết của hạnh phúc.

Một hôm, một thiếu niên bị giải ra tòa, người ta cho đó là đũa bất trị. Nó tự bào chữa bằng cách đổ lỗi cho Thượng đế: “Nếu thượng đế không muốn tôi hung ác thì Thượng đế đã cứu tôi và làm cho tôi tốt”. Chuyện này làm cho tôi nhớ lại một tù trưởng Boers bị quân lính của chúng tôi bắt làm tù binh, oán trách chua cay thủ tướng Kruger không giao cho y nhiều súng lớn. Khi y yêu cầu điều đó, Thủ tướng trả lời: “Nếu Thượng đế muốn ta thắng trận, dù có súng lớn hay không, ta cũng thắng”. Y đáp “Phải lắm! Thượng đế đã cho ông một cái dạ dày để thưởng thức một con ngỗng quay, nhưng chắc rằng ông phải tự tay nhổ lông và nấu nướng lấy”. Còn gì đúng hơn, Thượng đế đã cho anh, trong cõi đời này đủ mọi thứ để làm đời thêm tốt đẹp, nhưng chỉ tùy nơi anh để hưởng thụ rất nhiều, hay là để bỏ hẵn tất cả. Chúng ta sống không bao lâu, vậy cần phải hoàn thành ngay những điều đáng giá. Anh không nên bằng lòng với một đời sống và những ý tưởng chỉ giới hạn trong vôi gạch việc doanh nghiệp, việc chính trị, việc lý tài và bao nhiêu việc phù vân khác, do người đời bày đặt ra và không đáng kể. Nhưng hãy nhìn chung quanh anh, tìm hiểu cho rõ ràng những kỳ diệu của Tạo Hóa: nhìn tất cả những gì anh có thể xem ở đời, xem phần tốt đẹp và các lợi ích mà thượng đế để dành cho anh trong đó. Tức là anh sẽ nhận định cái gì có thể giúp anh sống hạnh phúc và cái gì không cần thiết. Về phần tôi, đã từ lâu, tôi tự nhủ: “Trong ba năm nữa, tôi sẽ chết. Vậy tôi sẽ xây dựng một cái gì, hoàn thành nó đi kéo rồi quá trễ”. Tập quán ấy khiến tôi làm việc hăng hái và làm xong xuôi những việc có thể để đến bữa sau. Tập quán ấy cũng khiến tôi (và tôi cũng rất lấy làm sung sướng) viếng thăm được nhiều xứ trên thế giới, không chờ đợi phút trọng đại của “cơ may”.

Phải làm thiện một cách hoạt động, chứ không phải tốt bụng một cách thụ động

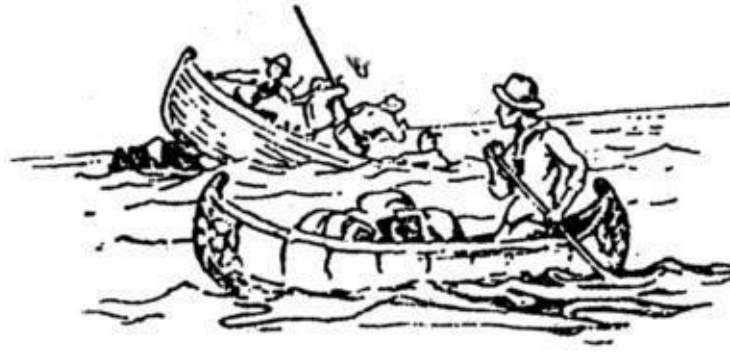
Một hôm tôi mơ mộng khi đang tỉnh thức. Tôi thấy khi lìa đời đứng trước cửa thiên đàng, Thánh Phêrô hỏi tôi: "Này anh có cảm tưởng thế nào đối với Nhật Bản?"
- Nước Nhật Bản à? Nhưng tôi sinh trưởng ở Anh quốc kia mà
- “Nhưng anh đã dùng tất cả thì giờ để làm gì trong thế giới đẹp đẽ này với những cảnh kỳ diệu và cảm kích say đắm, tạo nên để làm cho anh được tốt hơn? Có phải anh làm mất thì giờ mà Thượng đế đã dành cho anh?” Vì vậy tôi vội vàng đi Nhật Bản.
- Chắc chắn đây là điều mà phần đông mọi người ăn năn lúc cuối đời: lúc ấy họ nhìn mọi sự một cách đúng đắn, nhưng than ôi đã muộn mất rồi! Họ nhận thấy rằng đã bỏ phí thời gian và không cố gắng để hoàn thành các công cuộc.

HÃY TỰ LÁI THUYỀN MÌNH

Đang lúc trẻ trung, khi mới vào đời anh chỉ thấy rằng mình là một phần tử giữa nhân quần, anh nghĩ rằng đi theo quần chúng là hoàn hảo giống như chuyện của người đàn bà khi được vị Linh hướng khuyên cáo rằng cuộc sống mà bà đang theo sẽ đưa đến địa ngục. Bà ấy đáp: "Tôi nghĩ kẻ khác chịu được thì tôi cũng chịu được".

Thật là một tâm trạng tai hại. Nên nhớ rằng anh là "anh". Anh phải sống cho chính mình và nếu muốn thành công, muốn được hạnh phúc thì phải tự tìm lấy, không ai làm thế cho anh được.

Pải chăm chú nhìn ra phía trước và tự chèo lái thuyền anh. Nếu để cho kẻ khác lèo lái, hay nếu anh quay lưng về phía hiểm nguy thì rất có thể thuyền sẽ bị đắm.

Khi tôi còn trẻ có một bài hát rất thịnh hành nhan đề là "Tự chèo lái thuyền Anh", có điệp khúc như thế này

"Đừng bao giờ ngồi khoanh tay, khóc than hay chau đôi mày mà hãy tự chèo lái thuyền anh" .

Đó là lời chỉ giáo hay cho những ai muốn vượt bể đời.

Trong bức vẽ của tôi, anh chèo thuyền một mình, không đi cùng với ai cả. Chỗ khác biệt là một đàn anh nhìn thẳng về phía trước và luôn luôn tiến tới còn đàn khác thì anh ỷ lại vào người ta, không nhìn về hướng anh phải tiến tới và anh có thể đâm vào các tảng đá ngầm rồi chìm đắm trước khi bừng tỉnh.

Biết bao người vượt đờng đời theo cách sau này. Họ còn muốn chờ cho biển lặng, có ngọn gió xuôi hay dòng nước thuận chiều để con thuyền tiến tới êm đềm: như thế khỏe hơn là phải chèo chống, nhưng thật ra cũng tai hại.

Tôi thích người thanh niên nhìn thẳng về phía trước và can đảm lèo lái con thuyền của mình. Có ý nghĩa là tự định hướng cho đời mình.

Tự chèo lái chiếc thuyền của anh, mà chớ trông cậy vào kẻ khác. Trong cuộc hành trình mạo hiểm, anh xuất phát từ một khe suối của tuổi ấu thơ từ đó anh vượt qua khúc sông của thời trai trẻ; rồi vào trong biển cả của thời kỳ đứng tuổi để cập bến bờ mà anh mong muốn :

Trên đường anh sẽ gặp những khó khăn, hiểm trở những chỗ cát bồi và nhưng cơn bão táp. Nhưng ví thử không có biến cố nào thì cuộc đời sẽ quá buồn tẻ. Nếu anh chèo lái cẩn thận, đàn hoàng và với lòng can đảm bền bỉ, thì không có lý do gì anh bị thất bại. Dù chỗ khởi hành là một dòng suối nhỏ hẹp cũng không hề gì.

CÀN TỰ TU TIẾN

Hãy nhớ rằng khi vừa ra trường, anh chưa có một giáo dục đầy đủ để nên người. Người ta chỉ bày vẽ cho anh cách học tập.

Nếu muốn thành công, anh phải tự bỏ tấc lấy nền giáo-dục của mình. Tôi nhắc cho anh biết rằng trong công việc tu luyện này có ba hướng chính:

- Cửa nghề nghiệp hay là công việc mua bán của anh

Làm sao cho anh đủ tư cách để nhận lãnh trách nhiệm

- Của người cha trong gia đình mà một ngày kia anh phải đảm nhận

- Của người công dân và của người lãnh đạo kẻ khác

Khi mới rời nhà trường tôi tưởng đang ở trong một phòng tối; còn giáo dục tôi đã hấp thụ chỉ là một que diêm đang cháy, làm thấy rõ phần mờ ám trong phòng: nhưng ở đó có cây nến, tôi có thể lấy que diêm thắp nến lên và dùng để hướng dẫn tôi đi qua phòng.

Nhưng đó chỉ là một trong bao phòng khác của đời; phải nhìn vào các phòng kia nghĩa là đời sống của các miền lân cận và của những xứ khác và coi thử người ta cư xử ở đó ra sao.

Dân Massai chuyên giết sư tử. một thú vui lành mạnh hùng dũng.

Anh sẽ nhận thấy rằng, tuy bề ngoài cái phòng hình như tối tăm ảm đạm, nhưng có phương tiện để cho ánh sáng mặt trời vào nhiều hơn và làm cho rộng rãi thêm hơn nếu anh muốn.

Nhưng trong khi làm cho đời anh thành công, anh " sẽ làm một điều quan trọng là chẳng những tự tạo hạnh phúc cho riêng mình, mà anh còn phụng sự xứ sở nữa.

Anh đồng lấy làm lạ rằng một người công dân thường, không có ít chức vị lớn, lại có thể giúp ích xứ sở, đó là hiển nhiên.

Thượng đế đã tạo ra con người để cho họ trở thành những con Người. Và lại văn minh tân tiến với những đô thị lớn, xe hơi, nước máy cả nóng cả lạnh với đủ thứ tiện nghi vừa tầm của mọi người, có khuynh hướng làm cho con người trở nên nhu nhược yếu đuối,

Chúng ta muốn tránh điều đó.

Người ta thường nói rằng giáo dục mà con nhà giàu hấp thụ trong trường công lập không giá trị gì. Có chứ: nhưng giá trị đó không phải ở nơi những bài học trong lớp, mà ở nơi sân vận động và ở ngoài nhà trường.

Ở nơi đó, một thanh niên học tập được những điều mà bạn bè họ mong muốn: thắng thắn trong khi chơi và tinh thần thể thao chân thật, tính ngay thẳng và ý thức về danh dự.

Người ta rèn luyện chí khí cho thanh niên, trước khi thanh niên được quyền ăn nói, người ta dứt khoát đặt y nào địa vị của y. Nói cách khác, như con gấu con mà người ta phải chải chuốt cho đến khi nào, hình dáng nó coi được. Như thế là tập luyện làm ích lợi cho họ rất nhiều.

Ngày xưa người Spartiates bắt buộc con cái họ chịu nhiều thử thách khó khăn về tinh thần và nhẫn nại, trước khi chúng được coi là thành nhân; ngày nay nhiều bộ lạc man rợ còn làm như vậy.

Ở Trung-phi, ở các hải đảo Úc Châu, người ta còn thấy thổ dân áp dụng tục ấy một cách triệt để. Tôi cũng đã thấy người Zoulous người Swazi và người Matabélé thi hành tục ấy; cách huấn luyện của họ là khi một thanh niên gần đến tuổi trưởng thành họ cho nó vào rừng để thử thách. Người ta phết lên toàn thân nó với một thứ sơn khó rửa và đến mấy tuần mới phai được, chỉ cho nó một cây giáo làm khí giới rồi đuổi vào rừng để nó tự mưu sinh.

Nó phải theo dõi dấu vết của thú rừng, phải rình để săn thú mà ăn và mặc, phải biết cạo xát hai miếng gỗ để lấy lửa, phải ẩn nấp, vì theo tục lệ hễ ai gặp nó khi còn lớp sơn trắng thì họ có thể giết nó.

Tất nhiên, thanh niên nào vượt qua được thử thách: trở lại làng mạc thì được hoan nghênh nhiệt liệt và được coi như đã trưởng thành: người ta trao cho nó quy tắc làm người.

Khổ thay cho phần đông trẻ em ở những xứ văn minh, không được qua những thử thách tương tự như thế. Nếu chúng ta không muốn hạ thấp trình độ dân tộc xuống thành kẻ nghiện thuốc hèn yếu, nhu nhược nếu chúng ta muốn duy trì tính hùng tráng của nòi giống, nhất định cần phải huấn luyện thanh niên của chúng ta theo phương pháp ấy.

Vì thế nên tôi nói rằng: nếu anh tự lo tu luyện cho thành công như tôi nhắc nhủ trong quyển sách này, chẳng những là một điều hay cho anh, mà cũng là một điều hay cho xứ sở "Con ơi, con sẽ nên Người" và như thế là thêm một "người" cho Tổ-quốc.

Còn hơn thế nữa, người ta sẽ noi gương con và sẽ trở thành người như con.

TIN TƯỞNG MÀ TIẾN TỚI

Tôi đã sơ lược chỉ cho anh thấy đôi chỗ hiểm trở mà anh sẽ gặp trên đường đời, còn nhiều chỗ khác nữa. Để cho anh được vững dạ, tôi cho anh biết điều này. Trong đời, nhiều lần tôi đã vấp phải những hiểm trở góm ghiếc. Nhưng mỗi lần như thế, sau khi tránh được tôi nhận thấy chúng cũng có một khía cạnh hay.

Nhiều phen, tôi đã đứng trước những viễn cảnh ảm đạm; nhưng sau khi xem xét, tôi đã giải quyết mỹ mãn mà không ngờ. Những việc như thế thường xảy đến, cho nên bây giờ tôi lại vui vẻ đón tiếp những viễn cảnh đen tối, vì tôi tin chắc rằng việc gì, lúc đầu hình như khó khăn, sau rồi cũng trôi xuôi hết.

Tôi để trên bàn giấy một bức tượng nhỏ mà tôi tôn kính: tôi để đó vì bức ảnh nhỏ ấy làm cho tinh thần tôi phấn khởi: nó kích thích tôi, khi tôi làm một công việc phiến nhọc.

Khi chúng ta là một quốc gia giàu, tiêu những đồng tiền vàng thực chất, nên in hình anh nhỏ ấy ở trên.

Đó là một kỵ sĩ đang đánh vót một con rồng hình thù góm ghiếc: người ấy là Thánh George.

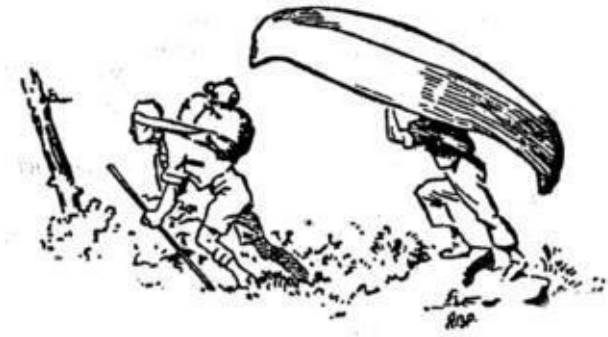
Tôi có nhiều bức vẽ của người, vừa xưa vừa cận đại Tôi thích đặc biệt một bức, không phải vì bức họa đó khéo, nhưng vì trong bức vẽ này người ta trông thấy Thánh George mỉm cười, quả quyết. Người chiến đấu với con ác long và Người quyết thắng. Chính đó là cách đối phó với mọi khó khăn, dù như không thể vượt khỏi.

Vì vậy đừng cam chịu thế thủ và tránh sự tai hại của những nỗi khó khăn, mà đi thẳng vào nơi hiểm trở với ý định quả quyết tranh thủ cho được thắng lợi.

Để tóm tắt phần nhập đề của quyển sách của tôi không gì bằng nhắc lại đây một đoạn trong quyển "Lính Kèn" của R.Blaichford:

"Tôi nói rằng người ta đã tìm được hạnh phúc lâu dài và trọn vẹn trong sự thương yêu và giúp đỡ kẻ khác. Muốn thương yêu và giúp đỡ nhân loại thì phải công bằng và đừng ích kỷ. Bao cuộc chiến tranh, bao điều tội ác bao cảnh áp bức, tất cả cái gì đáng ghê tởm, đáng thù ghét và đáng phỉ báng đều do hành động bất

công của những kẻ ích kỷ. Tất cả những khoái cảm mà ta thưởng thức được trong nghệ thuật trong thi ca, trong tình giao hữu trong hòa bình và trong tình thương đều là thành quả của những người đã giúp đỡ và thương yêu đồng loại, của những nhà hiền triết và thi nhân, những họa sĩ những người bạn trung thành, của tình thương của cha mẹ, tình yêu đôi lứa”.

Hãy tự mang lấy gánh nặng của mình

Ý TƯỞNG LỰU LẬT

- Cách thành công tốt nhất ở đời, là tự làm lấy điều mà anh khuyên bảo kẻ khác (Điều này cũng giống như một viên đá trong vườn tôi).
(vô danh)
- Điều quan hệ trong đời, không phải chỉ do vị trí hiện tại của chúng ta, mà do phương hướng của ta đang đi
(Holmes)
- Thành công không phải tùy thuộc sự giúp đỡ bên ngoài, mà còn do lòng tự tin của chúng ta
(A. Branham Lincoln)
- Nên làm cây đại thụ chứ đừng làm cây cỏ yếu của thế hệ anh.
(Sir Thomas Browne)
- Chúng ta không thể được như chúng ta mong tưởng, mà chúng ta suy tưởng thế nào thì chúng ta là thế ấy.
(Vô danh)
- Trong thế gian có biết bao nhiêu đồ vật. Chúng ta có thể vui sướng chẳng thua gì các vị đế vương
(R.L. Stevenson)
- Kẻ Sung sướng là kẻ giàu, nhưng chưa chắc kẻ giàu hẳn được sung sướng.
(Tục ngữ Tích Lan)
- Tự mang lấy gánh nặng của anh.
(Tục ngữ Canada)
- Hạnh phúc chưa phải là chỉ có bộ mặt tươi cười, mà là quá tim vui mừng hơn hờ; mà là ý thức rằng bộ máy đã làm hoàn hảo công việc do đầy nó được chế tạo ra
(R. Parlette)

TỰ CHÈO LẤY THUYỀN CỦA ANH

Thật phi lý khi một người chịu làm tên tiêu tởm trong đám đông. Chịu nhờ kẻ khác giải quyết công việc của mình.

Nếu họ đủ gan dạ, họ cố gắng lên,
Và tự chèo lái chiếc thuyền của mình
Họ không sợ hiểm trở xuất hiện trên đường.
Rượu gái và thừng kẻ vô tín ngưỡng
Họ tươi vui trong chiếc thuyền của họ.

Điệp khúc

Thương người như thể thương thân
Tình thương bao quát thế gian muôn đời
Tiến lên say hát nhạc Trời,
Khoanh tay sâu khổ phí đời của ta
Dù thuyền gặp buồm phong ba,
Quyết tay chèo chống mới là Tráng sinh.

Hiểm trở thứ nhất **Ngựa**

Khía cạnh tai hại của hiểm trở này là sự lêu lổng chơi bời, việc đánh cá ngựa, việc đánh cuộc túc cầu và đấu quyền chuyên nghiệp.

Phần ích lợi là thực hành thể thao thật sự, làm công việc ưa thích của mình. Và lập kế sinh nhai.

THỂ THAO THẬT SỰ VÀ THỂ THAO GIẢ HIỆU

Ưa thích ngựa: Lợi và hại.

Quyền thuật là một môn thể thao, đấu quyền chuyên nghiệp chỉ là một cách làm tiền.

Bóng tròn là một trò chơi tuyệt vời đối với cầu thủ, nhưng đối với khán giả là một việc dở.

Thể thao chuyên nghiệp giết chết thể thao thật sự.

Lối quảng cáo của báo chí lại phụ lục vào việc ấy.

Sự tai hại của việc đánh cuộc.

Tự mình tham dự trò chơi tốt hơn là làm kẻ khán giả tiêu cực.

LÀM SAO ĐỂ TRÁNH NHỮNG TAI HẠI ĐÓ?

Đừng đi chơi rong.

Thực hành thể thao thật sự, thể thao thuần túy.

Có công việc ưa thích để làm (chơi tem, nhiếp ảnh v.v...).

Tự lực cánh sinh, đừng cầu may rủi; muốn thế hãy lựa chọn nghề nghiệp của mình một cách cẩn thận.

Tập gánh vác trách nhiệm.

Giúp ích kẻ khác rồi anh sẽ được vui vẻ như mong muốn.

BẠN TÔI, CÁC CON NGỰA

Dick

Con Dick thật ra không phải là xấu. Nó là bạn tốt của tôi và tôi đã tập cho nó được nhiều ngón. Tôi đơn cử một ví dụ : nó đứng yên một chỗ hàng giờ, nếu khi từ già tôi đã dạy nó như vậy. Một lần tại biên giới Tây Bắc Ấn Độ, ngón đó đã giúp ích tôi rất nhiều. Một con ngựa thuộc đội kỵ binh của tôi đã bứt đứt dây buộc trong ban đêm rồi tẩu thoát. Con ngựa đó A44 là một con ngựa hay của Liên đội. Người đội nhất của đơn vị thường cỡi nó; được tin mất ngựa, mọi người đều hoảng, nhất là ông Đại tá.

Tôi liền cỡi con Dick để cố gắng đi tìm.

Suốt đêm trời mưa và tuyết rơi; bởi thế tôi nhận thấy ngay dấu chân của nó và đuổi theo, lúc lội bùn, khi băng tuyết. Tôi đi đến một nơi hoang vu trong rừng, mặt đất nhiều sỏi, khó theo dấu nữa.

Sau khi tìm kiếm trong vài giờ, và đi được một quãng dài đến mấy cây số, tôi trông thấy dấu vết trên sườn núi, chỗ này đi bộ dễ hơn. Tôi liền nhảy xuống đất và bảo con Dick đợi ở đó; tôi bắt đầu vượt qua các mỏm đá và hô cho đến lúc lầy lẫm sung sướng tìm thấy con ngựa già A44 đang run lập cập vì lạnh, vì nhiều vết thương rướm máu và khiếp sợ đến gần chết. Tôi mất nhiều thì giờ mới dìu nó xuống núi được, khi chúng tôi đến chân núi thì con Dick vẫn đứng yên đợi đó. Không bao lâu tôi về đến trại, dắt thẳng, dắt con ngựa kia theo.

Con A44 đáng thương kia, về sau không thể nào phục hồi sức lực. Nó không được như xưa nữa và chết sau một cơn sốt rét. Nhưng ông Đại tá lấy làm sung sướng thấy con Dick và tôi tìm được nó đem về. Cơ hội này thành ra rất may mắn cho tôi về sau như thế này:

Dick là con ngựa biểu diễn của tôi, nghĩa là tuy nó thuộc quyền sở hữu nhưng tôi chỉ được phép dùng để

biểu diễn hoặc dạo chơi, ngoài ra không được phép dùng nó vào việc gì khác. Bỗng một hôm, khi đang cỡi nó gần doanh trại, tôi chợt thấy một con heo rừng béo tốt chạy băng đồng. Tôi thích quá liền gọi người bồi Ấn Độ bảo đưa cho tôi cái giáo, rồi đuổi theo con heo rừng. Ngựa phi một hồi lâu, đến vừa tầm con heo, tôi cúi mình về phía trước để đâm thì con Dick dựng lại và cất vó lên; suýt nữa tôi nhào xuống đất: lý do là vì thường ngày ngoài các ngón khác, tôi tập cho nó cách làm dáng là đứng lên trên hai chân sau, khi tôi kính cẩn nghiêng mình chào. Cho nên khi tôi cúi xuống để đâm heo rừng, con Dick tưởng tôi nghiêng mình chào và nó diễn trò: đứng dựng lên. Con heo rừng có cơ hội tẩu thoát trong khi con Dick làm chuyện đại đột như vậy; nhưng con heo lại không đại nó tự nhủ: “Đây là dịp tốt để ta giết chúng cả hai”. Vì vậy, nó không chạy trốn, mà quay lại và xông đến chúng tôi.

Khi nó lao mình tới, tôi chuẩn bị đâm nó như thế tôi phải cúi xuống: con Dick lại đứng lên như lần trước làm tôi đâm trật và răng nanh heo rừng đâm khá sâu vào hai chân sau con Dick, may mà chưa trúng bụng. Cảnh ấy sắp tái diễn lần thứ hai, nếu tôi không nhanh trí. Lần này khi con heo rừng phóng tới, tôi thúc mạnh hông con Dick làm nó chồm lên và khi con heo luồn qua phía dưới, tôi cắm phập ngọn giáo vào lưng khiến con vật chết ngay.

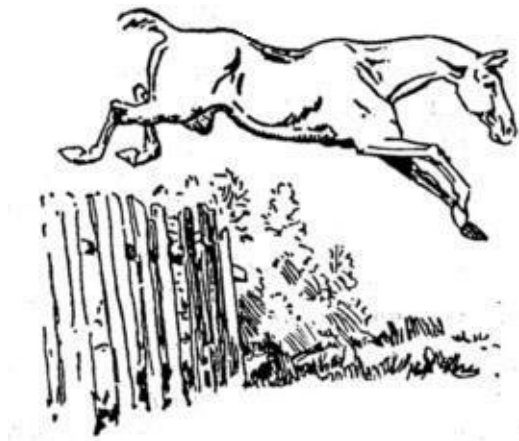
Nhưng nỗi hãi hùng của tôi là làm thế nào để giải thích với ông Đại tá vì sao mà con “ngựa biểu diễn “đẹp nhất của tôi lại bị những vết thương như vậy ở chân.

Tôi nói: "Thưa Đại tá, xin tha lỗi cho tôi, vì bị một con heo rừng tấn công nên phải tự vệ".

Ông Đại tá bảo; "Chuyện đó được lắm nhưng tại sao anh lại cầm trong tay một cái giáo, khi anh cỡi con ngựa biểu diễn ấy? À, có phải con ngựa này đã giúp anh tìm được con A44 tẩu thoát đó chẳng? - Thưa phải - Này, ông bạn trẻ của tôi ơi, từ rày về sau đừng cỡi con ngựa biểu diễn đó đi săn heo rừng nữa nhé".

NGỰA

Tôi yêu mến ngựa. Tôi treo trên tường ở phòng riêng một bảng danh dự ghi tên những con ngựa đã cùng tôi làm bạn qua các thời kỳ quá khứ trong đời tôi.

Nó nhảy vì chuộng thể thao

Đối với tôi, chúng là những bạn tốt: ở mặt trận cũng như lúc đi săn, khi chơi mã cầu hoặc lúc chạy đua. Đua ngựa là môn thể thao rất thích thú. Người ta ham mê đến say đắm khi trông thấy những con vật đẹp nhất trong giống ngựa và đã được huấn luyện kỹ càng, đem hết năng lực ra để tranh thắng, dưới sự hướng dẫn của những tay nài trong nghệ thuật cỡi ngựa đua.

Nhưng cứ làm khán giả mãi, người ta hóa chán, cũng như người ta nhàm chán khi ăn thịt nướng hoài, nếu không có muối làm gia vị.

Rất ít người thật tình ham chuộng đua ngựa mà không đánh cá bằng tiền để cho thêm hồi hộp. Thành ra, ai đi xem đua ngựa mà không đánh cá là người lập dị.

Điều vui thích của họ không phải chỉ ngắm nghía con ngựa mà là do sự may rủi ăn thua. Lại có đa số những người đánh cá ngựa không cần đến tận sân đua: họ ngồi yên tĩnh trong ghế bành ở nhà, rồi gọi điện thoại để đánh cuộc. Như thế, họ biến mình như những vật chơi mặc cho sự rủi may sai khiến, hoặc họ bị lừa phỉnh vào một trò chơi tai hại hơn. Họ không làm ích lợi gì cho ai, ngoài bọn bán vé cá ngựa.

MÔN ĐẤU QUYỀN CHUYÊN NGHIỆP BIẾN THÀNH MUU MÔ LÀM TIỀN.

Môn đấm boxe được mệnh danh là môn thể thao có tính chất đặc biệt quốc gia (Quyền Anh, nói về nước Anh) cũng như môn đua ngựa. Một cuộc đấu quyền đúng ý nghĩa cho ta thấy hình dáng những người cường tráng, đẹp đẽ tập luyện cẩn thận, trở tài lanh lẹ, có gan dạ và sức chịu đựng đến cực điểm, tấn công và tự vệ, theo một lối chơi hết sức thẳng thắn, bình tĩnh.

Riêng tôi, thú thực rằng tôi rất thích một cuộc đấu quyền giữa các Hướng đạo sinh hơn là trận giao đấu lớn giữa các nhà vô địch tại rạp Albert được quảng cáo rầm rộ.

Cuộc đấu trên là ý chí cố gắng thật sự về thể thao, vì mền chuộng thể thao; còn trận đấu dưới là sự đầu cơ đại quy mô.

Quyền Anh, môn thể thao tuyệt vời, bây giờ trở thành nghệ thuật để kiếm tiền,

Ở rạp Albert, mỗi đấu thủ nhận lãnh một số tiền kèch xù : hàng ngàn, hàng vạn bạc để biểu diễn trong vài phút những cú đấm hay, có khi trong đó còn có những cú đấm mưu lừa chước dối nữa. Trong khi khán giả phải trả rất đắt để hưởng cái đặc quyền đi xem rốt cuộc chỉ có người thầu trận đấu thu lợi. Phong trào “phục hưng quyền thuật” giả tạo chỉ làm nảy nở số người trục lợi, để cho họ dễ bỏ tiền của thiên hạ vào túi nhờ lời quảng cáo rầm rộ.

Nếu cần một ví dụ trong lịch sử thì trận đấu lớn giữa Dempsey và Car-pertler tại Mỹ là một bằng chứng: Cả N vạn người trả hàng N vạn mỹ kim để xem trong ít phút quang cảnh chẳng có gì lạ lùng về quyền thuật; còn người tổ chức thì thu một số tiền lớn ngoại trừ N vạn mỹ kim trả cho báo chí về việc quảng cáo.

Ngày xưa khi Tom Spring gặp Jack Langan để tranh giải vô địch Anh quốc vào năm 1824 tại Worcester có giống như vậy đâu phải đấu với nhau đến bảy mươi bảy hiệp Langan mới bị hạ.

Đó là thể thao thực sự, chứ không phải để lượm tiền.

TÚC CẦU LÀ MỘT TRÒ CHƠI TAO NHÃ, NHƯNG...

Môn đá bóng và môn đánh bóng (cricket) cũng như môn đấu quyền, xưa kia được coi là một môn thể thao đặc biệt chân chánh. Quả thật như thế cho đến khi chúng trở thành trò chơi chuyên nghiệp .

Là một cầu thủ lão thành, tôi mền chuộng môn thể thao đó tôi dám chắc là anh cũng vậy. Chúng ta nhận thấy rằng nó là một trong các trò chơi đẹp nhất trần gian. Không gì bằng để làm cho anh khỏe mạnh, có gan dạ

biết trọng kỷ luật, có tính khí, và trước hết, để cho anh một bài học về cách chơi cho phe mình ,không có óc vị kỷ và không vì vinh dự cá nhân.

Thật là trò chơi rất tao nhã, nhìn đến say mê: vì thế nó bị vào nanh vuốt kẻ trục lợi. Bây giờ các hội lợi dụng các sân vận động, mua chuộc các cầu thủ nhờ báo chí quảng cáo để kích thích sự hâm mộ của quần chúng, để thúc đẩy người ta đi coi cho đông. Một số thanh niên dường như bị thu hút trong đám quần chúng và bằng lòng làm kẻ khán giả, chứ không đích thân chơi lấy.

Nhưng chỉ xem suông thì mau chán, nếu không thêm một chút muối để làm gia vị như tôi đã nói trong việc đua ngựa: vì thế việc đánh cá trở nên phần hấp dẫn nhất của cuộc đấu cầu.

Anh sẽ thấy những đám đông đứng ngoài hàng rào: họ cần gì vào trong để xem đâu, họ nghe ngóng tin tức và sự hơn thua trong việc đánh cuộc là đủ rồi. Một số lớn nữa chẳng thèm đến gần vận động trường, họ chơi túc cầu bằng cách yên tĩnh ngồi ở nhà đánh cuộc.

Đã thế, họ còn tự hào là chơi thể thao nữa chứ!

SỰ THAM LỢI GIẾT CHẾT THỂ THAO CHÂN CHÍNH

Còn việc chơi bài nữa. Không ai có ý nghĩ rằng chơi bài vì ham thích. Họ chơi bài để đánh bạc.

Đánh Golf cũng thế, nó rất chóng bị hạ xuống thành một cuộc đánh bạc, và trò chơi đánh phết (cricket) cũng, có những triệu chứng như thế.

Trò chạy đua và? trò đua thuyền chuyên nghiệp không còn nữa vì các nhà thầu không thu được lợi mấy. Nhật báo . “Xe đạp” bình phẩm về việc đánh cuộc có nói: "Việc đánh cá nổi bật trong các cuộc đua xe đạp ở địa phương. Kết quả hiển nhiên là hành động bất lương ấy làm hạ giá trị môn thể thao đó". Tương lai thể thao ở nước ta có triệu chứng đen tối

Tuy nhiên, nếu người ta cho việc đánh cuộc và làm khán giả là đủ vui thích thì tùy ý họ. Họ có thể vui chơi và giải trí trong chốc lát, nhưng chắc là họ không tìm được hạnh phúc; chi phí thì giờ và tiền bạc mà thôi.

Tôi không biết tại sao, nhưng khi người ta nhúng vào việc ngựa thì sự ngay thẳng, thật thà không còn cái giá trị thường lệ của nó nữa. Vậy anh hãy nên đề phòng , khi đánh cuộc hoặc khi mua ngựa.

Tôi nhớ đã mua một con ngựa của một người bán chân thật: ông cho tôi biết đích xác tính tốt và tật xấu của nó ông nói đã mua nó bao nhiêu, nuôi dưỡng tập luyện nó trong bao lâu và bây giờ ông ta lấy chút ít lời khi bán lại cho tôi.

Ông là một người cỡi ngựa siêu đẳng nên việc ông tập tành rất có giá trị. Ông chủ đó là đại tá Chrisholme (bị chết khi ông cầm quân xung phong ở Elandslaagte). Tôi đã trả tiền theo giá ông định và khi cỡi con ngựa, tôi nhận thấy rằng nó còn đáng giá hơn nhiều, vì thế đến phiên tôi noi theo gương ngay thật của ông ấy và gởi thêm cho ông một ngân phiếu.

HÃY NGHE LỜI KHUYÊN NÀY.

Anh có thể nói "thể thao làm cho ta hồi hộp là được rồi, cần gì mà phải chân chánh hay không? Đó là tâm trạng của mọi người. Bản tính con người là ham chơi, anh làm sao cái hóa họ được? Vậy anh lo ngại làm

chi?

Tôi biết rằng người ta lấy làm thích thú khi được cuộc, do sự may rủi, hoặc do cách tính toán. Nhưng riêng tôi, tôi lấy làm ghê tởm nhận thấy rằng môn thể thao chân chính ngày xưa, bây giờ bị suy đồi và hạ xuống thành một cuộc làm tiền để cho vài người lợi dụng mà làm thiệt hại cho đám thanh niên.

Người thắng cuộc... và đây ví

Một cách khéo léo, người ta làm cho thanh niên lầm tưởng mình là những tay thể thao cự phách. Do sự trá hình đó, phần đông thanh niên đã để cho họ rút tiền mình đến khánh kiệt. Chính tôi đã trông thấy tấn kịch ấy diễn nhiều lần. Vậy xin cho phép tôi khuyên anh một lời: nó sẽ tự giúp anh cảnh giác, nếu anh đại dột để cho họ lừa.

Càng về già, anh tự hiểu có nên chơi lối giải trí đó không, khi mà biết bao nhiêu điều có ích lợi đang chờ đợi anh.

Nhiều người làm giàu nhờ tiền đánh cuộc của kẻ khác, đó là bọn thầu và bọn bán vé; nhưng tôi chưa thấy ai đánh cuộc mà làm giàu, họ mắc lừa bọn thầu và bọn bán vé.

Bọn này lui về dưỡng già trong cảnh giàu sang với số tiền kếch sù mà chúng gọi một cách hãnh diện là "kết quả của công lao" thật ra chúng là những kẻ biết lợi dụng một sự kiện là đa số quần chúng đại dột.

Việc này làm cho tôi nhớ lại một bài nói chuyện của mình dưới đầu đề "Điều mà tất cả các bà đều biết". Chủ điểm câu chuyện là làm cho họ biết rằng chín mươi phần trăm quần chúng là đại dột, số còn lại càng đại dột hơn nữa.

Trong các cuộc đua thường cũng thế, công chúng khờ khạo đã để lọt đa số tiền bạc của họ vào tay bọn đầu cơ, bọn này hay thông đồng với các nài ngựa.

ĐÁNH CUỘC HẠI NHƯ THẾ NAO?

Đó là câu hỏi tất nhiên anh có thể đặt ra; thì đây: trước hết việc đánh cá là một trò chơi để lừa phỉnh người đặt cuộc, vì thường thường đánh cá là vãi tiền qua cửa sổ, đó là chưa nói đến việc ấy giống như một nọc độc làm hại cho sinh lực của môn thể thao chân chính.

Rất ít người đánh cá về lâu về dài mà rút cuộc thu được lợi nhuận. Vậy, nếu anh không phải là nhà cự phú thì trò chơi đó nguy hiểm.

Thấy một người đánh cá ăn được món tiền lớn, kẻ làm việc vất vả tất nhiên bị kích thích và họ cũng muốn

thử vận may: tuồng như đó là một cách mới để làm giàu, nhưng thật ra thì trái lại, đó là cách phá sản mau nhất. Dù thế nào việc đó cũng sinh ra khuyh hướng xấu: lòng tham lam: Kẻ tự nhận là nhà thể thao muốn hơn thua vì ham tiền mà họ sẽ rút nơi người khác. Khi lòng tham xâm nhập vào, thì tính lương thiện tiêu tan. Với sự ham muốn xấu xa lấy tiền của kẻ khác đó, ít khi có được môn thể thao chân chính.

Nhiều người tưởng đó là cách dễ làm tiền, nên đã đặt cuộc nhiều quá số tiền họ có. Rồi đưa đến phạm tội trảm trọng phải trộm cắp hoặc biển thủ tiền bạc của chủ họ hay là của kẻ khác để trả nợ, có khi họ tự tử cho thoát nạn.

Những chuyện buồn thảm ấy đã được nhiều lần nêu lên báo nhưng mấy người trẻ tuổi mê muội có đếm xỉa đến đâu.

Đây là bản thống kê hậu quả các cuộc đánh cá tại Luân-đôn mà thôi, trong mười hai năm trước đại chiến:

- Tự tử hoặc toan tự tử 234 vụ.
- Biển thủ và trộm cắp 3.234 vụ.
- Khánh tận 530 vụ .

Người ta đã tính rằng hơn năm mươi triệu đồng bảng Anh được luân chuyển mỗi năm giữa người bán vé và người đánh cá, và phần lớn số tiền ấy đều vào túi người bán vé:

SỨC MẠNH CỦA QUẢNG CÁO

Báo chí phải chịu trách nhiệm một phần về việc làm bành trướng lối đánh cá tai hại.

Một tờ báo có thể hoặc hướng dẫn đúng đắn dư luận của công chúng, hoặc xu mị thị hiếu của một số đông người, thường thường về hướng xấu.

Khôn nạn thay, trong thời gian gần đây nhiều ký giả đã hùa theo quần chúng.

Những tờ báo ra ngày chủ nhật dung dưỡng ý thức bệnh hoạn của công chúng về việc sát nhân, lừa đảo, tàn ác, bản thiêu; những tờ báo đồng loại ra buổi chiều lại tăng bốc đến cao độ môn đá bóng chuyên nghiệp, các cuộc đua ngựa v.v...hình như, ngoài các thứ ấy ra, không còn việc gì khác thật có ích lợi cho xứ sở.

Ông Wickham nguyên chủ bút tờ báo Times bày tỏ một cách chí lý rằng một tờ báo độc lập về tài chánh mới có tự do về ngôn luận. Nhưng tiếc thay, muốn đạt tới kết quả đó, nhiều tờ báo phải nhận tiền của những người tổ chức đấu quyền và của các tài tử màn ảnh; rồi họ viết những bài báo tán dương các nghệ sĩ thật ra chẳng có biệt tài gì.

Sự thật là công chúng thường khờ dại. Họ không tự suy nghĩ lấy và không chịu nhận xét hai mặt của một vấn đề. Nếu không vậy thì sao họ lại đem nạp biết bao nhiêu tiền vào tay những kẻ bán vé, người hướng dẫn các đội bóng tròn và những bọn trục lợi trong các cuộc đấu quyền. Nếu biết tự mình suy nghĩ, họ đã thực hiện thể thao thật sự vĩ lòng ham chuộng thể thao, vì thể thao vui thích và lành mạnh.

Tôi thích xem một chuyện phim hay trên màn ảnh và khi các nghệ sĩ biết diễn tả tình cảm bằng điệu bộ cách làm trò của họ cũng tài tình lắm.

Tuy nhiên, nghệ thuật đó không sánh được với nghệ thuật của sân khấu, kịch sĩ đóng trò tượng trưng nhân vật bằng xương bằng thịt, với lời nói và nước mắt của mình làm cho vai trò sống động và có linh hồn. Dù là phim nói, có lời, có nhạc cũng không có thể làm cho hình ảnh trên màn bạc sống động thực sự được.

Ấy thế mà hàng triệu người biết khuôn mặt đẹp và điệu bộ duyên dáng của Molly Mickhoard trên màn bạc và anh hề điệu là Charlot. Người ta xúm nhau bàn tán khi nào những tài tử này đến thành phố, cảng gần ngày họ đến chùng nào, các cột báo lại càng sôi nổi. Có khi nữ tài tử hoặc chồng gửi trước lời chào mừng quốc dân. Nơi họ đến, giờ đến được loan báo khắp nơi một cách rầm rộ đến nỗi công chúng say sưa vì quảng cáo đều dẫn đến nhà ga để đón mình tinh, chưa bao giờ một kịch sĩ, dẫu tài nghệ đến đâu, được đón tiếp như thế. Nếu anh hỏi một ai trong đám đông ấy tại sao họ làm như vậy, trong nghìn người chưa có một kẻ nói được.

Thế mà cũng tại thành phố này. Ở nhà ga này, những quân nhân những thủy thủ từ nơi trận mạc trở về họ đã

chiến đấu cho ta bảo vệ xứ sở của ta không một ai để ý đến không một tiếng khen tặng họ
Tôi không chê trách lòng hảo tâm, thiện chí của quần chúng, mà tôi chê trách chỗ họ để cho lời quảng cáo
của báo chí lừa phỉnh dễ dàng.

THỂ THAO THẬT SỰ

Đọc xong đoạn này, anh ngờ rằng tôi là một người thù địch ghê gớm của thể thao. Trước đây, các cuộc
chơi giữa chó và bò tót bị cấm nhờ nhiều người đã gửi kiến nghị lên Nội các để can thiệp. Về sau những
người phản đối ấy tuyên bố rằng làm như vậy không phải là chỉ vì họ thấy sự tàn bạo đối với bò tót, mà
còn vì họ lấy làm khó chịu khi có những kẻ thích xem cảnh tượng ấy.

Này, anh tưởng rằng tôi cũng như vậy: không đâu, tôi yêu chuộng thể thao chân chính và cho đến ngày nay
tôi vẫn yêu chuộng thể thao như bất cứ một ai. Thật ra, tôi tưởng rằng mình còn ham thể thao hơn nhiều
người khác.

Và hơn một môn thể thao, tôi thích được thấy người ta biết dùng thời giờ cho đúng đắn: và số người ấy
càng đông tôi càng lấy làm sung sướng.

Nhưng có nhiều người dẫn thân vào con đường xấu tướng là mình yêu chuộng thể thao mà thật ra họ bị
những kẻ trục lợi, lấy danh nghĩa thể thao, lừa họ bỏ tiền vào túi của chúng.

- Tôi chắc rằng nếu liêu lĩnh chơi đánh cá tôi đã thua nhiều tiền theo cách đó rồi. Nhưng tôi không giàu và
giả sử tôi có tiền đi nữa, tôi lại biết toán học để tính cho được thắng cuộc.

Gia dĩ "Mèo bị bỏng nước sôi thấy nước lạnh cũng sợ. Tôi không bao giờ quên rằng lúc nhỏ, khi còn đi
học, tôi đã đánh cá và đã bị thua. Tôi không dám nói tuổi cho anh biết, khi đó tôi có con ngựa gọi là Pax
trong cuộc đua "Giải thưởng của Thành phố và ngoại ô" Tôi đánh cuộc 18 xu và thua trót hết. Đó là lần
cuối cùng mà tôi dự cuộc đua và đánh cá.

Trái lại, tôi thích các cuộc đua tài tử khi tôi biết các con ngựa và nài ngựa, và hơn nữa là tự cười các con
ngựa của tôi tập luyện để tham dự. Như thế khác hẳn với lối đi xem hàng tá những con ngựa lạ chạy qua
hoặc ngồi ở trong ghế bành tại nhà mà đánh cá. Như thế là hoạt động về thể thao, chứ không phải đầu cơ vì
tiền bạc.

Tôi cũng đã chơi túc cầu trong đội bóng ở trường và tôi rất thích môn thể thao ấy. Ngày nay tôi vẫn còn
thích xem cuộc đấu giao hữu giữa các đội tài tử, nhưng khi trông thấy những đấu thủ chơi vì được trả tiền
và nghe thấy số khán giả đông nghịt la ó vì ăn thua tiền bạc thì sự vui thích của tôi giảm đi nhiều.

Thể thao là gì? Theo ý tôi, là tự mình tham gia hăng hái vào cuộc chơi, chứ không phải chỉ làm khán giả,
hay là bảo ai chơi thế cho mình hoặc nữa là bỏ tiền vào để giúp ích thể thao.

Như khi chơi cù (golf) chẳng hạn, tôi không muốn có đứa bé mạng gậy đánh cù cho mình; có lẽ vì tôi
không thể trả công cho nó là một số tiền cao trong lúc này, có lẽ tôi nhận thấy rằng ngôn ngữ của tôi có thể
làm cho nó ngạc nhiên, có lẽ tôi sợ nó chê những cú đánh vụng về của mình, có lẽ tôi không muốn trẻ em
làm một công việc rất cuộc không đưa chúng đến đâu; nhưng ý định của tôi là thích chơi lấy một mình. Khi
đi săn nai, lúc đi câu cá, tôi cũng làm như vậy. Tôi không cần đến một người phụ giúp. Ngay cả việc hớt
tóc, tôi cũng không cần kẻ khác

LÀM SAO CHO ĐƯỢC VUI VẺ VÀ KIẾM TIỀN MỘT CÁCH NGAY THẲNG

Anh nói: chỉ trích những người đi xem thể thao thi dễ lắm, nhưng: "Làm gì lúc rảnh, cách nào kiếm tiền,
làm sao vui chơi nếu không đến trường đua và sân vận động?"

Thật vậy, lập một chương trình thích hợp cho mọi tầng lớp thanh niên, giàu hay nghèo hoặc có ít phương
tiện, ở thành thị hay ở thôn quê, cho mùa Đông hay mùa Hạ, cho cá nhân hay tập thể. Ở trong nhà hay ngoài

trời, cho ban ngày hay ban đêm, là một thử thách hơi khó giải quyết.

Anh có thể đề nghị một giải pháp không?

Tôi chắc hẳn là không. Nhưng đây là một gợi ý căn cứ trên những nguyên tắc đại cương và có thể hữu ích.

Điều bí quyết lớn là lấy câu này làm phương châm: “Đừng đi chơi rong”.

Lên đênh trên biển lặng thành ra vô vị, nhưng khi có gió và có sóng thì lại khác trước mặt anh luôn luôn có những đợt sóng phải vượt qua cho hết, khi anh lướt qua được rồi, đợt khác lại tiếp. Trong khi chèo chống thuyền đời, anh sẽ lấy làm vui thích luôn luôn trông thấy trước mặt một đợt sóng tới, tức là một công việc mới để thực hiện, một khó khăn mới phải khắc phục.

Vậy để đáp lại câu hỏi của anh

Làm gì	Tôi khuyên
- Trong lúc rảnh	- Thực hành thể thao thật sự và làm công việc ưa thích.
- Cho có tiền	- Có một nghề nghiệp thích hợp với anh và tiết kiệm.
- Cho có hạnh phúc	- Giúp ích kẻ khác.

THỂ THAO

Theo ý tôi, thể thao thật sự là bất kỳ một cuộc chơi gì, một hoạt động gì lành mạnh mà tự anh chơi lấy chứ không phải đóng vai khán giả. Tôi biết rằng trong nhiều thành phố, sân chơi có ít không đủ cho mọi người dùng. Tuy nhiên, ngoài số những người thường chơi hàng vạn người khác còn có thể dùng được. Cũng có những chỗ đất khác chưa dùng đến. Tôi có thể chỉ dẫn nhiều trò chơi thích hợp cho mỗi nơi, nhưng thú thật rằng khó tìm những trò chơi thỏa mãn được một người.

Về phần anh điều thiết yếu là nên suy nghĩ để tìm môn thể thao thích hợp với điều kiện và hoàn cảnh của mình hơn hết. Nhưng nếu anh không thể tự tìm được lấy một mình tôi sẽ chỉ cho anh một trò chơi có đủ tất cả điều kiện trên kia. Trò chơi ấy được trình bày trong chương cuối cùng của quyển sách này, nói về Tráng sinh.

THỂ THAO THẬT SỰ

Leo núi là môn thể thao thật sự và ai cũng có thể thực hiện được, không tốn phí bao nhiêu.

Anh sẽ nói: Leo núi? Ở nước Anh, muốn leo núi bao nhiêu chẳng được.

Chắc anh có nhiều dịp để thực hiện, và tôi xin chỉ bảo cho anh nên làm thế nào. Trèo một ngọn núi cao đến sáu, bảy cây số là một thành tích đặc sắc, nhưng bấp thịch anh không phải lúc nào cũng căng thẳng: thỉnh thoảng anh mới gặp lúc khó khăn phải vận dụng toàn lực cả tay lẫn chân; nếu sơ xuất vào lúc này, thì anh sẽ rơi xuống sáu bảy trăm thước và tan xác.

Trong miền anh ở, chắc cũng có những chỗ khó leo, có thể làm cho anh rơi xuống sáu, bảy chục thước. Leo một trái núi nhỏ cũng có thể tìm được sự hứng thú tương tự, cũng phải có chừng ấy gân sức, dẻo dai, khéo léo và cũng phải có chừng ấy tinh thần đồng đội giữa những người cùng bám vào một sự dây thừng.

Leo hoài, leo mãi không bao giờ nghỉ.

Nhưng đó là một môn thể thao rất nguy hiểm, nếu anh không được tập luyện cẩn thận trước và nếu không có người lịch duyệt hướng dẫn. Tướng Bruce chỉ huy cuộc thám hiểm núi Everest có lần đã nói với tôi về khả năng leo núi của thanh niên nước Anh: "Điều đáng kể không phải là leo núi cao mà còn vượt được nơi hiểm trở". Tuy nhiên, một điều lạ lùng là ít người biết và thực hành môn thể thao này. Vì đa số thanh niên không hiểu rằng họ có thể thực hành môn thể thao đó bất kỳ ở chỗ nào trong nước Anh cũng được.

Nếu không có núi ở gần, thông thường anh có thể tìm một cụm đá hay mỏm đá hoặc hầm đá. Nơi đây tập dượt rất tốt, nếu một toán ba bốn người thích trèo núi, đem theo một sợi dây, để cùng nhau luyện tập. Một đôi khi, anh nghe nói có người chỉ leo núi một mình, như cuộc du lãm của tôi ở dãy núi Andes, nhưng đó là một điều sai lầm. Anh có thể thí nghiệm một lần để gây lòng tự tin nhưng điều tai hại là khi bị té hay treo gân, không có ai giúp đỡ mình. Cuộc leo núi phải tổ chức thành từng toán, và giá trị của nó là ở chỗ đó. Mỗi người trong toán phải hữu ích để giúp đỡ kẻ khác. Đó là một bài học hay về thực hành.

Không ai chối cãi được rằng leo núi là một phương cách tốt hơn hết về thể dục để làm nảy nở gân cốt, bắp thịt và sức bền bỉ. Một kẻ leo núi giỏi không bao giờ là một người ủy mị được; họ là một nhà thể thao cừ khôi.

Và lại việc du lãm còn đòi hỏi óc quan sát: tầm mắt sâu rộng để hiểu biết một miền của xứ sở cùng các tài nguyên.

Một lần, tôi được đi theo đoàn quân sơn chiến của người Ý trong cuộc thao diễn trên núi Alpes. Đoàn quân ấy tuyển mộ dân sơn cước, hoàn toàn được tập luyện để chiến đấu trên núi. Chúng tôi định đoán là phe địch ở chỗ triền núi có tuyết phủ, về phía bên kia một cái khe sâu 600 thước và rộng cũng đến sáu bảy trăm thước. Các sĩ quan nhận kế hoạch tấn công. Rồi họ phân phối ra từng chặng, người này cách người kia, trên một tuyến dài, họ ngồi quan sát triền núi và ngọn núi phía đối diện. Họ dùng ống nhòm để nghiên cứu mỗi người tìm cho phân đội của mình một con đường riêng biệt để vượt qua và ghi nhớ những điểm mốc khi trèo núi.

Chọn một tuyến đường riêng, tìm những cái mốc để trèo lên đó là được trông thấy cảnh trí biến chuyển và là một điều hứng thú vô cùng khi leo núi hay gheñh đá và tùy khả năng quan sát, anh có thể thành công hoặc chỉ làm một kẻ leo núi tầm thường. Còn có ích lợi về phương diện tinh thần nữa: tập đối phó với sự khó khăn một cách can đảm, quả quyết và tươi tỉnh, mặc dù gặp trường hợp nan giải.

Cũng trong tinh thần đó, anh sẽ tập đối phó với những khô khan ở đời. Cuối cùng anh sẽ thành công nếu anh kiên trì và dùng đủ phương tiện để xoay trở hoặc vượt qua chướng ngại.

Sau lại, còn phần tâm hồn. Nói đến tâm hồn trong việc trèo núi chàng là quái gỡ lắm sao? - Chẳng có gì là lạ. Anh leo núi với cả đoàn nhưng khi lên đến đỉnh một quả núi đẹp đẽ, nhìn cảnh vật xung quanh hình như hư ảo, anh nên ngồi riêng một mình mà suy nghĩ, đồng thời để cho cảm hứng kỳ diệu của quang cảnh đó thấm sâu vào người anh.

Khi trở về mặt đất, anh cảm thấy có cái gì thay đổi trong người về thể xác, trí tuệ và tâm hồn.

GIÁ TRỊ CỦA CÁC CÔNG VIỆC HAM MÊ

Tôi nhận thấy rằng nhiều người trong nhiều ngành hoạt động hằng ngày, có thói quen tự mình làm lấy công việc. Đó là một thói quen lành mạnh; khẩu hiệu hằng ngày của họ là: "Nếu anh muốn chạy việc, nên tự làm lấy".

Làm việc vất vả trong nhà cũng vui thích và bổ ích. Nhờ năng làm mà khi đóng đinh anh khỏi đập búa vào tay khi sửa chữa điện trong nhà anh hiểu tác động của điện lực.

Khi đại chiến bùng nổ, chúng tôi không được tiếp tế rau và trái cây, nhiều người trong chúng tôi phải tự lập vườn để tự túc. Công việc đó trừ được nạn nghiện rượu còn hơn là những cái cách của Nội các; đồng thời công việc đó làm cho người ta mạnh khỏe và vui sướng, hơn là những cái cách về y tế và chính trị. Làm vườn là một thú tiêu khiển tốt cho mọi người mọi giới; là một phương thuốc, giải lao thượng hảo hạng cho người lao động. Nó mang lại nhiều thú vị: sống ngoài trời thoáng mát? và giúp cho họ biết thêm về cách sinh trưởng của thảo mộc; côn trùng... nghĩa là tìm hiểu thiên nhiên.

Mỗi người phải có một thú tiêu khiển

Hết thầy trẻ con ưa làm việc bằng tay. Nhiều người về già không còn sở thích đó nữa, nhưng ai giữ

được ý chí đó để biểu dương khả năng và sức sáng tạo của mình, thì họ có được một tập quán làm cho đời họ khỏi trống rỗng.

Người có công việc ưa thích của mình không khi nào bỏ phí thì giờ: chẳng thấy thời gian thừa thãi và không để cho lối quảng cáo của báo chí lôi cuốn họ dễ dàng vào các cuộc tiêu khiển khác. Công việc ưa thích là thần hộ mạng của họ.

Làm công việc ưa thích và khéo tay đưa lần mình đến chỗ tinh xảo, vì một người đem hết ý nghĩ và khả năng để sáng tạo thì thế nào cũng đi đến chỗ tinh tiến trong công việc làm. Và khi nào trí tuệ giúp vào việc làm của bàn tay thì sức tưởng tượng và tài kỹ xảo được phát triển, rồi thường thường người ta bước từ công việc ham mê qua địa hạt sáng chế phát minh.

Hãy nhìn chung quanh phòng anh, trên bàn làm việc, trong xưởng của anh: sẽ nhận thấy trăm thứ đồ vật do kết quả sáng tạo của người này hay người nọ. Nếu biết say mê công việc, anh cũng có thể sáng chế ra một đồ dùng chẳng những bán được tiền, mà còn giúp ích cho đồng loại.

Cũng có khi, công việc ưa thích, tuy không liên quan đến nghề nghiệp đang làm, nhưng nó biểu hiện được năng khiếu của mình. Và nó mở cho mình một con đường mới về nghề nghiệp, nếu mấy lâu nay anh là một cái chốt tròn đóng vào một cái lỗ vuông, thì bây giờ anh tìm được cái lỗ tròn rồi vậy.

Lắm khi với công việc ưa thích, người ta cũng có thể kiếm ra tiền: tôi không chủ trương kiếm tiền vì lòng tham của, nhưng tôi đồng ý rằng phải cần nhiều tiền để sống và khỏi là gánh nặng cho kẻ khác.

Trong một cuốn sách cũ nói về săn bắn, nhan đề “Jorrocks” một nhân vật nổi tiếng “jogglebury Crowdy” có sở thích đi chặt cây dọc theo hàng rào hoặc ở trong rừng để làm gậy. Tôi cũng có thú vui như vậy (ngoài các sở thích khác). Có lẽ anh cho việc ấy không có gì đáng say mê: tuy nhiên khi anh thử, sẽ thấy thích thú đi hết cây số này đến cây số nọ để tìm cho ra một cái gậy. Nếu không phải là ưa thích, anh sẽ thấy mệt nhọc vô cùng! Tìm được một cây gậy, sửa cho ngay thẳng, trau chuốt cho bóng là điều thích thú rất lớn... Sở dĩ tôi kể chuyện này là để anh thấy một việc tầm thường ai làm cũng được đều có phần ích lợi của nó.

Có khi kiếm ra tiền nữa. Tôi biết nhiều trẻ em kiếm được nhiều tiền một cách rất lương thiện với phương kế đó.

Người nào, nhờ công việc ưa thích, tìm được năng khiếu chân chính của mình thường có thể kiếm được nhiều lợi, khỏi phải kiếm tiền bằng cách đánh cuộc cầu may, anh có thể theo con đường chắc chắn và vui thú, là làm công việc ưa thích. Và số tiền làm ra do sự cố gắng bản thân có nhiều ý vị hơn là số tiền rút của kẻ khác.

Ngoài nguồn lợi mang lại bởi việc ưa thích, còn biết bao nhiêu công việc anh có thể lựa chọn tùy sở thích. Âm nhạc, hội họa, điêu khắc, ca kịch đều là những món thích hợp với người ở thành thị, và không có lý do gì để đi chơi rong trong khi tại đó có phòng triển lãm hội họa, có viện bảo tàng, có hội hòa nhạc v.v...

Nhưng tôi không khuyên anh chỉ thưởng thức tất cả thứ đó một cách thụ động: phải tự biểu dương khả năng của mình trong các lĩnh vực ấy mới thật là điều đáng kể.

Theo ý tôi, biểu dương khả năng của mình là sáng tác những bài thơ, chơi vĩ cầm, làm đồ đạc bằng gỗ nặn tượng, vẽ v.v... Suru tầm con niêm, tiền tệ cổ sinh vật đồ xưa, côn trùng hoặc các thứ hoa cũng là việc có ích.

Phải đi du ngoạn ngoài đồng mới hiểu biết chim muông cây cối hay thú vật. Anh cũng có thể nuôi gia cầm trồng cây ăn quả làm mứt, nuôi thỏ đóng giày hay làm gì tùy sở thích của mình. Trong hàng trăm thú, người ta muốn lựa thứ gì cũng được; và khi tìm được công việc hấp dẫn, sự mệt nhọc của cơ thể sẽ được đền bù, có lẽ không phải bởi tiền mà vì đời anh sẽ được nhiều lý thú.

NGHỀ NGHIỆP THÍCH HỢP

Về tiền bạc, phần đông chúng ta cần có một số lợi tức chắc chắn để khỏi là gánh nặng cho người khác: được như vậy chúng ta sẽ sống vui vẻ và giúp đỡ kẻ khác làm theo như ta.

Vậy thì đừng có xài phí tiền bạc của mình với hy vọng làm giàu thêm bằng cách đánh cá để ăn tiền kẻ khác rủi thua ta; nên dùng thì giờ của chúng ta vào công việc lương thiện để kiếm tiền cho chắc chắn. Và muốn được thế, trước hết chúng ta phải tập luyện cho có một nghề để sống ở đời.

Tôi đã nói rằng không muốn dùng một đũa bé để mang vác dụng cụ đánh golf, vì tuy bây giờ công việc ấy kiếm được tiền, nhưng không bảo đảm gì cho nó về tương lai. Khi lớn lên, bỏ việc ấy thì nó không có nghề nghiệp gì khác. Rồi vì thế, trong nhiều trường hợp nó sẽ trở nên kẻ du đạng.

Này, không phải chỉ: có trẻ em lượm banh cho người đánh quần mới đi sai đường lừ lúc đầu như vậy. Nhiều trẻ em hoặc tự ý hoặc do cha mẹ xúi giục, ham tìm việc kiếm tiền, mà quên nghĩ xem công việc ấy sẽ có tương lai hay không.

Nhiều công việc làm khá tiền nhưng không đưa đến đâu hết, để đưa trẻ dở dang cho đến khi lớn tuổi, mà khi trẻ là lúc cần qua giai đoạn tập luyện một nghề nghiệp có nhiều lợi hơn về tương lai. Còn có một điều sai lầm thông thường này nữa: là mặc dù một thanh niên đã tìm được công việc có nhiều hứa hẹn về tương lai, dấn mình vào đây vì cảm thấy hài lòng, nhưng quên tự hỏi xem mình có thích hợp với công việc đó không, rồi về sau, hoặc là tự mình, hoặc là do các chủ nhân của anh ta nhận thấy rằng anh ta không thích hợp với nghề và rồi phải đi tìm một việc khác. Chẳng khác nào một cái chốt vuông đóng vào lỗ tròn, làm sao cho vừa được.

Điều cốt yếu là tìm một công việc thích hợp cho anh hơn hết và nếu trước đây đã lỡ làm một công việc gì khác vì cần kiếm tiền ngay thì phải luôn luôn để ý đến hoài bão của anh và hướng theo nó cho đến khi gặp dịp tốt. Đồng thời cũng phải để phòng có ý thức luôn luôn đứng núi này trong núi nọ.

Nếu anh là một cái chốt vuông, hãy tìm một cái lỗ vuông và cố gắng đóng chặt vào.

Đánh hơi và theo dấu mà tiến tới anh đừng băn khoăn về kết quả của cuộc đi săn. Điều thích thú là việc theo dõi con mồi chứ không phải là việc giết được nó. Khi tôi còn trẻ, chưa có chỗ làm, phương châm của tôi là nhận lấy chỗ nào gặp trước, giữ đồ cho đến khi gặp chỗ khác khá hơn. Với con giun anh có thể câu được con tôm, với con tôm anh có thể câu được con cá. Với con cá sẽ câu được con rái. Con vật này có tấm da đáng giá. Đó là lời khuyên của một thương gia tự tạo lấy cơ nghiệp của mình. Nếu tấm da đó dùng làm được áo ấm cho kẻ khác là anh đã thành công đấy. Chẳng những anh đã kiếm ra tiền, mà còn làm việc có ích cho kẻ khác.

Tôi gọi sống một đời vui thích là thế đó.

Nếu anh muốn theo lời khuyên của thương gia trên kia tìm một công việc để kiếm tiền và chờ đợi dịp tốt; anh có thể xin gia nhập vào sở hàng không, tương đối ít thiệt hại hơn hết, vì thời gian phục dịch không bao lâu lại được hậu đãi và hứng thú lắm.

Nhưng điều lợi hơn hết là công việc đó có tính cách giáo dục, và nếu anh gia nhập vào hàng không với tinh thần đó, sẽ bỏ túc giáo dục mà anh đã tiếp nhận ở học đường. Trong thời gian đó anh tự rèn luyện lấy nhân cách của mình và do nhân cách đó, anh có thể tạo dễ dàng một địa vị khi gặp dịp.

Hoặc nếu anh muốn đến sống trong các lãnh thổ tự trị ở hải ngoại, phương cách tốt hơn hết là xin giúp việc trong ngành cảnh sát ở địa phương đó để cho có lịch duyệt và thêm bạn bè. Làm như vậy cũng có mục đích giáo dục, kiếm được khá tiền và rèn luyện nhân cách.

Tiết Kiệm

Từ sau đại chiến, có người chỉ trích rằng nước ta đi vào con đường xấu. Thật ra tôi chưa hiểu tại sao. Tôi nghe ông Hiệu trưởng “trường Thành Phố Luân Đôn” nói rằng học sinh ngày nay có nhiều khí phách hơn học sinh ngày xưa và càng ngày càng khá hơn. Dù sao đó là một dấu hiệu đáng mừng.

Chắc chắn là ở thời kỳ này, số người biết tiết kiệm nhiều hơn số người xài phí. Tôi không biết hai việc đó : có liên quan hay không nhưng đó là chuyện thật.

Trong những trang dưới đây, tôi khuyên anh nên biết tự chủ để luyện tập chí khí, và anh cũng có thể thu được nhiều lợi ích khác, tuy không phải thường xuyên - là có tiền - cố tránh đừng uống rượu, hút thuốc, hoặc ăn uống quá độ đừng tiêu những món tiền quá khả năng của mình anh sẽ tiết kiệm được tiền và thật

vậy, sau một thời gian dài, anh sẽ có một món tiền đáng kể.

Không bao giờ tôi đề nghị người ta làm điều mà tự mình chưa làm lấy. Tôi đã có thời kỳ thực hành tiết kiệm, bây giờ tôi khuyên nhủ lại anh.

Tôi là thứ sáu trong một gia đình mười người con và cha tôi làm Mục sư, ông qua đời khi tôi mới ba tuổi. Như vậy tôi không được nuôi dưỡng trong cảnh phú túc, và khi nhập ngũ, tôi phải tự liệu với số lương ít ỏi của mình.

Tôi phải phấn đấu một phần nào. Nghĩa là loại trừ những việc khác, tôi phải nhịn ăn điểm tâm, hoặc bữa ăn trưa ở câu lạc bộ, nhịn hút thuốc, uống rượu, ngoài công việc trong quân đội tôi còn phải vẽ và viết để kiếm thêm tiền.

Tôi làm việc cật lực, tôi thích lời phấn đấu như thế và cuối cùng tôi đã đến đích. Tôi thường gặp may mắn nhưng tôi phải nói thêm rằng tôi đã biết đón nó đúng dịp. Điều mà người ta thường gọi là "may mắn", thật ra là một cơ hội thuận tiện mà mình có khả năng trông thấy trước, nhảy lên và chớp lấy. Nhiều người đợi cho sự may mắn tìm đến mình, rồi họ than van vì nó không đến.

Một điều lạ là tôi thăng chức nhanh, quá sự mong ước của mình. Tham vọng duy nhất của tôi là tự túc cho được, khỏi cần đến sự tài trợ của gia đình.

Nếu tôi có thể giúp đỡ gia đình một phần nào càng hay. Và tôi ưa thích công việc mình làm vì nó liên quan đến người và ngựa. Tôi lấy làm thỏa mãn.

Nhưng khi được thăng chức, tôi phải tiêu tốn nhiều hơn, mặc dù số lương cao hơn, và có nhiều dự tính về tương lai. Tôi nghĩ như vậy mà chỉ muốn ở chức cũ. Tôi còn nhớ đã có lần hỏi ông Đại tá có thể từ chối việc thăng cấp không, nhưng ông ta vừa cười vừa nói rằng không thể được rồi tôi phải "thăng". Tôi xoay xở để sống, nhưng nhất là nhờ số tiền tiết kiệm được lúc đầu.

Cách đây vài hôm, tôi tức cười khi lật lại quyển sổ tay ghi chép những cuộc hành trình đầu tiên và những lần thăm viếng bè bạn; tôi ghi cẩn thận từng đồng xu chi xuất và mỗi khi thừa một xu là một lần đắc thắng, hơn ai hết tôi có thể chứng thật câu ngạn ngữ này: "Săn sóc từng xu thì anh không lo gì thiếu bạc".

Như thế chẳng những là ích lợi cho riêng mình, mà còn lấy kinh nghiệm bản thân khuyên bảo, diu dắt một số bạn bè trong binh đoàn của tôi nữa. Kết quả là lợi tức của căng tin có phần giảm bớt, nhưng ở quỹ tiết kiệm số tiền gửi lại tăng lên. Họ mạnh khỏe hơn, sung sướng hơn và khi giải ngũ lại có một ít tiền túi mà sinh sống hoặc để kinh doanh.

Anh đang đọc quyển sách này, anh cũng có thể làm như thế. Nếu chưa có tiền anh hay cố gắng kiếm cho ra tiền nhưng phải tiết kiệm. Ngày mưa gió có thể đến và khi ấy anh sẽ khỏi bám vào kẻ khác. Anh nên nghĩ đến những ngày đen tối ấy: nhiều người quên lãng đi và cuối cùng họ phải đau hồ vì điều sơ xuất ấy.

Nếu anh đã làm ra nhiều tiền, không phải là một lý do để xài phí. Hãy giữ số tiền đó cẩn thận. Nếu cần tiêu nên dùng nó vào công việc có ích cho kẻ khác và không nên chi vào trò tiêu khiển của anh.

Anh có thể giàu nhưng có một điều không nên làm, nếu anh là người tốt: đừng xài phí vô ích, khi quanh anh còn có những người thiếu thốn.

Nhưng hãy coi chừng, tôi bảo anh nên tiết kiệm, chứ không khuyên anh keo kiệt. Anh có thể chất chiu đối với bản thân, cái đó tùy ý, anh có thể tiết kiệm về những món tiền cho phần mình, nhưng không nên keo kiệt về phần chi tiêu cho kẻ khác.

Về phần tôi, cũng biết hưởng thú vui không kém bạn bè. Tôi chơi mã cầu, săn heo rừng, săn thú lớn. Nhưng để dùng trong công việc đó, tôi không mua những con vật đắt tiền chỉ mua những con vật chưa thuần, chưa tập luyện, giá không bao nhiêu, rồi lấy làm vui thích huấn luyện chúng: có kẻ thích mua những con vật đắt tiền, có người làm trái lại. Kẻ thì mua áo mới khi áo cũ bị ô dôi chỗ hoặc sờn dôi nơi, có kẻ lại lộn áo cũ bề trong ra ngoài để mặc, làm như thế họ dùng một cái thành hai. Với phương tiện eo hẹp anh cũng có thể sống vui vẻ như kẻ có phương tiện đầy đủ nếu có óc sáng kiến và tính tiết kiệm. Người có tinh thần thể thao ưa lối sống phấn đấu như thế. Tôi nghiệp cho những nhà triệu phú.

CHỘP LẤY CƠ HỘI

Một cựu quân nhân trong cùng quân đoàn vừa rời đến tìm tôi và phàn nàn rằng anh đang ở trong tình trạng vô kế khả thi. Anh ấy nói rằng đã bỏ mười năm quý nhất của cuộc đời để phụng sự trung thành tổ quốc mà bây giờ nhà nước tri ơn đối đãi lại với anh ta cách thế này: bỏ rơi vào cảnh nan giải. Anh không được huấn luyện về nghề thương mại, nhưng người anh của anh vui lòng để cho anh hùn chung vốn nếu muốn qua Canada.

Tôi hỏi anh ta đã để dành được bao nhiêu tiền khi còn tại ngũ. Anh mỉm cười chua chát rồi đáp: "một quân nhân thường không để dành gì được". Nhưng kinh nghiệm cho biết rằng phần đông cựu quân nhân của tôi, khi giải ngũ có một món tiền để dành kha khá trong quỹ tiết kiệm. Tôi buộc lòng phải nói với anh ta: "Tại ngũ anh không phải trả tiền ăn, tiền nhà, y phục, thuốc men, than củi, đèn nước; ít ra mỗi ngày anh cũng được một si-ling (shilling) rưỡi để tiêu vặt, tức là hai mươi bảy đồng bảng (livres) trong một năm. Vậy thì trong tám năm anh có thể để dành: hai trăm mười sáu đồng bảng, và nếu tính tiền uống bia, mua thuốc hút và những món vui chơi vặt, anh cũng còn được hơn trăm đồng bảng, thì trong tám năm, cộng thêm số tiền lời, anh có thể để dành một trăm năm mươi đồng bảng. Được như thế, bây giờ anh có thể đi Canada, không phải là nơi đầy ải, mà thật là một xứ phong phú.

Nhưng anh ta không phải là người biết chớp cơ hội đúng lúc, ý nghĩa luân lý của câu chuyện này là "lo tích trữ cỏ khi trời tạnh ráo, đừng đợi cơn nắng bữa sau. Trời có thể mù và mưa có thể đến".

John Graham khuyên con trai như thế này: Trước khi uống thuốc đừng đem cái muỗng làm trò chơi. Một việc dễ làm, nếu để triển lại thì thành ra khó nhưng một việc khó làm nếu để triển lại thì thành nan giải.

Lão già Dick, việc gì cũng để trễ lại, lần cuối cùng người ta nói chuyện về lão với tôi thì lão được chín mươi ba tuổi và gần chết. Câu chuyện xảy ra đây cách mười năm rồi. Và tôi chắc lão chưa chịu chết.

Điều quan trọng là phải tiết kiệm từ lúc đầu, nhất là nếu anh còn trẻ và khỏe mạnh. Trong bài nói về tiền công của trẻ con ông Pound thấy rằng ngày xưa một người thợ ít ra cũng được tăng lương dần dần cho đến lúc ba mươi tuổi. Bây giờ một thợ trẻ mười tám tuổi đã có số lương khá rồi, đến độ hai mươi lăm tuổi họ được số lương cao nhất, rồi từ ba mươi lăm đến bốn mươi lăm tuổi, khả năng kiếm tiền kém sút mau lẹ. Lúc hai mươi tuổi tiền công của họ cao hơn của ông cha họ khi trước, nhưng đến tuổi sáu mươi thì lại thua kém hơn nhiều.

Tại sao phải tiết kiệm? Có lẽ một ngày kia anh muốn cưới vợ: anh sẽ phải xây dựng gia đình. Nhưng còn có công việc khác nữa mà mọi người quên nghĩ tới là "con cái". Sinh chúng ra mà không lấy gì nuôi dưỡng là một lỗi chơi đùa.

Gởi tiền vào quỹ tiết kiệm có khó khăn gì đâu. Ông chủ ngân khố nhận số tiền để dành của anh và trao cho anh một quyển sổ để lần lượt ghi vào đó số tiền ký quỹ. Số tiền đó có lời và tăng lên lần lần.

CHỨNG CHỈ

Một hôm tôi cấp chứng chỉ cho một người cần tìm một chỗ làm kha khá. Tôi kể vắn tắt tất cả khả năng của anh ta. Khi viết xong, đọc lại tôi nhận thấy thế này: nếu những người đòi hỏi chứng chỉ để làm một bản kê các đức tính của họ muốn đòi hỏi, thì chắc là bản kê của họ sẽ phù hợp với bản kê của tôi. Vì đó là những đức tính mà phần nhiều các ông chủ đều cần đến. Anh nên xét lại xem anh có những đức tính đó chưa. Nếu chưa, phải gắng tập cho được các đức tính ấy thì tất nhiên anh sẽ tìm được công việc làm khá, bất kỳ vào ngành nào. Tôi kể những đức tính của người ấy như thế này; "Người đủ tư cách, giàu nghị lực, đáng tin cậy có nhiều kế hoạch, một người biết điều khiến khéo léo và tính anh vui vẻ dễ truyền cảm". Nụ cười của anh ta đã xứng đáng với tiền công rồi, vì khi vào làm ở chỗ đó dù công việc đang sút kém mà anh ta cũng gây được không khí vui tươi chung trong sở.

Thật vậy, một chứng chỉ như thế có thể đưa anh vào sở nào cũng được. "Đủ tư cách" nghĩa là thực hiện

công việc giỏi và khéo léo "Có nghị lực" nghĩa là làm việc tích cực và hăng hái, "Đáng tin cậy" nghĩa là đúng đắn, thành thật: người ta có thể giao phó tiền bạc, công việc cần mẫn, mà không làm bậy, làm sai Trung thành với chủ với kẻ cộng sự, làm đúng mực công việc mặc dù người ta có giám sát hay không "Có kế hoạch" nghĩa là biết tìm phương pháp thực hiện công việc dù gặp phải khó khăn đến thế nào, "Một người điều khiển khéo léo là nhã nhặn, nhân đạo biết hướng dẫn công việc mà không thúc hối. Còn tươi cười, vui lòng tiếp nhận mọi việc và truyền cảm sắc thái ấy cho kẻ khác là một điều kiện làm cho người ta tín phục mình.

TRÁCH NHIỆM

Một hôm, lúc tôi còn trẻ trung, ngớ ngẩn vô tư lự, Ngài Đại tá thành linh gọi tôi và cho biết rằng ông định bổ nhiệm tôi làm Đội nhất.

Đội nhất! Tôi hoảng hốt. Người đội nhất phải chịu phần lớn trách nhiệm về cách điều khiển và lối sống đầy đủ tiện nghi cho Liên đội. Một vinh dự lớn. Nhưng nếu trách nhiệm không tròn thì sao! Tôi nghĩ không dám nhận chức vụ ấy. Nhưng ông Đại tá chỉ nói thêm rằng: ông tin rằng tôi sẽ làm tròn nhiệm vụ. Trong chốc lát người tôi thay đổi hẳn, tôi không còn là chàng thanh niên phóng túng chỉ ham chơi bời nữa, mà đã trở thành một người gánh trách nhiệm nặng nề.

Một viễn cảnh nghiêm trọng mới mẻ hiện ra trước mắt: tôi thấy cần làm những lợi ích gì cho quân nhân và danh dự của Liên đội mình. Tôi để hết tâm trí vào công việc và không dám nhìn về dĩ vãng nữa. Lần hội kiến đó với ông Đại tá, tuy rất ngắn ngủi, nhưng là khởi điểm của cuộc đời tôi sau này.

Rồi, sau bài học lần đầu tiên đó về trách nhiệm, tôi còn tiến xa thêm nữa và nhận lãnh những trách nhiệm quan trọng hơn.

Anh cần phải biết gánh vác trách nhiệm nếu muốn có những địa vị xứng đáng sau này.

Muốn nhận lãnh trách nhiệm phải có lòng tự tin, am hiểu công việc của mình và phải tập luyện gánh vác trách nhiệm.

Trong Hải quân người ta nhận thấy điều đó là cần, nên sớm lo luyện tập gánh vác trách nhiệm. Một chuẩn úy tập điều khiển chiếc tàu và thủy thủ đoàn, rồi người ta nhận xét trong công việc làm của anh ta để khen chê.

Trong Hướng Đạo cũng thế. Đội trưởng là người duy nhất chịu trách nhiệm về cách điều khiển và công việc làm của sáu Hướng Đạo sinh, Tráng sinh và các Toán Trưởng cũng thế.

Khi đã tập luyện gánh vác trách nhiệm trong một thời gian dài, anh thấy rằng mình có đủ tư cách làm người. Tinh khí trở nên kiên quyết hơn và anh có thể đảm nhiệm chức vụ quan trọng trong nghề nghiệp của mình.

Nhờ thế, anh có thể tăng phần ảnh hưởng của mình đối với kẻ khác.

IMHLALA PANZI – NGƯỜI NÀM MÀ BẮN

Đây là lời khuyên hữu ích của một người đã áp dụng nó thành công; lời khuyên này là của thống chế Foch, một trong các danh tướng Pháp trong trận đại chiến.

Ông nói:” Khi anh có một nhiệm vụ cần thực hiện, phải nghiên cứu cẩn thận vấn đề”.

1. Phải hiểu cho đúng đắn người ta bảo anh làm gì hoặc là anh muốn làm gì.
2. Vạch một kế hoạch để đưa công việc đến kết quả tốt.
3. Xây dựng kế hoạch cho hợp lý.
4. Dùng phương tiện sẵn có để thực hiện kế hoạch hết sức chu đáo.
5. Nhất là phải có nghị lực, một nghị lực bền bỉ và lòng căm quyết đeo đuổi công việc đến lúc thành công

hoàn toàn.

Thống chế nói rất hữu lý. Riêng phần cá nhân, tôi có thói quen vạch kế hoạch mỗi lần trước khi thực hiện một công cuộc, dù là việc tầm thường cũng vậy.

Vì thế người Zoulous đặt cho tôi biệt hiệu là Imhlala-Panzi, nghĩa là “Người nằm mà bắn”. Ý họ muốn nói là người nhắm rất đúng mục trước khi bắn. Đó là phương cách để thành công. Anh nên lấy biệt hiệu ấy làm châm ngôn.

Phải ngắm kỹ con mồi khi nó đến gần.

Phải biết mạo hiểm nếu anh muốn thành công; phải can đảm đối phó với những khó khăn không nên tránh trút. Tiếp nhận chúng vì anh hiểu rõ mình muốn làm gì.

Một hôm nói chuyện ấy với một người cùng tôi đi điều nghiên tình hình của quân địch tại miền Matabeleland.

Trong đêm, chúng tôi lén qua một tiền đồn của địch và đến lúc tảng sáng chúng tôi ở phía sau lưng họ.

Chúng tôi rình mò để nghiên cứu tình hình của quân địch, bỗng một con sư tử to và đẹp xuất hiện. Dịp đầu quá tốt và cảm dỗ. Chúng tôi vọt xuống ngựa và bắn con sư tử mà không nghĩ đến phần nguy hiểm là tiếng súng có thể phát giác sự hiện diện của chúng tôi. Bị trúng đạn liệt chân sau, con sư tử lỏng lẻo gầm thét vang rền. Nó không thể nhảy trốn, nên lại rống lên và quay bốn phía tìm chúng tôi.

Chúng tôi không dám bắn nữa, sợ bên địch để ý và cũng ngại làm hư tấm da con thú. Tôi tiến đến nơi lòng sông khô cạn, gần chỗ nằm của con sư tử để cho nó một phát cuối cùng, còn người bạn tôi thì ở trên bờ, nhắm sẵn súng, phòng khi con sư tử tấn công tôi.

Con sư tử thấy tôi đến gần, quay về phía tôi, mồm há hốc, nhe nanh, mắt hí như phát khùng. Tôi bắn vào đầu làm nó chết liền. Rồi mạo hiểm chúng tôi thay phiên nhau để canh chừng và lột da con thú (tấm da lớn khó lột, lại không có bao tay, con dao thì bén, nếu làm vội và dễ bị đứt tay lăm). Một người lột da, người kia canh phòng cẩn mật nhìn tứ phía với cảm giác là có địch tìm kiếm chúng tôi.

Vừa vạy! Lúc lột da xong địch phát hiện; chúng tôi chỉ còn đủ thì giờ để cuộn tấm da và phóc lên ngựa tẩu thoát.

LÀM SAO CHUẨN BỊ NGHỀ NGHIỆP CHO MÌNH

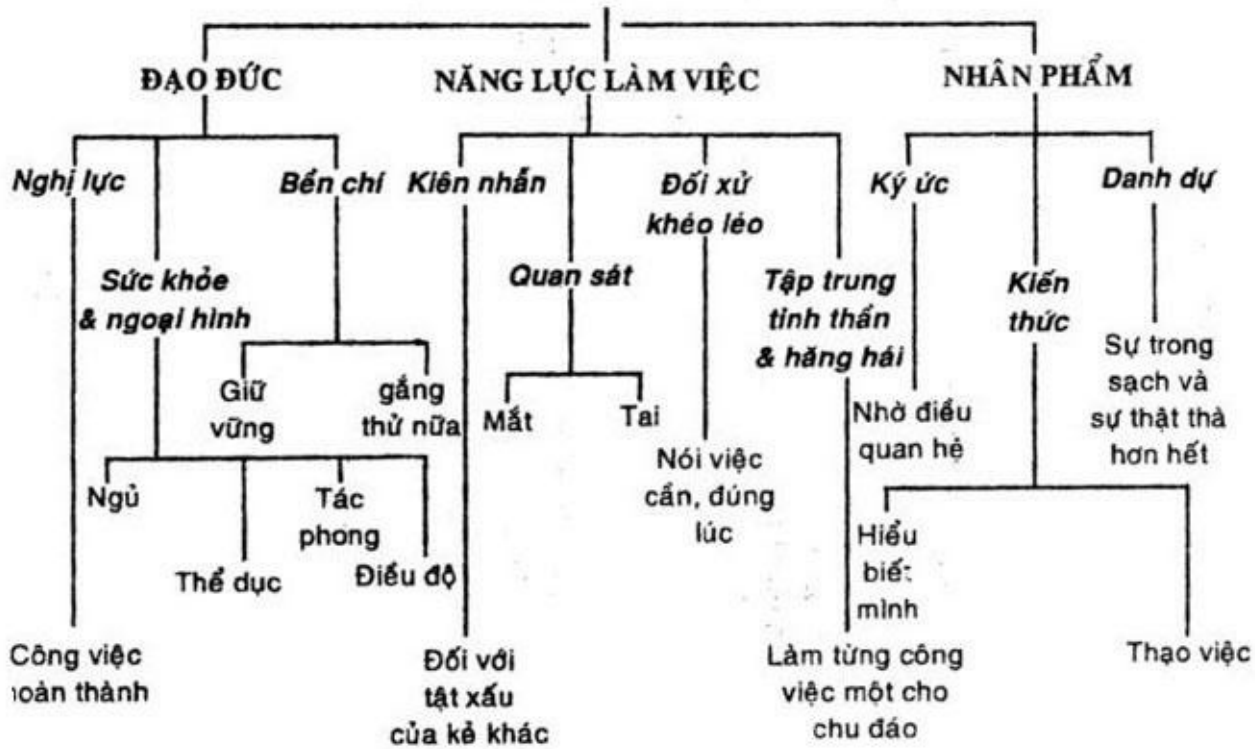
Một lần, người ta làm bảng kê khai những điều mà một thanh niên phải thực hiện để chuẩn bị nghề nghiệp cho đời mình. Những điểm trọng yếu ghi thành một giản đồ.

Người ta nhờ tôi phê bình: tôi vạch thêm một giản đồ nữa.

Trong giản đồ dưới đây, những dòng in nghiêng là các đức tính thuộc về chí khí. Chí khí cũng giúp cho sự thành công trong nghề nghiệp như khả năng hoặc sự khéo léo của anh. Nhưng tôi muốn nhấn mạnh một phần về nghị lực và một phần nữa về tính kiên nhẫn.

NÊN SỐNG THẾ NÀO

Người ta có nghị lực, một phần bởi sức khỏe dồi dào, nhưng nhất là do ý chí ham thích công việc của mình. Có nhiều người hình như không bao giờ ham thích công việc làm của mình, vì họ cảm thấy bị giới hạn và cứ quanh quẩn mãi một chỗ. Họ nên nhìn xa ra chung quanh để nhận thấy phần đóng góp của mình trong sự nghiệp chung của nhân loại; và nhìn tới trước để nhận thấy ích lợi của công việc ngoài phạm vi cơ xưởng hoặc bàn giấy của mình. Những người thợ giỏi cũng như những kẻ vui sống, xem công việc làm như một trò chơi. Chơi khó chừng nào, họ càng thích thú chừng nấy. Trong bài nói về Hội nghị hòa bình tại Washington ông G.Wells viết; "Tôi nghiệm thấy rằng những người mà nhân loại gọi là vĩ nhân, thật ra là những người có tâm hồn trẻ trung như những đứa con nít, họ làm việc hăng hái và vui vẻ. Họ ham thích công việc và xem như là một trò chơi. Tuy có tâm hồn trẻ trung, nhưng họ vẫn đứng đắn và không hề trốn tránh công việc".

Ralph Parlette nói rất đúng: "Chơi là ham thích công việc, và lao động là có bổn phận thực hiện một công việc".

Điều quan hệ là biết làm sao cho mình trở nên phần tử cần thiết. Một hôm người ta hỏi tôi tại sao quý mến người bồi Ấn Độ của tôi như thế. Lý do rất giản dị là vì anh ấy lo cho chủ trước rồi mới lo cho phần mình sau, mà chưa chắc anh ấy đã lo cho bản thân. Tuyệt đối trung thành, chắc chắn luôn sẵn sàng làm mọi việc im lặng, siêng năng: thật là một bảo vật. Và lại, ở xứ đó người có tính khí như vậy chẳng hiếm tuy rằng ở nơi khác người ta cũng có thể tìm hạng người như thế.

vô tình y đã làm cho y trở nên cần thiết, và tôi có thể nói rằng nếu anh là người cần thiết của chủ anh, thì bất kỳ giá nào chủ anh cũng khó lòng rời anh được.

Nếu anh làm gì cũng nhanh nhẹn trong khi chơi, trong hành động cá nhân, rồi sự may mắn trở thành một tập quán, công việc của anh cũng sẽ tiến triển và sẽ có nhiều ích lợi cho anh.

Có điều chắc chắn rằng anh làm nên được việc gì chính là nhờ ở sự tự luyện từ trước.

Muốn luyện tính ấy, anh bắt đầu tập mặc quần áo cho mau lẹ hằng ngày. Đang đi rong, đồ đạc sắp đặt có thứ tự dễ lấy; thử tìm mỗi vật hết bao nhiêu thì giờ, rồi tự phá kỷ lục của mình. Còn những điểm khá quan trọng, nhưng người ta chưa chú ý kê vào bảng này là sự can đảm và tính vui vẻ. Tôi không nói nhiều ở đây; lời của ông B.B. Valentine ở cuối chương này sẽ tóm tắt điều đó.

Một phương sách khác nữa, có ích cho tương lai của anh: là hy vọng. Đừng tưởng rằng vì địa vị thấp kém lúc khởi đầu mà anh không thể lên địa vị cao được. Biết bao nhiêu người hiện đang giữ những chức vụ cao cấp mà trước kia họ bắt đầu từ bậc thang thấp nhất. Nhưng như tôi đã nói, anh phải tự trèo một mình. Đừng dẫm trong bùn, vì lý do là có kẻ đã làm như vậy, tìm những mô đá, rồi bước lên để đi ra. Đặt chân vào bậc thang thấp nhất mà trèo lên.

Tôi đã thấy nhiều người khi vào đời, có đủ điều kiện để thành công, nhưng về sau họ buông xuôi và thất bại vì thiếu kiên nhẫn: khi gặp điều trở ngại, họ bỏ cuộc rồi thử qua việc khác và cứ như thế, họ bỏ cuộc này vầy cuộc khác thành ra thói quen rồi suốt đời chỉ là những cuộc thụt lùi, không bao giờ họ tiến lên được.

Trong phần thứ hai của giản đồ, vấn đề “Nên sống thế nào” nghĩa là làm sao sống vui vẻ trong hạnh phúc, chứ không phải chỉ hưởng lạc, là cũng quan trọng như vấn đề: nghề nghiệp, và hai phần giản đồ đều quan trọng như nhau, là cần phải có lý tưởng cao thượng và giúp ích kẻ khác. Nhưng theo ý tôi giúp ích kẻ khác còn quan trọng hơn vì nó bao gồm lý tưởng cao thượng và là bước đầu đưa đến hạnh phúc.

Vì thế tôi sẽ nghiên cứu kỹ lưỡng vấn đề ấy trong một chương sau.

LƯƠNG TRI

- Khi tính tham lam đi vào tính ngay thật đi ra.
  - Một đồng nằm trong tay bằng hai đồng đánh cá ngựa.
  - Nếu anh là một cái chột vuông, tìm một lỗ vuông và gắng tìm cho được.
  - Mỗi vấn đề có hai mặt như cái áo. Phải dùng cả hai mặt trước khi vứt bỏ.
  - Ăn ở thế nào cho khi anh chết, mọi người đều tiếc, cả đến người cho thuê đồ làm đám ma nữa
- (Mark Twain)

□ Nhiều tính xấu sinh ra do mình không muốn để cho chất độc trong mình thải ra hết.

(Bác sĩ Dawson)

□ Tự trọng, tự hiểu mình, tự chủ, ba điều ấy đủ đưa người đến quyền năng tối thượng.

(Tennyson)

Giữ Nụ Cười.

Khi anh đau lắm, dạ dày như cuộn lại
Bác sĩ đến mổ anh với con dao sắc bén
Anh nằm trên bàn, bác sĩ kê bên,
ông ta xoa, bóp nắn anh.
Hãy nghĩ đến kẻ giả chết, họ nằm.
Súng chĩa vào người, chó dữ bao vây.
Họ bảo thợ săn và bày chó rằng:
“Các người không cần được ta cười,
Bây giờ ta để các người giết ta”.

(Lão sư.B.B Valentine).

Hiểm trở thứ hai

Rượu

Mặt tối của tảng đá này là nghe theo sự cám dỗ, sống theo thị dục và làm tiêu tan hạnh phúc chân thật.
Mặt sáng của tảng đá là cuộc chiến thắng dục vọng, đào luyện tính khí và tìm thấy sự vui thú trong cuộc sống.

SỐNG DỄ DẪI VỚI BẢN THÂN

Ly rượu nhỏ giữa hai bữa ăn là lối xa hoa nguy hiểm.
Giao thiệp bè bạn có thể dẫn đến thói quen uống rượu.
Những bọm rượu là một nguy hại cho quốc gia.
Sự cấm rượu sẽ không cần thiết khi một nước gồm những người dân có tính khí.
Sức mạnh của sự làm gương.
Hút thuốc nhiều là một nguy hại cho sức khỏe cũng như ăn nhiều, ngủ nhiều làm việc quá sức.
Sức khỏe có thể gây lòng tự tin và làm cho sống lâu
Chửi thề là một biểu hiện tánh tình hèn yếu.

TỰ CHỦ

Tính khí cương cường là liều thuốc chữa lối sống buông thả.
Gương của Đại tượng Nogi
Tự chủ là điểm cốt yếu nhất của tính khí con người.
Thói quen và tư tưởng là những điều có thể điều khiển được.

Trong việc đào luyện tính khí, sự trung tín với bản thân cũng quan trọng như sự trung tín với kẻ khác. Tự trọng sẽ làm cho kẻ khác trọng mình. Sự hổ thẹn làm cho người trở nên một kẻ bi khai trừ. Sự tự kỷ ám thị có thể giúp tránh khỏi lối sống dễ dãi đối với bản thân. Tommy đã làm thế nào để thắng tử thần. Những tư tưởng hay.

RƯỢU

“Rượu”?

Đại tá Yervers không thể tưởng tượng được rằng người ta có thể sống mà không cần đến rượu mạnh rượu nhẹ gì cả. Một hôm, không tìm ra rượu, ông ấy uống luôn cả thứ vécni đánh đồ gỗ. Đến khi bác sĩ hỏi: “Lúc ấy ông không tìm ra nước chãng?”. Đại tá trả lời: “Ông bạn tôi ơi, ông chưa biết khát là thế nào cả, nếu có thì ông sẽ nhận ra rằng khi ấy không phải là lúc nghĩ đến chuyện đi tắm”

Cái ly thứ ba ấy!

Rượu? Tôi thích dùng một ly rượu ngon, vì cái vị thơm, cái màu đẹp và tính chất giải khát của nó. Tôi cũng thích một ly bia hay rượu táo tùy theo lúc. Tuy nhiên, ly rượu thứ hai không mấy quyến rũ như ly thứ nhất, vì mùi vị nó đã mất tính cách mới lạ lúc ban đầu và vì sự thèm khát cũng đã suy giảm. Còn đến ly thứ ba, thì kẻ thức giả biết rằng nó chứa đựng thuốc độc, vì đường và chất hóa học trong rượu sẽ không mang đến kết quả gì tốt cho anh. Tôi tưởng rằng không mấy người nhận định rõ rằng uống nhiều bia sẽ sinh ra những cục "chai" ở chân, cũng như thứ rượu "porto" (rượu mùi do xứ Portugal sản xuất) giúp cho bệnh thống phong phát ra.

Chính là ly rượu thứ ba, nếu không phải là ly thứ hai làm cho tiêu tan điều kiện để luyện tập thân thể; do đó một thanh niên phải nhìn đến nó một cách thận trọng. Trong trung đoàn của tôi, chúng tôi sinh hoạt trên nguyên tắc là sĩ quan và hạ sĩ quan đều chỉ huy quân sĩ bằng cách làm gương mẫu hơn là ra uy, do đó tôi nhận thấy rằng có một vài thầy đội vòng bụng quá lớn cho nên lên xuống ngựa không được lẹ làng để làm gương khi huấn luyện cho quân sĩ.

Rượu bia (la-ve) làm nặng con người

Tôi bèn ra lệnh rằng trong thời hạn ba tháng bất cứ sĩ quan hay hạ sĩ quan nào, mà lên xuống yên chậm chạp vì cái vòng bụng bự thì sẽ bị thải hồi, và từ đây cho đến lúc mãn hạn định trên phải làm thế nào để bớt lớp mỡ vô dụng nơi bụng đi.

Lệnh trên này có tính cách xây dựng, vì đồng thời tôi cũng bày cho họ cách thức làm thế nào chỉ thêm chút ít luyện tập thể dục hàng ngày và bớt chút ít rượu bia là được kết quả hoàn toàn tốt đẹp có thể làm cho mọi người ngạc nhiên. Chính cái ly rượu thứ ba đã gây nên tai hại. Với cái ly thứ ba này, còn sinh ra lắm thứ tệ khác, nó kéo đến ly thứ tư, ly thứ năm, ly thứ "sau-áu", đến đây bắt đầu lôi thôi, ông bạn của Lưu linh ôm riết cột đèn và hỏi: "đưa nào trông tre giữa đường?"

Ly rượu giữa hai bữa ăn

Tôi có biết một kỹ sư rất giỏi, thật là một nhân tài trong giới. Ông có thể trở nên một nhân vật lừng danh nếu không mắc phải cái chứng mà ông tự gọi là "con người 20 phút" nghĩa là nhấp đến rượu là phải đủ 20 phút từ ly đầu đến ly cuối không hơn không kém.

Câu chuyện này làm tôi nhớ đến một Hải quan Đô đốc Hoa kỳ mà tôi được biết lúc thiếu thời. Mỗi khi tôi mời ông một ly gì, ông đều trả lời: "Xin lỗi tôi không khi nào dùng ngoài giờ uống". Câu chuyện này đưa đến điểm tôi muốn nói là chính sự uống ngoài những bữa ăn đã gây nhiều tai hại. Nếu người ta chỉ uống rượu khai vị vào giờ ăn thì tôi nghĩ rằng đâu có chuyện say sưa, và sức khoẻ cũng sẽ được tăng gấp bội.

Trở lại với trung đoàn của tôi (xin báo trước là sẽ rất bực mình vì "cái tôi và trung đoàn của tôi" trước khi đọc xong sách này: nhưng bởi chỉ muốn trình bày những kinh nghiệm bản thân đã thâm thập trong khi lái thuyền qua cáo luôm trở, vì thế, tôi mong anh thú lớp tôi cho binh sĩ mặc dầu trái với thể lệ, được phép dùng rượu bia trong bữa ăn trưa và bữa ăn chiều (ăn nóng) rồi việc ấy đã trở thành một thông lệ trong trung đoàn.

Hậu quả là quân nhân ở trung đoàn tôi không tới uống ở căng tin quân đội nữa, cho đến một hôm tôi phải tặng cho viên quản lý căng tin đôi găng tay trắng vì hôm đó số ghi một "ngày trắng": không ai uống gì cả.

Bước Đầu Là Vì Bạn

Có một ông bạn đầy thiện chí muốn chi cho một bọm nghiện rượu lồi sổng tai hại của chàng và muốn giúp

chàng cải thiện nhưng con ma rượu ấy vội ngắt lời: "Anh nói như là chưa khi nào anh say thì phải".

- "Say à? Nhưng mà tôi chưa khi nào say cả!".

- Như thế thì anh biết say là cái quái gì đâu? Vậy đừng nói nữa: Hãy uống cho say đi đã để biết chút ít về việc cảm dỗ bởi những thích thú của rượu. Khi ấy hãy nói".

Vâng sự cảm dỗ không ít, nhất là khi anh để cho mình bị lôi cuốn vào bẫy. Tôi tin rằng phân nửa số người uống rượu đã bị lôi cuốn vào thói quen ấy trước hết vì giao thiệp, vì những ông được mệnh danh là bạn tốt. Một thanh niên mới bước chân vào đời thường tưởng rằng mình phải hành động như những kẻ khác để tỏ rằng mình là một "tay bảnh" không thua sút gì họ.

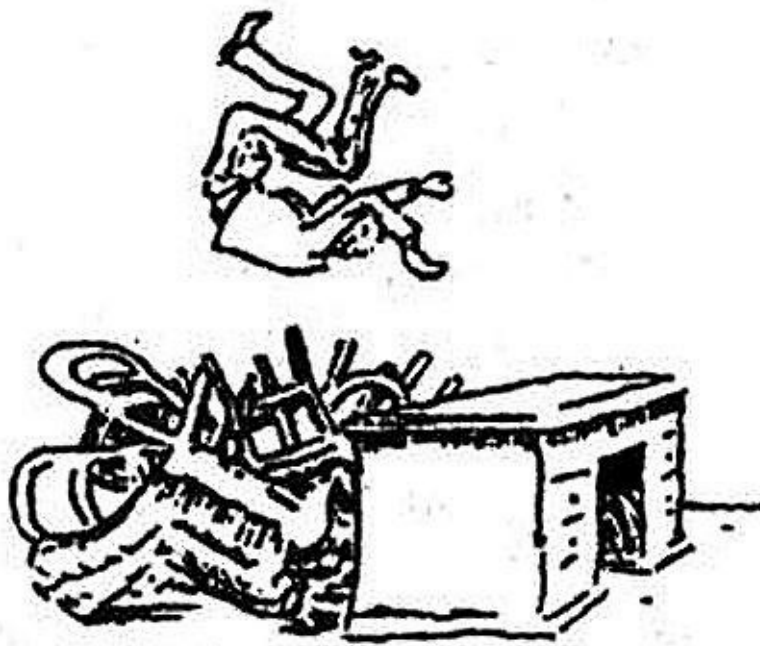
Chính trong mười cậu bé bắt đầu hút thuốc vì lý do ấy, để tỏ ra ta đây là người lớn.

Giả thử rằng một đứa trẻ được nuôi dưỡng tại một nơi rẫy bãi, ở đó không một ai hút thuốc, uống rượu nhưng vẫn có sẵn rượu và thuốc nếu cần dùng. Tôi không tin rằng tự ý đứa trẻ nó sẽ dùng vì những thứ ấy rất khó chịu đối với người bắt đầu sử dụng, và người ta đập những thói ấy thường chỉ vì "mọi kẻ khác đều làm như thế".

Và nếu anh đã cùng với bè bạn kéo nhau đến ngồi quanh quây rượu thì rất khó mà không theo họ đến chỗ say sưa, chén thù chén tạc sẽ đưa đến cái ly thứ "sau- áu", đến sự khoái hoạt, cái vui nhộn.

Thượng đế biết cho rằng tôi đâu có phản đối sự vui đùa hoặc tham gia những cuộc vui nhộn. Dù không cần mượn đến chén rượu, tuổi thanh niên vui như thế là chuyện thường.

Chính tôi cũng đã trải qua những cuộc vui ấy, và chơi ngông cho đến nỗi giờ này tự mình lấy làm thẹn nếu tôi, không nhận định rằng trong đó chỉ là tâm lý tự nhiên của một đứa trẻ khi sắp bước sang tuổi thanh niên

Giải trí theo lối các sư huynh Bosphore

Tôi đã chơi cái trò gọi là "sư huynh của Bosphore". Anh biết trò chơi ấy thế nào chẳng? Đây, anh chồng tất cả đồ đạc trong phòng, chổng ngược chân ghế lên trên, thành một đồng cao hình tháp, trước tháp ấy đặt một cái bàn rất chắc. Mỗi người dự cuộc lần lượt chạy đến chiếc bàn, lộn đầu trên mặt bàn, chân ngược lên cao và vừa quăng mình lên trên cái tháp vừa la to: "Tôi là sư huynh nhảy cao của Bosphore".

Té ra, giờ đây tôi không thấy trò chơi ấy thú vị ở chỗ nào cả, thế mà tôi đã thích lắm đấy. Đủ lộ rằng tuổi trẻ có khi ngu ngốc đến thế.

Tuy nhiên, cái thú vui làm một "Sư huynh nhảy cao" hoàn toàn khác với sự khoái hoạt trá hình do hơi men

gây ra. Thật ra, đầu cần đến rượu thanh niên mới vui đùa được. Không rượu họ cũng có thể chơi vui như thế, và còn gặp bội là khác.

BỌM NGỒI NHĂM RƯỢU MỘT MÌNH CHỈ LÀ MỘT KẺ VÔ DỤNG

Ngoài sự rủ rê của bạn bè, còn có sự cảm dỗ mãnh liệt hơn của cá nhân, đó là có thói tiêu sấu giải muộn bằng phương sách “dục phá thành sầu dụng tửu bình”.

Thời đen vận rủi trong công việc, tinh thần suy giảm vì bệnh hoạn hay vì thất vọng, sự khổ sở gia đình hay một hoàn cảnh buồn chán, những thứ đó thúc đẩy người ta đi tìm lối thoát dễ dàng trong cái cô hợng nóng hơi men và bộ óc túy lúy để khỏi suy nghĩ.

Nhưng làm thế đâu phải là thượng sách. Ông bạn nghiện rượu có thể bảo. "Nói thì dễ, nhưng trong những trường hợp trên, người ta phải nên làm thế nào. Xét ra, đó cũng là một lối thoát, nếu cách ấy đem đến vài phút sung sướng, hay ít nhất sự lãng quên, thì sao không để cho người ta uống hết ly?"

Xin thưa, lối thoát ấy chắc chắn sẽ đưa đến sự phá hoại thể xác và tinh thần của kẻ không may kia. Kẻ ấy sẽ mất hết tự chủ, ý chí, sinh lực, các yếu tố quan trọng để dựng nên nhân cách, đều tiêu tan.

Một khi đã nhiễm thói quen uống rượu, hay tệ hơn nữa, uống mọi thứ thì không còn hy vọng gì tìm thấy hạnh phúc trên đời. Sức khỏe tiêu tan, khả năng hoạt động suy giảm, nạn nhân sẽ bị mọi thứ khác cảm dỗ dễ dàng, và đi dần xuống đến những cử chỉ hèn hạ, đến tội lỗi, vì không còn tự chủ được mình nữa. Người ấy chìm lặn xuống đời sống một kẻ u mê, vô dụng, đáng bị khai trừ, cho đến khi tử thần đến mời đi.

MỘT MỐI NGUY CHO QUỐC GIA

Kẻ có đầu óc cứng cõi và có tánh khí không khi nào chịu để cho số đông lôi cuốn; họ biết lúc nào cần phải dừng lại. Chính những người ngốc mới hợp thành cái đại chúng và thường để cho kẻ khác xâu mũi dốt đi, hoặc sống trôi nổi mặc cho những nổi thống khổ, những sự bất hạnh ở đời vùi dập. Họ không có can đảm đối mặt với cuộc đời mà họ cho là bề khổ.

Ở đâu mà có họ (từ điểm nghèo khổ khốn cùng nào mà chẳng có họ) thì gương xấu lan tràn và trở thành một căn bệnh chung cho nhiều người. Sức khỏe, tinh thần và năng suất của một phần lớn dân chúng bị suy giảm, và như thế làm phương hại cho hạnh phúc và thịnh vượng chung. Những gia đình trước kia được chăm sóc nay trở nên khốn khổ. Cái bệnh ấy làm cho người mất tính tự trọng, hết khả năng suy tưởng và tiêu tan luôn khí phách của nam nhi, nói tóm tắt, nó phá hoại tất cả lãnh khí của con người.

Mối nguy cho Quốc gia là ở đó.

Xã hội mà có một số người như thế thì rất dễ làm mới cho bọn lưu manh sắp đặt những việc vô lương tâm để thao túng và xỏ mũi cái đại chúng đại khờ.

Muốn kiến tạo một Quốc gia hùng mạnh, chúng ta phải đào luyện nên những phần tử có lãnh khí cương cường

SỰ CẤM ĐOÁN LÀ KHÔNG CẦN THIẾT ĐỐI VỚI NGƯỜI CÓ TÁNH KHÍ

Có nhiều quốc gia nhận thấy mối nguy cơ nói trên, nên ra luật lệ cấm hẳn các thứ rượu. Cứ xét đến những món tiền lớn, số thời giờ đã tiêu phí, sức khỏe đã bị hao mòn nền thịnh vượng chung bị thương tổn vì rượu gây nên, ít người, trừ những bọm rượu không đồng ý rằng cái nạn ấy phải thanh toán cho xong, mặc dầu người ta không tán thành phương sách đem ra áp dụng để đạt mục đích ấy.

Tại những xứ theo Hồi giáo thì tôn giáo đứng chủ trương cấm rượu, và tôn giáo này được đại đa số quần

chúng theo. Tại một số quốc gia khác thì sự cấm chỉ lại do luật lệ của chính quyền. Điều bất tiện là một số người kiếm cách tránh né luật lệ.

Sự bất tiện chắc sẽ bớt dần vì cái thế hệ mới đang trưởng thành khỏi bị cám dỗ, tuy nhiên cũng không tránh được sự thiệt hại về một vài phương diện, vì khi luật lệ đã có thể bị tránh né và vi phạm về mặt này thì rất dễ làm cho người ta muốn vi phạm về mặt khác.

Nhưng sự cấm chỉ lắm khi lại chạm lòng tự ái của người ưa tự do và có tính cương quyết. Họ muốn tự do cải tiến bản thân từ bên trong, và không thích cái phương sách ép buộc từ bên ngoài mặc dù kẻ chủ trương phương sách có nhiều thiện chí.

Gần đây, khi ông Robert Stout trình bày rằng rượu là một xa xỉ phẩm mà chúng ta rất có thể loại bỏ ra ngoài. Có Gaunt đáp: "Vâng, tôi nghĩ rằng chúng ta làm như vậy chúng khác gì những người Bolchevists cho rằng quần áo để mặc mà ngủ lúc ban đêm là thứ xa xỉ vô ích".

Sự cải cách sẽ đến và tôi tin rằng nó đang được thực hiện có hiệu quả tại nhiều quốc gia, do lòng tự trọng và sự thay đổi tính tình trong dân chúng.

Họ không muốn thi hành mệnh lệnh như trẻ con. nhưng một khi họ đã nhận định rằng uống rượu hại cho nhân cách, làm cho thiếu lành mạnh trong công việc và vui chơi, và ngoài rượu còn có biết bao nhiêu cách hưởng lạc ở đời thì họ không ngu gì mà uống quá sá.

Nếu chúng ta nhìn lại quá khứ vài năm trước. chúng ta sẽ thấy có sự thay đổi lớn lao.

Lúc tôi mới nhập ngũ, thấy binh sĩ và sĩ quan say sưa trong các buổi tiệc tùng là một việc rất bình thường, không ai bàn tán gì cả. Ngày nay, trong một trung đoàn có kỷ luật nếu một sĩ quan vui chén quá trớn, người ta sẽ bảo rõ: "không được như thế" và nếu còn tái diễn thì có thể bị thải hồi.

Ngày nay khi các trung đoàn đáp tàu để đi phục vụ ở ngoại quốc thì mọi người đều có mặt và tiết độ hầu như sẵn sàng đi biểu diễn. Cách đây vài năm, nếu gặp trường hợp ấy thì một số đông sẽ vắng mặt, còn đối với người hiện diện, một phân nửa phải được dìu đỡ, hoặc đẩy họ lên tàu.

Những đêm thứ bảy tại những thành phố kỹ nghệ, ngoài đường huyên náo những bọn say sưa sẵn sàng đánh lộn. Bây giờ người ta chỉ thấy dân chúng vui chơi, sung sướng trong trật tự.

Sự cải thiện về tính tình cũng như về hoàn cảnh đã bắt đầu có kết quả tốt, mặc dầu còn lắm việc cần phải thực hiện.

Tôi rất tin tưởng vào thế hệ công dân đang trưởng thành. Chiến tranh có được cái hay là làm cho họ sáng mắt và thấy rõ phía quan trọng của cuộc sống.

Chắc anh cũng có hoài bão, cũng muốn trở nên người cường tráng, đủ sức để thắng dù trong cuộc chơi hay trong đời sống, hoặc để phục vụ xã hội và anh nhận thấy rằng muốn thành đạt trong những công việc ấy, cần tránh xa rượu để khỏi phí thì giờ, tiền bạc và sức khỏe.

Nguyện sống tiết độ mới là một giai đoạn, nhưng đó chỉ để giúp sức cho những người tánh tình yếu đuối. Người cương quyết sẽ nhìn thẳng vào vấn đề một cách can đảm là phải chống với sự cám dỗ nếu nó xuất hiện, và dụng ý chỉ để đánh đổ áp lực của nó.

Sự :ngăn cấm sẽ không cần thiết đối với một dân tộc cương quyết: thế hệ đang trưởng thành sẽ tự cải cách lấy.

HIỆU LỰC CỦA SỰ LÀM GƯƠNG

Tôi rất trọng ý kiến của những người chỉ trích một cách ngay thẳng, giản dị, và vô tư. Tôi nhận thấy những thổ dân kém văn minh ở Châu Phi hay tại các đảo giữa Thái Bình Dương là những người ngay thẳng, giản dị và biết xét tánh tình một cách đúng đắn. Ta đã được nghe họ quả quyết như vậy: "Khi một người dân Anh da trắng hẹn rằng họ sẽ trả tiền thì mình có thể yên trí giao hàng cho họ thế nào họ cũng trả. Nhưng không phải mọi người da trắng đều như thế cả đâu".

Bà Hoàng thái hậu Swazis

Đó là cái thanh danh chúng ta đã thâm hoạch được, cần phải giữ lấy. Nhưng buồn thay, lắm khi chính người "Anh da trắng" cũng không thể được đơn cử để làm gương mẫu được. Và chính điểm ấy đã gây nhiều trở ngại cho công việc của các vị giáo sĩ chúng ta. Tôi nhớ cách đây đã lâu bà Hoàng thái hậu của dân tộc Swazis kể cho tôi nghe rằng có nhiều giáo sĩ đến giải thích cho bà và dân chúng trong xứ hiểu những lợi ích của Thiên chúa giáo. Ảnh hưởng của đạo này sẽ làm cho người thật thà ngay thẳng trong mọi việc, có tiết độ chân thành, có lòng từ thiện và sẵn sàng giúp đỡ kẻ khác. Vì thế dân của bà vui mừng đón tiếp những người da trắng đến buôn bán hay lập nghiệp, cho đất đai và giúp họ xây dựng nhà cửa.

Nhưng sau đó, dân của bà nhận thấy những kẻ kia đáng lẽ tỏ ra biết ơn và giúp đỡ kẻ khác thì trái lại họ chỉ là những người ích kỷ. Họ lấy súc vật của thổ dân và hứa sẽ trả tiền, nhưng lại trả bằng đám đá nhiều hơn là tiền. Họ nhập cảng rất nhiều rượu Whisky để dùng và buôn thứ rượu "gin" để bán cho dân bản xứ. Bà ấy lại kể thêm rằng các chiến sĩ đã đến xin bà cho phép chúng nó giết tất cả bọn người quý quyết đến phá hoại xứ sở và đã có lần bà muốn cho phép. Bây giờ thì bà không còn tin vào một tôn giáo giảng dạy một đường mà lại hành động một lối trái ngược.

Chúng tôi không thể không đồng ý với bà ấy được, và có lẽ đã tỏ ra sự đồng ý hơi quá nhiều, cho nên sau khi từ già, bà trở lại khẩn khoản hỏi chúng tôi có thật tán thành hay không. Và khi chúng tôi xác nhận lại ý kiến trên, thì bà yêu cầu chúng tôi cụ thể hóa sự tán đồng ấy bằng cách biếu cho bà một thùng rượu "gin". Sự làm gương mẫu quan trọng như thế đó.

THUỐC LÁ

Tôi đã nói hơi nhiều về chuyện rượu vì thứ này là nguyên nhân của nhiều tội lỗi, bệnh hoạn và khốn khổ nó là mối nguy hại lớn nhất cho cá nhân và quốc gia, vì chúng ta cần tìm đến hạnh phúc và thành công nên trước hết phải xem đó là một hiểm trở cần phải tránh.

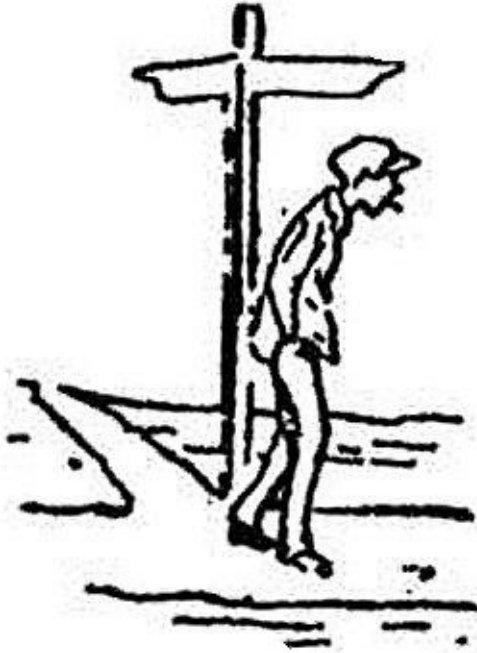
Nhưng cái thói dễ dãi đối với bản thân còn có lắm hình thức khác. Một người thanh niên cần phải tránh, vì những thứ ấy sẽ là trở lực trên đường đến hạnh phúc.

Đôi với trẻ con, hút thuốc là một nguy hại. Tôi không thể kể xiết những thư các cậu bé hoặc của phụ huynh đã gửi cho tôi để cảm ơn về những lời nhắn nhủ mà tôi thỉnh thoảng phát biểu để bày tỏ tất cả sự tai hại do thuốc lá gây nên trong đám trẻ con đang độ tuổi trưởng thành.

Dưới đây là vài hàng tôi đã viết sau hết về vấn đề này.

Có người hỏi tôi: "Điều luật nào cấm Hướng Đạo sinh hút thuốc?" Tôi đáp rằng không có điều luật nào cấm như thế cả, nhưng mỗi Hướng Đạo sinh đều biết đưa trẻ mà hút thuốc là một thằng ngốc và trong đoàn thể chúng tôi đều hiểu rằng: "Hướng Đạo sinh không phải là một thằng ngốc".

Vì sao đưa trẻ mà hút thuốc chắc chắn là một thằng ngốc?

Con đường tốt và con đường xấu.

Tôi đã trình bày những lý do trong một chương của cuốn sách "Hướng Đạo cho trẻ em". Một trong những lý do là: "Nếu một đứa trẻ hút thuốc trước khi thân thể đến độ phát triển hoàn toàn thì tim nó rất dễ bị suy yếu. Và tim là bộ phận quan trọng nhất trong cơ thể; nó bơm máu đi khắp châu thân để nuôi dưỡng các thớ thịt, xương và cơ. Nếu tim không làm nổi công việc ấy thì thân thể khó mà khỏe mạnh được.

"Không đứa trẻ nào bắt đầu hút thuốc vì ưa thích. Đứa nào cũng ghét thuốc, nhưng chúng hút để cho ra vẻ ta đây là người lớn. Chúng nghĩ như thế chứ thật ra chúng nó trông như những con lừa".

Tôi có nhận được thư của một người đã nghiên cứu vấn đề đứng về phương diện một công nhân. Y viết: "Quá phân nửa những sự bất mãn, lười biếng, và bất lực trong giới công nhân trẻ tuổi là do sự hút thuốc quá độ nhất là vì dùng thuốc điếu.

Nếu họ chịu hiểu rằng không nên hút thuốc, hay uống rượu trước khi đến tuổi 20 thì nòi giống ta sẽ mạnh thêm. Tôi có thể chứng minh rằng hầu hết những trẻ hút thuốc đều là những đứa bất mãn, lười biếng, không thích nghi vào công việc gì cả. Chúng cũng chẳng thích làm việc gì, không có hoài bão, tánh tình gắt gỏng và kém bạo dạn.

Chính hiện tại xứ sở đang bị khủng hoảng về phương diện này, và nhiều nhân công trẻ tuổi bị thất nghiệp vì lý do ấy.

Những điều tôi nói với anh có thể giải thích vì sao người trẻ không nên hút thuốc: "Vì lợi cho chính bản thân họ".

Ngoài ra còn có một lý do khác để không nên hút thuốc dù là người lớn, mà nhiều người quên không nghĩ đến: đó là ảnh hưởng khó chịu của hơi thuốc đối với những người chung quanh.

Thằng ngu hút thuốc để hun khói người xung quanh.

Khi anh sắp sửa đốt ống điếu để hút (tôi không có ý kiến về thứ thuốc vắn điếu, đàn bà và trẻ con thường dùng thứ này) nếu anh đang trong phòng hay trên tàu trước hết phải xem hút thuốc có làm phiền những kẻ quanh mình hay không.

Nhiều người đàn ông và hầu hết đàn bà đều ghét khói thuốc lá, nhất là vì cái mùi bám vào quần áo mỗi khi bị gần bọm thuốc. Lẽ tất nhiên, vì ngại phản kháng, nên phải yên lặng chịu đựng sự khả ố. Một thanh niên lịch sự nên nhịn hút chờ lúc nào thuận tiện hơn.

Nếu anh hút thứ thuốc vắn điếu vì thuốc vắn giá rẻ hơn, thì nên biết rằng vì rẻ nên thuốc ấy là hạng kém phẩm chất. Hãy nghe lời của một người bán thuốc: "Trong số 6 đồng, giá bán 10 điếu thuốc, nạp thuế cho chính phủ 2 đồng rưỡi, nhà buôn hưởng hết 1 đồng rưỡi, chỉ còn có 2 đồng mà nhà sản xuất phải trả tiền vốn buôn thuốc, tiền xắt, bào chế, đóng bao, chuyên chở, quảng cáo và phí tổn phụ khác như thế mà vẫn còn kiếm lời".

Lúc xưa tôi cũng thích hút thuốc và chỉ hút bằng ống điếu. Khi tôi tình cờ được làm quen với những người Mỹ sơn cước trong toán quân thám thính các trận đánh với thổ dân da đỏ. Trong đám binh sĩ ấy không ai hút thuốc cả, và trong khi tôi tưởng đang đóng vai người lớn với cái ống điếu trên mồm thì họ nhìn tôi với nụ cười khoan dung, cho rằng chỉ có trẻ con mới làm như thế. Họ giải thích rằng hút thuốc chỉ tổ làm hồng thị giác, yếu hơi thở và khứu giác; nhất là người thám thính ban đêm cần phải có khứu giác rất tinh tường. Cho nên từ lúc ấy và chỗ ấy, tôi bỏ hút thuốc ngay rồi từ đó về sau không bao giờ hút lại nữa. Nhờ thế tôi được lợi về sức khỏe và về cả túi tiền nữa.

ĂN QUÁ ĐỘ

Hồi bị quân giặc vây tại thành Mafeking, chúng tôi chỉ sống với số lương thực tối thiểu. Đó cũng là dịp hay để quan sát sự kiện ấy ảnh hưởng thế nào đến mỗi quân nhân trong đồn. Có kẻ vẫn như thường, nhiều người gầy hẳn, một vài người béo ra. Sau bảy tháng cầm cự, tôi định mở cửa thành giao chiến một trận và hỏi ai muốn tình nguyện xung phong, đây mới là một thử thách thật sự. Tôi hỏi xem những ai có thể đi nổi

năm dặm (8.000 thước), và mặc dầu rất nhiều người hưởng ứng, nhưng tôi nhận thấy rằng chỉ một số ít trong đám họ chịu đựng được; những kẻ có sức bền bỉ hơn hết chính là những người suốt đời điều độ trong sự ăn uống và hút thuốc.

Người ta cũng nhận xét như thế trong một cuộc viễn thám tại phía Tây Châu Phi, xuyên qua vùng đầm lầy và rừng rú của Achanti, một nơi mà dân chúng thường gọi là “mò người da trắng “. Những kẻ hằng ngày sống một cách trượng giả lúc ấy ngã xuống như ruồi. Chỉ những kẻ thường ngày hoạt động và ăn uống điều độ là sống sót. Do đó, người ta còn khám phá rằng thịt không phải là món ăn cần thiết cho người. Trong một thời gian khá lâu, tôi chỉ ăn chuối mà sống và mặc dầu chúng tôi bị giữ chân trong rừng rậm và ẩm ướt, ít khi được thấy tia sáng mặt trời và mặc dầu từ cây lá bị ngâm thối trong những vũng lầy tỏa ra mùi hôi của những vườn trồng bắp su tra, chưa khi nào tôi được kooe khoăn như lúc ấy. Mỗi ngày tôi đi trung bình 20 dặm (độ 30.000 thước), lòng thư thối và bụng rỗng.

NGỦ QUÁ ĐỘ

Ngủ quá độ là một sự lạm dụng khác mà người ta thường ít để ý. Người Nhật bản có một lý thuyết cho rằng mỗi giờ ngủ, ngoài sự nghỉ ngơi cần thiết để phục hồi khí lực, tinh thần và thể chất, đều có hại là làm thêm chất mỡ vào người. Vậy nên khi một người nhìn thấy mình mập ra thì mỗi đêm nên bớt một giờ ngủ. trái lại nếu thấy mình gầy quá thì ngủ thêm một vài giờ trong ít lâu cho đến khi thấy thân hình vừa phải. Nếu anh muốn thân thể nghỉ ngơi, hãy đọc một quyển sách hay, và nếu muốn trí não nghỉ ngơi thì hãy đá bóng hay đi cầu.

DỪNG LỜI QUÁ TRÓN

Một hình thức thông thường khác về sự dễ dãi đối với bản thân là chửi thề. Nó chứng tỏ sự thiếu sức tự chủ và mặc dầu ngay lúc đó có thể làm cho mình đã tức bực phần nào (chính tôi cũng đã nhận thấy như thế) nó cũng vẫn là một sự yếu đuối có thể trở nên một hại lớn nếu ta buông lỏng dây cương. Nó không giúp ta điều gì hay cả, và nếu dùng nó đối với người khác thì chỉ có hại thôi. Nó làm cho kẻ khác sinh ác cảm, và trong mọi trường hợp nó làm mất nhân phẩm của ta. ông Pett Ridge cho rằng chửi thề là phương tiện làm dìm bớt nổi bất bình, phương tiện ấy hay cho đến nỗi không nên đem ra xài bậy, mà chỉ dùng vào những lúc khủng hoảng.

Thầy đội to mồm

Napoléon, khi phê bình đại tướng Lannes, một trong những tướng lĩnh có tài của người, đã nói: Chẳng qui Lannes có mọi đức tính để trở nên một đại tướng lừng danh nhưng nó không bao giờ nổi danh được chỉ vì không dẫn được tính nóng khi khiển trách tướng sĩ. Ta cho đó là một trong những lỗi lớn nhất của một viên đại tướng.

Ông Lannes được người bạn thân là đại tướng Marbot, một cận vệ của Napoléon, nói riêng cho biết câu chuyện trên ông rất muốn trở thành một đại tướng hoàn hảo nên từ đó cố ý giữ gìn, tự chủ trong tính tình và ngôn ngữ. Về sau ông được thăng lên đến cấp thống chế của Pháp.

Trong trường doanh nghiệp, biết bao ông Lannes đã mất cơ hội tiến thân chỉ vì mắc phải khuyết điểm nói trên. Một kẻ chửi thề, mặc dù cố gắng thế mấy, cũng không hy vọng gì trở nên một thủ lĩnh được

LÀM VIỆC QUÁ SỨC

Là một hình thức khác của sự lạm dụng mà một số người mắc phải. Tôi nói một số thôi, không phải tất cả. Ông Herbert Jenkins, nhà xuất bản quá vãng quyển sách này, là một trong số những người ấy. Hiện tôi có trước mặt mấy hàng chữ do ông ấy viết ý nói rằng ông làm việc mười ba giờ mỗi ngày và không thể rời khỏi London một đêm. Tôi quen ông ấy đã lâu và biết ông ta luôn như thế: làm việc 13 giờ một ngày ông đã chết yếu, chính vì làm việc quá sức.

Tôi hơi lấy làm buồn cười được nghe rằng một tờ báo nọ vừa tổ chức một cuộc thi đố hỏi rằng ba người bạn việc nhất nước ta là ai và tôi được kể vào trong số 3 người ấy cùng với ông Loyd George và Hoàng thân xứ Galles.

Tôi không xứng đáng lời khen hơn gì cái mũ của tôi (Thật ra cái mũ xứng đáng hơn, vì trong thời kỳ hậu chiến sinh hoạt đất đỏ này, nó đã phục vụ quá mức).

Tôi không giấu rằng tôi viết những dòng này lúc 5 giờ 15 vào một sáng mùa đông giá lạnh. Nhưng suốt đời tôi khi nào cũng dậy sớm, nếu không như thế tôi đã mất hết phần nửa thú vui của cuộc sống. Thử nghĩ xem, nếu mỗi ngày anh thêm được một giờ, thì một năm thêm được 365 giờ tức là ba tuần hơn kẻ khác.

"Làm gì cho mệt xác, mà"

Riêng tôi, tôi sống 13 tháng một năm chứ không phải 12 tháng. Có người gắng làm việc thêm vào cuối ngày khi thân thể và trí óc đã mệt mỏi. Không gì bằng làm việc lúc sáng sớm.

Người mà hãnh diện về công việc mình thì tìm được niềm thích thú trong khi lao động.

Một hôm, nói chuyện với một kỹ sư trẻ tuổi, tôi hỏi vì sao ông làm việc trong thời gian đình công. Ông ấy trả lời một cách hãnh diện đáng được tha thứ: "Ông xem công việc này, có bảnh không? Tôi không thể bỏ dờ"

Ông theo đuổi công việc ấy vì ham thích. Cái hại độc nhất cho kẻ làm việc quá hăng hái như thế là không khéo thì đâm ra nô lệ cho công việc và không dành cho mình thời giờ giải trí và nghỉ ngơi vừa phải.

Theo tôi sự nghỉ ngơi không phải là nhàn cư bất động mà là thay đổi công việc. Tôi có rất nhiều lối thay đổi công việc. Ví dụ một hôm. Tôi lội xuống dòng suối đầy bùn để dọn sạch cỏ. Công việc ấy có thú riêng đối với tôi nhưng lại thú hơn đôi với anh chàng lười biếng đang dùng chân hút thuốc trên bờ thành và khoan khoái nhìn tôi làm việc. Chắc anh cũng biết cái thú hiếu kỳ của những khách bộ hành tụ họp đông trên một đường cái ở Luân-đôn để nhìn xem kíp thợ sửa đường với một chất sô-cô-la nóng. Đấy anh chàng này cũng thế.

Sau cùng, không dẫn nổi tánh hiếu kỳ, anh chàng lắm bả: "Làm việc gì mà ghê tởm. Nhưng ta phải nhìn nhận rằng không thể làm hơn được, từ đầu đến chân, những bùn là bùn.

- Này bác, làm như thế mà họ trả cho bao nhiêu một giờ?

- Ô chả được một đồng xu nào cả! tôi đáp.

- Ôi chà, như thế thà tôi đi treo cổ còn hơn.

Tôi tin rằng anh ta có thể làm như thế lắm.

SỨC KHỎE THÂN THỂ GIÚP CHO TA DỄ TỰ CHỦ

Có một bạn, điều khiển một toán lính, tôi bớt những đồ họ thường có thói quen mang trên người, tôi nhắm bớt cái bình đựng nước uống.

Thoạt tiên biện pháp ấy có vẻ độc ác, quân lính cũng nghĩ thế. Nhưng sau, khi thấy trong người vẫn khỏe khoắn, họ mới hiểu rằng đâu có cần nước; lại được nhẹ bớt một cái tạ nặng đóng đưa bên hông, và họ có thể đi hơn gấp mười lên những toán khác.

Hơn nữa, họ không mắc bệnh tả, bệnh thương hàn như kẻ khác. Lý do là nếu binh sĩ có sẵn bình nước bên mình lúc đi, thì nội trong một giờ họ sẽ nốc hết. Và sau khi uống canh hông như thế, lại càng thấy khát, và khi đi ngang qua bất cứ suối, hồ nào là họ cũng múc nước để uống, do đó bệnh, ốm đủ thứ.

Bất kỳ thứ nước gì, nhất là rượu đều có hại cho sức khỏe, nếu ta uống ngoài giờ ăn. Không một ai có thể giữ gìn sức khỏe trong khi luyện tập môn chạy hay quyền thuật nếu họ uống rượu, trừ ra khi chỉ uống chút xíu trong bữa ăn và mặc dầu thế cũng có hại ít nhiều.

Nếu anh ít khi thấy khát thì đó là một biểu hiện của sức khỏe. Khi người ta tập luyện để đá bóng hay chơi một môn thể thao nào khác thì người ta nhớ điều nói trên, nhưng đến lúc làm việc để hưởng lương bổng và thăng thưởng thì người ta lại hay quên. Nếu luôn luôn giữ gìn sức khỏe thì họ làm việc dễ dàng và hưởng thú giải trí cũng gấp bội. Biết thế, họ sẽ tránh xa những ly rượu dùng ngoài bữa ăn và sẽ sống đến trăm tuổi.

BỐ JOHN SHELL

Năm trước, "bố" John Shell trở về nhà gặp lúc vợ chết. Gia quyến người vợ lo xong việc tống táng và quyết định bắt đứa cháu trai bảy tuổi đem về nuôi. Bố John phản đối kịch liệt, nhưng họ vẫn bắt đem đi. Bố John bèn vào nhà rút cây súng hỏa mai mà chính tay bố đã chế tạo một trăm năm về trước, ra phốc lên ngựa rượt theo. Bố đuổi kịp nhạc phụ trên đường cái và bắt buộc ông ấy phải trả lại đứa con. "Một trăm ba mươi hai tuổi mà chẳng phải tay vừa"

Vâng một trăm ba mươi hai, không phải in nhầm đâu nhé. Theo bài tường thuật chính thức đăng trong tờ Landmark năm 1920 thì bố John Shell sanh tại Knoxville ngày 3 tháng 9 năm 1788 và hiện đang sống khỏe mạnh. Đứa bé nói trên lúc ấy lên bảy nhưng đứa con đầu đã hơn 90 tuổi và còn có đến 27 đứa giữa con đầu và con út. Người con đầu làm rẫy, và đây là phương pháp ông ấy áp dụng để sống lâu :

"Làm việc nhiều, nhưng đừng làm quá sức. Làm nhiều quá cũng hại như làm ít quá. Ăn và ngủ tùy theo nhu cầu của thân thể, và một ít giải trí.

Ông ấy suốt đời không uống gì khác hơn là nước lã.

CÁC TRÒ GIẢI TRÍ

Một lối giải trí mà đôi khi tôi hưởng sau khi làm việc suốt ngày tại bàn giấy hay tại phòng họp là (xin đừng mách lại với ai) đi xem hát hoặc chiếu bóng.

Tôi biết rằng những kẻ đứng đắn sẽ cho rằng lối giải trí này làm thương tổn nhân phẩm rất nhiều. Nhưng tôi không dùng được. Không ai là hoàn toàn được cả.

Trên kia tôi đã khuyên rằng lối giải trí tốt nhất là thay đổi "hoạt động". Ở đây tôi không thể tự bào chữa được vì chính tôi tham dự buổi giải trí một cách thụ động.

Vào phòng chiếu bóng, với một câu chuyện diễn tả bằng hình ảnh trước mắt tôi dường như đang ở vào một trạng thái nghỉ ngơi, gần như ngủ, và nếu chuyện quá dở, mà phần nhiều các chuyện chiếu bóng đều như thế, thì tôi ngủ thật. Cái tệ trong rạp chiếu bóng tân thời là người ta nói chuyện nhiều quá làm cho chúng ta không ngủ được.

Về diễn tuồng thì tôi thích xem xiếc xe đạp, nhà vô địch đâm bể đĩa và anh hề mang cà vạt lò xo. Một trận cười dòn, tôi xem như là một lần tắm cho trí não.

Tôi không chối cãi rằng ba phần tư buổi diễn xuất làm cho tôi chán, cô đào nhí nhảnh, nửa người lỏa thể và với cái giọng chán chường hát những bài ca cũ rích và cá ươn và những bà già uống rượu, những câu ngụ ý thô tục, y như những diễn giả bất tài không đủ sức gây một trận cười bằng khoa hài hước.

Nếu sự giải trí tại các rạp ấy quả thật lạnh mạnh, tôi nghĩ thính giả sẽ thích hơn và ban hát sẽ thu nhiều lợi hơn.

Ngày nay các bà còn có thể đi xem hát, chứ cách đây ít năm họ không thể nào xem được vì những bài hát và những lời thô tục.

Trí não người bây giờ lạnh mạnh hơn hồi trước. Chỉ tùy nơi các bạn, thế hệ đang lên, tiếp tục sự lạnh mạnh hóa để tỏ lòng tự trọng.

Còn có nhiều khuyết điểm khác tôi không kể hết ra đây. Nếu cẩn thận tự xét tính tình và những thói quen của mình thì bạn sẽ tìm ra. Có những tật xấu từ trước đến nay bạn không ngờ mình mắc phải nhưng một khi tự bạn tìm thấy chứ không do kẻ khác chỉ bảo cho, thì bạn có thể xem những khuyết điểm ấy sắp được chữa. Trong chương trước, tôi đã nêu lên một ít những khuyết điểm ấy và cách bổ cứu.

ĐI QUANH HIỂM TRỞ

Như trên, đã thấy rằng tảng đá mệnh danh là “Rượu” chắn mất đường bạn thật ra nó chỉ là sự dễ dãi với bản thân nghĩa là chỉ vì mình để cho cái khuynh hướng xấu đi theo chiều của nó, ảm thực quá độ hay hút thuốc quá nhiều hoặc xài phí dưới một hình thức khác. Sự buông thả ấy có thể làm cho cá nhân hư hỏng và gây thiệt hại cho xã hội. Đó là kết quả của lối sống hòa theo quần chúng, quay lưng cho sự nguy hiểm. Nếu nhìn thẳng trước mặt và lái thuyền một cách tự chủ thì anh có thể tiến một cách chắc chắn đến phía xán lạn của tường đá. Đồng thời tính tình trở nên rắn rỏi và giúp cho anh tránh mọi sự cảm dỗ khác. Như thế nó đưa anh đến chỗ thành công.

TỰ CHỦ

Có nhiều yếu tố trong việc cấu tạo tính tình. Tôi muốn nói đến thứ tính tình làm cho một người xứng đáng danh nghĩa "người" hay hơn nữa, trở nên một người thượng lưu quân tử.

Đứng đầu các yếu tố là đức tính tự chủ. Một người mà có thể thắng cơn giận dữ, lòng sợ sệt hay sự cảm dỗ - tóm tắt là thắng mọi sự trừ lương tâm và hổ thẹn - người ấy tiến tới để trở thành một người quân tử.

Tự quan niệm “quân tử” không phải là người ăn mặc bảnh, mang ghét, đeo kính, có nhiều tiền mà là một người trung tín, một kẻ ngay thẳng, ta có thể tin cậy trong mọi trường hợp, có tinh thần hiệp sĩ.

Tính tự chủ thường là một ưu điểm của dân tộc Anh. Sự thật, chúng ta thường giữ những cảm tính của mình một cách quá kín đáo đến nỗi người ngoại quốc cho rằng chúng ta thiếu nhận xét và lãnh đạm vô tình nhưng họ phải nhìn nhận rằng có thể tin cậy vào chúng ta khi cần đến sự bình tĩnh trước cơn nguy biến.

Như thế cũng khá rồi; nhưng tôi tin rằng với cái đức tính tự chủ chúng ta còn có thể làm hơn nữa. Nó có thể giúp chúng ta thắng mọi sự cảm dỗ.

Đó là một điều có thể tập luyện được và những ai muốn trở nên người cốt cách đều phải tập luyện.

Lắm kẻ cười điều luật Hướng Đạo nói rằng khi một đứa trẻ gặp khó khăn hay nguy hiểm, nó phải cố gắng cười và huýt sáo, như thế tự nhiên quan điểm nó thay đổi. Nhưng không một ai, sau khi đã thử áp dụng lối ấy, mà không công nhận ý kiến trên là đúng. Hành động ấy chắc chắn sẽ đem lại kết quả như ý muốn, và càng thực hành nhiều chừng nào, tính tự chủ phát triển mạnh chừng ấy để trở thành thói quen, một thành

phần của cốt cách chúng ta.

Có một bạn phải bò vào bụi rậm để theo dõi con sư tử tôi đang săn. Tôi thấy sợ hãi quá nhưng anh thợ săn Zu-lu thắp từng quyết đeo đuổi cho kỳ được, và sắp đặt rằng nếu sư tử chộp tôi thì anh sẽ dùng khiên che chở.

Nhất định tôi không sợ hùm!

Tuy sợ sư tử, nhưng lại sợ chú Zu-lu khinh bỉ hơn, cho nên phải bò vào và thú thật rằng tôi cảm thấy nhẹ nhàng khoan khoái, sau khi đi tìm tòi giờ lâu, được biết rằng con sư tử đã chuồn đi lối khác.

Sau đó ít lâu, tại Ấn Độ tôi lại phải tái diễn thành tích ấy với một chú heo rừng. Chúng tôi cỡi ngựa, vác giáo đuổi theo, và đâm trọng thương vừa lúc nó chui vào rừng rậm. Bọn thợ săn không tài nào làm cho nó ra được

Các thợ săn cũng theo vào rừng, làm huyên náo cả lên, họ đi tận mãi đến cuối đầu kia và kết luận rằng con heo rừng không còn trong ấy. Nhưng tôi biết rằng nó còn trong đó vì chúng tôi đã chặn mọi lối thoát.

Vì tôi nổi danh về môn săn này tôi bèn xuống ngựa đi bộ với thợ săn để khuyến khích họ vào tìm lần nữa.

Không lâu chúng tôi đã tìm thấy nó, hay đúng hơn, nó tìm thấy chúng tôi. Thành linh tôi nghe đánh soạt và một tiếng rống giữa bụi cây rậm nhất, tức thì từ chỗ ẩn nấp con vật to tướng lao vào tôi. Tôi chĩa mũi giáo về phía ấy, cho nên khi nó nhảy đến thì vồ ngay trên lưỡi giáo, mũi sắt ngập lút vào ngực nó. Nhưng cái đà nó phóng tới quá mạnh đây tôi nhào ngựa. Năm chắc ngọn giáo, tôi giữ nó cách tôi một khoảng đủ để khỏi bị cạp nanh đâm thủng bụng. Con vật kiếm cách đâm tới, thập phần hăng hái, cố đẩy tôi lùi xa hơn nữa, nhưng bởi cầm được đầu giáo vào mô đất sau lưng tôi, nhờ thế tôi vẫn giữ được nó. Bọn thợ săn, những tay khỏe cả, tranh nhau chạy ra khỏi rừng để báo cho bọn khác biết tôi đã bị giết như thế nào. Tức thì, bọn này cầm giáo móc xông vào rừng quyết thanh toán ngay con heo để nó khỏi chú ý đến tôi nữa.

Anh có biết chăng, lúc ban đầu chúng tôi lấy làm khó chịu về môn thể thao săn heo này, nhưng về sau lại nhận thấy lối kết thúc rất là lý thú, cho nên hễ khi nào chúng tôi đâm được heo rừng trọng thương thì chúng tôi xuống ngựa đi bộ và tiếp tục làm theo cách trên.

Tôi nghĩ rằng nếu trong thời Thánh George còn có nhiều ác long hơn thì vị hiệp sĩ sau khi thắng mình trong giây phút sợ sệt đầu tiên, sẽ lấy việc đi săn ác long làm tiêu khiển.

Vâng nếu anh biết tự kiểm chế và buộc mình phải đối phó với một việc khó khăn hay nguy hiểm, thì bạn

sau việc ấy sẽ trở nên dễ dàng.

Tính tự chủ chẳng những làm cho anh thắng các tính xấu, nó còn giúp anh kiểm soát những tư tưởng của mình. Và đây là điểm tối quan trọng cho hạnh phúc.

Anh phải luôn luôn buộc mình nhìn cái viền xám lạt sau đám mây đen thì anh mới vững tâm đối phó với một tương lai u tối.

Lo sợ là trạng thái của một tinh thần bạc nhược. Một khi anh đã thắng được tư tưởng ấy và thay thế bằng hy vọng tươi sáng thì không cần rượu để tăng thêm can đảm hay mua lấy sự lãng quên. Tập được trình tự chủ còn có ích lợi này nữa là làm cho anh đủ khả năng chuyển tư tưởng từ một vấn đề khả ố qua một địa hạt vui thích hơn. Nếu cố gắng một tí thì anh có thể luyện được thói quen đóng cái ngăn trí óc đầy tư tưởng hắc ám và mở cái ngăn mới mẻ chứa đựng những tư tưởng tốt đẹp. Như thế, có thể tự biến cải mình thành một người mới.

GUƠNG KỶ LUẬT BẢN THÂN CỦA ĐẠI TƯỚNG NOGI

Một hôm, tôi được Ngài Nogi, một danh tướng Nhật bản, giải bày phương pháp ông ấy luyện mình cho được can đảm và tự chủ. Đây là một vấn đề kỷ luật đối với bản thân. Khi bước vào đời, ông chỉ là một thanh niên yếu đuối và nóng tính, nhưng ông có can đảm nhìn nhận khuyết điểm của mình và quyết tâm cải tiến.

Mỗi khi gặp cuộc thử thách mà ông không thích hay lấy làm ghê sợ, thì tự buộc mình phải làm cho kỳ được và nếu lại gặp việc khó ấy vào dịp khác, ông cũng làm cho kỳ được để thắng sự yếu đuối của mình. Nhờ thế ông thoát khỏi áp lực của tính sợ sệt, và trở nên một nhà lãnh đạo can đảm, một tướng lãnh gan dạ nhất thời ấy.

Khi người con trai của ông tử trận, ông vẫn điềm nhiên, sợ rằng để lộ sự đau buồn sẽ làm ngã lòng kẻ khác, chứ thật ra ông vô cùng đau đớn.

Đến khi Hoàng đế nước Nhật băng hà, ông cho rằng làm tôi trung phải chết theo vua nên đã tự tay mổ bụng mình. Một gương sáng về đức tính tự chủ trong lúc sợ cũng như trong lúc đau khổ.

TÍNH TỰ CHỦ TẠO NGƯỜI QUÂN TỬ

Quần chúng Luân Đôn có thái độ lịch sự đặc biệt. Họ có thể đứng hàng giờ im lặng nhìn người ta kéo một cái tủ sắt lớn lên chót vót một lầu cao. Im lặng - xin chú ý - họ im lặng, không một lời, một tiếng gì với những người thợ đang làm việc. Một gương mẫu về đức tính tự chủ.

Đó là lời ông Pett Ridge kể lại khi nói đến tự chủ, và đức tính này ảnh hưởng đối với lối cư xử lịch sự của ta như thế nào.

Trước đây khá lâu, vị lão thành William ở Wykeham có tuyên bố rằng: “Cách cư xử lịch sự tạo nên người lịch sự”. Ông nói đúng. Một người xứng danh nghĩa làm người bao giờ cũng lịch sự, tao nhã, nghĩa là tỏ ra trọng người, thông cảm với người và bao giờ cũng vui vẻ.

Chính đức tính ấy làm cho anh trở nên một người quân tử, và muốn đạt đến mức ấy, một vị công hầu hay một bác thợ nề đều phải cố gắng như nhau.

Tôi thường đấu pô-lô (cưỡi ngựa đánh quần) với một đội khác, trong phe ấy có một đấu thủ da màu rất xuất sắc, nhưng nhược điểm của y là xấu tánh, không phải người lịch sự.

Nếu có người chỉ đẩy nhẹ anh ta một tí hoặc nắm chiếc gậy của anh ta sắp đánh quả banh (luật chơi cho phép như thế) thì lập tức anh nổi nóng, rồi từ đó cho đến khi mãn cuộc anh chỉ là một đấu thủ vô dụng cho phe của anh. Trong cuộc thảo luận hay biện luận cũng thế, nếu đối thủ của anh mất tự chủ thì mặc sức cho anh thao túng, với điều kiện là anh phải làm chủ được mình.

Người ta thường thấy trường hợp xảy ra trong những bài chua cay đăng trên báo chí. Hàm hàm chạy đi "đăng báo" là biểu hiện tính trẻ con. Chẳng khác nào đứa trẻ nói: "Tao không thèm chơi với mày nữa đâu hay là tao đi mách má cho mà xem".

Hãy nhớ rằng: "Nếu lẽ phải về anh thì cần gì phải nổi nóng; còn nếu anh quấy thì lại càng không nên nổi nóng".

Nên giữ thái độ này: hành động như một người lịch sự, lễ phép, tự chủ thì anh sẽ thắng mỗi khi đối thủ thiếu những đức tính ấy.

TRUNG TÍNH

Một yếu tố khác trong việc xây dựng cốt cách (yếu tố này chống với thói uống rượu có hiệu lực nhất) là trung tín đối với kẻ khác, và hơn nữa, đối với mình.

Dan Beard, Kẻ lão luyện nhất trong đám người đi khai thác rừng rú đất Mỹ-Châu đã thiết lập "Huy chương Tráng sĩ", nghĩa là người mà ta có thể tin cậy trong một trường hợp khó khăn, một người đầy can đảm, nhiều phương lược và nhất là trung tín.

Trung tín là một điểm chính yếu của tính tình. Ông Ernest Shackleton trước khi đáp chiếc tàu Quest để đi viễn du lần cuối cùng đã kể với ông Arthur Mee của tờ báo nhi đồng rằng một hôm, trên mặt bể miền Nam Cực khi tình hình trở nên đen tối nhất, vì chắc rằng sẽ chết đói cả bọn thì ông Shackleton thoát nghe câu chuyện sau đây giữa hai thủy thủ:

- "Tao nghĩ rằng chúng mình sẽ không qua khỏi đâu", một người nói:

- "Đó là công việc của ông chủ", người kia đáp.

Câu trả lời ấy làm cho ông Shackleton nhận định, một lần nữa, chẳng những cái trách nhiệm nặng nề, mà còn cô độc trong vai thủ lãnh.

"Lãnh đạo, ông nói, là một điều rất tốt, nhưng phải trả một giá rất đắt. Và giá đắt nhất, là sự cô độc. Anh cảm thấy rằng mình không thể nói tất cả với những người cộng sự! Lắm khi cần phải giấu họ, chẳng những giấu sự thật, mà cả đến những ý nghĩ của anh về sự thật. Tuy biết rằng nguy cơ sắp đến, nhưng anh không được nói. Một điều đã làm cho công việc lãnh đạo cuộc thám du Nam cực thực hiện được, là lòng trung tín. Lòng trung tín của những thuộc hạ của anh, đó là, một gánh nặng thiêng liêng. Đó là một điều không khi nào anh phản bội được, một điều mà anh phải cố gắng để xứng đáng".

"Không lời nào có thể diễn tả được lòng can đảm và sự vui vẻ của họ. Gan dạ với nụ cười, chịu đựng mà vẫn vui, nhịn khát đến gần chết mà vẫn cười và hát, đi bên cạnh tử thần hàng tháng mà chẳng buồn rầu, đó là cái tinh thần đã nêu cao giá trị của lòng quả cảm. Tôi hết sức thương mến những người cộng sự ấy".

Riêng mình, tôi có thể xác nhận từng lời của ông Shackleton qua kinh nghiệm đã thu thập được ở thành Mafeking. Sự thử thách ở đây tuy có phần kém thua, nhưng cũng đầy khó khăn và nguy hiểm vô biên. Ở đây cũng như trường hợp ông Shackleton, bí quyết sự thành công của chúng tôi là lòng vui vẻ và hoàn toàn trung tín. Và cũng thế, sự trung tín là bí quyết thành công trong mọi việc khó khăn, về đường doanh nghiệp hay về vấn đề bảo vệ xứ sở.

Trung tín là một đức tính hết sức quý báu, mà người trọng danh dự phải luyện tập và giữ gìn trong mọi trường hợp.

Đồng thời còn có một điểm mà ông Shackleton không đặc biệt nêu ra, mặc dầu ông đã thực hành đến cao độ. Điểm ấy làm cho nổi "cô độc". Và trách nhiệm của vai thủ lãnh càng thêm nặng nề.

Người thủ lãnh cần đến sự trung tín của những kẻ cộng sự, nhưng đồng thời cũng có bổn phận trung tín đối với người cộng sự. Điểm này được nhấn mạnh trong điều luật: "Hướng Đạo sinh trung tín đối với người trên cũng như kẻ dưới". Lòng trung tín xét về phương diện này làm khi đặt người thủ lãnh vào trường hợp khó xử như lúc cần giấu sự thật đối với những người cộng sự, giấu những sự nguy hiểm, như chuyện ông Shackleton kể trên. Chính tôi cũng đã gặp trường hợp ấy.

Ngoài ra, còn có vấn đề trung tín đối với tôn chỉ, mục đích đang theo đuổi. Đây là phần khó nhất trong phận sự người thủ lĩnh.

Ví dụ, ít người quan niệm được trách nhiệm kinh khủng của viên chủ tướng trên bãi chiến trường khi, mặc dầu trung tín đối với bộ hạ, phải đem ra cân nhắc một bên là tánh mạng của tướng sĩ, vấn đề thuộc về hiện tại, một bên là kết quả của trận đánh, vấn đề quyết định cả một tương lai. Có khi vị chủ soái phải hy sinh những người mình thương mến, những người đã giao phó tánh mạng cho mình, chỉ vì nhắm đến mục đích cao cả hơn, sự an toàn và thịnh vượng của quốc gia.

Đó là những vấn đề cần phải suy nghĩ khi anh xét đến nghĩa chữ trung tín và tập luyện đóng vai thủ lĩnh. Nhưng còn có vấn đề trung tín đối với mình. Sự cảm dỗ hiện trên. Lương tâm bảo: “Đừng”, khuynh hướng bất thiện dõ: “Theo”.

Anh tiến lên cao hay hạ mình xuống thấp chỉ tùy quyết định lúc ấy. Nếu anh trung tín đối với mình thì anh tiến lên. Nếu anh chịu nhường lối và để cho sa đọa thì anh tự hạ mình, và đồng thời mất hết tự trọng.

THÀNH THẬT

Một bận, tôi có phận sự phải khám phá và chất vấn những tên gián điệp của địch. Lẽ cố nhiên phương pháp thường dùng để tìm xem một kẻ tình nghi thuộc quốc tịch nào là bắt thần dẫm lên chân họ và nghe họ phản ứng bằng thứ tiếng gì. Nhưng có một người phản gián điệp ngoại quốc báo cho tôi biết rằng nếu nghi tên gián điệp là một sĩ quan Anh trá hình, thì y có một lối thử thách khác chắc chắn kiến hiệu hơn: y bắt chuyện với người ấy và kiểm dipy để mắng người ấy là kẻ nói dối. Do vị sĩ quan ấy che giấu bản tính một cách tài tình mấy đi nữa, khi bị gọi là một kẻ nói dối người ấy cũng không thể dằn nổi sự tức giận, và như thế tự để lộ hình tích.

Vâng, chính thế - Danh từ “Thằng nói dối” là một nhát dao găm đối với người trọng danh dự. Tôi không ưa nghe đến chữ ấy như nhiều người, lớn và bé thường hay dùng một cách vô tâm. Mỗi khi cãi vã về một việc rất thường, họ vẫn nói với nhau: “Mày là thằng nói dối”.

Nếu thường nghe, tôi tưởng họ sẽ quen đi, nhưng thật ra con người trọng danh dự không khi nào quen danh từ ấy được. Đối với người này, đó vẫn là lời chửi mắng nặng nề nhất.

TỰ TRỌNG

Tự trọng là yếu tố quan trọng của khí phách con người. Một người không biết tự trọng (những kẻ say rượu, lười biếng, nói dối, hay ăn xin đều như thế cả) thì không mong gì kẻ khác trọng mình.

Về phương diện này, ta thường thấy một điều tế nhị đáng chê là tiền thưởng để uống rượu.

Một Hương Đạo sinh làm việc thiện giúp người vì nhĩa nhận, vì thiện chí chứ không nhận phần thưởng. Người mà nhận tiền thưởng tự hạ mình xuống và đặt mình ngang hàng kẻ ăn xin.

Tôi rất lấy làm buồn phiền nhận thấy rằng những năm gần đây thói nhận tiền thưởng lan tràn trong giới tài xế, những kẻ khuân vác, bồi bàn ở khách sạn, và một số nhiều nữa khao khát theo mây đồng xu của các ông khách.

Thế mà với tư cách làm người, họ sẽ lấy làm hổ thẹn khi phải đóng vai một kẻ thuộc hạ hay nhận ân huệ của kẻ khác. Đối với những người có địa vị cao hơn thì sự kiếm chác khá hơn mệnh danh là “tiền trà nước”, là tiền hối lộ.

Từ trước đến nay dân tộc chúng ta cũng khá xứng đáng là bậc tu-mi, vị biết tự trọng nhiều nên không đến nỗi hạ mình như những kẻ nói trên. Mong rằng còn lâu sự kiện ấy vẫn được nêu lên: “Một người Anh không thể bị lay chuyển bằng hối lộ”

"Samourai" là một đoàn hiệp sĩ ở Nhật bản thiết lập từ 15 thế kỷ trước, phần nhiều giống như khuôn phép

của Hiệp sĩ đời Trung cổ của chúng ta. Lý tưởng họ muốn đạt là võ sĩ đạo, tôn chỉ này khuyến khích

Sự nghèo khó thay vì giàu có.

Khiêm tốn thay vì khoe khoang,

Kín đáo thay vì phô trương,

Hy sinh thay vì ích kỷ

Quyền lợi quốc gia thay vì tư lợi cá nhân, đi đôi với lòng quả cảm, cương nghị, trung tín, điều độ và trong sạch.

Nếu một thành viên của Võ Sĩ Đoàn hành động thương tổn đến danh dự mình thì phải tự xử bằng "hara-kiri" nghĩa là tự sát một cách đường hoàng, theo một nghi thức tối thiểu, bằng cách tự mổ bụng. Những Hiệp sĩ ấy rất chú trọng những gì liên quan đến danh dự, nhân cách. Có một Hiệp sĩ tên Gorgorro, đang lúc lâm trận bị một mũi tên vào mắt. Vết thương không cản được chàng vẫn tiếp tục chiến đấu và điều khiển quân sĩ cho đến tận trận. Một người bạn đặt Gorgorro nằm ngửa và cố gắng nhổ mũi tên ra. Nhưng nhận thấy không thể rút một tên ra bằng cách bình thường, ông bạn bèn đạp chân lên đầu kẻ bị thương để nhổ cho được mạnh hơn. Khi rút xong mũi tên, ông Gorgorro, đáng lẽ tỏ ra biết ơn, nhảy phóc dậy và thách ông bạn kia một trận tử chiến vì đã làm sỉ nhục mình bằng cách đạp chân lên đầu.

SỰ HỖ THẸN LÀM CHO MỘT NGƯỜI TRỞ THÀNH KẺ SỐNG NGOÀI PHÁP LUẬT

Anh có biết một trong những cánh bi đát nhất trên đời này không? Đó là cảnh tượng một người hổ thẹn. Kẻ chứng kiến gần như cũng bị lây hổ thẹn.

Cách đây đã lâu, tôi được mục kích một lần, chỉ chốc lát thôi, thế mà nó ám ảnh tôi cho đến ngày nay.

Tôi đi tàu hỏa trên đoạn đường sắt nối dài cho đến một nơi xa, trong rừng sâu ở nước ngoài. Chiếc tàu chạy đến một địa điểm có một người cai da trắng đang điều khiển toán thợ bản xứ làm việc. Đáng lẽ, như mọi người, vui thấy tàu, đến gần để hỏi thăm tin tức bên ngoài, và trò chuyện với người da trắng, dù chỉ trong chốc lát; đằng này người cai nói trên tách riêng một mình, quay lưng về phía chúng tôi, chỉ chờ cho chiếc tàu và những hành khách da trắng rời khỏi ga.

Tôi hỏi thăm về y thì được biết rằng trước kia y là một sĩ quan kỵ binh, nổi tiếng ở Luân đôn và trong nước, là một nhà thể thao vui tính được nhiều người biết Nhưng thói thích uống rượu đã dần dần xâm chiếm lấy y, tàn phá y đến ra thân thể như thế đó, nay là một kẻ bỏ đi, một người hổ thẹn.

NHỮNG THIÊN NIÊN ĐẦY HĂNG HÁI, NHƯNG KÉM SUY NGHĨ

Tuổi niên thiếu thì đầy lòng hăng hái nhưng thiếu suy nghĩ, có kẻ phê bình một số chúng ta như thế. Lời ấy làm cho nhớ đến một trường hợp xảy ra lúc tôi đi thám thính với đội kỵ binh số 7 tại Nam Phi. Khi chúng tôi đi qua một đáy sông đã cạn nước thì gặp một con sư tử. Một người trong chúng tôi đã bắn nó trọng thương, nhưng nó chạy ẩn vào giữa một cụm lau và lác rậm rạp không thể nào tìm thấy, hoặc rất là nguy hiểm nếu vào trong ấy theo dõi, vì nó được cái lợi thế là trong khi chúng ta không biết nó ở đâu thì từ chỗ ẩn núp nó có thể nghe ngóng và đánh hơi những kẻ đến gần.

Thanh niên thường đầy hăng hái nhưng lại hay kém suy nghĩ.

Vì thế chúng tôi đặt người để rình các lối thoát và báo hiệu nếu thấy nó ra. Kế hoạch của chúng tôi là lúc mọi việc sắp đặt xong xuôi, khi những người cầm súng đều giữ các lối nói trên thì nổi lửa đốt cụm cây, buộc nó phải chui ra. Chúng tôi phải chờ khá lâu vì cụm lau về phía gió thổi đang còn tươi và không bắt lửa. Tôi đứng trên một tảng đá, rất thuận tiện để phát hiện nếu nó ra phía này và tôi dương hai mắt nhìn chòng chọc vào đám lau sậy. Công phu này sắp được đền bù, thỉnh linh tôi thấy đám lau động đậy và theo chiều cây lá lung lay tôi nhận rằng con vật đi về phía mình. Tim hồi hộp, tôi nhổ vào bao đạn để lấy hên, và tôi hờm súng sẵn sàng chờ nó thò mũi ra thì thanh toán ngay. Nó tiến tới mỗi lúc một gần còn cách tôi có mấy thước. Tánh mạng nó trong tay tôi rồi. Gần thế này thì không thể bắn sai được. Đám lau rẽ ra. Tôi sắp bóp cò thì thay vì con sư tử, một gã bịt móng ngựa hiện ra.

Một trong những phản sự của anh bịt móng ngựa là khi thấy con ngựa bị thương quá nặng thì phải dùng súng hạ sát ngay để nó khỏi kéo dài sự đau đớn. Cho nên khi thấy sư tử bị thương anh tưởng mình có bổn phận đi tìm để kết liễu đời nó. Anh ta không nghĩ rằng khẩu súng lục là vô dụng trong trường hợp này và chính anh ta chứ không phải con sư tử sẽ bị kết liễu cuộc đời. Và anh suýt lãnh một phát súng vào cổ. Anh không có chút kinh nghiệm gì về sư tử. Tại Tooting, nơi anh ở, không có sư tử. Anh đã tỏ ra xông xáo đáng khen, nhưng rất nông nổi. Phần nhiều thanh niên khi đối phó với những sư tử thực tế ở đời đều hành động như thế cả, như kẻ đi săn sư tử mà không chuẩn bị và không được ai bày vẽ gì trước.

TỰ KỶ ÁM THỊ

Khả năng tự chủ của con người bây giờ đã trở thành một vấn đề khoa học. Nhiều bác sĩ đã thực hiện nhiều thành tích kỳ lạ về cách dùng sức mạnh tinh thần của chính bệnh nhân để chữa bệnh hay làm cho họ khỏi đau đớn. Chắc anh đã nghe nhiều nơi nói về lối chữa bệnh thần tình bằng sức mạnh đức tin nghĩa là bệnh nhân cứ tin chắc sẽ khỏi bệnh thì bệnh sẽ lành. Tôi tưởng chúng ta đôi khi cũng đã có dịp thí nghiệm trên bản thân.

Ví dụ chân anh bị một vết thương. Toàn cái chân đều đau, anh cảm thấy gần ngã ra bất tỉnh, không thể nào đặt chân xuống đất được. Ôi! Đau làm sao! Ta hãy ngồi hay nằm xuống đây rên siết một hồi đã.

Nhưng còn có một cách đôi phó khác. “Vết thương ư, thì nó chỉ là một lỗ nhỏ, chỉ đau chung quanh vết thương thôi. Không, không thể đau toàn cái chân được, đó chỉ là tưởng tượng. Không, nó chỉ đau chút xíu tại điểm ấy thôi, một điểm rất nhỏ và như thế có đau gì bao nhiêu đâu. Đứng lên, bước đi cử động cho chân khỏi tê buốt. Làm cho nó nóng lên thì hết đau. Thật thế, tôi thấy đó nhiều rồi”.

Ta phải hiểu rằng nếu muốn chữa bệnh cho mình thì phải dùng sức tưởng tượng chứ không dùng nghị lực. Bác sĩ Coué giải thích như thế này: nếu ta đặt một tấm ván dài trên mặt đất thì ta có thể đi trên ván một cách dễ dàng. Bây giờ nếu đem bắc tấm ván ấy thành một cái cầu ngang qua đường giữa hai nóc nhà cao độ 30 thước thì ta không thể đi qua trên ván ấy được. Nghị lực muốn cho ta bước lên từ bên này đi sang bên kia nhưng trí tưởng tượng làm cho ta nghĩ rằng thế nào cũng ngã, và nó đã thắng nghị lực. Đó là xung đột thường xảy ra giữa hai chủ lực ấy, và sự tưởng tượng nắm phần thắng.

Cho nên khi chúng ta bị đau ốm thì chúng ta cần tập trung tư tưởng vào tình trạng sức khỏe chúng ta muốn đạt và tưởng tượng là ta đang tiến dần dần đến và rồi đến đích ấy thật. Chín mươi chín phần trăm người ta đau ốm hay bất lực chỉ vì người ta tưởng như thế. Sức tưởng tượng mạnh như thế đó. Vậy nếu biết lợi dụng sức mạnh ấy ngược lại và tưởng tượng rằng anh đang khỏe dần dần, khỏe thật thì sau đó thế nào anh cũng khỏe.

Bác sĩ Coué chứng minh lý thuyết này bằng những kết quả hằng ngày thâu hoạch trong số đông bệnh nhân lúc đến gặp bác sĩ thì đi xiêu vẹo mà lúc về thì rất khoan khoái. Bác sĩ làm công việc ấy không phải vì tiền hay vì hy vọng lãnh thưởng

Nhưng vấn đề quan trọng là tự kỷ ám thị chẳng những có thể chữa ốm, đau, nó còn chữa được ký ức kém, tính sợ hãi và nhất là (điểm này rất quan trọng đối với bạn trẻ) nó có thể xua đuổi sự thèm muốn rượu, thuốc lá, thú vui nhục dục hay các lối sống buông thả khác.

TOMMY TOMKINS ĐÃ THẮNG TỬ THẦN BẰNG CÁCH NÀO?

Hồi ấy, bệnh dịch tả, cái thiên tai khủng khiếp ở xứ Ấn Độ, đang hoành hành trong đạo binh của tôi. Tommy Tomkins, một kỵ binh già, có tiếng chai đá, cũng không tránh khỏi. Chỉ trong mấy giờ đồng hồ bệnh Tommy trở nên trầm trọng. “Tommy sẽ ra nhà xác đó là kết luận của vị bệnh viện trưởng. Trong 48 tiếng đồng hồ anh Tommy dờ sống dờ chết, cuối cùng mọi người đều ngạc nhiên: anh ấy qua khỏi. Sau đó, trong thời gian anh nghỉ dưỡng sức, tôi có đến thăm và được nghe kể lại anh đã nhờ bí quyết gì để thắng tử thần.

Anh biết rằng mình sắp chết. Bác sĩ nói thế, nhưng bác sĩ có bảo với y tá trực, một người bản xứ, rằng nếu giữ được chân tay bệnh nhân ấm áp thì còn có cơ cứu được. Như vậy, cần đặt ngay những túi chườm nóng hay gạch nóng vào dưới chân bệnh nhân. Nhưng bác sĩ vừa quay đi, thì viên y tá đáng lẽ lo đi lấy túi chườm nóng, chàng lại rút ống điều từ nơi giấu kín, đến một góc phòng ngồi thanh nhàn hút thuốc.

Cử chỉ ấy làm cho Tommy giận điên tiết, vì tuy không cử động và nói năng được, nhưng anh ta hiểu tất cả. Anh ta thề rằng nếu qua khỏi được thì sẽ xáng cho lão này một mẻ để lão nhớ đời. Anh cứ mãi miết suy tính nên đánh đòn bằng cách nào còn bao lâu anh sẽ khỏi để sửa cho lão một trận. Anh gạt mọi ý tưởng chết chóc ra một bên và chỉ tập trung ý nghĩ vào trận đòn sửa trị lão y tá. Nhờ vậy anh thoát chết. Sức mạnh của ý chí và tưởng tượng đã giúp anh qua khỏi.

Tôi cũng có dịp thử nghiệm một lần như thế. Hồi ấy tôi nằm nhà thương vì bệnh kiết lỵ quá nặng. Có tin rằng nếu tôi khỏi bệnh kịp thời thì sẽ được điều khiển một đội binh đi gặp quân thù. Việc ấy xem chừng vô vọng, nhưng tôi vẫn hy vọng. Trong tâm trí, tôi tưởng tượng sẽ làm những gì nếu tôi nắm quyền chỉ huy, rồi tôi sắp đặt kế hoạch, đồng thời, tôi cố gắng cho mau khỏi bệnh.

Cố gắng chừng nào thì sức khỏe tôi khá thêm chừng nấy. Dần dần tôi khỏi bệnh. Nhưng khi đến ngày hữu sự, tôi vẫn chưa đủ sức để ra trận.

Hai ngày sau, một người khác được đưa vào cùng phòng tôi, cũng bị bệnh kiết lỵ rất nặng. Người ta muốn lấy chiếc giường của tôi cho anh ấy nằm. Khi tôi nhường chỗ cho anh ấy, thì anh rên rỉ rằng chỉ còn chờ

chết. Tôi bảo “ Chớ nói bậy. Khi mới vào thì bệnh tôi còn nặng hơn nhiều. Anh hãy nghĩ đến công việc dự định làm khi ra khỏi nơi này”.

Hôm sau, tôi lên đường với một toán ba người, và sau khi vượt một trăm hai mươi cây số trên lưng ngựa, qua một vùng nguy hiểm, tôi bắt kịp đội quân và nắm quyền chỉ huy.

Trong khi ấy, kẻ thay thế tôi trên giường bệnh cứ tưởng tượng là sắp chết. Dần dần bệnh trở nên trầm trọng thêm cho đến khi xảy đến với anh cái việc mà hằng ngày nghĩ đến mãi: anh chết.

TỰ CHỮA CHO MÌNH

Đây thật là một nghệ thuật sử dụng tự kỷ ám thị. Một người có thể, nếu thật quả quyết, chữa cho mình khỏi được nhiều bệnh và hầu hết những nhược điểm khác. Đừng quên rằng nếu một người đã có thể dùng sức tự kỷ ám thị để thắng được tử thần thì cũng có thể thắng thói quen uống rượu hay các cám dỗ khác. Nếu lâm thời, gặp những việc có vẻ khó khăn, hay hơn nữa, những việc hình như không thể làm được, anh hãy nghĩ đến cách thắng trở lực ấy, và tưởng tượng đã thắng được rồi, và khi trí não bảo anh là không thể làm thì anh hãy trả lời "Sao lại không thể, tôi đã thấy cách giải quyết rồi. Tôi có thể thử. Có thể thành công. Có thể. Rất có thể được vì tôi muốn". Như vậy, tôi chắc mười phần anh sẽ thành công.

Tính buông thả xảy ra vì chúng ta dồn ý nghĩ vào những sự đòi hỏi xác thật. Muốn tránh khỏi thì chỉ hướng tư tưởng vào việc khác, người khác. Kiếm một việc hợp sở thích mà làm. Tỏ cảm tình và lòng cứu giúp kẻ khác bằng hành động. Như vậy, anh sẽ tấn tới trong việc rèn luyện tính khí

ông Amiel nói rằng: “Người mà không tìm được nơi trú ẩn ở nội tâm thì thật ra là người không có cốt cách”. Đó chỉ là một con số trong số đông, một phần tử đóng thuế, bầu cử, chứ không phải một con người. Những kẻ trôi nổi theo giòng, không lý tưởng, không có lòng tin, những người như thế chỉ là một món đồ trong chợ đổi, một vật được người ta di chuyển, chứ không phải một người biết sống, biết suy nghĩ.

Khi cá tính phát triển một cách vô độ thì chẳng khác gì tính ích kỷ được buông lỏng dây cương, đó là trái ngược với điều chúng ta mong muốn. Một cá nhân có cốt cách thì khác hẳn, đây là một người có kỷ luật, có ý chí đầy khả năng, nghĩa hiệp, trung tín và nhiều đức tính khác nữa. Và khi những đức tính nói trên được đưa vào phục vụ xã hội thì người ấy chẳng những là người tốt, mà còn là một công dân tốt nữa.

NHỮNG LỜI ĐÁNG CHÚ Ý

Tự trọng và đừng tự phụ, sẽ làm cho kẻ khác trọng mình.

Nhân phẩm cốt cách có giá trị hơn mọi tính khác ở đời.

Tính tự chủ chiếm đến ba phần tư trong việc xây dựng tính khí.

Đừng uống ngoài các bữa ăn.

Mơ mộng đầu đào tạo được cốt cách. Phải rèn luyện dùi mài (Froude).

Hãy nghe lời khuyên của chim họa mi khi nó hót: “Hãy giữ vững, hãy giữ vững, hãy giữ vững”.

Con ơi, hãy nhìn cái tem trên phong bì: sự hữu ích của nó là đeo vào bức thư cho đến nơi đến chốn.

(Josh Billing)

Khi mọi sự đều hồng

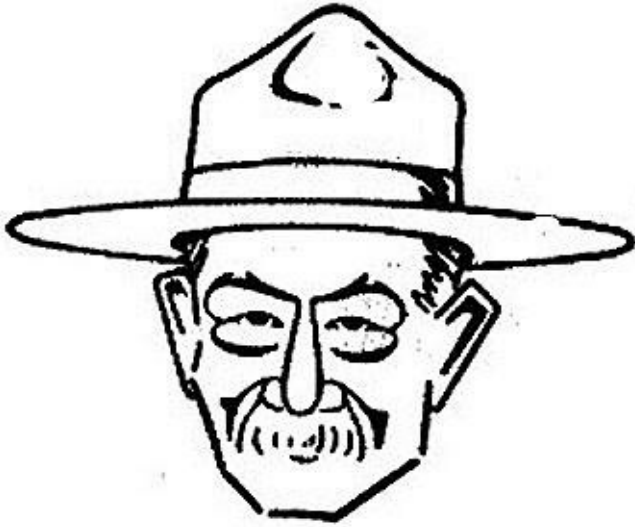
Và có vẻ trêu tức anh

Đứng vội nổi giận, đấm, đá

Nhưng chỉ mỉm cười.

Nếu có kẻ cố giành cho hơn anh

Và họ chiếm hơn phân nửa
Anh hãy kiên trì quả quyết và hòa nhã
Anh chỉ nên cười.
Nhưng nếu anh thấy mình tức bực
(Lẽ tự nhiên có khi như thế)
Và không thể mỉm cười, không thể cười
Thì ít ra, anh cũng phải bình tĩnh.

Hiểm trở thứ 3 **PHỤ NỮ**

Khía cạnh tai hại của tảng đá ngầm này là tà dục, làm cho ta lãng quên sự tôn kính đối với phụ nữ. Khía cạnh tốt đẹp là chế ngự được tà dục bằng cách trau dồi tinh thần nghĩa hiệp, khí phách bao dung che chở của bậc trượng phu.

NHỤC DỤC VÀ SỰ TAI HẠI CỦA NÓ

Trong tuổi thanh niên chúng ta trải qua một thời kỳ dao động, cây cối và thú vật mỗi năm cũng có một lần như vậy.

Đến tuổi dậy thì, dục tình chớm nở.

Nguyên nhân là định luật thiên nhiên.

Hạt giống của đàn ông và đàn bà giao hợp để tạo thành mầm giống của đứa bé tương lai.

Mầm giống là di sản thiêng liêng được ký thác vào ta để truyền chủng.

Cần phải thận trọng, phải tiết chế nghĩa là đừng để cho tà dục lôi cuốn.

Tà dục dễ bị khêu gợi, khi bọn thanh niên tự do nói bậy với nhau.

Để cho tà dục lôi cuốn là không biết tự trọng; là hiến thân cho các chứng bệnh hoa liễu, một tai họa, đồng thời là một hình phạt.

Các chứng bệnh ấy, nguyên nhân của biết bao nhiêu thảm kịch, chỉ vì ngu dốt mà sinh ra.

ĐẠO ĐỨC CỦA NGƯỜI TRẮNG SĨ

Nếu người đàn ông biết chứng tỏ với một phụ nữ tinh thần nghĩa hiệp của mình, thì tà dục không thể lôi cuốn.

Phải biết tự chế ngự và theo đường chính

Ảnh hưởng của thân mẫu anh có thể giúp ích cho anh.

Tự giữ mình là giữ gìn nòi giống.

Sống ngoài trời ăn ở sạch sẽ, có bộ ngực tốt, giữ răng cho sạch, tập thể dục, v.v... là cách kiến tạo sức khỏe và mãnh lực.

Hãy làm người xứng đáng.

HÔN NHÂN

Làm thế nào để cuộc phiêu lưu ái tình của mình được trong sạch.

Cách chọn lựa người bạn gái lý tưởng.

Ý kiến của một người hàng thị về vấn đề hôn nhân

Số lợi tức hàng năm là một điều quan trọng. Khi thành hôn người đàn ông có trách nhiệm đối với vợ. Sự vui thú lúc có con.

Trách nhiệm của cha mẹ và cách chuẩn bị làm cha mẹ.

Hạnh phúc gia đình sẽ viên mãn nếu biết giúp ích xã hội.

Một số danh ngôn về vấn đề này.

NHỤC DỤC VÀ SỰ TAI HẠI CỦA NÓ

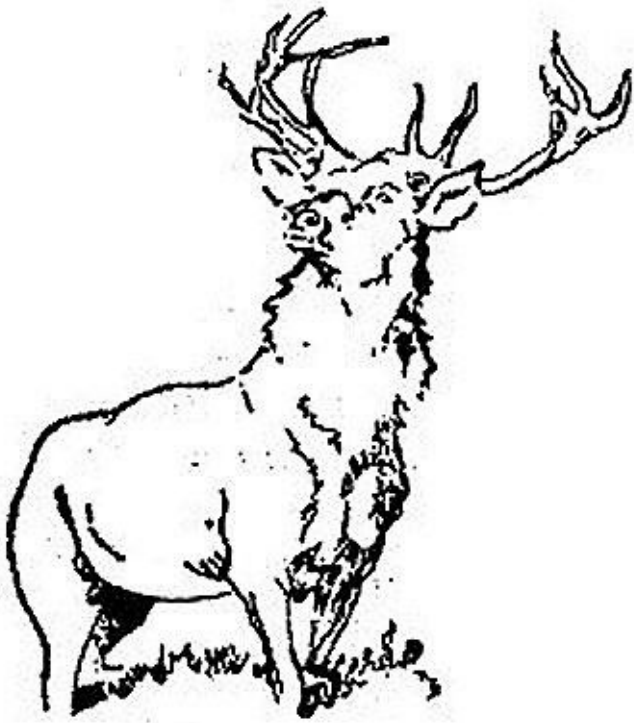
CHÚA SƠN LÂM

Một con nai đồi dào sinh lực là một cảnh tượng rất đẹp của đời sống thú vật nơi rừng rú. Nó là Vua đầu đàn, là Chúa Sơn lâm, như Lang- seer đã phác họa.

Đó là pho tượng hùng tráng, đẹp đẽ khi nó đang rống lên để thách đố với đối thủ

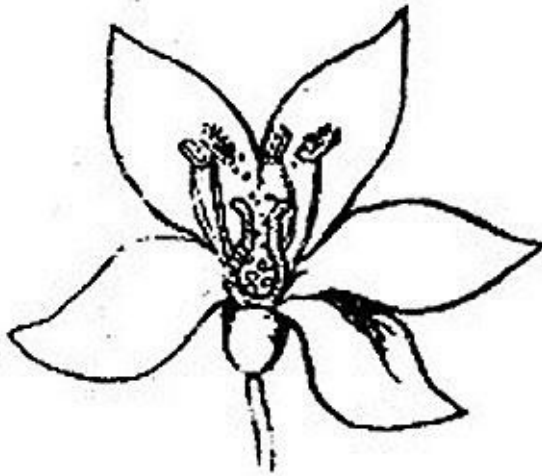
Về mùa thu, mùa động dục, còn gì ngoạn mục bằng trông thấy các con nai đực kêu gọi nhau, tranh đấu để chinh phục nai cái.

Chúa Sơn Lâm đang dò dáo sinh lực.

Chúng chạy nhảy lung tung trong một thời gian, như kẻ mất trí; chúng hăng hái, không biết mệt, quên ăn, quên ngủ trong vài tuần; chúng chịu đựng như thế cho đến khi nằm xuống, kiệt lực. Rút cục, con nào biết giữ gìn sức khỏe thì thắng cuộc. Trong các trận giao tranh, chúng lầy sừng chọi nhau, chúng gào thét, con nào yếu chịu thua, bị đẩy lui, chạy trốn. Con nào mạnh làm chúa đàn, tùy ý lựa chọn bạn tình. Nó nhận lấy sách nhiệm luôn luôn sẵn sàng và đủ khả năng bênh vực con cái và các con để chống lại kẻ khiêu chiến.

Chiếc hoa bỏ đôi cho thấy bầu hoa (bô phân cái) và nhụy phân (bô phân đực).

Những con yếu đuối, bị bại trận, lo lắng trốn, tìm chút ít lạc thú ngoài vòng pháp luật. Con nào gầy còm, vì rập cái mà kiệt quệ, chẳng còn giá trị gì; người thợ săn cũng chẳng thèm ngó đến chúng, họ thích những con nai mạnh khỏe hơn.

Các loài thú rừng khác cũng có những điều na ná như thế, tuy mức độ có khác biệt nhau; loài chim về mùa xuân, còn loài cá về mùa đông.

Loài cây cỏ, bông hoa cũng theo định luật thiên nhiên ấy. Mùa xuân nhựa sống tràn trề, đầy dẫy trong cành,

lá; hoa nở, nhụy cái chờ đón phần của nhụy đực; rồi chúng phối hợp nhau để tạo thành hạt mà sinh ra cây khác.

Cây cối trang điểm bông hoa rực rỡ về mùa xuân chẳng khác nào loài thú và loài chim khoác những bộ lông, bộ cánh đẹp đẽ vào mùa ân ái, cũng như các chàng công tử bột chưng diện bảnh bao và chải đầu láng mượt vậy.

TUỔI DẬY THÌ

Định luật thiên nhiên cũng chi phối con người.

Nhưng có điều khác biệt: không phải mỗi năm xảy ra một lần mà suốt đời chỉ một lần, vào lúc vừa qua khỏi tuổi thiếu niên. Và cũng như con nai, có khi người ta vượt thời kỳ này một cách dững mẫn, hùng tráng: làm chúa đầu đàn; có khi bị trụy lạc kiệt quệ, bị loại bỏ.

Thời kỳ này nhiều loạn rất nhiều đối với thanh niên, thường thường họ thấy bải hoải hay bực bội trong nhiều tháng trường.

Thật ra, thời kỳ này có thể kéo dài đến mấy năm. Tôi nhận được nhiều thư của thanh niên bày tỏ sự bối rối của họ, vì lâu nay chưa có ai nói cho họ biết những biến chuyển xảy ra khi đến tuổi trưởng thành. Họ không hiểu vì sao thần trí họ bị kích động, mất thăng bằng. Họ không thể chăm chú vào công việc, lúng túng và khó chịu trước mặt kẻ khác và đôi khi họ tưởng chừng mất trí.

Tôi rất lấy làm sung sướng được họ nghĩ đến mà viết thư trong giờ phút khẩn khoản ấy, vì trong nhiều trường hợp tôi đã làm cho họ được vững lòng, bình tĩnh vượt qua thời kỳ ấy như qua khỏi một cơn bệnh của thời niên thiếu, không có gì đáng bối rối. Đó là một định luật thiên nhiên.

Các nhà văn và các nhà tâm lý học sẽ giảng giải về phương diện lý trí, chúng ta nên hiểu như thế này là đủ: sự dao động đó thuộc về thể xác.

Ai cũng nhận thấy rằng khi một đứa trẻ đến tuổi trưởng thành, thân thể nó thay đổi dần dần. Giọng nói của nó trở nên trầm hơn, lông mọc ở chỗ kín, bắp thịt cứng cáp hơn, các bộ phận trong người phát triển, v.v...

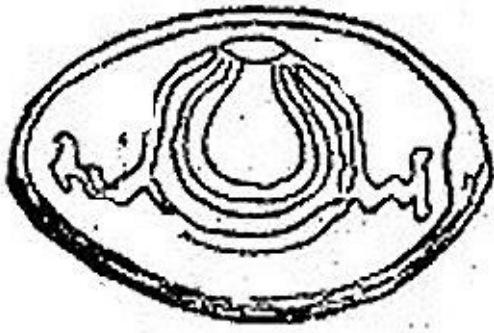
TÌNH DỤC HOÀN TOÀN DO THIÊN NHIÊN

Sự thay đổi trên do một chất lỏng sinh hóa trong cơ thể từ lúc thiếu thời, bây giờ đã chín muồi và lan tỏa khắp cơ thể như nhựa sống chạy trong thân cây. Chất ấy làm cho thân thể cường tráng, gân cốt được cứng cáp và được bạo dạn thêm. Và lại, chất ấy còn có một trạng thái đặc biệt khác.

Người ta gọi nó “semen”, tiếng la tinh có nghĩa là tinh dịch, và khí chất ấy tràn vào cơ quan sinh dục, mầm giống sẽ phát sinh.]

TÁC DỤNG CỦA TINH DỊCH TRONG VIỆC TẠO ĐỨA BÉ SAU NÀY

Tác dụng của tinh dịch là kết hợp với noãn bào của đàn bà để thành cái thai, lúc đầu bằng cái trứng nhỏ, rồi dần dần thành hình, nảy nở cho đến lúc rất kỳ diệu, cái thai ấy thành đứa bé.

1. Trứng là do mầm của gà mái đã được gà trống thụ tinh cho.

Mỗi khi con gà đẻ trứng cũng có sự kỳ diệu như vậy. Trong lòng đỏ và lòng trắng của quả trứng đã có hình ảnh của con gà con, sản phẩm của sự giao hợp giữa gà trống và gà mái

2. Ba tuần sau; trứng đã biến thành gà, có đủ đầu, mỏ, lông và cánh...

Cũng thế, trong trường hợp của loài người tinh dịch tạo thành người bằng xương, bằng thịt, biết sống, biết thở, biết nhìn, có óc não và cũng có những điểm đồng nhất với cha mẹ, về hình thể cũng như về tư tưởng.

MÀM GIỐNG LÀ MỘT VẬT KÍ THÁC THIÊN LIÊN ĐỂ TRUYỀN CHỨNG

Và con người sơ sinh đó mang theo trong cơ thể mầm mống cần thiết để truyền chủng, khi đến tuổi trưởng thành. Đó là một công trình kỳ diệu của đấng tạo hóa. Hạt giống ở nơi anh là do thân phụ anh truyền cho, thân phụ anh lại nhận hạt giống ấy ở nơi thân phụ của ông ta. Và cứ như thế đời nay truyền sang đời khác. Anh mang trong người hạt giống ấy để truyền lại, để chờ lúc phối hợp với người bạn đời của anh mà sinh ra con cái. Như thế, đó là một di sản thiêng liêng do thân phụ và tổ tiên đã ký thác cho anh, khởi từ đấng tạo hóa, cha chung của mọi người.

Đôi khi, tinh dịch ấy phát sinh mau chóng trong người khiến cho anh có thể xuất tinh vì mơ mộng trong giấc ngủ. Không đáng lo sợ: vì thừa, nó ra bớt. Nhưng đừng dùng cách thủ dâm để làm cho nó xuất ra, như thế mất sức và có hại đến cơ thể.

Cách phòng ngừa có hiệu quả là giữ bộ phận sinh dục cho thật sạch sẽ và rửa bằng nước lạnh hằng ngày.

TÀ DỤC

Đám thanh niên thường biết điều và sẵn sàng nghe lời khuyên nhủ, khi người ta chịu chỉ bảo cho họ và tôi chắc rằng họ sẽ hết sức giữ gìn tinh lực đang phát triển trong thân thể, nếu họ hiểu rõ ý nghĩa những điều mà tôi đã nêu ra trên đây. Nhưng phần đông chưa được chỉ giáo gì hết: người ta không bao giờ nói cho họ

biết vì sao có sự rối loạn như vậy. Vì thế, họ dễ bị dục tình lôi cuốn, trước vẻ khêu gợi của đàn bà, hay là họ dùng lối thủ dâm nếu họ còn nhút nhát.

Tà dục gây tai hại lớn vì nhiều lẽ. Trước hết anh mất sự tự trọng, anh không dám thú thật hành động của mình với cha mẹ, với chị em trong nhà, vì sợ xấu hổ: đó là một sự đê hèn, thiếu nhân cách. Một kẻ bị ô nhục không xứng đáng làm người nữa, mà là một thằng hèn.

Vả lại, tinh dịch bị thương tổn không thể còn làm cho anh thêm tráng kiện được nữa. Anh phí phạm mầm giống đã được ký thác mà không thể cho nó đến lúc thuận thực đặng truyền chủng về sau.

Điều thường xảy đến là tà dục hại sức khỏe giảm trí nhớ, trong lúc, đáng lẽ ra anh phải đến cường độ tối cao về thể chất cũng như về trí tuệ.

SỰ NÓI KHOÁC LÁC TẬP ĐOÀN

Trong thời kỳ dao động này, thanh niên khi tụ tập lại thường hay kể cho nhau nghe những câu chuyện tục tĩu hoặc ưa nhìn những hình ảnh lố lồ. Nói khoác lác về những câu chuyện mà chúng chưa hiểu một tí gì, chúng lại cho là hay, là có vẻ kẻ cả.

Thế rồi, chúng có những ý niệm sai lầm; những câu chuyện như vậy, những ý tưởng như thế đưa người thanh niên tính tình hèn yếu đến chỗ truy lạc

Thường thường thời kỳ dao động này chỉ xảy ra trong ít tuần hoặc vài tháng, nhưng để cho dục tình lôi cuốn, nếu cứ nghĩ, cứ nói đến mãi, nếu giao du với bạn xấu thì thành thói gian dâm hay thủ dâm, một tập quán ta hại có thể kéo dài đến tuổi trưởng thành.

Cởi bỏ một thói quen không phải là dễ. Nhưng nếu quyết tâm, cố gắng, bền chí, người ta có thể đi đến thành công. Mỗi thành công mới là một bước tiến đến thành công hoàn toàn về sau.

Đối với những kẻ có tập quán xấu, chủ nhật là ngày nguy hại hơn hết trong tuần, vì thanh niên không việc gì làm, đi chơi rong rỗi nói những chuyện thương luân bại lý. Nếu là tráng sinh, anh sẽ có nhiều việc để làm, đi cắm trại, hoạt động ngoài trời vừa vui vẻ vừa hùng tráng.

Để trừ khử một tật xấu, phải tìm một việc tốt thay vào.

BỆNH HOA LIỄU

Trong câu chuyện đòi bại giữa bạn bè, chúng thường kể cho nhau nghe những điều nhớp nhúa, thế rồi bao nhiêu lý tưởng, bao tiêu tâm tư đều bị triệt hạ đến mức độ ghê tởm, về sau, khi thành người, chúng sẽ lấy làm hổ thẹn.

Thoát ra khỏi cái đường bùn lầy ấy, chúng phải chịu chậm bước trên con đường hạnh phúc. Và thế nào vết bản cũng còn dính một ít.

Thanh niên thường nói đùa về bệnh hoa liễu; không sớm thì chầy; những người đại dột để cho dục tình lôi cuốn sẽ mắc phải.

Nhưng không nên đùa bỡn với thứ bệnh đó. Dù lúc đầu có nhẹ đi nữa, các chứng bệnh ấy nguy hại vô cùng.

Chúng lây dễ lắm, một cú hôn hay một cái ly dùng chung với người mắc bệnh cũng đủ nhiễm rồi.

Có hai bệnh chính:

Bệnh giang mai: Bệnh rất nặng thể nhiễm vào máu. Mới đụng đến một vật có vi trùng (ống điếu, chén tách v.v...) là đủ nhiễm bệnh rồi. Lúc đầu lở loét một chỗ nhỏ, rồi qua vài tuần sau lan ra nhiều nơi. Về sau nhiễm vào các bộ phận hoặc xương, thường vào tim, một năm sau cũng có thể là hai mươi năm sau bệnh mới xuất hiện.

Bệnh lậu: Truyền nhiễm do sự giao cấu: bộ phận sinh dục sưng nóng và chảy mủ. Thường thường bệnh nặng có thể nhiễm vào bàng quang v.v... và v.v...

Cha mẹ bị bệnh giang mai thường truyền lại cho con gây ra: bệnh đui, bệnh điếc, bệnh bại, bệnh điên. Người ta ước lượng rằng hai mươi lăm phần trăm bệnh mù của trẻ sơ sinh là do cha mẹ bị giang mai. Cha mẹ vay, con trả là vậy đó.

Khi đã lỡ mắc phải bệnh giang mai, các thầy lang bẫm không thể nào trị khỏi được. Tốt hơn hết là đến ngay một y sĩ giỏi và nói thật sự việc đã xảy ra. Được chữa sớm, anh có hy vọng lành bệnh.

Những ai hiểu rõ sự nguy hại của bệnh đó, không còn dám cho là chuyện đùa nữa. Có đến thăm một bệnh viện chữa bệnh hoa liễu, anh mới hiểu rõ hơn lời nói của tôi là nhất thiết không nên giao hợp với gái ăn sương nếu anh muốn giữ tâm hồn và thân thể trong sạch.

Anh cũng nên nhớ rằng dù bề ngoài lành bệnh, di độc vẫn còn và sau này lưu lại đến vợ, đến con thật là một tội lỗi cho người làm chồng, bởi vì tại mình điên rồ mà làm thiệt thòi đến đời sống của kẻ vô tội.

Sở dĩ người ta điên rồ đến mức quá dở, đó là vì người ta thường bị kẻ hèn yếu xúi giục, như cừu trong bầy.

Cũng như sự nghiện rượu và thói ham mê cờ bạc, anh bị bệnh hoa liễu vì không suy nghĩ để cho bạn bè trẻ tuổi và liêu lĩnh lôi kéo anh đi quá xa. Nhiều người mất bệnh vì lầm tưởng rằng đi chơi với người đàn bà không phải là gái ăn sương chính hiệu thì không còn to ngại gì. Nhưng thật ra người ấy còn nguy hiểm hơn. Người đàn bà đã hiến thân một lần cho nhục dục, không còn biết xấu hổ nữa, rồi có thể hiến thân cho mọi người. Vì ngu dốt chẳng biết cách đề phòng người này lại còn dễ mắc bệnh hơn là gái chuyên nghiệp. Cho nên, người đàn bà khốn nạn ấy đã rước lụy vào mình và còn làm lây đến nhân tình nữa.

Có người tinh khiết và quyết tâm giữ gìn đức tính ấy. Nhưng do sự ngẫu nhiên hoặc do bạn bè ăn chơi quyến rũ, anh ta tự buông thả đến chỗ nguy hiểm là uống đến ly “thứ sáu”, rồi tinh thần và giác quan bị mù quáng, anh ta làm điều trái ngược với ý định của mình.

Vì thế hạng thanh niên đứng đắn bị mắc bệnh và tự phá hoại tâm hồn cùng thể xác không phải là hiếm có vậy

THẨM KỊCH VÌ THIẾU HIỂU BIẾT MÀ RA

Năm ngoái, một người lính trẻ bị xử tử vì đã hạ sát một người đàn bà. Anh ta thú nhận đã có ý định trước. Người đàn bà kia đã sang bệnh giang mai cho anh; chị đã phá hại đời anh, nên anh có ý định là không để cho chị làm đau khổ kẻ khác nữa, dù anh có mất đầu; rồi gương anh sẽ được mọi người soi chung để kịp thời tránh sự nguy hiểm

Năm ngoái, một sĩ quan trẻ tự vẫn, để lại cho người em gái bức thư sau đây:

“Girtie, em gái yêu mến của anh, em hãy quên đi điều mà em không thể tha thứ được. Đáng lẽ anh đã làm việc này cách đây ba năm rồi,

Anh đã mất lý trí và sa ngã.

Sau này, nếu em có con trai, hãy thương lấy chúng mà dạy cho chúng rõ những nguy hại đang chờ đợi chúng. Nếu anh không thiếu kinh nghiệm thì bây giờ anh được sung sướng và hạnh diện rồi.

Tâm bị kịch của anh cũng là bi kịch “Hàng hóa hư” tái diễn

Người anh đòi bại của em

REG”

Vỡ kịch “Hàng hóa hư” mà người sĩ quan nhắc tại ở đây đề cập một cách thẳng thắn và lành mạnh đến vấn đề hoa liễu, rất bổ ích cho người trẻ tuổi. Trong đó, người ta nói về một người chồng còn trẻ, truyền bệnh cho vợ, cho con, cho người vú của đứa con, vì thiếu hiểu biết. Trong đó, người ta nghe tiếng kêu vang thảm thiết: "Nếu tôi biết trước!", tiếng kêu vang ấy được lập đi lập lại trăm lần mỗi ngày.

CHA VAY CON TRẢ

Khi tôi đang viết chương này, một người bạn hỏi tôi có thật là bệnh giang mai di truyền từ đời cha đến đời con như người ta thường nói không.

Tôi chỉ đưa cho ông ta xem một bức thư đăng tải hôm đó trong báo Times để ngày 21-2-1922: một thẩm phán nói rằng những trẻ con vô tội bị chết hoặc loạn não, hoặc bị truyền nhiễm do bệnh giang mai thật là “đáng sợ đến tột bậc”.

Để làm ví dụ, ông đưa hai trường hợp mới xảy ra mà ông được biết. Hai trường hợp đều tương tự và tôi chỉ kể ra đây trường hợp thứ nhất:

Một người đàn bà lấy chồng được mười lăm năm; sau đó ít lâu, chồng bà truyền bệnh giang mai cho bà. Bà điều trị bị gàn khỏi, chồng bà lại truyền nhiễm cho bà một lần nữa; lúc chết bà đang còn mắc bệnh. Bà có mười một đứa con, chỉ năm đứa còn sống. Năm đứa trong số kia chết vì bệnh giang mai. Còn một đứa bị chết ngạt trong giường. Mấy đứa sống đều bị nhiễm giang mai, ngoại trừ đứa con gái đầu được mười bốn tuổi, sinh ra lúc bà mẹ chưa bị xây bệnh.

ĐỨC TÍNH CỦA NGƯỜI TRÁNG SĨ

TINH THẦN NGHĨA HIỆP

Theo những điều tôi đã nói trên về tảng đá ngầm này, chắc anh đã hiểu rằng nó tai hại cho cả đàn bà lẫn đàn ông. Nhưng nếu anh biết khéo lái con thuyền của mình nó cũng có khía cạnh tốt đẹp

Mái chèo nên dùng ở đây là tinh thần nghĩa hiệp. Phần nhiều những điều tôi đã chỉ bảo cho anh để giữ mình theo chính đạo đều hướng đến tinh thần nghĩa hiệp.

Ngày xưa, người nghĩa hiệp trung thành với lời thề của mình; họ đã tuyên thệ phải có tinh thần nghĩa hiệp, nghĩa là che chở và giúp đỡ đàn bà cùng trẻ con.

Điều kiện trên buộc người đàn ông phải biết kính trọng, yêu mến phụ nữ và trẻ con, đồng thời phải có hùng lực và hùng tâm để che chở họ trước sự phỉ báng, sự tàn bạo, sự lố lăng, và có khi, trước sự sa ngã của chính họ .

Một người không có tinh thần nghĩa hiệp không xứng đáng làm người. Một người biết kính trọng phụ nữ không bao giờ tự buông thả theo thú tính và cũng không bao giờ để cho một người đàn bà quên mất tự trọng mà bị sa ngã vì mình. Người ấy biết chỉ đường tố cáo kẻ khác và không đi lạc lối.

Tôi đã thấy một người nhờ tinh thần nghĩa hiệp mà làm được một việc cao quý là cứu vãn một người đàn bà truy lạc; chị ngờ rằng ông ta sẽ cùng chị thông gian ngờ đâu ông ta chẳng hề quan tâm đến chỗ lầm lạc của chị, mà lại đối đãi với chị rất có lễ độ làm cho chị phải hồi tâm. Chị biết rằng phải tự trọng và lo xây dựng lại cuộc đời của mình.

Nhờ tư tưởng và hành động, người ta có thể phát triển tinh thần nghĩa hiệp. Khi có tinh thần nghĩa hiệp rồi, anh thấy mọi việc trên đời, kể cả anh nữa, đều có vẻ cao quý và đáng tôn trọng..

Có tinh thần nghĩa hiệp là đề cao phụ nữ, tìm thấy phần ưu tú ở nơi họ, cùng là yêu thương kẻ yếu đuối người già cả, hạng tàn tật và che chở trẻ con.

Muốn được như thế, phải biết tự chủ để cho tư tưởng ô trọc khỏi xâm nhập vào tâm hồn, để duy trì ý niệm trong sạch và đúng đắn, để giữ vững ý thức cao thượng về bản phận không gì lay chuyển được

“KHÔNG PHẢI VIỆC TÔI”

“Không phải việc tôi”, đó là lời nói quanh co của kẻ hèn nhát dùng để che đậy tinh thần kém hào hiệp của mình. Đã là người, tất cả cái gì hữu ích cho kẻ khác đều đáng cho mình "lưu ý".

Không phải là bất cứ việc gì của ai, mình cũng chỏ mũi vào, chẳng hạn như hỏi người ta:

“Anh đã tự cứu vãn chưa?”, v.v...

Nhưng với tinh thần nghĩa hiệp, người ta có thể làm nhiều việc hay, cứu vãn một người đàn bà sa ngã, giúp cho một thanh niên muốn giữ mình trong sạch và thẳng thắn. Và lại người ta còn làm gương tốt cho mọi người về đời sống thanh cao và trung thực; chứng tỏ rằng sống như vậy không có gì đáng xấu hổ.

TỰ CHỦ LÀ DO Ý CHÍ CỦA MÌNH

Như tôi đã nói, nên nhớ rằng anh phải làm chủ lấy mình và phải tự vạch con đường để đi đến hạnh phúc. Không nên hứa theo kẻ khác, mà phải có biện pháp thực tiễn để thắng tình dục xảy đến một cách tự nhiên. Anh nên tránh xa bạn xấu, bạn trai hoặc bạn gái. Biết bao nhiêu công việc vừa tầm đang chờ đợi anh, các trò chơi lành mạnh, đấu quyền, đi bộ, du ngoạn, túc cầu, bơi thuyền, v... Trong khi nhàn rỗi, anh tìm công việc làm hay đọc sách thì xa lánh được những hành động đê tiện, đừng uống rượu, đừng hút nhiều thuốc, đừng ăn uống quá độ, đừng ngủ trên giường quá êm ấm, vì các thứ ấy là những loại kích thích.

Tắm hàng ngày hoặc nếu có thể, bơi lội để giữ gìn thân thể rất sạch sẽ. Bệnh táo bón và sự biếng nhác không rửa bộ phận sinh dục hàng ngày có thể sinh ra ngứa ngáy rồi đưa tới chứng bệnh khác.

Nhất là lúc đến tuổi dậy thì, trong thời gian vài ba tháng anh nên chống lại tả dục. Nếu anh đã qua thời kỳ ấy mà còn có những tập quán xấu, cũng chưa phải là muộn lắm đâu. Nếu anh có ý chí, anh sẽ tự chủ được. Không bao giờ quá chậm, mà cũng không bao giờ quá sớm để trị bệnh. Nhất là anh không nên nghe lời mấy thầy lang bảm cho là bệnh trầm trọng. Đó là mảnh lối nhà nghề để họ bán thuốc cho anh. Nên có hy vọng và tin tưởng vào mình.

Đó là một cuộc chiến đấu đối với anh nếu anh quyết thắng, anh sẽ thành công mà còn trưởng thành thêm qua cơn thử thách đó. Anh sẽ tỏ ra có nghị lực hơn, biết tự chủ hơn; anh sẽ nhận thấy được lành mạnh; và thân thể sẽ được hoàn toàn tráng kiện. Cũng nên nhớ rằng anh chiến đấu như vậy, chẳng phải chỉ vì lợi riêng cho bản thân, nhưng còn vì bổn phận đối với xứ sở và nòi giống: đến phiên anh, anh có bổn phận sinh ra những đứa con lành mạnh, vì thế phải giữ mình trong sạch.

Đôi người tưởng rằng thỉnh thoảng phải thỏa mãn dục tình thì về sau, khi có vợ, mới có kinh nghiệm. Không gì sai lầm bằng. Tránh nhục dục sức khỏe khỏi bị hao mòn, mà trái lại, còn được tăng thêm về mọi phương diện.

Về vấn đề này, tôi đã nhận được nhiều thư của bạn trẻ. Dưới đây là một trong các bức thư trả lời của tôi, nó có thể làm cho một số bạn trẻ khác vững lòng:

"Tôi thật lấy làm sung sướng nhận thấy rằng mặc dù có nhiều cảm dỗ chung quanh, anh vẫn noi theo chánh đạo. Để trả lời câu hỏi của anh, không có gì đáng ngại ngừng, nếu anh tiếp tục sống như bây giờ, anh sẽ lấy vợ được. Tôi biết nhiều người lúc nhỏ phóng túng, rồi tưởng là bất lực không dám lấy vợ. Nhưng họ nhận thấy không có gì đáng lo ngại. Tôi mong rằng trường hợp anh cũng như thế".

TỰ KỶ ÁM THỊ

Trí tưởng tượng thường làm cho mơ mộng rồi sinh ra tà dục.

Tuy nhiên, trí tưởng tượng lại là yếu tố rất quan trọng đối với phép tự kỷ ám thị và phép "tự chữa bệnh cho mình". Cho nên người nào hay mơ mộng là đã có sẵn khí giới để tự trị bệnh mình, nếu biết chú ý theo những điều tôi đã chỉ dẫn.

ẢNH HƯỞNG CỦA MẸ

Nhiều người, khi đã đạt đến một địa vị cao quý, nhận thấy rằng sở dĩ họ thành công và có nhân cách, phần lớn là nhờ ảnh hưởng của bà mẹ

Lẽ tự nhiên, vì chính bà mẹ đã săn sóc, nuôi dưỡng họ từ lúc tấm bé. Bà đã tận tụy với họ.

Người con chịu ơn mẹ rất lớn, chẳng bao giờ trả hết được. Nhưng cách tốt hơn hết, là tỏ lòng biết ơn và ăn ở cho xứng đáng với công lao của bà. Có lẽ bà có than vọng quá cao, là mong cho con được vẻ vang trong đời, và bà sẽ âm thầm buồn khổ biết chừng nào nếu con bà "hư đốn" hoặc trở thành người vô dụng.

Các bạn thanh niên ít chú ý đến điều đó; họ không ngờ mình đã tàn nhẫn đối với mẹ; quên công lao của mẹ và mẹ họ chỉ mong họ nhớ ơn một chút là đã lấy làm sung sướng làm rồi.

Tôi còn nhớ ngài Thomas Lipton kể cho tôi nghe chuyện đời của ông và cách làm vui lòng mẹ ông làm việc trong một hãng buôn, mỗi khi lãnh lương tuần đầu trong tháng, ông đem số tiền ấy giao lại cho mẹ: bà sung sướng lắm. Bà nói: "Thomas chắc không bao lâu nữa con sẽ đem một chiếc tàu về cho mẹ"

Câu nói ấy đã đập mạnh vào trí óc và ông bắt đầu có tham vọng. Ông cố gắng hết sức để đạt mục đích: kiếm khá tiền để mua một chiếc tàu dăng cho mẹ.

Ông kể cho tôi nghe rằng hoặc, cuộc đời đầy hoạt động của ông, lúc tốt đẹp hơn hết khi dăng cho mẹ chiếc tàu mà ông đã mua được.

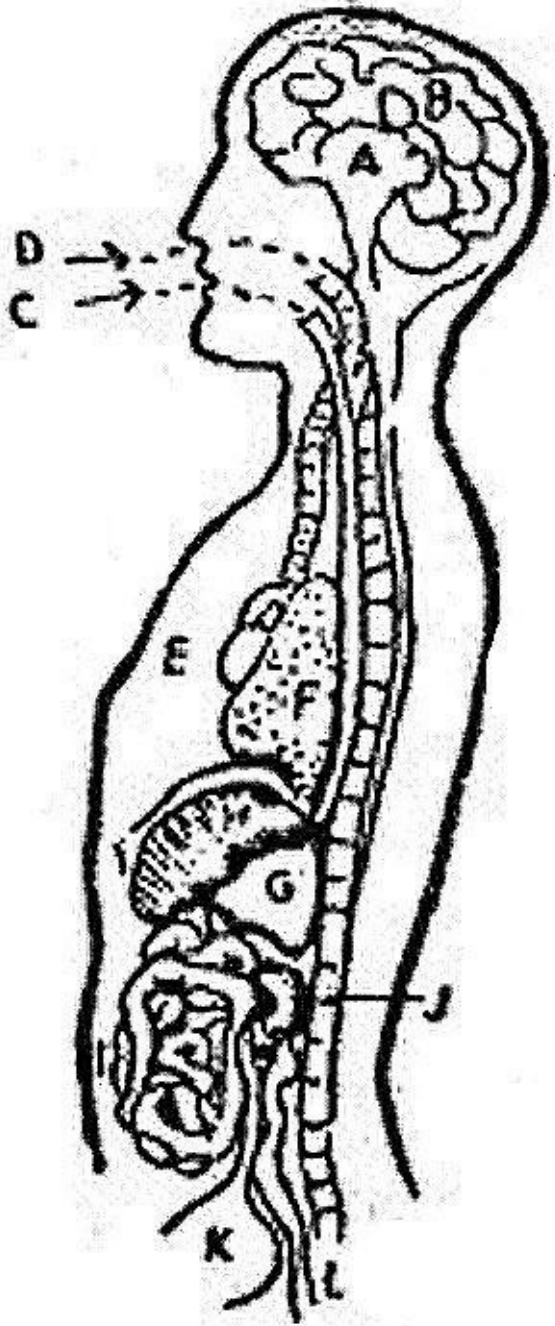
Vì vậy nên nhớ rằng anh sẽ mãn nguyện trên bước đường thành công, đồng thời sẽ đem lại cho mẹ anh, là người rất xứng đáng, một nguồn hạnh phúc thật sự.

Và khi nào anh bị tà dục cám dỗ hoặc gặp những khó khăn như tôi nói trên, anh nên nghĩ đến mẹ mình. Anh tự hỏi bà mong muốn gì. Hãy hành động theo ý nghĩ đó, anh sẽ vượt qua các trở ngại.

GIỮ GÌN SỨC KHỎE CỦA ANH TỨC LÀ GÓP PHẦN VÀO CÔNG CUỘC BẢO VỆ GIỐNG NÒI

Như đã nói trong những điều chỉ dẫn trên đây, tôi chỉ tìm Cách giúp anh tiến trên con đường hạnh phúc. Hạnh phúc tùy thuộc một phần lớn ở sức khỏe; nhưng nếu anh biết rằng góp phần vào an lạc chung của xứ sở, anh cũng tự thấy sung sướng. Nếu anh không đủ sức khỏe, bị bắt lực, nếu không thể có những đứa con tráng kiện thì cưới vợ cũng vô ích, đôi khi còn là một tội lỗi nữa. Trách nhiệm làm cha của anh còn là dạy dỗ cho con cái được trưởng thành và biết giữ gìn sức khỏe của chúng.

Con người là một bộ máy kỳ diệu trong đó các bộ phận dung hợp cùng nhau.

- A. Thần kinh hệ thành lập sự giao thông tin tức giữa não và các phần của thân thể cơ
- B. Bộ não tiếp nhận ý tưởng, và điều khiển hành động của thân thể
- C. Thực quản đưa đồ ăn từ miệng xuống dạ dày.
- D. Khí quản đưa không khí từ lỗ mũi vào phổi
- E. Tim bơm máu tốt vào các là phần trong thân thể, rồi đem máu trở về phổi
- F. Nhờ dưỡng khí, phổi làm cho máu tốt trở lại
- G. Dạ dày chứa đồ ăn của thực quản chuyển xuống, trộn với dịch vị rồi chuyển xuống ruột
- H. Gan góp phần vào việc phân tích chất béo và chất độc trong đồ ăn.
- I. Ruột là một ống dài độ 6 mét; đồ ăn tiêu hóa ở đó trong ba, bốn giờ; chất béo trộn vào máu, ;phần vô dụng xuống đại trường.
- J. Thận lọc máu, đưa nước và các chất độc qua bong bóng tiểu
- K. Bong bóng chứa nước tiểu và bài tiết ra ngoài.
- L. Ruột già đưa phân ra ngoài thân thể.
- Anh thấy chưa? Ở nước ta, nhiều người vì kém sức khỏe mà không được hoàn toàn hạnh phúc; nếu họ đứng đắn và biết giữ mình thì đâu có đến nỗi.

Trong ba người chỉ có một người thật lành mạnh và trong mười người thì có một người bị tàn tật. Anh biết không ?

Trong số tám triệu thanh niên (quả là hạng thanh niên, chứ chẳng phải hạng già yếu) bị động viên trong trận Đại Chiến, bác sĩ thải hồi hơn một triệu vì thiếu sức khỏe.

Phần đông số thanh niên này lúc mới sinh ra vẫn lành mạnh những vì cha mẹ làm lỗi, hoặc vì chính họ làm lỗi, mà thành ra suy nhược.

Một phần đông hơn trong số đó lúc mới sinh ta đã yếu đuối vì lỗi tại cha mẹ (thường thường do các chứng bệnh hoa liễu).

Ở Anh Quốc, hàng năm có đến 14.000.000 tuần bỏ mất, nếu người ta tổng cộng số giờ không làm việc được vì bệnh hoạn. Thế là mất biết bao nhiêu tiền của, bỏ biết bao nhiêu công việc. Nếu người ta biết thận trọng giữ mình và biết tự lo điều trị thì có đến nỗi thiệt hại nó thế đâu.

Nếu anh là một người thợ máy xe lửa hay là một tài xế xe hơi, anh nhận thấy rằng cần phải chăm nom rất nhiều đến máy móc để dầu mỡ được đầy đủ, xăng hoặc hơi nước được cung cấp đúng mức. Anh phải sử dụng nhẹ nhàng các bộ phận điều khiển, giữ gìn hoàn hảo các phần trong bộ máy; muốn xe chạy tốt phải biết từng bộ phận trong máy móc và cần phải luôn luôn chú ý từng ly từng tí

Nhưng thân thể anh lại còn quý báu kỳ diệu hơn tất cả những bộ máy do người chế tạo ra để giữ gìn nó, cần phải thận trọng nhiều hơn, hiểu biết nhiều hơn. Và lại, anh có thể làm cho nó tốt hơn, mạnh hơn, điều kiện mà các nhà kỹ sư không thể làm được đối với máy móc.

Thế mà ít người biết đến các bộ phận trong bản thân họ và cách vận hành tuyệt diệu của các cơ quan ấy. Họ điều khiển một bộ máy mà họ không hiểu thấu, không chăm nom đến, thế mà họ lại muốn cho nó chạy tốt, chạy đều!

LÀM THẾ NÀO CHO CƯỜNG TRÁNG VÀ GIỮ GÌN SỨC KHỎE

Khi tôi công tác miền rừng rú, trên bờ biển phía đông và phía tây Phi Châu, là nơi thường có bệnh sốt rét, tôi nhận thấy rằng ngày nào chúng tôi hành quân thì phần đông được mạnh khỏe; nhưng ngày nào nghỉ không đi, tất nhiên một số lên cơn sốt. Về phần mình, tôi kết luận rằng trong khi hoạt động mồ hôi bài hết các chất độc, máu được lọc sạch và tươi tốt lạ

Trong ngày nghỉ, chúng ta ít đổ mồ hôi, lại ăn nhiều, do vậy sự bài tiết bị giảm bớt.

Vì vậy trong những ngày nghỉ, tôi tập luyện đều đặn, ăn và uống điều độ như thường lệ.

Tôi không đau ốm một ngày nào hết, và có lúc suốt tuần lễ, chúng tôi phải đi trung bình mỗi ngày ba mươi hai cây số, trong bầu không khí rất ẩm thấp và nóng nực. Chưa lúc nào, tôi thấy được mạnh khỏe đến thế.

Một sĩ quan da trắng đi với tôi, vì đau mà phải có người khác thay thế đến năm lần. Tôi nhất định giữ cho máu tôi được trong sạch và tươi tốt.

Máu tươi tốt làm cho các cơ bắp và thân thể được nảy nở, tráng kiện.

Tim đẩy máu luân lưu khắp cơ thể là một bộ phận tối quan trọng. Vì thế, anh phải hết sức chăm nom đến nó. Những người không hiểu biết hoặc không nghĩ đến, thường làm cho tim mệt vì để nó làm việc quá sức trong khi chơi, trong các cuộc thể thao, hoặc vì hút thuốc và uống rượu nhiều quá cũng gây tổn hại.

"Bước Hướng Đạo" nghĩa là chạy vài ba chục bước rồi đi vài ba chục bước làm cho tim đỡ mệt khi phải chạy trên một quãng đường dài.

KHÔNG KHÍ TRONG LÀNH

Máu cần có dưỡng khí, nghĩa là không khí trong lành, để được tươi tốt ở trong nhà, không có không khí trong lành, làm cho máu nhiễm độc mau chóng. Không biết vì sao, lúc đó người ta tự thấy uể oải.

Về phân mình, mùa Hạ cũng như mùa đông, tôi ngủ ngoài trời. Khi nào phải ở lâu trong nhà, tôi mới thấy uể oải. Khi nào ngủ trong phòng, tôi thấy nhức đầu

Số báo British Medical Journal về tháng 02 năm 1922 có nói rằng đời sống ngoài trời làm tăng sự biến dưỡng (một danh từ mới! Có nghĩa là rút được tối đa phần hóa chất trong đồ ăn) của bệnh nhân trong một bệnh viện đến 40% trên mức trung bình.

SỰ SẠCH SẼ

Tôi đã nói cần sự trong sạch trong thân thể, nhưng cũng cần có sự sạch sẽ ở phía ngoài thân thể để giữ gìn sức khỏe.

Những người nài ngựa có tiếng là sạch sẽ. Nguyên nhân là thế này, mỗi ngày họ phải tắm chải cho ngựa hai lần, nên họ biết rằng da và toàn thân phải hoàn toàn sạch sẽ mới mạnh khỏe được.

Người ta không thể cứ luôn luôn tắm buổi sáng, nhưng có thể luôn dùng khăn ướt để lau mình

SỰ HÔ HẤP

“Ngậm miệng” là phương pháp bảo toàn sinh mệnh. Đó là tên một quyển sách nhỏ của Catlin, người đã rút được nhiều kinh nghiệm khi tiếp xúc với dân da đỏ

Giống người này tập luyện cho con họ hô hấp bằng mũi và không thở bằng miệng từ lúc chúng còn nhỏ tuổi. Vì hai lẽ: thứ nhất, tập cho chúng có thói quen là ban đêm ngủ không ngáy để địch khỏi nghe ngóng được. Thứ hai, họ cho rằng người nào để hở miệng là kém về tính khí.

Một người Anh có chuyện phải quyết đấu với một người da đỏ, vì muốn chơi thắng thắn người Anh không muốn dùng súng, là thứ khí giới mà người da đỏ không quen dùng. Anh ta mới đề nghị ở trần cả hai, mỗi người cầm một con dao để giải quyết mối thù.

Người da đỏ mỉm cười trả lời rằng nếu người kia thực tình muốn thế thì y cũng sẵn sàng, nhưng y biết trước rằng người kia sẽ thua. Khi người ta hỏi y tại sao mà biết trước được như thế, y đáp rằng vì người Anh kia thường để hở miệng; mà người như thế có biểu hiện kém tính khí, không đáng sợ.

Chúng ta đều biết rằng để hở miệng lại có hại cho sức khỏe, vì người nào thở bằng miệng chất trùng độc theo vào; còn thở bằng mũi thì ở trong mũi có chất nhầy ngăn chặn các thứ ấy lại.

Bệnh cúm, cùng các thứ bệnh khác đang rình mò chung quanh ta, chỉ chực chờ cho chúng ta thở bằng miệng là đi theo vào.

RĂNG

Người ta cho rằng gần phân nửa các chứng bệnh trong quần chúng là do răng xấu sinh ra.

Tuy rằng nhiều người có răng tốt lúc còn nhỏ tuổi, nhưng vài mươi năm về sau ít người giữ được toàn vẹn do thiếu sự chăm sóc.

Người ta không chỉ bảo cho trẻ con biết rằng đánh răng thật sạch sau bữa ăn là một điều cần thiết, cũng có những người lớn không ngờ thế. Khi đau răng, sung lợi chẳng những không nhai kỹ được đồ ăn mà còn có thể nuốt chửng vi trùng độc sinh sản ở trong miệng. Như thế, anh bị nhiễm độc, rồi dần dần sinh bệnh mà không biết.

Nếu anh muốn thấy trùng độc ở trong miệng như thế nào, hãy làm thí nghiệm này: Lấy một cốc nước, đổ vào một ít nước oxy già; rồi nhúng vào đấy một cái bàn chải răng còn sạch. Anh không thấy gì hết.

Bây giờ anh đánh răng cho kỹ, nhúng cái bàn chải trở lại vào ly nước; anh sẽ thấy vô số nóm hơi nổi lên mặt nước; đó là những trùng độc đã trừ khử được.

Trước đây, tôi đã nói cho anh biết về đồ ăn, sự điều độ, về thuốc, về rượu, về giấc ngủ.

Vậy nếu anh muốn được mạnh khỏe và hàng ngày giữ sạch sẽ bên trong và bên ngoài thân thể, nên tập thể

dục ngoài trời, ăn đồ lành (nhưng đừng ăn quá nhiều), ít hút thuốc và uống rượu, thở bằng mũi, rồi anh sẽ cảm ơn Thượng Đế đã ban đời sống cho anh.

THỂ DỤC

Một hôm, một vị cao cấp trong ngành Giáo dục hỏi tôi có nên lập thao trường trong tất cả các đô thị không (dù tốn kém hàng triệu bạc); ông thấy món tiền dùng vào công việc ấy không phải là phí phạm vì nó đem lại sức khỏe cho nhân dân.

Đi, tức là bước mạnh dạn, chứ không phải kéo chân cà-lê cà-lết.

Tôi trả lời rằng hai dân tạo mạnh khỏe nhất mà tôi ít được biết là người Zoulous và người nông dân Bhutani trong miền Hi-mã-lạp-sơn. Nhưng trong các xứ ấy, tôi không hề thấy thao trường. Ở đó có nhiều không khí trong lành của Trời, và người ở đó thường đi, thường chạy, thường leo trèo để làm công việc hàng ngày; tôi tưởng như thế là đủ bồi bổ sức khỏe rồi.

Đúng thế, không khí trong sạch và thể dục rất cần thiết cho sức khỏe, khi đang lớn, hoặc khi đã trưởng thành rồi. Mỗi ngày khi thức dậy, tôi luôn luôn làm vài cử động ở ngoài trời để khởi đầu cho công việc. Nhiều người luyện tập thể thao, có kẻ tập với quả tạ và những cử động cho bắp thịt nổi lên cuộn cuộn, rồi chụp hình trông rất đẹp, nhưng chẳng có ích gì về thực tế.

Thường thường người ta tập luyện theo lối đó ở trong phòng.

Đối với anh, tôi khuyên nên tập thể dục ở ngoài trời, và tốt hơn hết, mà cũng là cách tiết kiệm hơn hết và dễ dàng hơn hết, là đi bộ. Cuối mỗi tuần, đi bộ trên những quãng đường dài là cách lành mạnh hơn hết để bồi dưỡng tinh thần và sức khỏe.

CÁI “ SAC TYROLIEN ”

Chẳng gì vui thú và khỏe khoắn cho bằng một cuộc du ngoạn cuối tuần. Với một cái bị trên lưng anh được hoàn toàn tự do và tự chủ. Anh chỉ đem theo những vật cần thiết, vì những đồ vô ích, dù bé nhỏ, cùng làm cho thêm nặng nề trên bước đường xa.

Lều và bị để đi chơi núi rừng.

Chiếc bị theo kiểu Na-uy là tiện lợi hơn hết, vì có cái sườn bằng gỗ hoặc bằng sắt làm cho nó được vững vàng và khỏi cọ vào lưng. Anh đem theo quần áo, một cái lều có trụ chống hoặc để mắc vào thân cây, một túi ngủ, và một tấm vải lót. Với từng ấy dụng cụ, anh có thể đi cắm trại cuối tuần, trong suốt năm. Còn gì vui thú bằng? Thời tiết? Trời lạnh có gió thổi, còn gì tốt hơn là đi chân? Trời ẩm ướt? Càng tốt: buổi tối anh thưởng thức được sự ấm áp bên ngọn lửa, trong một cái trại hoặc một quán trọ ở thôn quê. Tôi có thể bảo đảm với anh đời sống ngoài trời tôi luyện anh, làm cho anh không để ý đến thời tiết nữa. Dù mưa hay nắng, dù nóng hay lạnh, anh đều có lợi về sức khỏe, anh sẽ được vui thích.

HÃY LÀM MỘT NGƯỜI XỨNG ĐÁNG

Một người lành mạnh đầy sức lực là một sản phẩm đẹp đẽ nhất của Thượng Đế trong đời

Một hôm, tôi có nhiệm vụ hướng dẫn một phái đoàn thủ lĩnh người Swazis qua thăm nước Anh Đến ngày cuối cùng, khi họ đã xem những điểm đặc sắc nhất trong xứ, tôi hỏi cái gì đã làm cho họ chú ý hơn cả (nên nói qua là chính họ cũng đáng được cho ta chú ý, vì họ đã bỏ y phục của họ mà đội mũ đứng và mặc lễ phục của ta).

Họ đồng thanh trả lời rằng các chiếc xe vận tải công cộng ở Luân Đôn đẹp đẽ hơn hết, vì màu sắc rực rỡ và dùng thích thú quá.

Rồi tiếp đến, theo quan điểm họ là các huấn luyện viên của thao trường Aldershot.

Họ hết sức tán phục khi thấy các huấn luyện viên ấy thao diễn. Nhưng khi họ được mục kích người ấy ở trần, và được đến kề bên để ngắm những bắp thịt, họ lại càng ca ngợi hơn nữa.

Anh nên biết rằng các lực sĩ đó là những mẫu người đẹp đẽ hoạt động, lanh lẹ về trí óc cũng như về thể chất, mà ai ai cũng mong muốn được như vậy.

Vả lại trong số đó cũng có người xuất thân nơi gia đình nghèo, nhưng được như vậy là vì họ biết quý trọng sức khỏe của mình. Họ biết nó quý, nên không chịu đem đổi với sóng tình, với rượu, với thuốc. Thế là người thổ dân Swazis đã biết giá trị của vẻ đẹp và của sức khỏe.

Lẽ tất nhiên, người phụ nữ văn minh lại càng biết đánh giá người đàn ông, chẳng những về thể chất, mà còn về đạo đức nữa: họ mong ước một người đàn ông mạnh khỏe và hào hiệp.

Đối với phụ nữ, người đàn ông như thế mới thật sự là người xứng đáng. Còn người lười nhác, kiệt quệ, tâm hồn bệnh hoạn, nói tục, thiếu năng lực là kẻ vô dụng đối với họ

Thượng đế phú cho anh một thân thể, không phải để cho anh nghiện rượu, để cho anh tiêu ma với sắc dục, mà là cho anh mượn để làm việc hữu ích. Săn sóc lấy nó làm sao cho nó trở thành thân thể thật xứng đáng của con người, của một người cha.

Nếu anh muốn là được. Tùy nơi anh. Thật là một cuộc phiêu lưu tốt đẹp.

Thánh Georges, người đã đánh thắng con ác long, sẽ giúp anh đánh thắng con ác long của tà dục để trở nên người trong sách, mạnh khỏe, hào hiệp mà người bạn đời của anh đang mong đợi. Anh sẽ tiến thêm một bước đến hạnh phúc, và về phương diện thể chất, anh sẽ phụng sự Thượng đế bằng cách truyền chủng trong những điều kiện hoàn hảo.

HÔN NHÂN

Rồi đây, thế nào anh cũng sẽ có một cuộc phiêu lưu về ái tình.

Tôi biết trước anh phải đương đầu với nhiều khó khăn. Trong đời sống hàng ngày chả mấy thơ mộng và thích thú của thành thị hay thôn quê, lúc đến lứa tuổi anh, tuổi dậy thì tất nhiên anh để ý đến phụ nữ và trông thấy nơi họ có cái gì quyến rũ

Phụ nữ cũng lắm loại

Vì thế, chọn một người thanh nữ là cả một cuộc phiêu lưu đối với một bạn thanh niên. Đôi khi, anh ta muốn khoe người bạn gái của mình với họ để chứng tỏ mình đã thành niên; có lúc chàng trai lại muốn sống riêng với nàng. Chẳng có gì lạ đâu, đó là luật tự nhiên của Tạo hóa như tôi đã nói ở trên, đó là luật chung của người cũng như cầm thú.

Nhưng đối với người, có một điểm khác biệt. Người có tâm hồn, trí tuệ, khác hơn loài cầm thú. Họ thấy cái gì lãng mạn trong công việc lựa chọn một người bạn đời để thương yêu, săn sóc, cảm phục là những tình cảm cao quý hơn nhục dục đó là tình yêu của con người, chứ chẳng phải thú dục; càng xa nhục dục, người ta càng trở thành người xứng đáng và càng bớt được dã tâm của thú vật.

Bước đầu trên đường hạnh phúc là chọn được một người thiếu nữ lý tưởng. Có hạng đàn bà và cũng có hạng “búp bê”.

MỐI TÌNH ĐẦU

Trong lúc noa niên anh xét người con gái theo gương mặt và dáng điệu; anh yêu người này, rồi lại yêu người khác, yêu không tưởng. Anh có thể yêu hai, ba người một lúc.

Chắc anh cho đó là một cuộc phiêu lưu kỳ diệu, rồi sau đó xảy ra tám bi kịch hãi hùng. Chính lúc này phần đông thanh niên định tử vì tình, nhưng họ chưa chết đâu!

Công chuyện như thế thường xảy đến cho mọi người; một lẽ để tự an ủi, vì đó là mối tình đầu. Không có gì thiệt hại mà cũng không có gì đáng hổ thẹn và thất vọng. Rồi chẳng bao lâu, anh gặp được ý trung nhân, anh mới thấy quan niệm của anh trước kia về tình yêu chỉ là một trò cười.

Nhưng trong thời kỳ khủng hoảng này, chớ quên rằng anh chẳng phải một dã thú mà là một con người. Anh phải giữ tư cách của một con người. Chơi thả thẩn với người thiếu nữ ấy, nghĩ đến những đứa con sau này của anh. Đừng cảm dỗ người ta, cũng đừng để cho người ta cảm dỗ mình; như thế về sau anh khỏi hối hận.

Anh làm theo lẽ phải, khi nào anh có thể chọn một thiếu nữ rồi đem về nhà giới thiệu với mẹ, với chị em của mình mà không có gì đáng hổ thẹn. Anh nên nhớ rằng thiếu nữ ấy có thể là em của một người nào. Anh

muôn người ấy đôi với em gái anh thế nào, thì anh đôi với người thiếu nữ ấy cũng như vậy.

LÀM SAO TÌM Ý TRUNG NHÂN

Không sớm thì chầy, anh sẽ tìm được ý trung nhân, nếu anh không mất trí. Thời kỳ hời hợt của ái tình đã qua. Anh sẽ tìm thấy một thiếu nữ mà tính tình đáng kính, đáng phục, có những sở thích tương tự như anh và xứng đáng làm đôi bạn với anh. Anh chẳng những yêu mến con người của họ mà còn cảm mến cả nhân cách của họ nữa.

Anh phát hiện một hình thức mới của tình yêu, trầm tĩnh hơn, sâu đậm hơn, làm cho anh gắn bó với người thiếu nữ, một thứ tình yêu không bao giờ phai nhạt nếu anh là hạng người khôn ngoan.

Anh mong một rằng người bạn đời của mình là người trinh bạch, trung chính, phải không? Còn anh? không lẽ anh buộc người ta phải có những đức tính mà anh không có. Như thế là bất công không xứng đáng là kẻ nam nhi. Không được, nếu anh muốn hưởng chân hạnh phúc ở đời, nghĩa là có diễm phúc được một mợ vợ thật đoan trang biết thương yêu và kính trọng anh thì anh phải giữ mình cho trong sạch trong tuổi thanh niên, trong sạch về ý nghĩ, và lời nói, về hành động. Như thế anh không có gì đáng giấu giếm đáng hổ thẹn. Trong đời sống của vợ chồng. Không nên dối nhau từ lúc đầu vì rồi sẽ dối nhau mãi và sẽ không tin cậy lẫn nhau được.

LỜI KHUYÊN CỦA MỘT NGƯỜI HÀNG THỊT VỀ VIỆC HỎI VỢ

Nếu anh chưa đọc quyển "Lời khuyên con của một nhà buôn tự tay gây dựng cơ đồ", thì anh có một món quà để dành. Quyển sách ấy thật vui, đồng thời có nhiều lời khuyên nhủ xác đáng.

Đó là bức thư của một người Mỹ, buôn đồ hộp, viết cho con giữ một chân phụ việc trong nhà hàng ông ta biết là người con đang ve vãn một thiếu nữ.

Ông nói với người con: "Cha phỏng đoán rằng bảo con nghe lời cha về diễm náy là một việc luống công; vì khi muốn mua một con ngựa, người thanh niên hỏi ý kiến cha, mà đến khi chọn vợ thì họ lại hoàn toàn tự tin. Có lẽ lẽ cưới làm ở thiên đình, nhưng lẽ hỏi phần nhiều làm ở nhà sau, trong cảnh lờ mờ, đến nỗi người ta không thấy rõ món hàng mà người ta muốn dùng. Khi còn ve vãn một người con gái, người ta ít để ý đến gia đình của chị ta, đến khi thành hôn rồi người ta còn ít lưu tâm hơn nữa.

"Mẹ con với cha thành hôn trong một chiếc nhà tranh như những chiếc nhà tả trong truyện thần tiên, nhưng khó sống ở đó lắm. Ở cửa trước có những cây tường vi, nhưng trong bếp lại không có máy nước; trước sân có đủ thứ hoa hồng theo lối cổ kính, nhưng ở dưới hầm để rượu lại chỉ có vô số chuột, sau nhà còn có đôi thước đất trồng, mà trong nhà thì chật bó, thậm chí khi ngồi cha phải duỗi cẳng ra ngoài. Đó là một nơi có thể làm chỗ trọ tạm, mà kinh nghiệm cho cha biết rằng thanh niên thường muốn có chỗ trọ tạm trước lúc thành hôn.

"Tuy nhiên, nơi đó đã đem lại cho cha và mẹ con nhiều điều thỏa mãn vì chúng tôi quyết tâm biến đổi tất cả thành nguồn sống vui tươi.

Đôi với nhiều người, hạnh phúc là một vấn đề của ngày mai, nhưng đôi với cha thì hạnh phúc không thể chờ đến ngày mai được.

Một khi con có vợ, nhất định con phải lo làm việc để nuôi sống; con phải để thì giờ làm ăn và suy nghĩ, không còn nhiều thì giờ để đi đánh cầu nữa. Cha chỉ nói qua cho con biết điều đó vì vừa rồi cha thấy trong các báo ở Chicago đăng tin con đã đánh cầu với các tay thể thao vào buổi chiều cách đây mười lăm hôm. Đánh cầu là một trò chơi thượng hảo và theo như cha biết, chẳng hại gì đến ai. Nhưng một người thanh niên muốn thành ông chủ nhà hàng bán thịt thì không có nhiều thời giờ rảnh để chơi thứ đó: "làm dôi" mới

chính là thao trường của con.

Đương nhiên, một người cần có thì giờ để tiêu khiển, chẳng khác nào một đứa bé có quyền được miếng bánh sau bữa ăn, nhưng nó không nên ăn bánh suốt cả bữa.

Thật ra, tiền công của con chưa được nhiều lắm. Nhưng với số tiền năm mươi mỹ kim mỗi tuần, con có thể hưởng được nhiều hạnh phúc, nếu có một người vợ đứng đắn biết sử dụng. Dù chưa tin được rằng trong một lều tranh vẫn có tình yêu, người ta có thể nói rằng trong một cái nhà lớn, với năm chục mỹ kim mỗi tuần để bắt đầu, tình yêu phải là hoàn hảo, nếu được người vợ cũng hoàn hảo. Nếu không được như vậy, thì dù bắt đầu bằng cách nào, tình yêu cũng sẽ phai nhạt.

Tiền bạc không phải là chủ yếu trong việc hôn nhân, nhưng nó là một điều kiện cần chú ý đến luôn luôn. Nếu thanh niên và một thiếu nữ không nghĩ đến nó trước khi thành hôn, về sau họ sẽ lo nghĩ đến nó nhiều hơn; và khi người chồng về nhà phải lo tính toán trong ban đêm thì khó lòng mà âu yếm với vợ được.

Câu tục ngữ nói rằng hai người sống chung đỡ tốn hơn sống một mình là không đúng. Một người vợ hiền làm tăng gấp đôi hạnh phúc của chồng, và cũng làm tăng gấp đôi sự chi phí. Nhưng đó là một lối đặt tiền có lỗi hơn hết, cho ai được may mắn.

Một người có vợ đáng được hưởng nhiều tiền công hơn kẻ độc thân, vì nhớ người vợ, anh ta làm việc đặc lực hơn. Anh ta có thể ngủ sớm và dậy sớm; công việc của anh ta sẽ đều đặn hơn công việc của một người phóng túng đêm nào cũng bỏ nhà theo gái.

“Vi vậy đến ngày con lấy vợ, cha sẽ trả công cho con mỗi tuần bảy mươi lăm mỹ kim”.

"Trong quyển "Cổ thần thông" lại có mấy câu này: “Hình như mọi người muốn làm tiền khi đến thành thị.

“Họ nên lấy vợ đi”

"Con không cần đến nhiều tiền như vậy đâu, trừ khi vợ con là người không đứng đắn".

MÓN LỢI TỨC HÀNG NĂM LÀ MỘT ĐIỀU KIỆN QUAN TRỌNG

Hai quan điểm trên đều có lý ; nhưng ý kiến của người hàng thịt, tuy kém thơ mộng nhưng lại rất thực tế, trước khi cưới vợ, anh phải xét mình có đủ sức nuôi vợ con chưa, nếu không đời sống của anh và cả gia đình sẽ vất vả.

Sự thành công trong việc làm, không phải là một vấn đề may rủi, cầu cạnh, hay vì lợi lộc, cũng không phải là một vấn đề học thức, mà đó là một vấn đề năng khiếu và chí khí. Sự giỏi giang, khéo léo cần lắm, nhưng muốn đạt đến bậc cao cấp trong nghề, nhất thiết cần có chí khí nghĩa là khéo cư xử, hăng hái và trung thành.

Bất kỳ nghề nghiệp nào, cũng cần có những đức tính đó. Một hôm, người ta hỏi tôi khéo cư xử là thế nào. Tôi chỉ lấy ví dụ của, người thợ hàn mà trả lời: ông ta vào một phòng tắm, người đàn bà ở trong đóng cửa không kín; ông vội trở ra vừa nói lớn: "Xin lỗi ông, tôi không ngờ phòng có người".

Tôi vào hội quán của một tráng đoàn, khi mọi người đang chúc mừng một tráng sinh vừa hỏi vợ.

“Người thiếu nữ là ai?”

“Một nữ Hương Đạo.”

“Tốt quá, ý kiến hay quá ! Còn gì bằng!”

Liên đó, hai tráng sinh khác cũng đòi được khen ngợi, vì họ cũng hứa hôn với nữ Hương Đạo.

Những cuộc hôn nhân như vậy có nhiều hứa hẹn. Các thiếu nữ ấy sẽ là những người bạn đời rất tốt của anh, họ cũng ham thích cắm trại, đời sống ngoài trời như anh; họ cũng có những năng khiếu, những kinh nghiệm, sức khỏe, tính tình tốt do đời sống đó tạo nên. Tôi tin chắc rằng, sau này, khi đến thăm gia đình anh, chẳng những tôi được trông thấy cảnh vui tươi, mà nhà cửa còn sạch sẽ nữa. Vì chỗ ở của những người đã có tập quán giữ gìn sạch sẽ nơi mình cắm trại không thể dơ bẩn được do những lon cũ, sắt vụn, rác rưởi bỏ ngổn ngang như ở các nơi sân nơi vườn của kẻ khác và như các nơi đất hoang công cộng vậy.

BỒN PHẬN CỦA MỘT NGƯỜI CÓ VỢ

Một hôm có người xem chỉ tay của tôi rồi báo rằng: “Đường lý trí của anh dài hơn đường tình cảm”. Như thế có nghĩa là khi gặp một người thiếu nữ xinh đẹp, tôi không mất hồn, Tôi vừa suy xét đến tính tình họ, vừa thưởng thức sắc đẹp họ. Anh cũng nên chọn người theo cách đó. Nhưng không nên quá nghiêng về những đòi hỏi của anh, mà quên quan điểm của người vợ tương lai của anh, vì họ cũng đang chờ đợi ở nơi anh nhiều chuyện. Phải suy nghĩ đến phần họ.

Khi tôi cưới vợ, một người bạn thân bèn khen ngợi và cho tôi thấy cuộc sống mới của tôi. Ông ta bảo: “Này anh, tôi cưới vợ đã mười hai năm nay, mà tuần trăng mật của chúng tôi vẫn còn mãi; càng ngày chúng tôi càng thấy có hạnh phúc”.

Đến phiên mình, tôi nhận thấy cũng đúng như thế. Tôi mong rằng đến phiên anh là người đang đọc quyển sách này, anh cũng được như vậy. Muốn thế, phải theo “đường lý trí” đồng thời với đường tình cảm; nói một cách khác, phải chọn lựa người thiếu nữ mà anh muốn cưới.

Anh nên coi chừng. Hỏi người thiếu nữ để họ trả lời bằng lòng là một việc chẳng khó khăn gì. Nhưng tiếng trả lời ấy sẽ ảnh hưởng đến suốt đời anh; hoặc sẽ có hạnh phúc vĩnh viễn hoặc anh sẽ sa vào địa ngục.

Như thế, anh phải có “lý trí” từ khi cưới một người vợ, vì “có lúc vui, cũng có lúc buồn”.

Bây giờ là lúc anh thấy thứ gì cũng đẹp, chắc anh quên “nỗi lo buồn”.

Một ngày kia, những đám mây ảm đạm sẽ đến, anh nên chuẩn bị trước vì thế mà tôi bảo phải có “lý trí”. Không nên giấu giếm gì với vợ của anh, mà vợ anh cũng không giấu giếm gì với anh. Như thế, giữa hai người, cái gì cũng được minh bạch.

Trong gia đình, có thể gặp những chuyện khó khăn, những lúc phiên nhọc không sao lường trước được. Khi độc thân, anh chỉ làm việc cho mình. Bây giờ có vợ, anh phải dẹp bản ngã về một bên, để làm việc cho vợ, rồi sau này cho con. Anh phải tự kiểm điểm đừng để tỏ ra là ích kỷ; ví như đừng cầu nhau khi đồ ăn không đúng với sở thích của anh, v.v... Cầu nhau chẳng lợi ích gì. Trái lại, anh nên tỏ đôi cử chỉ âu yếm như lúc mới gặp nhau: tán thưởng và khen tặng vợ. Trao đổi tình yêu, luôn luôn tươi cười, nhất là khi người đàn bà đang mang thai lần đầu. Lúc đó nên tỏ tinh thần hào hiệp của anh. Che chở và an ủi họ.

Nếu vợ anh có hơi cáu kỉnh, là vì thương anh. Được anh chiều cố đến, họ sẽ cảm động vô cùng. Chẳng những đàn bà thường biết ơn hơn đàn ông, họ còn tập theo tánh ý của chồng nữa.

Nếu chồng gắt gỏng, vợ lại cầu nhau; nếu chồng khả ái, vợ lại tỏ vẻ dễ thương hơn, rồi thì sẽ có tình yêu và lạc thú trong gia đình.

CON CÁI

Anh đã bao giờ đọc truyện "Chúng nó" của Kipling chưa? Tôi đã đọc truyện ấy trước khi cưới vợ, lúc còn ở miền rừng rú Phi Châu. Những chỗ làm cho tôi ham thích, không phải là những đoạn diễn tả rất hay phong cảnh nước Anh, cảnh tổ ấm và cảnh vườn tược ngày xưa ..v.v.. nhưng là những chỗ nói về lúc người ta tưởng tượng đến những ngón tay nhỏ xíu của đứa con bầu vú vào những ngón tay của cha; mới tưởng tượng thôi, nhưng tâm hồn của người cha đã rung động đến cực điểm.

Và hình ảnh ấy lắng vâng mãi trong trí tôi, sống động, như được tả trong truyện. Rồi khi tôi cảm thấy thật sự một bàn tay nhỏ, bàn tay của con tôi, trong bàn tay tôi, tôi xúc động vô cùng, một thứ tình cảm luôn luôn nồng nhiệt mà thói quen không làm giảm bớt được; sự vui thú đối với con không bao giờ phai nhạt.

Về phần anh, anh nên thử thưởng thức thú vui ấy với con cái, trong gia đình, rồi anh sẽ thấy thế nào là hạnh phúc. Không có gì tương tự như vậy. Không có thể diễn tả được, như tôi chẳng hạn.

Vì vậy như tôi đã nói trên, Thiên đường chẳng phải là cái gì xa xôi, chỉ ở trên trời.

Thiên đường cũng ở hạ giới, trong gia đình của anh đấy. Không phải có của cải, có địa vị mới tạo được

nó, mà chỉ do anh thôi, anh sẽ kiến tạo nó theo ý mình, với lý trí, tâm hồn và năng lực của hai bàn tay rồi anh sẽ thành công với điều kiện là biết dùng các thứ ấy một cách đúng đắn.

TRÁCH NHIỆM LÀM CHA

Nhưng trong sự vui thú được làm cha, còn có phần trách nhiệm. Con cái thường rập khuôn theo đức tính của cha mẹ

Một người cha ích kỷ và hay càu nhàu, không nên lấy làm lạ, nếu một ngày kia, con ông ta cũng tự do chủ bới và hành động theo ý muốn của nó; bây giờ người cha gieo thứ gì, thì mai sau ông ta sẽ gặt thứ ấy. Giáo dục con cái trong tình thương tốt hơn là bắt chúng phải sợ sệt.

Cha mẹ dễ thương, sinh ra con gái biết yêu mến, và con trai biết tận tâm. Như tôi đã nhấn nhủ ở trên, sẽ được sung sướng nên anh nhắm mục đích làm cho xã hội này tốt đẹp hơn do sự góp mặt của mình. Muốn thế bước đầu nên làm, và anh có toàn quyền làm được, trong vai trò làm cha, là làm thế nào cho con của anh tốt hơn mình, bằng cách dạy cho nó điều cần phải biết, điều cần phải làm và điều cần phải tránh. Khi nó đến tuổi "khủng hoảng", lại cần được anh giúp đỡ, khuyên bảo hơn nữa.

Anh nên hỏi tưởng lại công việc của thân phụ đã làm cho mình: hoặc ít, hoặc nhiều; anh nên chiếu cố đến con anh nhiều hơn. Anh sẽ cảm thấy được sung sướng hơn. Nhưng anh đã chuẩn bị về việc ấy chưa? Anh đã học, hay tự luyện một nghề đủ sống, trong thời gian mấy năm, nhưng anh đã được huấn luyện phần nào chưa về những vấn đề quan trọng hơn có liên hệ đến tương lai của con cái mình?

Trong cách tự đào luyện, anh đã có kinh nghiệm gì về lối giáo dục thanh niên chưa? Anh đã biết hành động của họ như thế nào chưa? Anh có biết nhận xét tinh khí của họ chưa? Cách phát triển cá tính của họ chưa?

Đóng vai trò làm cha những điều đó quan trọng lắm. Trong những chương sau đây tôi mong sẽ góp cho anh đôi ý kiến thiết thực về vấn đề đó.

Nhiều bậc cha mẹ không muốn người ta nói cho con họ về vấn đề tình ái và các chứng bệnh hoa liễu. Tôi đã được nghe một số người trách cha mẹ họ vì không nói cho họ biết về những vấn đề trên. Riêng tôi, tôi tin chắc rằng cha mẹ họ sẽ không do dự dạy bảo con những điều đó nếu các bậc ấy rõ ràng vì thiếu hiểu biết hoặc vì nghe theo quá sớm những ý kiến sai lầm của bạn hữu mà họ phải chịu những hậu quả tai hại.

Ý KIẾN CUỐI CÙNG ĐỂ GIÚP ANH TÌM HẠNH PHÚC

Nhưng tôi báo cho anh biết chừng là muốn cho hạnh phúc được hoàn hảo phải cần một điều khác nữa.

Một hôm, một người vừa là nhà thiên xạ, vừa là nhà thiên nhiên học ở miền Trung Phi đến thăm tôi. Ông cũng là điền chủ ở Colombie thuộc Anh. Ông đã có những đồn điền trồng thuốc lá ở Đông Phi. Ông đã sống một đời phiêu lưu thơ mộng qua nhiều nơi trên thế giới. Ông ta mới đến ở trên hòn đảo riêng biệt, giữa Ấn Đô Dương, là một nơi khí hậu xán lạn nắng ráo, phong cảnh tuyệt đẹp và rất lợi cho sức khỏe. Người ta tưởng rằng cũng như ông ta đã tưởng, nơi ấy sẽ thích hợp với ông. Nhưng rồi ông lại tìm thấy một chỗ khuyết trong thoi vàng.

Ông ta nhận thấy rằng ông sống sung túc, nhưng chỉ có một mình. Rồi ông từ biệt cảnh ấy để tìm "sự sống", nghĩa là sự hoạt động có lợi ích cho kẻ khác.

Tôi cũng có kinh nghiệm tương tự như vậy, vào lúc tôi từ giã binh nghiệp. Đời tôi cũng lắm biến chuyển, hoạt động nhiều, khi hân hoan, lúc khó nhọc, và lúc nào tôi cũng yêu mến nó.

Cuối cùng, tôi có tham vọng tìm một cái trại nhỏ, ở một nơi hẻo lánh xa quần chúng.

Tôi đang chuẩn bị dự án đó thì lại nảy ra ý nghĩ mà tôi sắp bộc lộ với anh đây; tôi nghĩ rằng sự nhàn cư, sự lo riêng cho bản thân mình không đem lại hạnh phúc - chỉ có giúp đỡ kẻ khác mới tìm ra được hạnh phúc thật sự.

Vì vậy mà tôi viết thêm một chương trong quyển sách này.

MỘT SỐ DANH NGÔN VỀ VẤN ĐỀ NÀY

- Đàn ông phải hết sức tử tế đối với đàn bà, vì tạo hóa trao cho đàn bà phần nặng hơn của súc gỗ, mà lại phú cho họ ít sức lực để mang lấy

(Abraham Lincoln)

- Tim anh không nên bao giờ cứng rắn, tính tình anh không nên bao giờ chua chát, tay anh không nên bao giờ đánh đấm

(Charles Dickens)

- Ai tìm được một ngựa vợ là tìm được hạnh phúc và tất cả ân huệ trời ban

(Sách Cách Ngôn XVIII, 22)

- Sức khoẻ quý hơn của cải

Sạch sẽ gần như một đứ tốt,

Một người “lịch sự” là người biết giữ sạch sẽ đến cả móng chân

Sợ cha, nhất thiết nó phải là kính cha.

Roi vọt thường là cho sợ hãi và nói dối

Này các người! Vọt sự giúp đỡ của Thượng Đế, nên làm những người xứng đáng !

(nghe ở nhà thờ St Gervais Paris)

- Người sinh ra để hưởng hạnh phúc, cũng như người sinh ra để được mạnh khỏe.

(Maeterlinck)

- Đừng để mắt anh hướng dẫn trí tưởng tượng của anh, cũng đừng để trí tưởng tượng dắt dẫn ý chí anh, nên dùng lý trí để điều hòa mắt anh và trí tưởng tượng của anh

(F.Quarles)

Hiềm trở thứ tư HANG TU HÚ VÀ BỌN KHOÁC LÁC

Phía đen tối của tảng đá ngầm này là để cho hang tu hú, bọn lập dị, bọn khoác lác và bọn quá khích lừa

phình.

Phía tốt đẹp là sự tu tiên bản thân và sự tận tâm với xứ sở để tránh các quỷ kế

CÁC LOẠI TU HÚ

Trong loài người cũng có kẻ bắt chước chim tu hú

Hạng tu hú làm chính trị, kẻ chủ mưu háp dẫn

Cái cân bàn

Chúng ta cần cải tiến, không cần cách mạng

Giáo dục rất cần cho mọi người

Làm một thứ tu hú tham lam

Hay một thứ tu hú xu thời

Hay một thứ tu hú tự phụ là có hại

TỰ TU DƯỠNG

Tự lo tu dưỡng cho khỏi bị bọn tu hú lừa phỉnh hay lợi dụng.

Sách và cách đọc sách

Du hành, một phương tiện giáo dục.

Phô diễn tư tưởng trong nghệ thuật.

Phô diễn tư tưởng trên diễn đàn: đôi lời khuyên nhủ.

Điều nên biết về bản phận công dân

Khi lãnh một chức vụ, mục đích là để phụng sự

Bản phận công dân; cách chuẩn bị

Bộ máy nhà nước

Cách thành lập chính phủ

Đế quốc và hai phương diện của vấn đề

Vua đối với đế quốc.

Sự giao tế trên trường quốc tế

Quyền lợi và khả năng của công dân mở rộng cho tất cả mọi người.

Danh ngôn để suy gẫm.

CON TU HÚ LÀM THẾ NÀO ĐỂ ÉP BUỘC CÁC CON CHIM KHÁC THEO Ý MUỐN CỦA NÓ.

Anh đã bao giờ quan sát việc làm của con tu hú chưa? Khi chim mái muốn đẻ, nó không thèm làm tổ, nó đi đến tổ của một thứ chim khác, thường là của chim cà cưỡng, nhỏ bé và hiền lành. Tìm được tổ rồi, nó cứ choáng lầy, không đếm xỉa đến sự phản đối của sở hữu chủ. Nó lầy mỏ gắp một cái trứng trong tổ ra, rồi để một cái trứng của nó vào đấy, đoạn bay đến một cây gần đó để ăn quả trứng đã cướp được. Chim cà cưỡng đành lặng lẽ thừa nhận tình trạng và âp ủ trứng của tu hú.

Kết quả là một con chim con, lớn xác, xấu xí, bắt đầu cắn mổ bạn đồng tổ với nó từ khi nó chưa mở mắt, rồi lần lượt nó hất hết chúng xuống đất để chiếm đoạt lấy một mình cái tổ, đồ ăn của chim mẹ tha về, v.v..

Chúng ta đều biết tiếng kêu chát tai của tu hú nó muốn tự xưng là hơn cả các loài chim.

Nhưng chúng phải chỉ trong loài chim mới có chuyện như thế, mà trong loài người cũng có hạng tu hú.

TU HÚ TRONG LOÀI NGƯỜI

Tu hú trong loài người là kẻ thường tự mãn bất kỳ trong vấn đề gì, cũng cho quan điểm của mình là phải không hề đếm xỉa đến ý kiến kẻ khác. Họ chỉ chú ý đến cá nhân mình, và ở đời chỉ làm việc gì có lợi cho họ mà thôi; họ lợi dụng công việc của hạng thấp kém và tìm cách loại trừ kẻ nào làm trở ngại bước tiến của họ. Hạng tu hú trong loài người xuất hiện dưới nhiều hình thức: kẻ lập dị, kẻ hô hào chính trị trước quần chúng, kẻ vô tín ngưỡng, kẻ xu thời, và những kẻ cực đoan khác.

Hạng tu hú đó có hai cách làm hại.

Cách thứ nhất là anh có thể bị lôi cuốn theo họ; cách thứ hai là anh có thể trở thành tu hú như họ.

KẺ CHỦ MÙU HẤP DẪN

Anh đã thấy vịt trời sa lưới chưa?

Người ta cho con chó đã được huấn luyện trước nhảy cõn theo bờ sông, gần chỗ có giăng lưới. Cả bầy vịt thấy vậy bắt chước làm theo, tuy rằng chúng vẫn tỉnh táo; rồi tự nhiên chúng sa vào bầy một cách bất ngờ.

Anh đã có khi nào đến chỗ bán hàng các người Calédoniens tại Luân đôn vào một ngày thứ sáu chưa? Ở đó có đủ các loại con buôn bán đồ cũ, rất lỏi trong nghề. Họ mời mọc, họ múa may. Họ làm cho anh nghe bùi tai và thích ý, giống như con chó đã dụ dỗ mấy con vịt trời kia vậy.

Mấy lần tôi suýt sa vào lưới họ, lúc tôi đi ngang qua giữa đám đông ấy.

Tôi định tìm mua một chân đèn nến bằng đồng để trên lò sưởi. Tí nữa, tôi suýt mua lô đồ số 4. Chẳng có gì liên quan đến cây đèn nến cả, nhưng tôi bị người rao hàng thôi miên và tôi đã trả giá. Trong lô đồ ấy có đôi món tạm tạm gần sở thích của tôi như một cái yên cũ, một cái dĩa và một chiếc áo lót cũ.

Nhưng họ quảng cáo khéo quá làm cho tôi suýt nữa lại bị mắc bẫy. Đi thêm một quãng tôi lại sa vào tay buôn khác rất bẻm mép, người ấy bán một cặp màn ren. Ở đây lỏi cũng suýt bị lôi cuốn, không phải vì thấy đồ cần thiết, mà vì người bán hàng nói rằng họ có việc gấp rút, phải vội thanh toán đồ đạc để đi, lô đồ này là lô cuối cùng, giá rất hạ, anh ta cần đi gấp, không nên bỏ qua việc hiếm có.

May quá, tôi đi lang thang ra nơi khác Một giờ sau tôi trở lại, thấy người kia vẫn còn đứng đó, bán từng chiếc màn như bán bánh mì (vì anh ta gấp lắm!), thúc giục người ta mua cho mau, để rồi đến lúc về nhà ai nấy tha hồ hối tiếc.

Thì đây, kể cổ vũ về chính trị cũng giống hệt như thế; với giọng điệu ba hoa, anh ta đột nhiên thao túng được một đám người; họ hả miệng, lóng tai, khen ngợi anh ta, mà không hề nghĩ rằng cần phải hiểu hai mặt của một vấn đề.

Anh ta mặc sức lung lạc và cả bọn họ ngã theo anh ta như sung chín; rồi họ tập hát một bài ca cách mạng hoặc một bài hát quốc gia, tùy theo anh ta tuyên truyền chủ nghĩa cộng sản quá khích hay chủ nghĩa đế quốc cực đoan. Anh ta thôi miên cả một đám người. Nhưng anh ta không thể lôi cuốn những người không ưa hòa theo quần chúng.

Chẳng phải chỉ có hạng người hùng biện kia mới nắm được quần chúng kém suy nghĩ, mà còn các nhà văn nữa. Khi người ta thấy một mẫu giấy in, người ta thường cho là trong đó nói chuyện thật. Anh thường coi như lời trong Kinh Thánh tất cả những điều anh đọc trên mặt báo, đến khi dò xét lại kỹ càng mới biết đó chỉ là ý kiến của một cá nhân viết để kiếm tiền hay để bênh vực một quan điểm nào đó.

Có các nhà văn danh tiếng đã nghiên cứu những vấn đề trọng đại, rồi đem trình bày lại rõ ràng cho những người chưa có thì giờ hoặc chưa có dịp xét đến vấn đề ấy.

Các nhà văn đó cũng còn có thể lầm lạc, hoặc thiên lệch, họ thường tô quá đậm các bức tranh của họ; vì thế không nên hoàn toàn tin vào họ.

Nếu họ trình bày một phương diện của một vấn đề, ta nên đọc thêm các nhà văn danh tiếng khác viết về khía cạnh khác của vấn đề.

Rồi còn có những con rắn núp dưới hoa; đó là những người bỗng nhiên lung lạc được anh, trong một cuộc đối thoại, về một vấn đề trọng đại; họ lấy danh nghĩa của những đoàn thể có tôn chỉ rất hấp dẫn hoặc dùng danh từ rất kêu như “nghĩa đồng bào” để lôi cuốn anh. Hạng người ấy chả hiếm gì chung quanh ta; vì thế, anh nên mở ít nhất một con mắt, hai lỗ tai và toàn trí của anh để xét đoán. Hạng tu hú trong loài người và hạng rắn đó nhắm một mục đích nhất định khi họ lôi cuốn đám thanh niên đầy hứa hẹn về tương lai vào phe họ. Đôi khi mục đích ấy không gì tai hại, nhưng thường thường nó che đậy một tệ đoan.

CÁI CÂN BÀN

Những người trong hai phe đối lập nhau có thể bày tỏ cho anh những quan điểm quá khích. Họ là những con tu hú đang gào thét trên thế giới để cho quần chúng chú ý.

Nhưng may mắn cho xứ sở là giữa những hạng người cực đoan ấy còn có một số đông người biết lẽ phải tuy họ không tên tiếng nhưng họ ung dung suy nghĩ: hạng thợ thuyền khá, hạng chủ nhân có nhân đạo, hạng ân nhân tận tụy với xã hội, nói một cách khác, có một số người chơi thẳng thắn, sẵn sàng dung hòa nhau để phụng sự quyền lợi chung. Các phần tử kiên trì này giữ mức thăng bằng giữa các bọn quá khích.

CANH TÂN VÀ CÁCH MẠNG

Việc canh tân thật sự là một vấn đề trọng đại liên quan đến tất cả các ngành hoạt động, công và tư; vấn đề ấy cần được những người vô tư nắm lấy và nghiên cứu cẩn thận để đem lại lợi ích cho toàn dân mà tránh khỏi tai hại.

Những người cao niên có nhiều lịch duyệt ở đời tự hỏi hạng người quá khích có thể làm gì để thay thế cho chính thể hiện tại. Hạng người tuổi tác ấy nhận thấy rằng những tiến bộ chắc chắn theo chiều hướng tốt là thành quả của cuộc canh tân, một lối phát triển tự nhiên, còn một hiến pháp xây dựng vội vã chẳng qua là một thứ hàng xấu.

Lớp người trai trẻ của thế hệ mới quá thiếu kiên nhẫn. Lúc trước tôi có một thời gian sống chung với vị giáo sĩ tại một miền khí hậu độc ở Tây Phi. Ông là người thứ tư đến truyền giáo ở đây trong vòng bốn năm qua. Ba vị đến trước hoặc là chết tại đây, hoặc là được đổi gấp đến các nơi có khí hậu tốt hơn. Ảnh hưởng

của Kitô giáo đối với người bản xứ quá ít, tôi hỏi ông điều đó có cân xứng với sự hi sinh như thế không? Ông bảo rằng không bao giờ ông mong cầm nắm được những kết quả ngay trong hiện tại nhưng ông biết rằng hạt giống gieo ở thế hệ này, dù nó còn nằm nín trong đất sẽ dần dần đâm rễ rồi trưởng thành ở thế hệ sau: nó có thể đơm bông, ra trái ở nhiều thế hệ sau nữa.

Thế đó, nhà truyền giáo làm việc với một tinh thần sáng suốt. Nếu chúng ta mở rộng tinh thần ấy thêm một chút nữa để cố gắng làm cho xứ sở tiến lên, thế nào kết quả cũng phải hoàn hảo về sau.

Nhưng hạng quá khích ưa xông pha dưới làn tên đạn hơn là cần cù xây dựng nền móng trong bóng tối.

TỰ DO TƯ TƯỞNG

Tự do cá nhân chỉ đúng khi nào nó không chạm đến lợi ích chung. Mỗi người nên có ý kiến riêng của mình, nhưng phải có giới hạn. Tất cả chúng ta đều đồng ý rằng với một chế độ xã hội thành thật, chúng ta có thể cố gắng xóa nhòa một điều sỉ nhục đang đè nặng trên nền văn minh, gần khắp mọi nơi; khuyết điểm của chế độ và thiếu điều kiện mà có những người vô tội phải chịu đày ải vào một đời sống khốn khổ. Chúng ta mong muốn làm sao cho mỗi người do Thượng đế sinh ra ở thế gian này đều có cơ hội như nhau để hưởng thụ sự vui sướng ở đời, đừng bị sự nghèo khổ ràng buộc ngay từ lúc đầu. Nhưng hạng tu hú không thể giải quyết vấn đề này, đến pháp luật cũng không làm gì được. Tất cả mọi tầng lớp phải hợp tác và đầy thiện chí mới giải quyết nổi, chỉ trong điều kiện này, những đồng bào kém may mắn của chúng ta mới mong thoát khỏi cảnh khó khăn, nhất là họ sẽ hưởng thụ được một phần giáo dục về tính khí để tự do một địa vị cho mình.

CHÍNH PHỦ

Tôi đã qua nước Nga và nhiều nước văn minh trên thế giới. Vua hoặc Tổng thống làm quốc trưởng, hình như không ảnh hưởng mấy đến hạnh phúc của nhân dân. Thật ra, Tổng thống Hoa kỳ nắm quyền bính nhiều hơn vua nước Anh.

Người ta kể lại rằng trong cuộc thương nghị hòa bình, khi Tổng thống Wilson qua Pháp để bày tỏ cho các nước đồng minh biết quan điểm của người Mỹ, ông nhận được một điện tín như sau ở Washington gửi đến: “Về gấp, nếu không người ta tuyên bố một nước cộng hòa ở Hoa Kỳ”.

Theo hiến pháp của chúng ta, vua không cầm quyền bính, mà giữ cho chính phủ thi hành đúng hiến pháp. Vua không có quyền tuyên chiến, mặc dù vua có ảnh hưởng lớn trong việc bảo vệ hòa bình. Vừa lên ngôi do sự kế truyền, chớ chẳng có một chánh đồng nào bầu cho cả, từ thuở nhỏ vua đã được huấn luyện theo địa vị của mình, ngoài lễ các xu hướng về chính trị. Có một điều đáng nói là Quốc gia chịu tốn phí nhiều cho một Quốc vương, nhưng đó cũng là trường hợp đối với các Quốc trưởng. Ở Anh lại không hẳn thế, vì Vua có nguồn lợi riêng để góp phần vào việc chi dụng.

Trong một vài nước, Tổng Thống do chính đáng của ông ta bầu lên, trong các nước khác Tổng Thống dựa vào thế lực quân sự để nắm lấy quyền hành. Trong nước khác nữa, Tổng thống và chính phủ của ông lợi dụng cơ hội và quyền thế của mình để vơ vét.

ĐẢNG LAO ĐỘNG Ở ANH

Ở nước Anh, Đảng Lao Động chẳng những là một chính đảng mà thôi nhờ công trình của những người đứng dẫn và sáng suốt, nó có những thành tích tiến bộ và trở thành một cơ cấu quốc gia. Đảng viên của nó bị bọn quá khích lung lạc, bọn này gào thét chung quanh họ và cố sức lôi kéo họ theo phương sách bạo lực của

chúng. Nhưng bọn quá khích đó, phần đông là người ngoại quốc, chúng quên rằng những đảng viên ấy là người Anh.

Các nghiệp đoàn đã trở thành những tổ chức to lớn để bảo vệ quyền lợi của thợ thuyền, cũng như bây giờ các Hợp tác xã và các Hội ái hữu là động là những cơ quan thương mại kéch xù trong đám thợ thuyền vậy. Người ta đang khuyến khích và đòi hỏi sự giáo dục cho thế hệ trẻ của công nhân. Phải có chí khí và văn hóa để cho đa số nhân dân hưởng thụ được thú vui ở đời.

May mắn thay, các lãnh tụ xã hội cũng như các lãnh tụ lao động thông cảm điều ấy, tất cả những người có lòng vì nước vì dân cũng vậy. Mặc dù quan điểm khác nhau họ đều đồng ý về một điểm mà họ cho là quan trọng hơn hết là: công dân giáo dục.

Nhờ thiện chí và sự hợp tác của tất cả mọi người, những bước tiến về hướng ấy đã bắt đầu: hai đức tính trên là bí quyết để đem lại hòa bình và thịnh vượng cho dân tộc trong tương lai.

Nhưng không nên ngồi đó mà chờ các trường đại học đến tìm anh, cũng không nên nghĩ rằng đại học đường sẽ lo liệu tất cả mọi sự cho mình. Một phần lớn giáo dục, tốt hơn hết là do mỗi người tự đào tạo lấy (nếu họ biết chịu khó)

Vì lý do đó mà tôi làm phiền anh với quyển sách này

HẠNG TU HÚ NHIỀU THAM VỌNG

Như trên tôi đã nói ngoài việc bị kẻ bẻm mép lừa phỉnh, người ta cũng có thể lên mặt dạy đời.

Trong lúc tuổi trẻ, nhiều người tưởng mình có "tài" : chính trị gia, thi sĩ, triết gia, diễn giả, nghệ sĩ, v.v.. Riêng tôi, tôi cũng đã làm một trong những loại tu hú đó - tôi đã hăng hái muốn trở thành một cán bộ đặc lực trong phe xã hội hoặc nhà truyền giáo tận tụy và đã mang cà vát xanh có cái huy hiệu.

Nếu muốn xem một tập truyện đi đường lý thú, vui tươi và đượm mùi triết lý, tôi khuyên anh đọc quyển “Đêm tốt đẹp của nhà quỷ thuật” trong đó J. B. Molton kể chuyện gặp gỡ của một người du lịch và một người đi chào hàng. Người chào hàng nói: “Tôi thích công việc làm của tôi, quả thật là thích thú khi đưa cho người ta xem kiệu hàng và lượm lặt khách hàng ở chợ. Nhiều khi có những cái chợ đáng xem lắm: Tôi đi động luôn đến nhiều nơi, gặp nhiều người. Tôi không hề bị công việc trói buộc, kiềm chế. Tôi là một du

tử và đôi khi ta quên chú ý đến việc thương mại . Chắc là tôi sẽ bị mất chỗ làm một ngày nào đó , tôi sẽ đi đánh đàn dương cầm cho rạp hát. Tôi không có tham vọng. Tôi chỉ muốn tiếp xúc với thực tế ở đời và đến một chừng mực nào, tôi muốn sống đời sống của tôi”.

Người du lịch nói: "Tham vọng là một điều hay, không phải hoàn toàn vì lợi"

"Ông có tham vọng không?" Người chiêu hàng hỏi

"Có chứ người du lịch đáp lời, và các bạn tôi cũng có. Chúng tôi muốn có tên trong văn đàn"

Người chiêu hàng mỉm cười; như cha mẹ mỉm cười khi thấy đứa con còn tấm bé tỏ vẻ thông minh.

Ông ta nói: "Đó là một thời kỳ mà ai cũng phải trải qua. Ta cũng vậy, có một thời tôi tự coi như Paderewski; tôi để tóc dài, tôi không cắt móng tay, tôi ăn ít, tôi đọc những sách tồi tệ và mơ mộng theo cái tình. Nhưng nay tuổi cao rồi, thời kỳ ấy không còn nữa"

“Vậy bây giờ, ông có sung sướng không?”

“Có chứ”

Ông ta có lý. Một người có tham vọng muốn nổi danh hay là muốn hơn người đồng loại, thường bị thất vọng rồi sinh ra ganh tị, oán ghét, độc ác với những kẻ hơn mình.

Tham vọng làm việc lành là điều đáng kể hơn hết và đưa mình đến hạnh phúc.

Nhưng tham vọng muốn cho cá nhân mình được coi như bậc siêu đẳng chỉ làm cho mình thêm tự phụ. Ví như muốn trở thành một họa sĩ, có khó gì đâu. Chỉ cần một mớ màu sắc một chút ngông cuồng là anh vẽ vờ lên vài được rồi. Nếu anh còn có lý trí thì sau một thời gian chơi theo kiểu đó, anh không thấy có hứng thú nữa.

THIỆU TÍNH TRÀO PHÚNG

G.K.Chesterton cho rằng hạng tu hú tầm thường không nhận thức được ý nghĩa của lối trào phúng.

Ông ta nói "Hình như ít người hiểu cách dùng lời thô kệch để chống đối lại những câu chuyện vô lý. Ví như một người nói không có gì gọi là tư hữu được, bao nhiêu tài sản của người ta cần đem ra phân phối hết”.

Anh nói lại : “Thế là ông muốn cho người ta dùng chung bàn chải đánh răng và quần lót”. Người kia sẽ cho là anh nói ba lơn khi đang thảo luận. Điều đáng chú ý là chính ông ta đưa ra một nhận xét vô lý. Chính ông ta nói ba lơn mà không biết, còn anh lại thấy rõ ràng ý nghĩa trong câu nói diều của mình. Đừng tưởng rằng tôi lấy ví dụ này để bày tỏ ý kiến của mình về chính trị hay về chuyện gì khác. Những người mà ta thường gọi là phe phản động hay đưa ra luận điệu vô lý như thế. Như có lần, một cựu sự quan hay một người của đoàn thể nói với tôi rằng : “Tôi luôn luôn lấy súng đặc đánh giặc”. Tôi trả lời: "Ông muốn đốt một con ong phải mất bao nhiêu thì giờ?" Hay là: "Kẻ ăn thịt người thấy mùi ra sao?" Nói như vậy, người kia có thể cho anh là kỳ quặc, nhưng thật ra chính họ mới quái gở.

RỒI CÒN KẼ XU THỜI

Sự đua đòi trong việc đấu tranh giai cấp là một nguyên nhân làm náo động xã hội hiện thời, rất có hại cho xứ sở.

Này các bạn thanh niên, các anh có thể chấm dứt tình trạng đó nếu các anh thật tâm muốn thế.

Những bạn thanh niên sung túc, may mắn được phần giáo dục khá hơn, các anh nên lấy tình bằng hữu và hảo tâm đối đãi với những bạn thua sút hơn.

Nếu các anh là hạng người quý phái, như các anh tự hào, các anh nên thực hiện điều ấy. Thực ra, tôi lấy làm sung sướng nghĩ rằng trong các trường trung học và đại học điều ấy đã thực hiện rồi không phải vì lòng thương hại, nhưng vì tình thân ái . Các bậc tiền bối đã thực hiện điều ấy trong thời kỳ chiến tranh để

cứu vãn xứ sở họ cùng nhau hy sinh, sĩ quan và binh sĩ coi nhau như đồng chí. Còn các bạn không được sung túc, các anh tự thấy mình hẹp hòi nếu tỏ ra khó tính và xem thường những kẻ đã hơn mình trong một trò chơi, có phải không? Như thế là kém tinh thần thể thao !

Vậy thì đối với một người may mắn có nhiều của cải hơn mình, các anh cũng nên tỏ tinh thần thể thao. Họ là đồng bào, là công dân, họ cũng là một người tốt.

Cũng như một nhà buôn từ thời kia, một nhân vật trong sách của Chevalier:

“Ông ta đáng yêu lắm, khi người ta hiểu biết ông ta

Nhưng phải tìm hiểu ông ta trước đã”

Nếu anh chơi túc cầu với người ấy, một người chơi một người, y phục như nhau, và cũng lấm láp như nhau, có khác nhau mấy tí đâu. Phải lớp tiền bối của anh, kẻ giàu và kẻ nghèo, quý tộc hay thường dân, cũng chịu lấm láp như nhau dưới hầm trong trận đại chiến. Họ chia sẻ những điều rùng rợn và những cơn nguy hiểm, và đến lúc chết họ cũng không rời nhau.

Như thế thì đâu còn kẽ hở cho phong trào xu thế lọt vào, họ đã chứng tỏ rằng sự khác biệt về giai cấp không có gì sâu sắc. Trong thâm tâm và trong lòng họ vẫn xem nhau là đồng bào.

Vì thế cho nên, các anh là lớp thanh niên của thế hệ mới, dù giàu hay nghèo, nên noi theo tinh thần thân ái đó bằng cách chứng tỏ rằng các anh đều là bạn tốt với nhau; như thế, các anh mới có thể giữ vững xứ sở mà lớp người trước đã cứu vãn được.

Trước đây, những học sinh trường "công lập" có ý coi rẻ học sinh nào không được may mắn như họ. Tôi thiết tưởng thế hệ học sinh ngày nay của các trường "công lập" không đến nỗi xu thời như lớp học sinh đồng lứa với tôi.

Bây giờ ở các trường "công lập" có tổ chức những Ban xã hội, các Hội thể thao cho những học sinh ít may mắn, và những đoàn viên của các hội ấy càng hiểu biết nhau chừng nào thì càng có lợi ích cho họ cũng như cho xứ sở.

Kẻ được may mắn hơn chẳng những phải đóng góp; họ cần tỏ tình thân ái nữa. Điểm này cần được chú trọng trong phương pháp giáo dục hiện thời; tất cả thanh niên nên coi điều đó như một bổn phận của mình đối với cộng đồng .

Như trên tôi đã nói, thiện chí và sự hợp tác giữa người giàu và kẻ nghèo là bí quyết đem lại thịnh vượng cho mọi người và hòa bình cho xứ sở.

YẾU TỐ NHÂN SỰ

Có lần tôi dắt một sĩ quan cận vệ, còn trẻ tuổi mà lịch sự, đến một xóm nhỏ ở phía đông nam Luân Đôn để cho ông ta xem một lối sống khác hơn là lối sống trong xa lông và câu lạc bộ. Lúc nhỏ, khi tôi làm thợ hàn chì, tôi đã có lần vào đấy rồi.

Tôi thiết tưởng là một dịp bổ ích cho ông ta và cho tôi nữa.

Và lại' tôi sung sướng thấy ông ta không mang "ghệt" ở chân để tỏ vẻ "oai vệ", và khi vào một tiệm nhỏ đó, ông ta lấy ống điếu ra hút thuốc, kê rượu bia, rồi trong chốc lát, mấy người hiện diện trong tiệm, dần vây chung quanh ông ta, kể chuyện và cười nói tự nhiên.

Lát sau, lúc về đến một chỗ có nhiều đường nhỏ, tôi không biết đi ngã nào và khi thú thật đã quên đường về Waterloo Bridge. ông ta liền đi trước, vừa nói: "Đi đường này" .

Tôi mới hay rằng ông bạn của tôi đã thường đến chỗ này, ông đã có nhiều bạn bè ở đó, cũng như ông đã có nhiều thân hữu trong các câu lạc bộ "quý phái" .

Ông đã đối đãi người theo nhân cách, chớ không chú ý đến y phục của họ.

Không phải vì thương hai họ, nhưng vì nhân vị của họ. Đó là một "lương phương" theo lời người Da Đỏ, cho tất cả chúng ta noi theo. “Hạng cao cấp” thường tưởng rằng ai mà không có lối sống như họ, chưa phải là người. "Hạng cao cấp" là hạng người xu theo thời đại.

NGƯỜI CẦU KỲ

Người cầu kỳ là người ưa đặt câu dài, tối nghĩa. Theo ý tôi "câu dài tối nghĩa" là lối văn sống sượng, như tuồng bóng bẩy, nhưng thật ra thiếu kiến thức và kinh nghiệm. Giọng ba hoa ấy, có thể phát hiện trong lúc đàm đạo, trong thi phẩm hoặc trong văn xuôi. Phát biểu ý tưởng của mình là một điều hay nhưng khi nó biến thành lối văn ba hoa, nó thường làm cho mình say sưa và tự phụ.

Một số đồng thanh niên trên hai mươi hai tuổi tự cho là đã biết đủ điều và muốn cho mọi người nhận thấy kiến thức của mình.

Đến lúc trên ba mươi hai tuổi, họ tự biết còn phải học thêm một vài điều nữa, đến lúc trên bốn mươi hai, họ thấy còn nhiều điều phải học; và hiện ở tuổi tôi, tôi đang học thêm như vậy.

Các chính trị gia, nhất là những người có ý kiến độc đoán, thường làm cho lớp đồ đệ đầu tiên của họ phải thất vọng lúc về già. Lý do? Vì trong khoảng thời gian đó các môn đồ hiểu biết thêm nhiều, kinh nghiệm đã mở rộng quan điểm của họ và họ nhận thấy rằng mọi vấn đề đều có nhiều khía cạnh.

Lúc còn trẻ, tôi có những ý tưởng kỳ diệu; tôi hằng hái chép lại đầy thú vị như một cảm hứng. Về sau khi đọc lại ôi ! đại dột làm sao! Tôi vừa tiếp được cái thư mười sáu trang của một thanh niên chắc đang ở vào thời kỳ này

Anh ta nói về - hừ? Khó mà biết anh ta nói gì khi anh ta viết thế này : “hạng người như tôi phải đau khổ vì thấy rằng trong tinh thần Hưong Đạo có một tôn giáo và một thi hứng mạnh mẽ hơn hàng vạn bài thuyết pháp hay, những điều hứa hẹn và những bài luật pháp và vì họ sẵn sàng đeo đuổi theo nó qua các nơi gai góc của ước lệ và sóng gió của tính cố chấp và thiếu tưởng tượng đập vỡ từ bờ này, sang bờ khác của tâm lý thường tình của đại chúng”. Kỳ dị ! Cách viết đó làm cho tôi nhớ lại thi hào Browning. Khi có người hỏi ông ta muốn nói gì trong bài thơ đầu tay của ông, ông ta đáp: “Khi tôi viết bài này, chắc chắn tôi đã hiểu tôi muốn nói gì. Và Thượng đế cũng hiểu. Bậy giờ, chỉ còn Thượng đế hiểu thôi”.

Có lần tôi được nghe một sĩ quan trong đạo quân cứu quốc khuyên nhủ một số người sắp qua lãnh thổ hải ngoại, ông ta bảo: "chỉ đôi tuần sau khi đến nơi, các người sẽ chứng tỏ cho dân bản xứ biết rằng họ có thể làm việc tốt hơn: rồi các người sẽ viết thư về nhà nói rằng chưa bao giờ các người thấy một xứ xa Chúa và nhân dân tồi bại như thế.

"Tôi khuyên các người như thế này: cứ viết thư, nhưng đừng gửi đi vội; để lại đó trong sáu tháng. Rồi khi mở ra xem lại, sẽ thấy những điều mình viết là đại dột và các người cảm ơn Thượng đế là chưa gửi bức thư đi".

Tôi nghĩ rằng lời khuyên nhủ đó sẽ ích lợi cho nhiều bạn thanh niên mới vào đời, biết ghi chép ý tưởng của mình, nhưng nên giữ lại đó trong vài năm, rồi đọc lại về sau: chắc họ sẽ sung sướng thấy rằng ngoài họ ra, chưa có ai đọc đến.

Cách bổ cứu là nên học hỏi, trước khi dẫn mình vào công việc, để lập trường được vững chắc và khỏi có điều gì phải cải chính hoặc xóa bỏ về sau.

TỰ LO TU DƯỠNG BẢN THÂN CHO KHỎI BỊ BỌN TU HÚ LÔI CUỐN

Trong các đoàn trên, tôi đã cố gắng vạch cho anh thấy rõ sự tai hại của tảng đá ngầm “Tu hú” nghĩa là nghe lời dụ dỗ của bọn tu hú mà đi lầm đường hay là cũng trở thành tu hú như chúng.

Mặt khác là; làm thế nào để vượt qua chỗ hiểm trở đó được an toàn

Sự tu dưỡng là một phương bổ cứu thần hiệu. Sự tu dưỡng, theo ý tôi, không phải học thêm cho nhiều, mà đào luyện về trí tuệ và tâm hồn. Phần trên giúp anh tránh được sự nguy hiểm, phần dưới nâng cao tinh thần của anh. Anh sẽ khỏi bị bọn tu hú lôi cuốn, nếu trí tuệ anh được mở mang do những cuộc du ngoạn, sự đọc

sách, kinh nghiệm và việc, khảo cứu thiên nhiên, và không bao giờ anh làm tu hú hay những kẻ ra mặt dạy đời, nếu anh mở rộng tâm hồn để theo đuổi một lý tưởng cao quý, biết thương yêu giúp đỡ kẻ khác và có thiện chí đối với họ. Anh sẽ trở thành một người tốt và sung sướng.

Kẻ lên mặt thường tỏ vẻ “ta đây”, vì họ tưởng là có nhiều kiến thức, thật ra họ còn phải học hỏi thêm nhiều lắm. Họ cố ý tỏ ra rằng mình tế nhị hơn kẻ khác mà họ cho là kém sút hơn. Bacon, một triết gia đã nói: "Không gì chướng tai gai mắt cho bằng, trong một quốc gia, trông thấy bọn xảo quyết được coi như bậc hiền nhân".

Khi tuổi anh càng cao, trí anh càng khôn, anh tự thấy bớt lấu lỉnh và ham học hỏi thêm. Vậy từ bây giờ anh nên trau dồi kiến thức, học tập kinh nghiệm: về sau sẽ có dịp dùng đến.

Khi rời nhà trường, anh có một trình độ ngang với chúng bạn trong lớp học. Nhưng về sau, có người xuất chúng, có kẻ giữ mức cũ, tại có người trụ lạc trong bùn lầy.

Thành công thất bại là do sự cố gắng của bản thân. Những người biết lợi dụng kiến thức thu nhận được ở trường để tiếp tục việc tu dưỡng của họ là hạng xuất sắc. Về phương diện này, sách vở và các cuộc diễn thuyết giúp ích rất nhiều.

Nhưng, Ralph Parlette có nói: "Nếu tôi phải ra đường để phát giấy mời nghe diễn thuyết, tôi có thể rao lên rằng “diễn thuyết” cũng là một thứ "bệnh dịch". Diễn thuyết chả có ích lợi gì. Quần chúng không ưa suy nghĩ, họ chỉ muốn tự do. Thường thường họ để cho kẻ khác xỏ mũi dắt đi. Điều tai hại cho chế độ dân chủ là có những người không muốn tự mình suy nghĩ, không muốn tập suy nghĩ thẳng thắn như họ tập đi nghiêm chỉnh trên đường.

“Nhân loại không có gì tai hại đến chế độ dân chủ, nhưng nếu kẻ lười suy nghĩ chưa giác ngộ, thì chế độ dân chủ không phải là vô hại cho nhân loạn”.

Hạng người lười suy nghĩ và phí phạm về trí tuệ cũng chẳng khác gì hạng người phí phạm về thể xác. Đó là hạng người mù quáng nghe theo những tờ báo tầm thường, những diễn giả khéo dụ dỗ, lối văn chương hoặc chiếu bóng chẳng có chút giá trị nào.

SÁCH VÀ ĐỌC SÁCH

Tôi vừa mới nói rằng một cuộc du ngoạn, sự đọc sách và khảo cứu thiên nhiên giúp vào việc tu dưỡng bản thân. Ta thử xét về việc đọc sách. Sách làm cho anh có được một phép màu nhiệm: trong khi kẻ khác bận rộn và bù đầu trong trường chính trị thăng trầm, anh tự tại ngồi đây, thỏa mãn với sở hữu của mình. Bất kỳ lúc nào, anh cũng có thể rời bỏ công việc để chu du đến những xứ xa xăm, lui về một thời đại quá khứ, thường thức những điều kỳ diệu của khoa học, giải trí với những truyện hay, cảm thấy phần đẹp đẽ của tư tưởng qua thi ca.

Sách là bạn quý của người. Anh chọn những quyển mình thích, anh có thể luôn luôn tin cậy vào chúng; sách có thể giúp đỡ anh trong khi làm việc, lúc nghỉ ngơi, khi mệt nhọc; chúng luôn luôn có mặt trong nhà anh, chung quanh anh, chờ mệnh lệnh của anh.

Hiện nay sách không đắt lắm; anh có thể thỉnh thoảng mua một quyển rồi góp nhặt thành bộ về sau. Và lại anh có thể đến thư viện địa phương mượn sách gì cũng được mà khỏi tốn kém. Nhưng sách thuộc quyền sở hữu của anh mới là bạn quý. Đừng mua sách rẻ tiền, vì thường là sách vô giá trị. Nên chọn sách hay mà mua.

Nếu anh đã đọc sách, anh biết quyển nào hay. Nếu, trái lại, anh không thích đọc sách, tôi khuyên anh nên đọc ngay đi, anh sẽ không hối tiếc. Nên bắt đầu đọc sách nào mà anh thích.

Khi đọc, nên đọc đàng hoàng, không nên xem qua loa và, nếu anh chú tâm tìm hiểu kỹ lưỡng ý nghĩa của câu chuyện anh lại càng biết thêm và thấy bổ ích nhiều hơn.

Nếu khi đọc, anh cố ý ghi nhớ, tất về sau anh không quên.

Tôi đã ghi chép hằng ngày trong quyển nhật ký những điều hay đã đọc hoặc nghe được, tôi nhận thấy đó là

một thói quen tất có ích. Bây giờ, có người ghi chép theo mục lục, cho nên khi tìm lai một vấn đề gì, họ tìm được dễ dàng.

Dù sao, cũng nên biên chép theo lối ấy để ghi nhớ, trong khi trí anh đã chứa chất nhiều kiến thức rồi. Nhưng đọc sách mà không có đích xa thì chẳng có lợi ích gì mấy. Phải hòa hợp kiến thức trong văn chương với sự hiểu biết ngoài đời, hiểu biết về người và sự vật. Những cuộc du hành sẽ giúp anh tiến bộ nhiều trong việc hiểu biết này. Một người có óc quan sát, có tình cảm, đi dạo chơi trên một cây số có thể thu thập được nhiều hiểu biết của đồng bào hơn là một người đi hàng ngàn cây số mà chẳng thấy được gì.

ĐI VÀ HỌC

Một hôm, tôi đi du ngoạn qua bến tàu Southampton, bỗng nghe mùi hương liệu và mùi cà phê từ các nhà kho đưa lại. Như có một mãnh lực nào xúi giục, tôi vào hỏi thăm lai lịch của chúng. Khi người coi việc cho biết đó là những hàng hóa từ Montevideo, Rio de Janeiro và từ Plata đưa lại, tôi liền hỏi tường đến quyển sách đã đọc lúc thiếu thời: cuộc du hành của Aventure và Beagle.

Sự kích thích quá mạnh! Tôi mượn tiền mua ngay một vé tàu sang Nam Mỹ. Rồi mấy tuần sau tôi khởi hành. Tàu vượt bể, gặp đủ hạng người trong tàu, viếng thăm được nhiều nơi, tiếp xúc với nhiều dân tộc lạ, thấy được bầu không khí mới, lại thêm cảnh rộng mênh mông của các đồng cỏ hoang vu, cảnh hùng vĩ của dãy núi Andes làm cho trí tôi được mở mang và kiến văn rộng rãi. Trong vài tuần, tôi đã hiểu biết nhiều, chưa chắc học lâu năm đã có thể đem lai kết quả như thế.

Dù anh không ra ngoài quốc được, trong nước anh còn biết bao nhiêu chỗ đáng xem và biết bao nhiêu khía cạnh của cuộc đời nên nghiên cứu khi anh đi xe đạp hoặc đi bộ. Nếu anh không thể đi xa. nội trong thành phố anh ở và các miền lân cận, cũng có nhiều di tích lịch sử đáng xem và những người lịch duyệt mà mình nên học hỏi.

Trong lối du hành như thế nếu anh chủ tâm xem xét và tìm hiểu người và sự vật anh sẽ tiến bộ nhiều về phương diện tu dưỡng bản thân. Trong quyển "Bạn đường", David Grayson kể lại rằng anh ta rời trang trại ra đi, không có tiền, cũng không có chương trình dứt khoát; anh ta đi bộ, chỉ muốn xem phong cảnh đẹp, gặp gỡ người khác và tìm hiểu điều hay của họ. Vì thế anh đã nhận thấy vị mục sư trong làng là người dững cảm; một ông triệu phú giản dị và giàu tình cảm và một diễn gia thuộc phái xã hội có tư tưởng rộng rãi.

Tôi nhắc lại quyển sách ấy, 'không phải chỉ vì nó hay và bổ ích, nhưng để cho chúng ta thấy công việc làm của tác giả là một gương tốt cho những ai muốn tu luyện bản thân bằng phương pháp theo đường phương pháp này ai cũng thực hiện được.

Tôi cũng đã thấy sinh viên Canada và sinh viên Hoa Kỳ dùng một phương pháp khác để tự tu dưỡng. Những thanh niên đó không đủ tiền để trả học phí Nhưng không vì thế mà họ hết hy vọng vào bậc đại học. Trong lúc nghỉ hè, họ đi làm tiểu công trong những chiếc thuyền chạy trên sông và kiếm được khá tiền để trả học phí, đồng thời mở rộng kiến thức về người và sự vật, họ làm việc lúc rảnh chớ không đi chơi rong.

DIỄN ĐẠT TƯ TƯỞNG

Ai muốn diễn đạt tư tưởng và ý kiến của họ bằng thơ, bằng văn xuôi, trên diễn đàn, bằng hội họa, điêu khắc thì tất nhiên là tùy ý họ. Tôi chỉ khuyên như thế này: nếu chưa đi qua một vài nơi trên thế giới, không nên có những quan điểm cực đoan như bao kẻ khác. Phở diễn tư tưởng của mình là một tính đức tốt, một đức tính rất cao cả .

Mỗi người có một thiên bẩm riêng. Người này tuy đang làm việc trong một nhà hàng hay một xưởng thợ có thể có năng khiếu một kịch sĩ, người kia , tuy đang làm bồi khách sạn hay nghề tài xế, có thể là một nhà ảo thuật, hoặc một ca sĩ có tài; trong một người của chúng ta có một thiên bẩm riêng.

Tại sao gọi những điều đó là "thiên bẩm"?

Vì đó là một đức tính thiên nhiên, do Thượng đế phú cho. Bởi vậy cho nên, người nào có thiên bẩm phải vì Thượng đế mà sử dụng nó. Phải đem thiên bẩm của mình phục vụ kẻ khác. Làm thế nào cho bài hát hoặc trò chơi của mình làm vui kẻ thất vọng những trò ảo thuật của mình giải trí họ hay là cho họ thấy vẻ đẹp trong những bức tranh của mình. Nên vì kẻ khác mà phô trương tài năng của mình, hơn là vì mình: như thế là thực hiện công trình của Thượng đế. Mình sẽ không phải là người khoác lác mà là kẻ hiểu biết hạnh phúc thật sự.

GUƠNG CỦA PREMPEH ĐỐI VỚI CÁC BẠN TRẺ LẦM LỜI

Một hôm, tôi đã được cái vinh hạnh (gọi là sự vui thú thì đúng hơn) bao vây Prempeh, vua của bộ lạc Ashantis ở bờ bể Tây Phi, khi ông ta đã làm hao tổn quá nhiều sinh linh rồi - nhưng đó là một chuyện khác.

Phương sách của vua Prempeh để giữ cho khỏi lỡ lời.

Tôi kể lại việc này là cốt để rút ra một bài học sống. Vì là vua ở xứ mọi rợ ông ta quen thói nghĩ sao nói vậy ngay tức thì, bất chấp đến hậu quả

Khi nổi nóng, ông điên đầu lên và không thể tự chủ được; hễ ông giận kẻ nào thì kẻ đó thường bị mất đầu.

Khi bị bắt ông ta nhận thấy rằng mình phải có một thái độ khác trong lúc thảo luận với các nhà chức trách Anh. Nếu ông ta không cân nhắc lời nói, ắt có điều đáng tiếc sẽ xảy ra.

Vì vậy, ông ta dùng một phương pháp mà các thanh niên hăng hái nên bắt chước - về ý nghĩa - trong các cuộc thảo luận. Ông ta ngậm một quả hạnh đào trong miệng, đến khi có điều gì ngại ngùng, ông bình tĩnh lấy quả ra khỏi miệng; làm như vậy ông ta có đủ thì giờ suy nghĩ khỏi lỡ lời.

Ông ta còn cho tôi một bài học này nữa: khi anh thắng địch, đừng tưởng rằng công việc đã hoàn tất và đối thủ anh không làm gì được nữa, họ có thể giấu vũ khí trong tay áo.

Cái súng bắn đá của người thổ dân đang nằm trên bàn tôi đây là một kỷ niệm cụ thể của bài học ấy. Công việc đã xảy ra như thế này:

Khi nhận thấy chúng tôi sắp bắt ông, ông định thừa dịp ban đêm trốn vào rừng. Tôi đã đoán trước và đặt người mai phục theo lối ông ta có thể tẩu thoát.

Tôi núp trong một cái hầm cách mấy người ấy ít thước về phía trước, ở đó tôi có thể thấy rõ, in trên nền trời đầy sao hình dáng của kẻ nào từ xa đi lại, và ra lệnh cho quân mai phục phải bắt lại hay thả cho đi.

Một lát sau, người hướng đạo của ông ta nhón gót đi đến, dò dẫm từng tí rất cẩn thận, khi đến trước mặt tôi, y dừng lại và cố nhìn qua màn đêm. .

Y có vẻ nghi ngờ, tôi ngại y trở lui và sợ lộ mục tiêu của chúng tôi. Vì y cách tôi một vài thước và đang quay lưng về phía tôi, tôi đứng dậy và ôm choàng y.

Hai bên xô xát. Y chìa súng vào bụng tôi. Nhưng tôi giật được con cò. Cái súng trở nên vô dụng vì con cò nằm trong tay tôi, rồi hai bên siết chặt nhau, chẳng phải vì thương nhau đâu; và trong khi chúng tôi đang vật nhau, đê nhau xuống đất thì người lính tùy tùng của tôi vờ sấn đến, nắm cổ tay y, đúng vào lúc y muốn đâm tôi với một con dao.

Anh thấy đó ngoài chiếc súng, y còn có một phương tiện khác để thủ thế.

Về vụ này có điều đáng chú ý là Prempeh, sau khi đi đày về, làm Hội trưởng một liên đoàn Hướng Đạo mà con ông là Thiếu trưởng!

Ngày xưa tôi quen biết một nhà triệu phú đã từng làm hề trong một gánh xiếc; nhưng khi có của rồi, ông ta cũng ra tay làm việc trong xưởng của ông. Tôi thấy ông sản xuất rượu ở một nước tại Nam Mỹ. Ông giảng: giải cho tôi biết rằng sở dĩ đã thành công là vì ông nhất thiết dùng thuần túy nước nho để làm rượu; chớ không pha hóa chất như kẻ khác. Ông đã rút ra bài học ấy khi làm xiếc, khi ông làm trò, ông đã nhận thấy rằng những lời pha trò lợm trong báo, trong sách trào phúng không "ăn khách"; công chúng ưa lời trào phúng thành thật và tự nhiên. Làm rượu cũng vậy. Rượu thực chất không pha, thì người ta mua nhiều và vì thế mà ông ta hốt bạc.

Trong các trường "công lập", viện đại học và câu lạc bộ thanh niên, người ta tổ chức những cuộc diễn thuyết mâu thuẫn nhau để thao động các nhà chính trị non. Nhưng chỗ nguy hiểm là họ chỉ đào tạo hạng tự mãn, tự phụ, vì ở nơi đó các thành viên là những nhà chính trị giả tạo, lập lại những điều họ đã đọc hay đã nghe nói, chớ không phải phát biểu những điều chính họ đã dày công suy nghĩ ra.

Đồ giả khó mê hoặc người ta. Nhiều chính khách trứ danh, khi đã đứng tuổi nghĩa là đã từng trải việc đời, mới bước vào chính trường. Lại có những tay làm chính trị nổi tiếng, họ bước vào chính trường ở các đoàn thể từ lúc trẻ tuổi họ chỉ là kẻ tự phụ. (Chúng ta nên phân biệt ý nghĩa giữa hai danh từ trứ danh và nổi tiếng).

Nếu anh có đủ kinh nghiệm, có thể ra gánh vác việc công ích để phục vụ xã hội, anh nên cố gắng tu tiến để chuẩn bị cho công việc đó. Nhưng nên làm như tôi đã nói trên, một người đảm đang việc nước để giúp ích cho toàn dân, chớ đừng làm một nhà chính trị chỉ phục vụ cho một thiểu số.

Trước hết, phải hiểu một vấn đề, nhận định được ngay các khía cạnh của nó, rồi mới có thể phát biểu ý kiến rõ ràng. Đối với các bạn thanh niên tự cho là đủ tư cách tham gia các cuộc thảo luận, nên theo lời chỉ đạo của cố Huân tước Bryce như sau, khi ông ta hồi tưởng về quá khứ của ông: "Tôi nhớ lại thấy tôi đang đứng trước chúng tôi mà bảo rằng: khi các anh có một lý lẽ vững chắc rồi, không nên tìm điều khác làm gì; nó chỉ làm yếu lý thứ nhất mà thôi".

Để tập phát biểu ý kiến cho rõ ràng trước chúng, không gì bằng lập diễn kịch: anh sẽ nói năng lưu loát và luyện được cách hấp dẫn cử tọa. Anh tập phô diễn bằng lời, bằng điệu bộ và không còn tính nhút nhát nữa. Một lần Joseph Chamberlain nói với tôi rằng nhờ trước kia ông có làm kịch sĩ nghiệp dư mà ông đã thành công ngay trong bước đầu.

BIẾT NGHE

Qua lý thuyết trên về nghệ thuật dân thuyết, anh nên luôn luôn nhớ rằng biết giữ im lặng cũn' là một nghệ thuật quý báu. Đôi khi anh thấy cần tham gia vào độc thoại để phát biểu ý kiến của mình; nhưng tự giữ im lặng để cho người khác rói !à thường trường tốt hơn hết. Làm như vậy, anh học được thêm. Người làm thỉnh đồ quan sát người hay ' nói. trong các ' hội: các đoàn thể, có kẻ nói nhiều mà chẳng ai nghe.

Người im lặng, chỉ nói khi có điều gì hệ trọng, được người ta nghe hơn. Người ấy được kẻ khác coi như là một người giữ bí quyết. "Người im lặng chính là người hành động".

GIÚP ÍCH

Anh cố gắng rèn luyện tính khí và nâng cao giá trị của mình, chẳng những nhằm mục đích xây dựng lập trường và tương lai của bản thân anh, nhưng còn để cho đủ khả năng giúp ích kẻ khác và xã hội. Khi anh đến mức giúp ích được, anh đã leo tới nấc thang cao nhất của con đường thành công: hạnh phúc

Diễn kịch, là một cách tập nói trước công chúng.

Giúp ích, không phải chỉ làm đôi việc thiện nhỏ cho vài người ; để tỏ sự lịch thiệp và hảo u của ta; việc thiện cũng tốt và cần; chính là việc làm hằng ngày của Hướng Đạo sinh. Nhưng ở đây tôi muốn nói một việc cao cả hơn : giúp ích xứ sở theo bốn phận người công dân.

Nói như thế, không có nghĩa là anh phải ra cầm đầu một cơ quan của chính phủ hay ép buộc kẻ khác theo đường lối chính trị của anh. Điều phải làm, là trở thành người mà ai cũng có thể tin cậy được, một công dân tận tâm vì nước , một tảng đá trong lâu đài quốc gia.

Về vấn đề này, phải có ý kiến rộng rãi và nhìn thấy những điều có lợi hơn cả cho quốc gia, chớ không phải cho một nhóm nhỏ nào.

Trong bài thơ: “Vinh dự trong vườn” thi hào Rudyard Kipling đã chứng tỏ rằng người nào cũng có địa vị trong công việc phục vụ quốc gia. Khi anh nhận thấy có khả năng giúp ích trong một lãnh vực nào, đừng do dự, làm ngay đi, như một người cầu thủ lo giữ vững cho phe mình trong một cuộc giao đấu. Thật vậy, một công dân tốt cũng giống như một cầu thủ giỏi: hoạt động hữu hiệu theo khả năng cá nhân cho xứng đáng với địa vị hiện hữu của anh trong tập thể .

	Cầu thủ	Công dân
Phẩm cách cá nhân	Hăng hái, thẳng thắn và vui tính. Dai sức và cứng chân.Đá giỏi	Ý chí và thông minh.Khỏe và mạnh
Tinh thần Đoàn thể	Chơi cho toàn đội chứ không chơi cho mình	Giúp ích cộng đồng

Nếu các cầu thủ không giữ vị trí mình, nếu kẻ này luôn bị việt vị, kẻ kia thì lấy tay giành bóng bất chấp đến thể lệ, kẻ khác thì luôn luôn thoi vào bụng của đối phương, như thế có phải là một cuộc đấu cầu nữa đâu, mà là một cuộc hỗn loạn đưa đến chỗ tiêu tan.

VIỆC CÔNG

Anh muốn vì danh nghĩa công dân mà giúp ích xã hội thì nên tham gia vào cơ quan hành chính ở địa phương. Nhưng muốn thành công, anh phải tự đào luyện trước cho đúng mức. Nhiều người tham gia việc công chỉ vì họ bạo nói hay có một ý niệm mơ hồ về hành chính, chớ chưa có kinh nghiệm thật sự hoặc chưa hiểu biết vấn đề. Cần phải hiểu thấu đáo cơ quan hành chính địa phương, mục đích, phương pháp và trách nhiệm của nó.

Khi anh được hai mươi mốt tuổi, vì nghĩa vụ công dân, anh có quyền đi bầu người đại diện cho địa hạt anh tại nghị viện. Anh phải đủ khả năng đảm nhận trách nhiệm ấy và thực hiện quyền công dân của mình.

Nhưng đức tính cần có trước nhất để giúp ích và để tránh các hiểm trở là những đặc tính đã kể trên, như:

Nghị lực và thông minh.

Khéo léo và lanh lợi.

Lành mạnh về thể chất và tinh thần.

Sau đây là đức tính thứ tư: phụng sự, nghĩa là thi hành nghĩa vụ công dân. Để sửa soạn cho việc thực hiện nhiệm vụ này, anh nên học lịch sử của địa phương, của xứ sở mình trong quá khứ và hiện tại. Sách báo có thể giúp anh thêm nhiều kiến thức, nhưng các cuộc du hành, các cuộc thăm viếng những di tích lịch sử còn giúp anh biết nhiều hơn nữa.

Muốn hiểu công việc chung ở địa phương hay muốn tham gia vào các công việc đó, anh phải tìm hiểu về cách điều hành các cơ quan trong địa hạt: Hội đồng thành phố, nghị viện, quản trị địa phương, v.v... Cũng cần tìm hiểu về quyền hạn của nghị viên, nhiệm vụ của các tổng trưởng, cách cai trị các lãnh thổ. Hạ nghị viện có 615 nghị sĩ, do sự phổ thông đầu phiếu của các nam nữ cử tri từ 21 tuổi trở lên. Thượng nghị viện có trên 600 nghị sĩ, tức "Lord" được thừa kế. Từ năm 1215, Đại Hiến chương của Anh quốc đã trao quyền lại cho nhân dân.

MỘT NƯỚC CỘNG HÒA MỚI

Một lần, tôi đến một nước cộng hòa mới thành lập và nói chuyện với một tên đao phủ. Y phàn nàn rằng lúc bấy giờ không còn lối hành hình nữa. Tôi hỏi y có phải là người ta thay thế tội tử hình bằng lối giam cầm dài hạn không?

Y trả lời:

"Không phải đâu. Bây giờ xứ chúng tôi là một nước cộng hòa dân chủ: không có nhà lao nữa".

"Không ai phạm pháp nữa sao?"

"Có chứ, còn nhiều lắm!

"Vậy người ta đối xử với các can phạm như thế nào?"

"Bộ đội đem kẻ phạm tội ra ngoài thành phố rồi bắn cho đến khi chết"

(Y quen dùng dao, nên chưa quan niệm nổi lối xử tội như thế).

"Nhưng khi có kẻ phạm tội nhẹ, như ăn cắp một cái khăn lau, người ta đối xử thế nào?"

"Người ta dẫn, rồi bắn cho đến khi chết".

(Về sau, tôi mới rõ ý nghĩa của câu nói "bắn cho đến khi chết", bộ đội tập luyện theo lối dân chủ, nghĩa là theo ý riêng của mỗi người, nên họ không để trên vai mà nhắm, họ thường kẹp súng vào nách và phải bắn

hiều phát mới trúng đích).

"Kính hãi thật! Còn đàn bà thì sao? Chắc là khỏi bị bắn?"

"Không không. Họ không bị bắn như vậy đâu".

"Vậy thì người ta làm sao đối với phụ nữ phạm tội?"

"À ! Người ta giao cho tôi. Tôi chặt họ ra từng khúc ; nhưng đàn ông thì không hành hình như vậy".

Đây ! Một xứ chưa biết đi mà đã muốn chạy là thế đấy. Hiện nay cũng có vài ba xứ muốn rời vấy người vủ để làm như vậy.

Một lần khác, tôi đến một nước cộng hòa. Ông Thủ tướng, sau một ngày làm việc, đang ngồi nơi tư dinh thì có viên Tổng tư lệnh là một người bạn thân của ông ta đến thăm. Viên tướng đến thăm riêng ông ta để nói lời tạm biệt.

"Ồ ! Ông từ biệt sao?"

"Không. Tôi, tôi ở đây. Chính ông phải lo từ biệt chỗ này, vì ngày mai sẽ có cuộc cách mạng, người ta sẽ ám sát ông và tôn tôi lên thế vị".

Để cho khỏi xảy ra sự rắc rối, ông Thủ tướng tẩu thoát. Họ thay đổi chính phủ như thế đó.

HAI MẶT CỦA VẤN ĐỀ ĐẾ QUỐC

Một hôm chủ nhật, tôi dạo chơi trong công viên ở Sydney, tại Nouvetles Galles du Sud, tôi được nghe hai người diễn thuyết. Tôi được nghe nói về hai mặt của vấn đề đế quốc. Thật là một dịp hay. Ai muốn tập tìm hiểu rằng mỗi vấn đề có hai mặt, tôi khuyên nên nghiên cứu báo cáo của các phiên họp ở Hạ nghị viện và ý kiến của các tờ nhật báo lớn. Họ sẽ nhận thấy chẳng những hai mà đến ba hay bốn quan điểm khác nhau về một vấn đề, và quan điểm nào xem ra hình như cũng có lý. Cách tập luyện rất hay là thử tìm phương diện nào, tựu trung có lợi cho xứ sở hơn hết. Dưới đây là những điều tôi đã nghe về vấn đề đế quốc. Có thể chưa phải là đúng hẳn. Nhưng dù sao, cũng có ích.

Đế quốc Anh xây dựng trên sự tự cao tự đại	Việc xâm chiếm đất đai có một lý do để bào chữa là không phải chỉ người Anh làm như thế.
Những kẻ phiêu lưu đi cướp đất rồi lập ra đã từ lâu	Roma, Carthage, Portugal, Espagne, Holtande đều là những nước tung đi chinh phục, đó là tục lệ ngày xưa. Tuy đã dùng bạo lực để chiếm cứ, nhưng về sau dân bản xứ thường hưởng những quyền lợi có thể đền bù lại.
Chúng ta không xâm chiếm được Nam Mỹ, miền đất giàu nhất trên thế giới, là vì chúng ta bị những người đến làm ăn ở đó, đã tống cổ chúng ta ra ngoài.	Trong trường hợp của các thuộc địa Anh quốc, chúng ta đã bù đắp bằng cách thực hiện luật lệ hợp nhân đạo, đem lại an ninh và thịnh vượng cho người bản xứ và những người đến đó làm ăn
Về Bắc Mỹ cũng vậy	Bỏ chế độ mãi nô đã làm tổn kém những món tiền khổng lồ cho nước Anh; chỉ vì nhân đạo mà phải thi hành.
Đâu đâu' chúng ta cũng do dùng bạo lực để xâm chiếm lãnh thổ của người bản xứ, rồi chúng ta đến ngự trị; chúng ta bám vào họ để làm giàu và buôn bán	Trong mấy năm gần đây đồng thời với sự bãi bỏ chế độ mãi nô, giết người để cúng tế, ở Trung Phi, chúng ta đã mở mang kỹ nghệ. Không ai chối cãi được các điều lợi ích kể trên.
Chúng ta có óc trục lợi quá quắt, như bài hát ngạo mạn sau đây đã chứng tỏ:	Tại ấn độ cũng như tại Phi Châu, chúng ta đã làm cho những bộ lạc thù nghịch giao hảo với nhau; chúng ta bảo hộ kê yếu, phát triển nền giáo dục và sự thương mại.
" Chúng ta không muốn khai chiến.	Nhờ sự bảo hộ của người Anh mà nhiều xã được mở

<p>Nhưng nếu cần ra tay, Chúng ta sẽ tiến, Chúng ta có tàu, Chúng ta có tiền, Chúng ta có người”</p>	<p>mang thêm; những sa mạc biến thành đất phì nhiêu và nhiều quốc gia mới đã trở thành nước lớn, như Úc, Newziland, Nam Phi, Canada, v.v...</p>
<p>Đó là óc quân phiệt do bọn tư bản lợi dụng để mở thêm thị trường mới có lợi cho họ</p>	<p>Đến lúc các nước ấy trưởng thành, chúng ta lần lượt trả quyền tự trị lại cho họ.</p>

GẶP BẢO CÒN HƠN LÀ ĐỤNG PHẢI ĐÁ NGÀM

Khi tôi được thăng Chỉ huy trưởng kỵ binh trong trung đoàn, tôi không bị thuyên chuyển, mà lại được chỉ huy đội kỵ mã của tôi.

Anh em trong đội làm một điều trái với thể lệ; họ hội họp lại để mừng tin ấy, và người đội nhất kỵ binh, thay mặt cho toàn thể, nói với tôi như vậy: “Tất cả chúng tôi đều nghĩ rằng thà gặp một quỷ sứ mà chúng tôi quen biết còn hơn là một thiên thần lạ lùng”.

Tôi không biết phải nên hiểu ý nghĩa câu nói ấy như thế nào. Nhưng nó có thể áp dụng cho chính thể mới lạ mà hạng thanh niên có máu nóng thường đòi hỏi.

Song chả bao lâu về sau, họ nhận thấy rằng chính thể quỷ sứ mà họ quen biết có hiện tượng thiên thần bất ngờ.

VUA ĐỐI VỚI ĐẾ QUỐC

Trong chiến tranh với quân Boers, tướng Smuts là người Boers đã kịch liệt chống chọi chúng ta để phụng sự tổ quốc. Nhưng từ khi ông ta nhận thấy hai mặt của vấn đề, ông nói như thế này với một người Anh về đế quốc Anh:

"Nói về sứ mạng của đế quốc, tôi chỉ thấy Đế quốc Anh có một sứ mạng là đem lại quyền tự do và làm cho đâu đâu cũng tự do phát triển. Chính sách của các ông là phương pháp duy nhất trong lịch sử đã làm cho nhiều nước khác biệt sống hòa hảo cùng nhau. Hội Quốc Liên cũng nhằm mục đích ấy. Đế quốc Anh thật là "một hội quốc liên" xưa nay chưa từng có.

“Ngày xưa, các đế quốc có ý đồng hóa, ép buộc dân tộc khác nhau theo một khuôn khổ chung để lập thành một quốc gia thống nhất. Chính sách của các ông dựa trên một căn bản khác hẳn. Các ông không có ý tổ chức các quốc gia trong đế quốc Anh thành nhất luật; các ông để cho mỗi nước phát triển theo tinh thần của dân tộc ...

“Liên hiệp Anh này không chủ trương đồng hóa hoặc làm mất quốc tính, mà nhằm mục đích làm cho đời sống dồi dào hơn, phong phú hơn, cải tiến hơn, đối với các quốc gia trong khối (với sự bảo trợ và thiện chí của nhau).

"Một vấn đề cần giải quyết: làm sao duy trì các nước khác biệt nhau ấy thành một khối?

“Chế độ quân chủ kế truyền của các ông là một yếu tố quan trọng. Nhà vua, chẳng những là một quốc trưởng của nước Anh, mà đồng thời cũng là đại diện cho các nước trong khối. Nếu thay vì nhà Vua, ta đặt một chức Tổng thống do các nước trong Liên hiệp Anh bầu lên, các ông sẽ thấy lối tổ chức bầu cử quá sức tượng trưng của con người!

"Thật ra, chế độ quân chủ của chúng ta chẳng khác gì mấy một chế độ cộng hòa được kế vị".

Thế đây, có người bảo rằng chúng ta giữ chế độ quân chủ là vì lý do tình cảm, biết đâu trong đó không còn có lý do vững chắc về dân chủ nữa.

QUỐC TẾ CHỦ NGHĨA

Không nên để cho tinh thần ái quốc trở thành tư tưởng quốc gia hẹp hòi. Tự đắc về xứ sở của mình là điều hay, nhưng không nên khoe khoang quá để gièm pha nước khác, cũng không nên đề cao quá đáng nước mình. Lòng yêu nước chân chính là làm sao nâng cao giá trị nước mình cho xứng đáng với địa vị của nó trên trường quốc tế. Đại chiến đã làm sáng tỏ một điều mà trước kia chưa ai để ý đến: Bây giờ, các nước phải liên kết nhau chặt chẽ về giao dịch thương mại, chỉ có sự hợp tác và thiện chí mới đưa thế giới đến chỗ giàu có, sung sướng.

Xứ này có thể có nguyên liệu, nhưng xứ kia lại có công cụ để chế biến, xứ khác lại có thể làm thành hóa phẩm, rồi xứ khác nữa có đủ điều kiện để tiêu thụ. Bông vải trồng ở Ấn Độ, biến chế ở Manchester, hoàn thành ở Bỉ, và tiêu thụ ở Đông phi. Về các lĩnh vực khác, cho đến thực phẩm cũng vậy, từ chỗ sản xuất, qua chỗ cung cấp, rồi mới đến chỗ tiêu thụ. Anh quốc sản xuất than và sắt quá mức nhu cầu trong xứ, nhưng thiếu thịt bò và lúa mì, vì vậy phải trao đổi số hàng thặng dư với xứ khác.

Các nước liên quan nhau như một guồng máy nên chiến tranh xảy ra giữa hai cường quốc, tất nhiên lôi cuốn các nước khác cho đến khi phần lớn Âu Châu đánh nhau kịch liệt. Hàng triệu người bị hy sinh, nhiều nước bị phá sản và toàn thế giới lâm vào cảnh mất thăng bằng trong bao nhiêu năm trường, và tất cả tai hại đó, vì đâu mà ra? Một người Nam Tư đã giết một người Áo. Qua kinh nghiệm ghê tởm đó, chúng ta mong mỗi một tương lai yên ổn và cầu chúc tất cả các quốc gia sẽ có những bậc tài giỏi cầm đầu.

Hội quốc liên và Tòa án quốc tế đã được thành lập để cho tình trạng đó không tái diễn. Nhưng liên minh, Toà án và quy tắc chẳng ích lợi mấy nếu không có nhân tâm làm hậu thuẫn; người ta có thể khớp mồm, còng cổ chó lại, nhưng nếu chúng chưa biết thương yêu nhau thì chắc gì có hòa bình. Đàm, khớp không quan hệ bằng thái độ của chó.

Người dân của mỗi nước có bổn phận thân thiện với dân chúng của nước khác, tìm hiểu lịch sử của họ, sinh hoạt của họ và qua lại viếng thăm v.v... Đến ngày nào giữa các dân tộc có thiện chí với nhau và có tình giao hữu thì mới tránh khỏi chiến tranh được.

Như thế, đứng về phương diện công dân, anh có một lĩnh vực rộng rãi để tiến bước, bất luận anh ở vào địa vị nào trong xã hội.

Đến mười tám tuổi, anh thành công dân của Anh quốc để hưởng thụ xứng đáng quyền lợi ấy, anh phải tự rèn luyện trước bản thân để ứng dụng. Anh có dịp phụng sự xã hội làm con đường đưa đến hạnh phúc, như tôi đã nói.

Tự rèn luyện là kiến tạo kiến thức và kinh nghiệm cho mình, rồi tập thực hành những việc công ích nhỏ (xem chương trước). Về sau nếu tự nhận thấy có khả năng anh sẽ tiến lên và lãnh một nhiệm vụ trong đời sống của quốc gia.

PHẢI CÓ TƯ TƯỞNG RỘNG RÃI

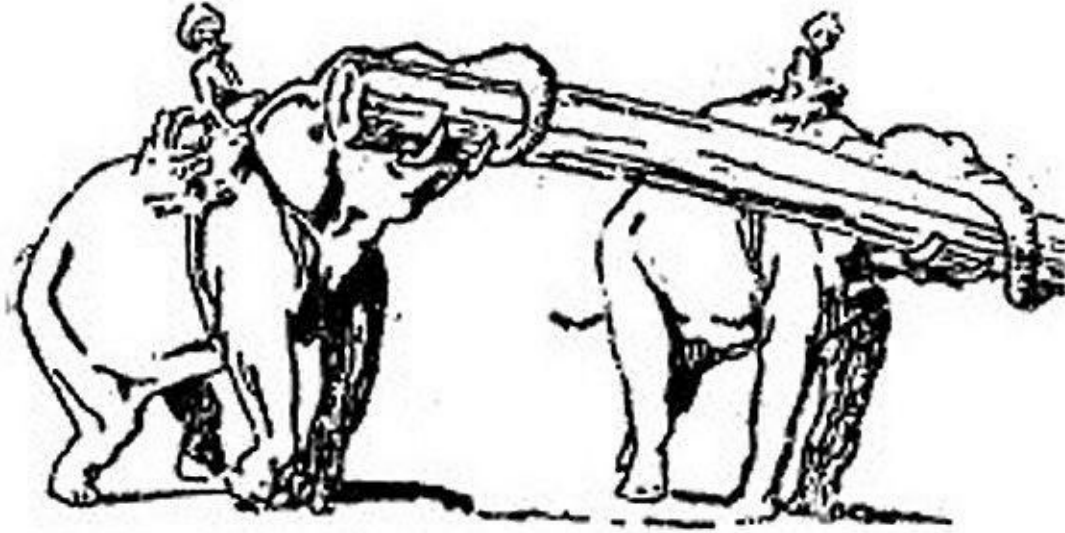
Khi nào tôi được làm Thủ tướng, tôi sẽ buộc mỗi người phải đi vòng quanh thế giới một lần trước khi ứng cử vào nghị viện: họ còn phải, luôn luôn hiểu hai mặt của một vấn đề và biết nghề làm trưởng; nghĩa là họ biết hoàn toàn tự chủ và biết đặt lên trên quyền lợi nhất thời của đảng phái hay của giai cấp một lý tưởng cao cả: lợi ích to tát của xứ sở về tương lai.

Nếu anh muốn tham gia vào đời sống công cộng để mua danh chuốc lợi, thì thôi tôi chả có gì nói với anh. Việc đó ở ngoài phạm vi của tôi. Anh sẽ vào phùng với một số đồng kẻ khác, chen lấn xô đẩy nhau để tiến tới, ganh tỵ nhau, thù ghét nhau và độc ác với nhau. Tôi muốn anh tiến đến con đường hạnh phúc, chớ không phải tiến đến chỗ hư không.

Không. Tham gia vào đời sống công cộng với ý chí khiêm tốn giúp ích xã hội, làm lợi ích cho mọi người,

là một việc khác. Phần thưởng của anh không phải việc thăng quan tiến chức, mà là làm sao cho mức sống những người chung quanh, nhờ anh, được nâng cao. Huy chương và sự thăng thưởng, dù chông chát đến đâu, cũng không làm cho anh thỏa mãn bằng thực hiện được điều trên.

Để tập luyện tinh thần hợp tác trong công vụ, bất kỳ trong cơ quan nào, dù làm nhân viên hay làm chủ sự, anh nên làm như tôi vừa khuyên nhủ, là phát triển ý chí và mở rộng tư tưởng của anh; thứ nhất là phải biết nhận định hai mặt của một vấn đề và luôn luôn giữ vững lẽ công bằng và lòng trung trực; thứ nhì là có thiện chí với đối phương của anh cũng như với người lân cận, gắng tìm hiểu quan điểm của họ vì họ đều cùng chung xứ sở với anh.

Voi Myanmar dạy cho người một bài học: chỉ có thiện chí và hợp quần mới làm được việc nặng.

Nếu phần đông nam giới và nữ giới của chúng ta thực hiện được hai châm ngôn trên và đồng thời biết tiết kiệm, họ sẽ có đủ thời gian làm một công việc hay, những mối xung đột hiện tại sẽ tiêu tan, thiện chí và sự hợp tác sẽ xuất hiện làm cho quốc gia được thịnh vượng rồi, nói rộng ra, làm cho thế giới được hòa bình. Tôi mong rằng sau khi đọc bài luận thuyết này về tai hại của chướng ngại “tu hú” và cách tránh các tai hại ấy, anh đừng nghĩ rằng có một thứ tu hú khác là viên tướng hồi hưu, trước kia ông cũng là thanh niên, bây giờ ông ra mặt dạy đời, chỉ bảo cho thanh niên những điều nên làm và những điều nên tránh. Tôi thiết tưởng, đó có thể là sở kiến của anh, nhưng thật ra, lão già này khác với các thứ tu hú về điểm sau đây:

Y không có tham vọng cá nhân nào, y không mưu đồ một công việc gì, y không theo đuổi một điều gì, nhưng y thương người đồng loại lắm; y nhớ lại lúc xuân thời, vì không nhận được lời khuyên nhủ của cha, nên đã trải qua nhiều thử thách và y có cảm tình nồng hậu đối với bạn trẻ mới vào đời. Y chỉ muốn cống hiến cho thanh niên những kinh nghiệm bản thân để giúp đỡ họ, để cho họ khỏi bị kẻ gian dối lừa phỉnh và để tạo cho họ một đời sống đầy đủ và sung sướng.

TU TƯỚNG HAY VÀI CHÂM NGÔN PHẢN ĐỐI KẺ LẬP DỊ

Một thanh niên nhận thấy mình quá quan trọng, dễ trở thành kẻ tự phụ.

Tính trào phúng làm cho anh thoát khỏi tai nạn đó và mọi khó khăn khác.

Mong rằng tham vọng của anh không phải là tính toán được bao nhiêu lợi trong công việc làm, mà tính toán đã tận tụy đến mức nào trong công việc đó.

Chỉ có tham vọng làm điều tốt là đáng kể hơn hết.

Hăng hái và vui vẻ làm công việc người ta giao phó là cách tiến thân tốt hơn hết.

Kẻ ưa lẩn lút thường là kẻ cần phải thúc đẩy.

Nên nhớ rằng anh là một viên đá trong lâu đài hay một cầu thủ mà trách nhiệm là phải giữ vị trí mình trong tập đoàn.

Một người công dân với trí óc thăng bằng có giá trị bằng nửa tá người kỳ quặc.

Nhiều người chưa có quyền lợi mà đòi hỏi đến quyền lợi.

Sốt sắng giúp ích, chớ không ưa sai khiến, đó là cách thực hiện chủ nghĩa xã hội tốt hơn hết.

Kẻ giúp ích, được vui sướng, là nhờ có người đồng loại nhờ có Đấng Tối Cao.

Muốn tư tưởng khoáng đạt, nên thoát ly tập quán hẹp hòi của anh.

Không bao giờ thất bại khi chúng ta cố gắng làm bổn phận của mình, nhất định thất bại khi chúng ta xao lãng nó.

Không nên bằng lòng với câu hỏi "cái gì đây?" mà nên cố gắng tìm hiểu "vì sao" và "như thế nào".

Sự nhã nhặn và lễ độ chẳng những làm vui lòng kẻ thụ hưởng, mà làm cho kẻ thực hành cũng được sung sướng.

Chính phủ phản ánh trình độ của một quốc gia.

Này! Bạn thanh niên, tạo hóa cho ta một cái lưỡi và hai cái tai là để nghe nhiều hơn nói.

Phải có nhiều thông minh mới che giấu được sự thông minh của mình

(La Rochefoucauld).

Nổi tiếng và tiếng tốt là hai điều khác nhau.

Chiếc thuyền, dù lớn, phải đi theo bánh lái nhỏ tùy người hoa tiêu điều khiển; cũng giống như thế, lưỡi là bộ phận rất nhỏ; nhưng nó có thể làm được việc lớn!

(Thi của St Jacques III).

Có hai hạng người không bao giờ thay đổi ý kiến: đồ ngốc và kẻ chết rồi.

(J.Russel Lowell).

Hiểm trở thứ năm VÔ TÔN GIÁO

Phía đen tối của tảng đá ngầm này là sự tai hại của thuyết vô thần, và vô tôn giáo.

Phần xán lạn của nó là làm cho anh quan niệm rõ rệt về Thượng đế và cách giúp ích nhân loại, đồng bào

của anh. Học hỏi ở thiên nhiên là cách trực tiếp để ý thức những điều ấy.

VÔ TÔN GIÁO

Người ta dạy thuyết vô thần cho thanh niên.
Sự vô tín ngưỡng là rất phổ biến.
Tôn giáo cần cho hạnh phúc

HIỂU BIẾT THIÊN NHIÊN

Những sự che chở để chống lại vô thần.
Công trình của Thượng đế trong thiên nhiên: phủ nhận thuyết vô thần.
Hiểu biết thiên nhiên để hiểu biết Thượng đế.
Sự khiêm tốn và kính cẩn; ngăn ngừa đạo đức giả.
Người ta rèn luyện những đức tính trên do sự cảm thông với thiên nhiên:
Trên biển
Trong rừng
Trên núi

CON NGƯỜI

Không cần phải đi xa mới tiếp xúc được với thiên nhiên.
Thân thể người ta với những kỳ quan trong đó.
Thiên nhiên nhìn qua kính hiển vi.
Thế giới động vật.
Trí tuệ

THẦN LINH

Linh hồn
Những điều đó cho ta hiểu rằng Thượng đế là tình thương rộng lớn.
Châm ngôn lượm lặt.

VÔ TÔN GIÁO THUYẾT VÔ THẦN

Nhiều người không có tôn giáo; không tin ở Thượng đế. Họ là những kẻ vô thần.
Riêng ở nước Anh, cũng có đến chín hội như thế rồi. Họ vẫn có tự do theo sở kiến riêng nhưng khi có ý
đem tư tưởng ấy truyền bá cho kẻ khác như thường thấy, họ trở thành những kẻ thù tệ hại.
Một vài hội ấy trực tiếp công kích kịch liệt đối với tín ngưỡng của kẻ khác, nhưng tôi nghĩ rằng, hành động
như thế, thật ra, họ đã làm lợi cho tôn giáo hơn là làm hại, vì họ buộc người ta chống đối lại và quên
những chia rẽ cá nhân để đoàn kết mà phản kháng.

Sau đây là một thí dụ về lối thóa mạ vô cơ ấy đối với Kytô Giáo. Tôi trích một đoạn trong những bài đăng trên báo trong mấy tâm gần đây.

"Một lễ chính của Kytô Giáo gọi là lễ ban Thánh thể, nghĩa là ăn thịt và uống máu của một giáo sĩ Do thái tên Giê su, là một mê tín ghê tởm và hạ giá con người làm cho ta nhớ lại lễ của dân tộc ăn thịt người, có lẽ là căn nguyên của lễ trên".

"Kytô Giáo đã hạ thấp và làm sai lạc chân lý trong một lãnh vực. Nói rằng nó đã lấy sự dối trá để làm đời bại thế giới không phải là quá đáng vậy".

Thật là một sự lảng nhục đối với tín đồ nào có đức tin. Đồng thời cũng tự một sự thúc đẩy cho tín đồ này phải hành động. Nhưng tôi không bàn về việc ấy bây giờ.

Ngoài những người chống đối tôn giáo, còn nhiều kẻ không công kích kịch liệt đối với tôn giáo, nhưng chẳng quan tâm gì đến. Có khi, bởi vì không ai bày tỏ cho họ biết tôn giáo là thế nào. Có khi, họ bỏ qua bởi vì họ không ham thích. Mark Twain nói rằng ông ta phản đối việc tranh luận về vấn đề tôn giáo, đó là việc ở trên trời và địa ngục mà trong hai nơi đó đều có những người thân thích với ông ta.

Trái lại, tôi được biết trong miền rừng núi ở Bắc Mỹ, nhiều người tuy lúc nhỏ không ai nói cho họ hiểu vì tôn giáo, nhưng họ nhận thấy sự hiện hữu của Thượng đế qua công trình kỳ diệu trong thiên nhiên.

Họ hiểu rằng họ là một phần tử trong công trình kỳ diệu ấy, nhưng linh hơn các động vật khác, có trí tuệ, có khiếu thẩm mỹ, có thiện chí đối với đồng loại, nghĩa là có phần nào thiên bẩm trong người họ.

Phần nhiều tôn giáo tuy mang tên khác nhau; đều thừa nhận đấng Tạo hóa, nhưng không giống nhau trong quan niệm về mối tương quan giữa Tạo hóa và linh hồn con người.

Trong đạo Kytô, người ta tin rằng Đấng Cứu Thế xuống sống với người để chứng tỏ lòng thương toàn vẹn của Chúa Trời và các sự hy sinh cùng lễ vật dâng cho Chúa Trời trong các thủ tục cổ kính có tính cách mê tín không quý giá bằng sự hy sinh bản thân và sự làm việc vì Chúa.

Anh chàng tự phụ

TÔN GIÁO CẦN CHO HẠNH PHÚC

Nếu anh muốn thành công thật sự, nghĩa là đạt được hạnh phúc, chẳng những anh đừng để cho kẻ khoác lác

vô thần lừa phỉnh, mà còn phải có một căn bản giáo lý ở đời.

Vấn đề là không phải chỉ đến nhà thờ hoặc biết Kinh Thánh, hoặc hiểu về thần học. Nhiều người thật sùng đạo mà không ngờ và chưa hiểu biết gì về tôn giáo.

□ Nói một cách giản lược, tôn giáo là thế này:

Thứ nhất: Hiểu biết Thượng Đế là ai và như thế nào.

Thứ nhì: Sử dụng một cách xứng đáng hơn hết về đời sống mà Thượng đế đã ban cho chúng ta và làm điều mà Thượng Đế mong đợi. Như thế có nghĩa là cốt nhất phải giúp ích cho kẻ khác.

Đó là những điều anh nên tin tưởng, không phải chỉ để làm đề tài suy ngẫm vào ngày chủ nhật mà để thực hiện từng giây từng phút trong đời sống hằng ngày.

□ Để đạt đến lai điếm vừa kể trên và để tránh thuyết vô thần, tôi khuyên anh hai điều:

Thứ nhất: đọc Thánh kinh, quyển sách cổ kính và kỳ diệu ấy, ngoài tính cách thiêng liêng, còn là một tuyệt tác đầy thi vị về lịch sử, cũng như về luân lý .

Thứ nhì: đọc quyển sách kỳ diệu này nữa, là quyển sách của thiên nhiên, xem và tìm hiểu những kỳ quan và những vẻ đẹp của nó. Rồi suy nghĩ nên làm thế nào để phụng sự Thượng Đế một cách đặc lực hơn hết trong đời sống của anh.

QUYỂN SÁCH CỦA THIÊN NHIÊN

Ở đây tôi muốn ngõ lời cứng các bạn chưa theo một tôn giáo nào hoặc có thể bị lôi cuốn vào chỗ tai hại của đá ngầm vô thần.

Những người vô thần phản đối Kytô Giáo hay các tôn giáo khác, vì họ cho đó là mê tín chứ không phải nhưng nguyên tác căn bản để xử thế. Họ viện lẽ rằng một tôn giáo lập thuyết trên kinh điển do người viết ra tất không đúng với sự thật. Nhưng hình như họ không hiểu rằng ngoài những sách in đó và phép màu, Thượng Đế còn cho ta đọc quyển sách vĩ đại của thiên nhiên. Trong sách này không thể có sự nói dối được, sự thực hiện hiện ra trước mắt.

Shakespeare đã nói đến “Lời thuyết pháp của đá, ngôn ngữ của cây, quyển sách của suối reo và điều tốt lành ở trong mọi sự vật”. Bacon đã viết: “Học hỏi quyển sách của thiên nhiên là nắm được cái chìa khóa để mở quyển sách của huyền bí”.

Thánh kinh Hôi giáo nói: "Anh có thấy chẳng là mọi vật trên trời dưới đất đều phụng sự thượng Đế: mặt trời, mặt trăng, tinh tú, núi non, cây cối, thú vật và tất cả mọi người?".

Tôi mong rằng người ta đừng ngộ nhận những điều tôi vừa nói. Không phải tôi muốn lấy sự học hỏi thiên nhiên làm một hình thức tín ngưỡng thay cho Tôn giáo; nhưng tôi muốn chứng tỏ rằng trong vài trường hợp, hiểu biết thiên nhiên là một bước tiến đến Tôn giáo.

Đó là một phương pháp có thể thành tựu được một khi mà các phương pháp khác thất bại, đặc biệt là đối với những người có khuynh hướng vô thần, những kẻ không có ý tưởng chính xác về tôn giáo hay những người trước kia có ý thức về tôn giáo mà nay đã xa rời. Cái nẻo mới này có thể dắt họ trở lại giáo đường. Dưới đây, David Grayson diễn tả cảm tưởng của ông mà, theo tôi, cũng là kinh nghiệm sống của nhiều người ở thời đại này.

"Tôi chuyên việc khảo cứu thảo mộc trong năm mươi bốn năm nay; lúc nhỏ tôi mặc nhiên tin tưởng Thượng Đế. Tôi cầu nguyện, tôi trông thấy Thượng Đế hiển hiện như một người thật trước mắt tôi.

“Lớn lên, tôi nhận định rằng không có Thượng Đế, tôi không thấy Thượng đế trong vũ trụ nữa. Tôi chỉ tin tưởng vào cái gì có thể thấy, nghe hoặc ngửi được. Tôi nói đến có gì thực tại và hiện hữu. Và bây giờ, hình như tôi chỉ trông thấy có Thượng Đế mà thôi”

HIỂU BIẾT THIÊN NHIÊN ĐƯA ĐẾN HIỂU BIẾT SỰ HIỆN HỮU CỦA THƯỢNG ĐẾ

Trong trận Đại chiến, Đức cha Winchester có làm một cuộc điều tra giữa các vị Tuyên úy ở tiền tuyến: kết quả cho thấy là phần đông binh sĩ ít hiểu biết và thực hành tôn giáo. Tôi cũng được biết rằng, có những trường hợp, đức tin trở thành mê tín và sau đây là phương thuốc sửa chữa: "Phải xây dựng đức tin trẻ con trên những sự kiện cụ thể, nếu không, đưa trẻ nhiệm sự mê tín. Kết quả thường là như thế, khi người ta dựa trên một căn bản huyền hoặc để truyền giáo". Và lại, tôi biết rằng thanh niên ngày nay thành thật và nghiêm chỉnh ham chuộng tôn giáo, một tôn giáo mà chúng hiểu được và thực hành được. .

Trong trận Đại chiến, tôi thấy hàng trăm quân nhân trẻ tuổi vội vàng ký giấy cam đoan tuân theo luật và lời hứa Hướng Đạo; đó là một sự kiện cụ thể đúng với ý nghĩa nói trên.

Mới đây, người ta kể lại với tôi rằng một toàn thợ trẻ tuổi đã gia nhập Tráng sinh; độ ba mươi người, họ yêu cầu người huynh trưởng tổ chức một buổi họp vào ngày chủ nhật để giảng về giáo lý cho họ. Những điều tôi khuyên nhủ sẽ có ích cho các thanh niên đó.

Tinh thần họ tốt, nhưng khi họ đã hiểu biết sự hiệu hữu của Thượng Đế và công đức của Người, nên tạo một hình thức cho quan niệm của họ.

Trong một chuyện anh hùng ca Ấn Độ là Mahabharata, người ta thuật lại tích một giáo sĩ cứng rắn đối với một tín đồ thiếu đức tin. Trước lời cáo giác là phản đạo, người này đáp rằng y đã làm hết cách, nhưng không thấy có đức tin.

Tức thì giáo sĩ nhận đầu y xuống nước và giữ cho đến khi gần chết ngạt. Y vùng vẫy, rồi ngóc đầu lên được; khi y phản kháng cách đối xử tàn bạo ấy, giáo sĩ đáp: "Nếu trong thế giới khó khăn này, anh cũng hết sức vùng vẫy để nhờ Thượng Đế giúp đỡ như anh vừa mới làm để thờ cho được khi bị đè xuống nước, chẳng bao lâu anh sẽ tìm thấy sự giúp đỡ của Thượng Đế."

ĐỨC KHIÊM TỐN VÀ LÒNG KÍNH CÂN

Phương thuốc để chữa thuyết vô thần quá đáng là đức khiêm tốn kết hợp với lòng kính cẩn: hai đặc tính ấy vừa khó tập luyện lại vừa khó chỉ bảo. Anh cho phép tôi đưa ra đây một vài ví dụ để chứng tỏ ảnh hưởng của thiên nhiên trong trường hợp này.

Trong một tác phẩm của ông ta, Temple Thurston có thuật lại rằng một hôm ông trông thấy một cảnh trí quá đẹp đến nỗi ông nghĩ rằng: "Nếu một người rời khỏi cảnh ảm đạm chốn thị thành mà đột nhiên đứng trước cảnh đẹp lạ lùng này thì họ thốt ra câu nói gì ?".

Chắc chắn họ sẽ ngạc nhiên và thốt ra lời thán phục. Danh từ tâm thường không đủ để phát biểu sự thích thú đột ngột của họ. Thì đây, chính một việc như thế đã xảy ra cho một người lính trong trận chiến ở Nam Phi. Sau một cuộc đi bộ lâu dài và mệt mỏi qua cánh đồng cỏ, thỉnh thoảng trông thấy một quang cảnh hải hùng bày ra trước mắt, chỗ đó gọi là "Devil's Kantoor" trong iền Transvaaf Oriental.

Y la lên: "Trời ơi... Thế mà những kẻ khờ khạo ngỡ rằng không có Thượng Đế".

Cảnh trí hùng vĩ ấy đã xúc động trí tưởng tượng làm cho y thốt ra những lời, dẫu là lời phi báng chẳng nữa, vẫn có ý nghĩa đối với Thượng Đế như Thurston đã nói.

Dù sao, đó cũng là một cách giải đáp khá hùng hồn đối với kẻ vô thần. Người thủy thủ thường là kẻ rất tín ngưỡng, vì trong cuộc sống, họ cảm thông với thiên nhiên hơn hết khi nhận trách nhiệm điều khiển một chiếc tàu. Khi những đợt sóng thần xanh biếc có thể nhận chìm tàu, khi cuồng phong gào thét, nước văng tung tóe; tuyết rơi là chả.. họ mới thấy rõ sức mạnh đáng ghê sợ của thiên nhiên, mà họ phải đối phó để tìm đường sống.

Đứng một mình trên boong tàu, lo đảm bảo sự an toàn cho sinh mạng của hành khách, người thủy thủ ắt hẳn có cảm tưởng là đang gần Thượng Đế hơn ai hết, đang đứng trước một lực lượng vô biên mà mọi việc đều tùy thuộc.

Đó là anh ta nhận thấy một sức mạnh lớn lao mà anh ta phải tôn kính. Anh ta tự ký thác vào đây, rồi tin

tưởng mà hành động trong sự hợp tác với sức lực ấy.

NHỮNG KÌ QUAN TRONG RỪNG

Nếu anh chưa bao giờ du hành qua các rừng ở Brésil hay ở Trung và Tây Phi, khó lòng mà tưởng tượng nổi mỗi cảm xúc lạ lùng và đầy ấn tượng khi nhìn thấy những cảnh trí đẹp đẽ và kỳ diệu của miền rừng nhiệt đới. Đối với những tâm hồn lạnh nhạt đến đâu, nó cũng gợi lên được tất cả vẻ mỹ lệ và sự trang nghiêm của một giáo đường. Tuy thế, trong đám cây cối ẩm thấp đó, lúc hoàng hôn buông màn tối, rừng lại ập ù một nỗi hãi hùng. Người ta vạch một lối qua các cây nhỏ, nhưng các cây lớn ở trên đầu ánh mặt trời và không khí. Và trên cao vút cây bông khổng lồ cùng các chúa tể của loài cây trong rừng ngất ngêu trên không trung, còn anh thì dò dẫm từng bước trong bùn lầy lá mục, qua lau lách, dây leo và lùm bụi rậm rạp. Trong khi anh mệt nhọc băng rừng hàng ngày, có khi hằng tuần như vậy trong cảnh tối tăm, anh quên nghĩ đến vẻ đẹp thường trực của rừng. Bị giam hãm trong cảnh đó thật là kinh khủng, khó mà giải thoát và không có gì làm cho đỡ khổ được.

Trong hoàn cảnh đó anh dễ mất tinh thần, có người đến loạn óc và phát điên.

Chiều đến, khi anh dừng chân trong bóng tối, trong cảnh yên tĩnh và dễ chịu của đêm nhiệt đới, giữa cánh rừng im lặng, những tiếng bé tí nổi lên. Tiếng dế rí, tiếng nhái kêu, tiếng lá rụng, tiếng nước rơi, tiếng gió thoảng lướt qua các cành cây cao vút ở trên đầu. Thỉnh thoảng một tiếng rảng rặc rừng rợn nổi lên vang dội: một cây to già cối đã ngã đổ rồi tan nát, không còn kiêu hãnh tự cao nữa.

Tiếp theo hình như có một phút im lặng, kính cẩn, rồi các tiếng bé tí lại trỗi dậy. Ở đây, người hình như lạc lối hóa ra kẻ xâm nhập. Ở đây là thế giới của cây cối, chỉ có côn trùng mới ở được. Tuy thế, ở đây sự sinh tồn, sự biến chuyển, sự cảm giác, sự diệt vong tiếp diễn theo luật tự nhiên giống như ở thế giới bên ngoài. Cây cối và thú vật trong rừng là bạn đồng hành của người trong cảnh giới thiên nhiên.

Đối với những ai có con mắt gian sát, có lỗ tai biết nghe ngóng. rùn.J vừa là một phòng thí nghiệm, vừa là một hội quán, một đền đài.

MỘT MÌNH TRONG DÃY NÚI ANDES

Một buổi Sớm mai, trước lúc bình minh, một mình tôi trèo lên sườn núi, trong dãy Andes. Lúc đó, vừa tối, vừa lạnh, tôi lại đi theo một vực sâu; bóng đen của núi nổi trên lưng trời, nhưng vì tối nên không đoán được là bao cao và bao xa. Tôi càng trèo lên, cảnh trí càng sáng tỏ, phân biệt được các thành đá dựng và các cụm đá rõ ràng hơn. Không khí thật lạnh, thật trong trẻo và thật yên tĩnh; tôi dường như xúc động trước cảnh hùng vĩ ấy Không một tiếng suối reo không một tiếng chim hót, không một chút gió thoảng; đâu đó đều im lặng. Tuy thế, không phải là một sự im lặng vô hồn; người ta có thể nói rằng mọi vật; núi, đá, đỉnh cao, vực sâu, cái gì cũng đang chăm chú đợi bóng bình minh. Tiếng bước đi trên đá động chạm đến vẻ yên tĩnh ấy trở thành một việc thất kính.

Bỗng nhiên sườn núi trở trụi hiện ra chằng quanh tôi. Trước mắt và trên đầu là đường lưng trời tôi phải đi đến và nó đang lui dần. Xoay về phía sau, tôi nhìn thấy dưới tôi độ mây thước đường chân trời bao phủ vùng mờ tối mà tôi vừa đi qua. Nói về việc leo núi, một văn sĩ ví người trèo núi như con kiến bò trong một cái thùng. Tôi đã cảm thấy đúng như thế.

Rồi trên những dãy hoành sơn, những đỉnh dựng đứng ở chung quanh tôi, bắt đầu hiện ra những ngọn núi đá cao vút, rực rỡ ánh sáng ban mai như những tên khổng lồ, lãnh đạm và thản nhiên nhìn tôi qua đầu các ngọn núi nhỏ bé. Giữa cảnh đá núi lạnh lẽo, bao la, chỉ có một mình tôi hoạt động. Tôi tự cảm thấy như một kẻ lạc lõng, một vật bé nhỏ tí xiu trong một lãnh địa uy nghi hùng vĩ.

Ở đây các địa tầng và các loại đá chứng tỏ rằng từ tíc quả đất được tạo thành cho đến nay đã lâu lắm rồi.

Giữa những cảnh vật đó, tôi chỉ là một con phù du.

Tôi trèo lên cao nữa, hơi thở trở nên mệt nhọc, tôi càng cảm thấy cô độc và nhỏ bé trước cảnh yên tĩnh của những dãy núi vĩ đại trên thế giới.

Đột nhiên, tôi trông thấy một đỉnh núi cao trắng ngà ngà phủ tuyết vạn niên, in rõ hình dáng uy nghi trên nền trời; rồi một đỉnh khác và một đỉnh khác nữa ở tứ bề. Người ta có thể nói rằng tất cả những ngọn núi cao không lồ mà sườn dốc chưa có dấu chân người đạp lên đang trỗi dậy để chế ngự tôi, có vẻ lạnh lùng khắc nghiệt. Những chót núi cao vút đó, sự yên tĩnh rùng rợn đó, sự cô độc trong một lãnh vực bao la hình như cái gì cũng làm cho tôi ghê sợ. Tôi không còn tự chủ được nữa. Tôi hằng muốn gào lên để đánh tan sự mê hoặc này. Nhưng ở đây, tiếng của người dù to đến đâu cũng chẳng khác nào tiếng hót nhỏ bé của con chim sâu mà có lần tôi đã nghe ở những vùng di tích mênh mông Colisée của La mã.

Tôi có ý nghĩ lơ đãng, bỗng nhiên một luồng ánh sáng mờ mờ kỳ lạ hình như đi qua trên đầu tôi. Ngoảnh lại, tôi sững sờ nhìn thấy một đỉnh núi cao, lúc này còn mờ xám, bỗng sáng rực màu hồng da cam, phía dưới vẫn còn tối mờ trong màn trắng đục, tím biếc hơi ngả về màu xanh; cảnh tượng ấy hiện ra rõ ràng trong bầu trời còn u ám. Rồi trong phút chốc, lần lượt các đỉnh núi kia đều rực rỡ ánh sáng màu hồng chói lọi của lúc bình minh

Thật và quá sức tưởng tượng: trí óc hèn kém của người khó nổi nhận thấy hết vẻ đẹp ấy; tôi tự thấy mình như một kẻ đã xâm nhập vào chốn tinh thiêng. Ngắm cảnh trang diễm của tạo vật vào lúc ban mai như thế này là một việc lạ thường và ngoài sức tưởng tượng.

Tượng Chúa Kitô trên núi Andes

Quả là khác hẳn với cảnh trần tục của người đang còn ở trong bóng tối, dưới xa kia.

Tôi tiếp tục tiến lên, vừa vấp ngã, vừa hải hùng vì lòng kính sợ thì hình ảnh chúa Cứu Thế hiện ra trước mắt tôi trên sườn núi, đứng vào lúc tôi cầu mong gặp được một người. Không phải là hình ảnh đau thương mà người ta thường thấy trên thánh giá, mà lại là hình ảnh một người to lớn, độ lượng, khoác một bộ y phục rộng rãi phát phới, cánh tay té độ dang ra như chờ đón.

Pho tượng đẹp quá, dựng ở vị trí đánh dấu biên giới và ý thức hòa bình muôn thuở giữa hai nước Achentina và Chilê. Còn một điều mà người điêu khắc không ngờ tới là pho tượng này dựng nơi đây rất đúng chỗ, hình dung được sự liên lạc giữa người và đấng thiêng liêng, mối liên lạc mà xưa kia Chúa Giê Su đã giáng thế để minh chứng.

Mới đây, tôi nhớ có đọc:

"Ở trên núi, người ta dễ trở thành Du Già vì chỉ đi, ngủ và suy tư.

"Tôi không hiểu tại sao chín phần mười những kẻ ở quá cao độ 450 thước (1) thường là Phật tử vì họ chịu ảnh hưởng sâu đậm của núi rừng.

"Trong đêm yên tĩnh, nghe tiếng trời dậy của núi rừng, người ta dễ trầm tư mặc tưởng giữa cảnh bao la. Rồi khi những sự lo âu tầm thường lắng xuống, những ưu tư được giải thoát, tinh thần trở nên khoáng đạt và ý thức sáng suốt hơn. Ở chốn đô thị, nóng bức, người sống chen chúc, phải có cái gì để cho họ bầu vịu như là một vị cứu tinh hữu hình, một chiếc đèn cầm vững chắc trong bàn tay nhân đạo, một tiếng nói an ủi trong bóng tối. Nhưng ở chốn núi rừng, anh không tìm những thứ ấy. Bản ngã không còn nữa, anh cùng với muôn loài hòa mình vào tạo vật huyền bí, vô biên.

"Anh có thể có mộng tưởng riêng của mình, nhưng anh tự thấy không khác gì với hạt cỏ, với viên sỏi tròn kia".

NHỮNG THÁC NƯỚC LỚN

Khi ngắm thác Niagara, Abraham Lincoln nói: "Những thác này gọi lại thời đại tôi cô. Khi Christophe Colomb trông thấy lục địa này lần đầu, khi Chúa Cứu Thế thọ hình trên Thánh giá, khi Moise dẫn người Do thái qua Hồng Hải, hơn thế nữa, khi Adam thành hình trong tay Đức Chúa Trời, cũng như bây giờ, thác Niagara đã gầm thét tại đây.

Xưa hơn người nguyên thủy, đến nay có mười ngàn năm rồi, thác Niagara cũng cứ hùng vĩ và trẻ trung như thế. Loài khổng tượng đời Thượng Cổ đã ngắm thác Niagara từ lâu rồi, mà không bao giờ thác này ngừng chảy, khô đi hay đông giá lại và cũng không bao giờ nghỉ ngơi.

Khi thuật lại những lời trên, John Wesley viết: "Mấy lời nói đó bao hàm tất cả các vấn đề về tạo vật, về sự hiện hữu của Thượng Đế, về sự huyền bí và sức mạnh của vũ trụ, về lịch sử, về ý nghĩa Cứu thế và về vận mệnh con người. Sự thừa nhận có Thượng Đế trong thiên nhiên và sự tin tưởng có đáng thiêng liêng trong công việc làm của loài người chỉ cách nhau một bước".

Thật vậy; một ngày kia nếu anh đứng trên nhìn xuống vực thăm phi thường của thác nước Victoria ở Nam Phi, anh sẽ hiểu ở đây sông Zambèze, rộng bằng nửa sông Niagara, từ trên cao 98 thước đổ xuống một vực sâu cuộn cuộn và đen ngòm. . .

Thác nước vĩ đại này xúc động mạnh vào trí tưởng tượng của ta vì ở đây, xa những nhà máy phát điện, những xe ô tô và khách sạn dành cho du khách.

Tiếng gầm thét này dội xa ra đến mấy dặm, từ lúc khai thiên lập địa đến giờ, chưa khi nào dứt. Dòng chảy uốn khúc có một bề sâu hơn chín mươi thước, dài hơn sáu mươi cây số bào mòn những tảng đá cứng rắn, chẳng phải là một công trình trong vài nghìn năm mà đến hàng triệu năm. Ở đây ta cảm thấy sự bé nhỏ của con người và công lao ngắn ngủi của họ để tranh chấp những việc nhỏ nhen không đáng kể. Người ta cảm thấy, tuy mơ hồ và có lẽ chưa đúng lắm, nhưng người ta cũng cảm thấy có một quyền năng chung quanh ta. Có đáng tạo hóa - Thượng đế.

CẢNH ĐẸP THIÊN NHIÊN

Núi Kanchinjunga mà chưa một người nào đã đặt chân tới

Nhiều người ở thành thị chưa bao giờ hiểu được vẻ đẹp của thiên nhiên, vì họ ít có dịp trông thấy. Mắt họ quen nhìn các nhà hàng, các quảng cáo' những người qua lại và những tấm bảng: "Đi chậm, Nguy hiểm!". . Nhưng ai đã, có sống giữa cảnh thiên nhiên và hiểu được vẻ đẹp của nó, thì có thể tìm thấy phản ánh của nó ở thành phố, dù trong những con đường hết sức dơ bẩn .

Có một thời kỳ trong đời tôi, hằng ngày đi ngang qua cầu Westminster vào lúc mặt trời mọc và lúc mặt trời lặn và ngày nào tôi cũng lấy làm thích thú dừng lại để ngắm cảnh đầy màu sắc rực rỡ của buổi bình minh và của lúc hoàng hôn, tôi chiêm ngưỡng những màu xám lợt và màu hoa cải trên những hình ảnh lờ mờ, thứ màu sắc thường thấy ở Luân Đôn do ảnh hưởng của khói.

Một người anh tôi vốn là nghệ sĩ, đã tới thành phố Newcastle chỉ để vẽ khói và hơi nước vì hai thứ này có tác dụng dưới ánh sáng mặt trời hoặc dưới mây.

Mây cũng tạo nên những bức tranh đẹp làm cho ta phải suy nghĩ. Bây giờ, tôi còn nhớ một cảnh mặt trời lặn mà tôi đã được ngắm ở miền đồng nội Nam phi cách đây hơn ba mươi năm. Cảnh đẹp quá: giống như một cửa ngõ sáng rực mờ vào những phòng bằng vàng. Đó là cửa ngõ mà những người tiến về hướng Tây đang đi qua.

Anh đã có bao giờ ngắm cảnh mặt trời lặn như thế chưa?

Người tùy tùng của tôi đã cầu nguyện.

Tại sao tôi thích đi câu? Không phải chỉ vì muốn bắt cá: dù được, dù không, tôi vẫn lấy làm thích thú trọn ngày. Tôi đi câu chứ không vụ bắt cá, nghĩa là tôi thích phong cảnh chỗ ngồi câu.

Một mình giữa cảnh thiên nhiên, dưới bóng cây mát mẻ, trong đồng cỏ tốt tươi điểm những nụ hoa vàng thơm nức. Anh lại làm bạn với côn trùng đang vo ve, với những con chuột đang làm rung động mặt nước, với những con chim mỏ nhát đang kêu, với những con bói cá xanh xanh đang bay vụt qua.

Nhưng còn có cạnh khác, Shackleton quan niệm một cách khác về quang cảnh hoàn hảo ở thôn quê. "Ở thôn quê tốt lắm để cho có bơ, có thịt, nhưng có một thứ phong cảnh khác làm cho phần cao quý của tâm hồn con người nhẹ nhõm vươn lên. Không thể làm sao diễn tả được ý nghĩ của một nhà thám du đang đi trên một xứ lạ, khi thấy màn sương tan rã và thấy mình ở giữa những dãy núi chưa có ai ngắm nghĩa bao

giờ".

Tôi đồng ý với ông ta. Tôi ưa thích vẻ đẹp quen thuộc của chôn đồng quê Anh quốc, nhưng tôi cũng ưa thích miền hoang vu rộng lớn ở Nam phi.

Tôi thích những thác nước ở Canada với những cây rừng soi bóng, những cảnh trí làm cho tôi xúc động hơn hết là những vực thẳm, và những đỉnh cao của dãy Hy mã Lạp sơn, với lớp tuyết vạn niên trắng xóa trên chót núi, chưa bao giờ in vết chân người, và được găn giữ trời hơn hết, đối với các thứ trên quả đất này.

XUẤT DU

Có lẽ anh sẽ nói: "Phải, nhưng tôi không thể tới những dãy núi, những đại dương và miền rừng rú mà chưa ai dẫn chân đến. Vậy thì làm sao mà thưởng thức được những kỳ quan của tạo hóa và nhận thức được vai trò sứ giả của chúng.

Này đây, trong xứ anh, nếu chịu đi ra khỏi thành phố, và vùng ngoại ô, để đến những nơi thoáng đãng, băng rừng, vượt đồng nội..., anh cũng có thể thưởng thức những vẻ đẹp ấy một phần nào.

Vai mang bị và tay cầm gậy hay là cỡi ngựa sắt, đi đâu cũng được lấy sở thích, anh đem theo một chiếc lều vải, cái mền, bộ ga mền và sự tự do. Trong cảnh thiên nhiên, công trình của tạo hóa, anh đi "trại bay" để thưởng thức những vẻ kỳ quan của trời, đất và trùng dương, để ngắm màu sắc của rừng núi, đồng áng, để hít mùi thơm của hoa, cỏ, nghe tiếng nhạc của suối, tiếng hót của chim và tiếng vi vu của gió, tìm hiểu các thú vật với tập quán của chúng để làm bạn với chúng và nhận thấy mình là một phần tử trong lực lượng vĩ đại của thiên nhiên.

Trong quyển "Bạn đường" David Grayson viết: "Các Samourais có tục lệ là thỉnh thoảng họ thoát ly ra khỏi đám quần chúng, bị trên vai, để đi đến nơi sa mạc hoặc miền băng giá ở Bắc cực. Tôi chắc rằng mọi người đều cần sự thay đổi không khí ấy để có dịp suy nghĩ về một phương diện mới của đời sống, để được gần gũi với Thượng Đế. Nhưng tôi không thể đi đến một miền sa mạc hay miền băng cực được. Tôi thích đi trên đường và gặp bạn đồng hành.

"Hiking" là một tiếng xưa của Anh ngữ, ngày nay còn dùng trong nhiều địa phương Ngoài các nghĩa khác, tiếng ấy có một nghĩa là: "Đưa mình đi tới".

THÂN THỂ NGƯỜI TA MỘT ĐỀ TÀI KHẢO SÁT THIÊN NHIÊN

Ngoài cảnh rừng núi và đồng áng, khảo sát bản thân anh là cách mở đầu rất hay cho việc khảo cứu thiên nhiên. Anh từ đâu mà sinh ra? Do một mầm mống nhỏ xíu chưa bang đầu cây kim, thế mà thành ra một thân thể có xương, có thịt và có thần kinh, giống cha hay mẹ anh, mạnh mẽ và có thể hành động theo lý trí của mình.

Mỗi bộ phận là một cơ chế kỳ diệu. Xem con mắt anh, thật là một bộ máy tinh vi, kỳ diệu quá sự hiểu biết của con người. Nó báo lập tức cho trí não biết những vật ở gần hay ở xa, đẹp hay xấu, màu gì và hình dáng ra sao. Nó đang đọc trang sách này, rồi do những chữ in đó nó làm cho trí óc anh phong phú thêm về ý thức và tư tưởng để đem dùng về sau.

Anh thử lấy một ngón tay mà sờ quyển sách này anh mới biết công việc của con mắt vừa đơn giản vừa lạ lùng đến bực nào.

Con mắt báo với não: "Quyển sách để cách anh bao xa". Não truyền lệnh cho bắp thịt để đưa cánh tay, bàn tay và ngón tay đến chỗ đó. Những dây thần kinh ở đầu ngón tay trên báo cho não biết công việc đã làm xong và quyển sách lạnh hay nóng, nhám hay trơn v.v...

Hỏi ông vô thần thử xem ai đã chế tạo bộ máy kỳ diệu ấy. Và chẳng phải chỉ có một cái để làm mẫu mà đến hàng triệu cái như nhau nhưng lại không giống hết nhau về tinh thần hay hình thể. Đặt ngón tay lên mạch máu anh, trên động mạch ở cổ tay, chỗ phát xuất ngón tay cái. Hay là lắng nghe qua tim đập trong lồng ngực. Anh sẽ biết là máu tốt và nóng lưu thông luôn luôn trong động mạch.

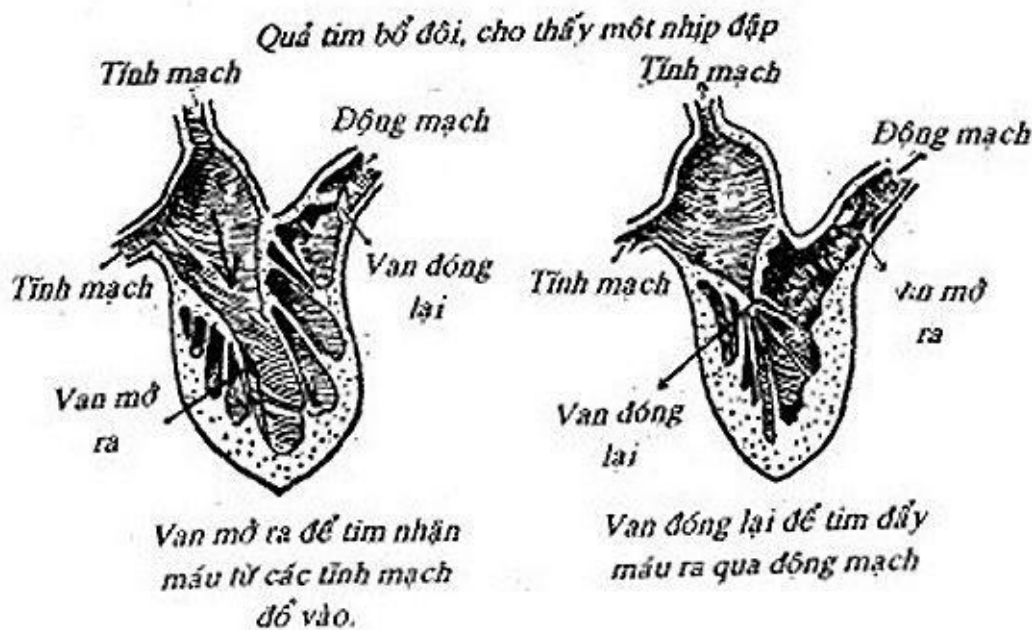
Các huyết quản đó đưa máu đến khắp cơ thể, rồi máu xấu theo tĩnh mạch vào một bên quả tim để bơm lên phổi lọc lại nhờ có dưỡng khí tươi tốt ngoài trời.

Công việc ấy tiếp diễn không ngừng, trong khi anh không để ý đến; dù lúc thức hay ngủ, quả tim dững cảm kia cứ tiếp tục làm công việc của nó.

Nếu nó đình công, và dừng lại chỉ một phút thôi, anh sẽ chết. Cái dây thần kinh truyền lệnh của nà đến quả tim, đồng thời với những tin tức thất thường mà mắt, tai báo đến cho não. Vì thế, nếu có tiếng động mạnh thỉnh thoảng xảy ra bên anh hay tai nghe có người cầm dao muốn đâm anh trong ban đêm nào được tai báo cáo rồi truyền lệnh cho tim, lập tức tim đập mau hơn.

Khi anh chạy hoặc trèo núi cũng vậy, anh cần nhiều máu tốt, anh hít nhiều không khí tốt để cung cấp cho máu, tim anh lại hăng hái làm việc gấp đôi.

Quả tim quan hệ lắm: sức khỏe, đời sống của anh cũng tùy thuộc vào năng lực của nó, nhưng nhiều người không nghĩ đến việc gìn giữ quả tim.

Không nên làm mệt quả tim. Nếu anh buộc nó làm việc nhiều, các van yếu đi không thể lọc máu, anh sẽ thọ bệnh. Vì như khi uống rượu, tim anh đập mạnh, và nếu cứ uống mãi, tim anh sẽ yếu đi dần dần.

Khi anh hút thuốc nhiều quá cũng vậy, nhất là đối với thanh niên đang lớn, vì những bắp thịt của quả tim chưa đủ sức để chịu đựng.

Kết quả là hàng vạn thanh niên tự tàn phá sức khỏe vì hút thuốc quá nhiều, làm yếu tim của mình mà không biết

Hình vẽ trên kia chỉ rõ động tác của các van tim trong mỗi giây đồng hồ.

Tôi đã vẽ theo quyển "Đời sống và sức khỏe" của bác sĩ Shelley. Có một điều trong quyển sách đó không đề cập đến, mà tôi, có thể nói ra đây cho anh biết. Đáng thương hại cho một số đông thanh niên nổi tiếng về chạy đua, hay bơi thuyền phải chết sớm vì bệnh đau tim! Nguyên nhân là đã cố gắng quá sức khi còn nhỏ tuổi

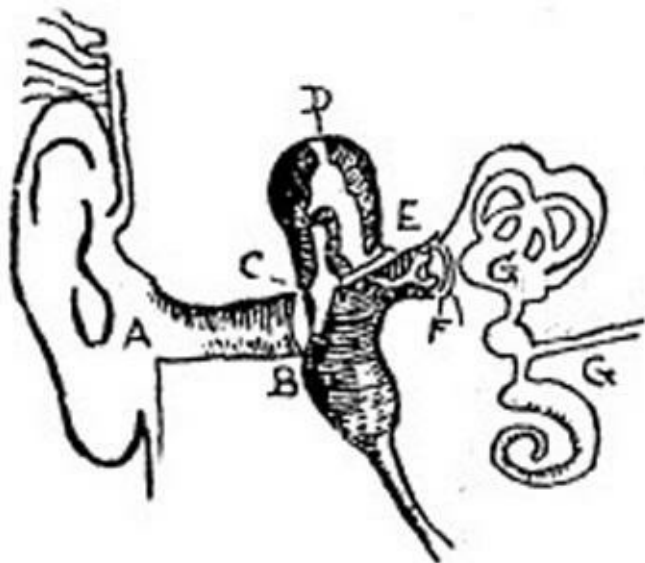
Bây giờ xét đến lỗ tai. Anh đã bao giờ thấy kiểu mẫu của lỗ tai người và bộ máy kỳ diệu của nó để truyền

tin cho não chưa?

Khảo sát tỉ mỉ bộ máy kỳ diệu ấy thì dài dòng lắm, một lược đồ về thiết diện của lỗ tai sẽ cho anh một ý niệm khái quát

Tôi thiết tưởng rằng mỗi người chịu khảo sát bản thân và cách vận hành của nó, sẽ nhận ra ngay công trình của Thượng Đế và nhận thức được sự hiện hữu của Thượng Đế trong thể xác cũng như trong tinh thần.

Như thế, khi thấy thân thể kỳ diệu của con người bị bom đạn tàn phá vì chiến tranh, bởi tàn ác của loài người, ta mới thấy chiến tranh là tàn ác và vô đạo.

Lỗ tai là một khí cụ rất mực tinh vi. Tiếng động do ống A. vào làm rung lá nhĩ B. cái “búa” C. mới đập vào cái “đe” D., làm rung cái xương bàn đạp E. dội vào hai màng F. phía sau lại có thứ tròn ốc G. chứa đầy một chất lỏng. Những sự rung động của F truyền vào chất lỏng ấy, làm xúc động những sợi lông nhỏ ở trong đó. Những lông này tiếp xúc với những dây thần kinh truyền tiếng động vào não

Nhìn những đường chỉ ngoằn ngoèo ở đầu ngón tay, anh bôi mực in lên giấy và lấy kính phóng đại để quan sát.

Anh sẽ nhận thấy rằng, trong hàng vạn người, không có một dấu nào giống hệt của anh. Nhìn xem bất luận cho nào trong thân thể anh, các cấu tạo tinh xảo của nó, những cảm giác của nó, những động tác của nó theo ý muốn của anh. Anh sẽ nhận thấy rằng mình đã được thọ lãnh một bộ máy kỳ diệu để dùng cho hợp lý rồi thì anh sẽ biết tôn quý bản thân mình.

TẠO VẬT QUA KÍNH HIỂN VI

Lấy một chút nước bọt, bôi lên kính hiển vi; anh sẽ thấy trong đó có hàng trăm sinh vật nhỏ hay vi khuẩn hình dáng mỏng manh, giống hệt nhau sống và chuyển động, biết dinh dưỡng và sinh sản.

Anh ra vườn hay vào một công viên nào gần nhất, xem cây cối, hái một chiếc lá giữa muôn vàn chiếc lá khác trên cây, và lấy kính hiển vi quan sát nó; so sánh nó với một lá khác ở chung cùng một cây, hay cây đồng loại, cách nhau thật xa hàng vạn dặm. Hai chiếc lá giống nhau về hình dáng cũng như về cách cấu tạo, nhưng mỗi chiếc lá lại có một dấu vết cá biệt của nó.

Chiếc lá nào cũng thờ, bị kích động khi nóng, khi lạnh, khi tươi tốt hoặc khi bị bệnh. Mỗi cây cũng sinh ra, sống, sinh sản, rồi chết. như mọi sinh vật khác trên địa cầu.

KHẢ NĂNG CỦA ĐIỆN TỬ

Anh biết một điện tử là thế nào chưa? Đó là một phần tử nhỏ xíu của điện khí phát xuất từ mặt trời, cách ta hàng triệu cây số. Khó mà quan niệm được sự bé nhỏ của nó. Thử xem một nguyên tử, là phần nhỏ nhất của vật thể. Vì nó quá nhỏ, nên mắt không trông thấy được một chút bột khinh khí bằng chữ O in trong sách cũng chứa đến mấy triệu nguyên tử.

Và một nguyên tử lớn hơn một điện tử ngàn lần. Trong quyển "Khoa học cương yếu" của giáo sư Arthur Thomson có giảng giải về điểm đó, ông cho biết rằng nếu ta giả sử một nguyên tử to bằng nhà thờ Saint Paul thì một điện tử chực đưng trong đó sẽ lớn bằng quả ban nhỏ. Bây giờ anh mới nghĩ đến những vật nhỏ trong đời mà bấy lâu nay anh không lưu tâm đến. Chúng cũng là những vật kỳ diệu!

"Một điện tử" theo lời của William Bragg phải chuyển động 900km trong mỗi giây đồng hồ mới giữ được nguyên hình của nó, nếu không thế, nó sẽ sát nhập vào nguyên tử đầu tiên nó gặp được. Nó có thể chuyển động từ 16.000 đến 160.000 km trong một giây; nói cách khác, trong một giây nó có thể đi sáu vòng chung quanh quả đất. Quả thật là kỳ diệu. Nhưng các như thông thái đã tìm ra nó lại là một việc kỳ diệu nữa. Họ còn đi xa hơn, họ tìm thấy rằng một milligam radium phát sinh 30.000.000 điện tử trong một giây. Năng lực vô cùng ấy ở chung quanh chúng ta. Người ta mới chỉ phát minh đây. Còn phải chế ngự năng lực đó để phục vụ nhân loại. Điều kiện sinh sống của con người sẽ biến cải đến đâu!

Trước đây mấy năm; chúng ta chưa biết gì về điện khí, sự phát minh điện khí và cách áp dụng nó đã đưa đến kết quả lạ lùng. Nhờ nó mà có vô tuyến điện, có điện thoại. Tổ tiên ta nếu sống lại sẽ cho đó là những trò quỷ thuật.

Sự phát minh điện tử đã cho ta thấy rằng kiến thức về điện khí xây dựng từ trước đến bây giờ lạc hậu rồi. Ai có thể nói được người ta còn phát minh gì nữa trong tương lai?

Cũng theo lời William Bragg: "Trong tương lai, năng lực nguyên tử phục vụ nhu cầu của chúng ta. Có lẽ còn lâu chúng ta mới làm chủ được nó, và khai thác nó, nhưng ngày mai đây chúng ta có thể có đủ pháp thuật trong tay. Đó là một hiện tượng đặc biệt của Vật lý học: sự khảo sát và sự phát minh bất ngờ thường đi đôi với nhau"

Thật là một sự may mắn lớn cho ai lấy việc khảo cứu nguyên tử; phân tử và điện tử làm trò chơi sở thích của mình! Họ có thể đột nhiên trở thành vị ân nhân cao quý mà nhân loại chưa từng biết.

Những kỳ quan và những huyền bí của tạo vật thật vô biên. Hỡi thanh niên của thế hệ ngày mai các anh có thiếu dịp tốt đang chờ đợi. Khảo sát thiên nhiên có một ích lợi thực tiễn, nhưng càng đi sâu vào sự khảo sát người ta càng thấy mình nhỏ nhoi trước công trình của Tạo hóa.

TẠO VẬT QUA KÍNH VIỄN VỌNG

Nhìn lên trời. Chiếc phi cơ bay cao, hầu như không thấy được, nhưng ở trên, ở trên xa xa còn có gì nữa? Khoảng không gian vô tận. Ban đêm nhìn qua kính viễn vọng anh sẽ thấy những điểm sáng li ti kia, mệnh danh là tinh tú, thật ra lớn như mặt trời, chung quanh có vệ tinh giống y như quả đất và các hành tinh khác chạy xung quanh mặt trời với tốc độ kinh dị.

Nhiều tinh tú ấy ở quá xa đến nỗi ánh sáng (anh biết ánh sáng đi mau đến mức nào!) của chúng phải đi trong 500 năm mới đến ta.

Có ngôi sao đã tan vỡ từ thời vua Henri đệ ngũ sau trận Azincourt, mà ánh sáng còn đang chiếu xuống đây. Từ những loài vi trùng và nguyên tử nhỏ xíu, nhìn qua kính hiển vi đến các thiên thể vĩ đại, nhìn qua viễn vọng kính, người ta mới hiểu thế nào là vô cực và khi thấy vạn vật, lớn và nhỏ, vạn hành có trật tự, theo sự sắp đặt trước: tinh tú chuyển dịch trong quầng không gian vô tận, núi non xuất hiện lên mặt địa cầu, thảo mộc, côn trùng và thú vật sống, sinh sản, rồi chết theo lẽ tuần hoàn đều đặn, người ta hiểu rằng có Đấng Tạo Hóa ở trong.

THẾ GIỚI LOÀI VẬT

Nếu chịu khó khảo sát đời sống của các loài động vật kế cận, cũng làm cho anh nhận thức được bản chất kỳ diệu của thiên nhiên. Như loài chim có bộ lông tuyệt đẹp của chúng, với bộ xương nhẹ để bay cho dễ, với cách làm tổ khéo léo, với bản năng di trú làm cho mỗi năm chúng di động trên nửa phần của địa cầu, như loài ong, điển hình cho đời sống tập thể của chế độ xã hội, tất cả đều phục vụ cho lợi ích chung nhờ sự phân công và tinh thần kỷ luật. Nếu có người bạn nào nuôi ong, họ có thể chỉ cho anh thấy đời sống kỳ diệu của chúng. Anh sẽ thấy ong lấy phấn hoa trộn với nước dãi của chúng để làm sáp như thế nào; anh sẽ thấy những kiến trúc sư nhỏ bé ấy xây những ô trong tổ như thế nào cho hình dáng và kích thước đồng đều với nhau hết. Ô nào để đựng mật thì cao hơn một tí; những con ong hút mật chứa đầy các ô ấy để nuôi cả đàn ong; con ong chúa đẻ trứng trong các ô đặc biệt như thế nào, rồi để cho mấy con ong khác đến chăm nom các con non; những con ong có nhiệm vụ làm cho tổ được thông khí sắp hàng lấy cánh quạt như thế nào; và những con ong canh gác làm thế nào để cho kẻ thù đừng xâm nhập.

TRÍ TUỆ

Những loài vật lớn còn sáng suốt hơn, dù là thú nuôi hay thú hoang, loài hải cẩu cũng như loài báo, loài ngựa cũng như loài chó, lúc nào cũng có trí tuệ và ký ức để điều khiển năm lực của chúng.

Không phải chỉ trong loài người, mẹ mới biết thương con. Con cọp cái, con chim đa đa mái cũng thương con chúng như vậy.

Bất luận loài gì, khỉ, heo rừng hay cá, con đực bảo vệ cho con cái một cách dũng cảm chẳng khác gì người hiệp sĩ ngày xưa bảo vệ người yêu của họ.

Người ta đã thấy những con thú hy sinh để bảo vệ con chúng như lính chiến gan dạ chiến đấu cho tổ quốc, cho gia đình.

Chắc anh đã có một con chó có thể liều mình để cứu anh, chỉ vì nó thương mến chủ, chó không có ý lãnh thưởng.

Và trong hành động của nó, anh cũng thấy nó tỏ ra thương anh. Nó sung sướng làm theo ý muốn của chủ.

Người cũng có tất cả các đặc tính của loài vật. Người có trí tuệ và ký ức, sự gan dạ và lòng dũng cảm, tình thương và sự vui sướng như loài vật nhưng ở mức độ cao hơn. Người biết dùng những thứ ấy vào các công việc, lợi ích hơn.

LINH HỒN

Là người, anh có phần hơn loài vật: có thể nhận thức sự đẹp đẽ và kỳ diệu của thiên nhiên. Anh có thể thưởng thức một cảnh mặt trời lặn lộng lẫy, vẻ mỹ lệ của cây cối bông hoa, nét hùng vĩ của núi non, của một buổi sáng trăng và của những cảnh trí xa lạ.

Hơn thế nữa anh có thể chế tạo đồ đạc, mà loài vật không làm được, và nhiều người có thể vẽ tranh, làm thơ hay chơi nhạc. Thêm được một cách nữa để vui sống.

Nhưng người ta mong đợi ở nơi anh cái gì khác hơn là chỉ ngắm mặt trời như loài vật. Chắc chắn người ta mong đợi ở nơi anh nhiều hơn ở cây cối hay loài vật vì năng lực của chúng hữu hạn.

Anh được thêm phần thông minh và có khả năng dùng nó, không dùng nó hay dùng sai là một phí phạm, ví như anh tranh chấp với láng giềng một vấn đề vụn vặt về chính trị hay tôn giáo, khi chung quanh anh có một vũ trụ bao la cùng đáng Thượng Đế phải phụng sự.

Nực cười là vấn đề tôn giáo lại là mối tranh cãi và chống đối nhau dữ dội ở trên đời. Chẳng những nực cười mà còn lộ bịch nữa nhưng đó lại là sự thực, vì hễ người ta càng tin tưởng vào tôn giáo của mình, hình như người ta càng tỏ ra hẹp hòi đối với tôn giáo khác. Chúng ta quên rằng chúng ta đều là con chung của một Cha và chúng ta cố gắng thực hiện ý muốn của Người bằng cách này hay cách khác. Song le có một điều tôi tin chắc là: Thượng Đế không có tinh thần hẹp hòi như ta tưởng, mà là một tinh thần bác ái bao la không quan tâm đến những khác biệt nhỏ nhen về hình thức tín ngưỡng hay về danh xưng và giáng phúc cho bất cứ ai thật tâm phụng sự Người theo quan niệm chân lý của họ.

LƯƠNG TÂM

Với trí tuệ và phương tiện Trời đã ban cho, anh làm thế nào để phụng sự Người một cách mỹ mãn hơn hết? Nếu chưa biết hãy hỏi lương tâm nghĩa là tiền của Thượng Đế ở trong anh. Nó sẽ cho biết ngay điều anh phải làm. Và thường thường là anh phải lấy thiện chí mà xử sự và sử dụng một cách rộng rãi. Thú vật có thể gặm gù và đối chọi nhau, chó ưa cắn vấ sữa, đó là theo bản năng của chúng, nhưng thường thường chúng không thể có tư tưởng đại độ, lòng nhân từ, tinh ân cần và lòng tử tế. Người mới có các thứ ấy, miễn là họ hành động cho ra người. Người thật xứng đáng với địa vị của mình trong gia' cấp của muôn loài, khi người đem Tình thươngj mà Thượng.Đế đã ban cho ra giúp ích kẻ khác.

TÌNH THƯƠNG

ở ấn Độ, người ta thường thấy một nhà tu khổ) h3nh, do sự phát nguyện, đưa một cánh tay lên trời mà không bao giờ dùng đến. Cánh tay khô dần và chết. Tình thương trong mỗi người' cũng khô dần và chết như vậy nếu ta không dùng đến; trái lại, nếu được dùng đến, nó nảy nở, mỗi ngày một mạnh và làm cho.ta vui vẻ thêm lên.

Giúp ích là hy sinh sự vui thú hay điều thuận lợi của mình để giúp đỡ các những kẻ cần đến mình. Nay, nếu hằng ngày anh giúp ích cho kẻ khác trong công việc nhỏ cũng như việc lớn.. anh sẽ nhận thấy rằng tình thương nảy nở ở nơi anh làm cho anh vui vẻ vượt qua những nỗi khó khăn và phiền muộn vụn vặt ở đời; anh tự thấy được thanh thoát, đầy thiện chí đối với mọi người và lương tâm anh tự nhủ: "Phải đấy!".

tình thương đó giống như lòng Từ bi mà Shakespeare .mô tả có hai đặc tính: vừa là một ân huệ cho kẻ thi .hành, vừa là một ân huệ cho kẻ thụ hưởng. Tình thương đó là phần thiêng liêng ở trong mỗi người của chúng ta, phần linh hơn.

Chúng ta càng phân phát tình thương và lóng nhân đức cho kẻ khác, linh hồn chúng ta càng phát triển thêm. Trong quyển "Luật tự nhiên trong tâm linh giới" giáo sư Drummond có nhủ rằng trong giới tâm linh này con người được sự may mắn hường thụ đời sống vĩnh cửu bằng cách tự phát triển; linh hồn của người, từ một bộ phận thiêng liêng, sẽ trở nên một thành phần của Thượng Đế. Trong giới này con người thấy được diễm phúc một ngày kia sẽ gần Thượng Đế. Trong giới này còn có người hình như đã tìm được lạc thú của thiên đường.

Đó không phải là điều mê tín như kẻ vô thần nhận định. Đó là một sự thật, và mỗi người, giàu hay nghèo, có quyền hưởng thụ miễn là phải cố gắng để đạt đến mục đích.

Muốn tiến đến đích, nên đọc Thánh kinh, tìm hiểu sự tích về ý muốn của Thượng Đế đối với người và cách thực hiện ý muốn đó do thiện chí và sự giúp ích của anh đối với kẻ khác; anh sẽ tiến bộ; và như thế anh sự an toàn vượt qua tảng đá vô thần chắn ngang trên đường hạnh phúc của mình.

Nhưng anh đừng tưởng tôi có ý khuyên dụ anh vào một tôn giáo nào trong chương này. Không, tôi chỉ giả sử là anh, độc giả hiện thời của tôi, chưa có nhận định sâu xa về tôn giáo hoặc có kẻ vô thần đang thuyết

phục anh. Tôi chỉ muốn khuyên nhủ anh khảo sát thiên nhiên để hiểu biết Thượng Đế hơn là đọc sách. Tôi biết rằng trong nhiều trường hợp điều này đã xảy đến cho những người thợ rừng, những thủy thủ, những quân nhân và những nhà thám hiểm, họ tin tưởng cũng vì lẽ đó. Nếu đối với anh sự khảo sát thiên nhiên chưa có linh hiệu, anh đến tìm vi tu sĩ của một tôn giáo để ông ta hướng dẫn anh đến con đường tín ngưỡng thật sự.

KHẢO SÁT THIÊN NHIÊN

KHẢO SÁT THIÊN NHIÊN		
Gồm:		
<p>KỶ QUAN của thiên nhiên từ vi khuẩn cực tiểu đến tinh tú cực đại. Lịch sử thế giới về địa chất học. Sự tiến hóa. Sự sinh sản. Trật tự trong thiên nhiên</p>	<p>KHÍ CHẤT Của thiên nhiên Bản năng của thú vật và đời sống. Tình mẫu tử. Tình thân hào hiệp của phái mạnh. Sự che chở và cứu giúp. Quên mình để giúp ích chung</p>	<p>VỀ ĐẸP của thiên nhiên Hình dáng và màu sắc, âm thanh và tiết điệu trong thiên nhiên. Vẻ đẹp trong nghệ thuật. Bản năng phô diễn trong nghệ thuật và ca kịch. Sự thưởng thức vẻ đẹp. Sự gây niềm vui cho kẻ khác.</p>
ĐỜI SỐNG	TÌNH THƯƠNG	HẠNH PHÚC
<p>THƯỢNG ĐẾ Chung quanh ta và trong ta PHỤNG SỰ THƯỢNG ĐẾ Bao hàm những đề mục như trên</p>		
Sự sinh sản lành mạnh và hợp với thiên nhiên	Tình thương vô tư và sự giúp đỡ kẻ khác	Vui sống và phân phát hạnh phúc

TƯ TƯỞNG ĐỂ LÀM CHUẨN ĐÍCH LỢI LẠT NHIỀU NƠI

Làm người tử tế, cũng khá rồi; làm việc lợi ích còn hơn. Bao nhiêu người hành lễ sinh nhật Chúa Cứu Thế? Mấy người tuân theo giáo lý của Người? Giữ ngày lễ bái lễ' hơn giữ lời dạy bảo!
(Franklin)

Cái chết và phục sinh của Chúa Cứu Thế khuyến khích ta nên diệt trừ tội lỗi để phục sinh trong cuộc sống mới, ngay từ bây giờ trong thế gian này. Khảo sát thiên nhiên thật là cái chìa khóa để tìm hiểu phép mầu nhiệm của Thượng Đế. Nếu tôi không có lòng nhân đức, dù có phân phát tất cả của cải cho kẻ nghèo cũng chẳng có hiệu quả gì. Lòng nhân đức là kiên nhẫn, ôn hòa, không đố kỵ, không khoe khoang, không tự mãn, không hành động ngược đời, không vụ lợi, không nóng giận, không nghĩ điều ác, không vui mừng trước sự bất công, mong theo chân lý. Lòng nhân đức là chịu đựng tất cả, tin tưởng tất cả, nhịn nhục tất cả.

(Thư cho người Corinthiens XIII).

Chúa không phải là một người bạn chỉ nghĩ đến phần tín ngưỡng của chúng ta; trái lại nếu chúng ta biết xem Chúa như một người bạn quan tâm đến trò chơi của chúng ta, công việc làm của chúng ta, việc sưu tầm con niêm của chúng ta, Chúa sẽ cứu trợ ta rất nhiều.

(Tâm hồn của một thợ sinh)

Lòng kính cẩn không cho phép ta phán đoán vội vàng, làm cho ta thân thiện với mọi người và vâng lời các Đấng thiêng liêng.

(Marc Aurèle)

Nhìn mặt đất mà nói rằng không có Thượng Đế, thì tôi còn có thể hiểu được, nhưng ban đêm ngược mắt lên trời mà nói rằng không có Thượng Đế thì tôi không thể hiểu được.

(Abraham Lincoln)

PHO LỊCH SỬ

Thiên nhiên mẹ của muôn đời.

Đặt con lên gối, ngỏ lời cùng con;

“Nhìn xem kia nước nọ non,

Là pho lịch sử trời còn để đây”

Cùng ta dạo khắp đông tây,

Đến miền xa lạ chuyện hay thiếu gì,

Sưu tầm khảo sát một khi,

Công trình tạo hóa như ghi rành rành”.

Người mù quáng trước vẻ đẹp thiên nhiên mất nửa phần vui thú của cuộc sống.

Nên cùng chơi trong phe của Thượng Đế.

Mỗi người học ở thiên nhiên một việc khác nhau: có kẻ phô diễn thiên nhiên bằng thơ, có kẻ phô diễn bằng tranh ảnh, nhưng ai cũng tỏ tình trìu mến an vui.

Trong phần nhập đề của quyển: "Kỳ quan trong vũ trụ" Huân tước Avebury có nói: "Chúng ta sống trong một thế giới đầy vẻ mỹ quan cần phải hiểu biết, hiểu sai là một điều nguy hiểm và cũng là một điều bất hạnh. Mỗi con vật, mỗi cái cây, đều đáng cho ta chú ý, không phải trong một giờ mà suốt cả cuộc đời. Tôi thường buồn cho nhiều người không hưởng được hạnh phúc vì thiếu hiểu biết về khoa học. Ai buồn chán là tại họ. Ai biết quan sát thì rừng núi, đồng áng, vườn tược, khe suối, ao đầm, đều gây được hứng thú".

“Tôi càng ngắm nghía chừng nào thì hai điều này càng làm cho tôi hứng khởi thêm lên; vòm trời trên đầu tôi và lương tâm trong người tôi”.

(Kant)

Anh yêu Chúa hết lòng, với tất cả tâm hồn, hết phần trí. Đó là giáo điều thứ nhất, quan trọng hơn cả. Giáo điều thứ hai cũng tương tự như thế: Thương người như thể thương thân. Đó là hai điều răn dạy căn bản của Luật và các đấng tiên tri.

(S.Mat.XXII.37)

TOÁT YẾU

Dưới đây, đôi lời tóm tắt những điều tôi đã nói ở trên:

Muốn thành công ở đời anh nên hiểu rằng, sự thành công không phải kiếm được nhiều tiền bạc hay quyền lực, mà là tạo ra hạnh phúc.

Nhiều thanh niên rong chơi trên đường và không bao giờ tạo được hạnh phúc. Phải tích cực, không nên tiêu cực đờng phóng túng, gắng theo phương châm xử thế mình đã vạch. Tự chèo lái con thuyền của mình. Nhưng phải đề phòng những nơi hiểm trở! Tập luyện nhiều đức tính tốt để tranh những nơi ấy:

NƠI HIỂM TRỞ (theo quần chúng)	CÁCH PHÒNG NGỪA (do cố gắng bản thân)
Ngựa, cá ngựa, theo một trò chơi không phải là thể thao thật sự.	Làm công việc ưa thích và tự mưu sinh
Rượu và lối phóng túng khác	Tự chủ, chí khí.
Gái: Sự tai hại của thái độ không đứng đắn và sự lợi ích của cử chỉ đứng đắn.	Tinh thần nghĩa hiệp, lành mạnh về thân thể và tinh thần
Những kẻ cực đoan về chính trị, vô tôn giáo...	Phụng sự đồng loại và Thượng Đế .

Nếu anh định dùng cách phòng ngừa ấy để đi đến đích, khỏi bị mắc cạn ở những nơi hiểm trở, anh sẽ thành công và tạo được hạnh phúc.

Trong chương sau, tôi hiến cho anh một phương pháp thực hành để tự luyện bản thân nếu anh muốn thế.

TRÁNG ĐOÀN

Phần này cho thấy rằng bất luận người thanh niên nào cũng có thể thực hành ý tưởng và lý thuyết đã đề ra trong các hướng trên.

Giải thích vài danh từ Việt ngữ

Như bạn đọc đã biết, tác giả sách này là người đã sáng lập phong trào Hướng Đạo (Boy Scout) để đào luyện tinh khí cho trẻ em.

Trong tổ chức Hướng Đạo, các nhi đồng từ 8 đến 11 tuổi, gọi là Ấu sinh, các thiếu niên từ 11 đến 15 tuổi thì gọi là Thiếu sinh, từ 15 đến 17 tuổi thì gọi là Kha sinh.

Còn những thanh niên trên 17 tuổi mà nhận phong trào Hướng Đạo, thì gọi là “Tráng sinh”.

Chữ “Tráng đoàn” có thể hiểu theo hai nghĩa: một là một đoàn Tráng sinh, (một đơn vị tổ chức); hai là để chỉ toàn thể tổ chức tráng sinh, kể cả những hoạt động, và tất cả chi tiết khác. Nhan đề của chương này tất nhiên hiểu theo nghĩa thứ hai.

Nguyên văn tiếng Anh, Tráng sinh gọi là Rover viết tắt của chữ “Rover Scout”, tức là "Tráng sinh Hướng Đạo" Người Pháp dịch là Routier, nhưng không đúng hẳn, vì nguyên nghĩa và tự nguyên hai chữ có chỗ khác nhau.

Chữ Rover (do chữ Hà lan Rooven và tiếng Đức Raulen, là trộm cướp!) là kẻ cướp bẻ, tay giang hồ phiêu bạt, tự mình tìm lấy nẻo mà đi.

Còn chữ Route, (do tiếng La tinh Via Rupta, tức là đường cái quan, đã dọn sẵn rồi) lại thiếu mất tinh thần phiêu lưu, và do đó có thể làm ta ngộ nhận phương pháp giáo dục cá nhân của Hướng Đạo. Vì kẻ theo

đường cái quan, không cần có sáng kiến, và lắm lúc phải a dua. Còn người giang hồ phải tự phát lấy con đường để đi, thì thấy công việc khó hơn nhiều, nhưng cũng lý thú gấp bội phần.

Anh em Tráng sinh Việt Nam có khi dùng chữ "Đường" để dịch chữ Rovering, vì đã quen đọc chữ Route của Pháp. Chẳng hạn lễ tuyên thệ của Tráng sinh thì gọi là lễ "Lên đường", vì đã dùng con đường để tượng trưng cho đời người.

Anh em Hướng Đạo Việt Nam, vì đọc sách Pháp nhiều nên đã hiểu Tráng đoàn theo lối người Pháp. Và đã tượng trưng đời người bằng một con đường đã vạch sẵn (Route). Đây là một điểm sai lạc, nên tránh, nếu muốn hiểu thấu đáo tinh thần của tác giả.

Vậy "Đường" cần phải quan niệm là một nẻo đường chưa có (kỳ thật không ai biết trước được đời của mình sẽ ra sao cả !), mà mỗi người sẽ tự tay dọn lấy để đi.

MỤC ĐÍCH CỦA NGÀNH TRÁNG

Những người xứng đáng cần cho xứ sở.
Đời sống ở rừng là đào luyện nhân tánh tốt hơn cả.

PHƯƠNG PHÁP

Gương của một Tráng sinh tự xây dựng đời mình.
Tình huynh đệ ở Tráng Đoàn nhằm mục đích giúp ích kẻ khác.
Xuất du và cắm trại.
Làm thế nào để trở thành Tráng sinh.
Một số kỹ năng của ngành Tráng

TỔ CHỨC

Qui tắc của Tráng đoàn.
Mục đích
Lên đường
Luật
Khởi sự như thế nào
Đồng phục
Điều kiện gia nhập
Điều kiện từ lúc sơ nhập đến lúc lên đường.
Sự đào luyện tiếp theo
Chuyên hiệu của Tráng sinh
Nơi hội họp
Hướng Đạo hải đoàn
Công tác giúp ích và các cách tiêu khiển.
Trò chơi tập thể

VIỆC GIÚP ÍCH

Leo núi là một cách tiêu khiển

Đoàn cứu thương và vài hoạt động diễn hình khác.

Vui sống

Trách nhiệm của một Tráng sinh trong việc xây dựng xã hội.

Muốn làm gương cần tránh được nhược điểm.

Việc giúp ích cao quý của Tráng sinh là rèn luyện cho thiếu sinh.

MỤC ĐÍCH CỦA TRÁNG ĐOÀN NGƯỜI THÀNH THỊ VÀ NGƯỜI RỪNG

Mới đây, các báo có đăng tin này: Bà chủ một nhà hàng, bị một người đàn ông tấn công và giựt đồ. Lúc đó đang giữa ban ngày, ở ngoài đường. Người đàn bà đuổi theo kẻ cướp đang tẩu thoát và gọi các người qua đường chặn giùm. Một người hỏi: kẻ trộm có vũ khí không, một người khác cười, bảo bà ta tự lo rất lấy, tất nhiên là việc bà ta đang làm.

Đến một chỗ quanh, bà ta không thấy bóng dáng kẻ cướp nữa, hỏi hai người thợ sơn bà chợt gặp thì họ nói dối là không thấy. Rồi thì người đàn bà can đảm kia thộp được cổ nó đang núp sau lưng họ.

Vị quan toà xử vụ này chỉ trích bọn hèn nhát kia một cách rất thậm tệ. Người ta mong rằng họ còn ít nhiều tự trọng để cảm thấy xấu hổ.

Trường hợp trên giống hệt một câu chuyện xảy ra được vài năm nay. Một bà điên nhào xuống nước gần ngập đầu để tự tử. Cả một đám đàn ông trông thấy mà không ai có can đảm kéo lên. Chuyện nghe trái tai. Nhưng than ôi đó chỉ là hai ví dụ điển hình trong vô số chuyện đã xảy ra: nào đàn bà bị đánh đập, nào trẻ con bị ngược đãi, nào tàn bạo với thú vật, nghĩa là thiếu ứng nhân đạo, thiếu tinh thần hào hiệp của nhiều bọn đàn ông.

Những việc như thế không phải chỉ giới hạn trong một tầng lớp của xã hội; có hàng vạn trường hợp ly dị trong đám thượng lưu mà nguyên do là đàn ông đã phản bội vợ, hoặc phản bội những người đàn ông khác, cũng như những kẻ đã trở thành phản nghịch vì nghe lời xúi giục.

Tôi biết rằng trong trận đại chiến, bộ đội của chúng ta đã tỏ ra xứng đáng, đến mức đặc biệt. Chỗ nào bộ đội vững vàng thì thật là vẻ vang. Ai bi quan đối với nòi giống nên đọc bất cứ bảng tuyên dương công trạng nào trong các dịp gắn huy chương về quân công; thật là khích lệ. Nhưng phải thấy hai phương diện của một bức tranh, như tôi đã nói từ đầu quyển sách này.

Chúng ta có nguyên liệu tốt và kết quả đã chứng minh khả năng của dân tộc ta nếu được đào luyện cứng rắn: và trái lại.. nếu để họ la cà nơi tửu điếm, sa đọa chỗ xấu xa thì họ sẽ thành hạng người đáng buồn thảm.

Riêng tôi, tôi nghĩ rằng đời sống ở thành thị có ảnh hưởng lớn đến việc kém tinh thần hùng tráng đó. Qua miền rừng rú ở úc Châu. hay miền đồng cỏ Nam Phi ở Canada, anh sẽ thấy một giống người khác hẳn. Người Niuzilân là người dũng cảm hơn hết, theo như tôi biết, ở xứ này, mỗi người phải lo xoay xở một mình. Nếu họ không biết theo dấu chân súc vật, không biết xét đoán cách chim bay, họ sẽ chết đói hoặc chết khát.

Ở sa mạc, không có sông suối cũng không có lò bánh bên đường.

Hàng ngày, họ lo nhóm lửa, tìm thực phẩm, rửa ráy, rồi nấu ăn.

Họ phải nhanh nhẹn đối phó với sư tử hay chó sói cũng như khi họ vọt lên tàu lửa hoặc tàu điện.

Với một cái búa rìu, họ làm đủ việc, từ gọt bút chì đến việc đẵn cây, vạt gỗ để làm lán trại che mưa nắng

Tôi còn nhớ có một lần, ở Canada trong một vùng hẻo lánh có tin đồn:

"Một người đàn bà sẽ đến định cư ở đây. Hôm sau, từ các trại cách đó trong vòng 30 km, hơn 40 người, nào thợ, nào nông dân kéo đến; hai ngày sau họ giải tán, để lại một túp lều bằng gỗ rất đẹp món quà của họ biểu không cho người "đàn bà" đó.

Tuy có khả năng tự túc của mình, người rừng không tỏ vẻ tự phụ. Họ chất phác như hạt kim cương chưa mài dũa, nhưng họ có tinh thần mã thượng như hiệp sĩ thời xưa. Những hành động mà tại nước Anh, ta cho là đáng được thưởng huy chương của hội cứu nạn thì ở đó người ta coi là chuyện thông thường, không ai để ý.

Stewart White kể lại chuyện ngẫu nhiên. điển hình như thế này: "Một bậu gỗ lớn bị nghẹt trên dòng sông làm cho một đoạn gần 5 km phải ngưng trệ giao thông. Người ta đang lấy sào nạy cho gỗ rời ra để chúng trôi đi

Một lối cứu người bị nạn

“Một lát sau, bậu gỗ tản ra một tí, trôi được trăm thước rồi ứ lại.

“Rồi thì một phần trôi đi, một phần đọng lại, thành ra ở giữa có một khoảng nước trống. Vừa lúc đó, một người bị rượt chân té xuống nước. Người ấy chưa kịp trèo lên, phần gỗ bị đọng lại tiếp tục trôi tới. .

"Thoáng trông, người ấy thế nào cũng bị kẹp nát. Anh Sam - tôi không biết tên riêng của anh ta - chạy tới đầu phần gỗ thứ nhất, nhảy qua các súc gỗ đang trôi rời nhau trong vạt nước trống, túm cổ nạn nhân; với một sức cố gắng mãnh liệt, anh vừa trèo lên đồng gỗ đang chuyển động thì hai phần của bậu gỗ chạm nhau, tiếng vang dội rùng rợn.

"Thật là một lối cứu nạn hùng dũng. Giả sử hai người khác thì họ đã đứng lại để trao những lời tán dương và cảm tạ. Anh Sam còn nắm cổ áo của người kia, xoay nửa vòng, đá mạnh một cái và nói: “Cút đi”. Thế là xong chuyện. Lập tức họ lại lo làm cho bậu gỗ trôi đi”

Các báo kể một trường hợp tương tự với đầu đề: "Lòng dũng cảm của một người thợ rừng"

Một người đang chở một xe nặng gỗ súc qua hồ Larson, thỉnh lĩnh mặt hồ băng giá bị sụp, xe và ngựa chìm lìm xuống nước. Người đánh xe, không nghĩ đến việc lánh nạn một mình, lặn xuống nước giá lạnh sâu đến năm thước, và nhờ hết sức cố gắng trong một hồi lâu đã cứu được hai con ngựa.

Trên kia, tôi có đề cập đến người thành thị; đừng tưởng rằng tôi khinh họ. Chính tôi đây cũng đã sống ở thành thị và nhiều Hướng Đạo Sinh mà tôi biết đã hăng hái trong các trận đánh ở Nam Phi và ở Pháp đều là người Luân Đôn. Họ đã sáng suốt thích nghi với nhiệm vụ của họ.

PHƯƠNG PHÁP TRÁNG SINH LÀ NGƯỜI RỪNG

Trong khi viết những dòng này, tôi được chứng kiến trong vườn tôi kết quả sinh động mà tôi mong rằng

quyển sách này sẽ đem lại với một quy mô to lớn hơn.

Tôi hết lòng cầu chúc được như thế.

Tôi chứng kiến một Tráng sinh mạnh khỏe, độ mười tám tuổi, đang tự rèn luyện cho thành người. Anh ta mới đi một quãng đường dài, vai mang ba lô đựng lều mềm, dụng cụ làm bếp, thực phẩm.

Anh ta đem theo cái búa và cuộn dây thừng. Tay cầm một cái gậy rất tiện dụng đầu gậy chạm khắc lạ kỳ do anh ta làm lấy.

Ngoài hành trang, anh ta còn mang theo một món rất quan hệ: nụ cười vui vẻ nở trên khuôn mặt rám nắng.

Đêm qua, anh ngủ ngoài trời mưa và gió, mặc dù tôi muốn mời anh ta vào nhà. Anh ta chỉ cười và đáp rằng mùa hạ vừa rồi trời nóng, một ít gió để thay đổi không khí càng hay. Anh thích sống ngoài trời. Anh ta thường thức các món ăn tự nấu nướng và dùng tài khéo léo của kẻ cắm trại lão luyện để tự tạo cho mình đủ mọi tiện nghi.

Hôm nay anh ta bày vẽ cho thiếu sinh trong vùng cách dùng cái búa cho hữu hiệu và cách sử dụng cuộn thừng mà anh luôn mang theo. Anh ta xem vô là biết loài cây nghe tiếng là biết loài chim. Trên đường anh leo lên cây nào hoặc trèo qua tảng đá nào cũng được. Nói tóm lại, anh ta là một người rừng, trẻ trung, lành mạnh, vui vẻ, khéo léo. Tuy thế, anh vốn ở thành thị do nghị lực mà thành người.

Như anh đã tỏ thật với tôi, hằng ngày anh tập nghề tại một xưởng máy trong thành phố lớn. Anh thích sống ngoài trời, chẳng những chỉ để thay đổi không khí, mà còn để khỏi nghe những câu chuyện tục tĩu của mấy người bạn trong xưởng, vì họ tưởng nhớp nhúa như thế là có vẻ ra người lớn.

Anh ta thú thật đã bị ăn đòn nhiều lần vì không chịu tham gia vào câu chuyện của họ và đến phiên anh đôi lúc cũng cho vài người ăn đòn để họ có ý nghĩ trong sạch hơn.

Nhưng anh còn thành công hơn thế nữa.

Gương tốt của anh ta có ảnh hưởng nhiều hơn các cú đấm, đã làm cho vài ba người bạn quan tâm đến ý tưởng, đến các cuộc đi trại của anh ta và họ cũng trở thành Tráng Sinh như anh ta.

Do gương tốt của anh ta các thanh niên đó sống với một lý tưởng mới: anh ta làm cho họ sống cao thượng hơn, lịch sự hơn, và làm được như thế, anh ta cũng giúp ích đây.

Về tư cách làm người, anh hữu ích không?

Tất nhiên là có! Anh biết đọc, biết viết v.v...; và này đây: anh biết bơi không?

Chắc chắn là có.

Và tôi mong rằng anh có thể chiến đấu với một người đồng chạn với anh hay tự vệ khi anh bị tấn công, vì anh có tập Nhu đạo.

Anh có thể mang gậy đánh quân, hạ một con nai mà anh theo đuổi, kéo một con cá to lên bờ một mình hay không, hay phải cần đến người khác?

Anh có thể vắt sữa bò hay không?

Nhúm lửa, làm bếp khi cần; hay là anh chịu chết đói vì anh phải cần đến người bổ già, để làm hết mọi việc rất tầm thường?

Anh có thể quên mình để giúp kẻ khác không?

Phòng hoặc anh có thể chặn một con ngựa đang lồng lộng hay cứu một người bị đứt mạch máu không?

Nếu anh chưa biết làm các việc lật vật thư thả nên tìm đến chỗ các tráng sinh, vì ở đó anh sẽ tập được các thứ ấy, và anh cũng có thể học rất mau lẹ nhiều kỹ xảo hữu ích.

Anh đã đi học ở trường, trong lớp anh chỉ là một con cừu trong bầy. Người ta đã dạy cho anh "Phải học như thế nào".

Bây giờ, tùy anh, một mình học lấy các thứ đó, để cho chí khí được mạnh mẽ thêm lên, nhờ đó anh sẽ thành công ở đội và đủ tư cách làm người.

Ít nhất tôi cũng phải bày cho anh cách đi đến kết quả đó: là trở thành một Tráng sinh - Người rừng.

MỤC ĐÍCH CỦA ĐOÀN THỂ TRÁNG SINH

Tráng sinh họp thành một đoàn thể huynh đệ nhằm mục đích giúp ích và sống ngoài trời. Họ đi trên đường và cắm trại trong rừng; họ tự liệu lấy một mình, nhưng luôn luôn sẵn sàng giúp ích kẻ khác. Họ thuộc ngành anh cả trong phong trào Hướng Đạo: những thanh niên trên mười bảy tuổi.

Việc rèn luyện Hướng Đạo sống ở rừng nhằm bốn đích chính.

- Chí khí và trí tuệ.
- Khéo tay và tinh xảo.
- Khỏe và mạnh.
- Tập giúp ích kẻ khác và làm bốn phận công dân.

Nếu anh so sánh những mục đích trên với các "Phương thuốc trừ độc" mà tôi đã trình bày trong phần tươi sáng của các "Hiểm trở", anh sẽ nhận thấy Tráng Đoàn có thể giúp đỡ anh đến mức nào. Các mức này và phương thuốc trừ độc kia vẫn giống hệt nhau.

Tráng Đoàn được tổ chức trong toàn cõi Anh quốc và trong các nước Liên Hiệp Anh cũng như trong nhiều nước khác nữa.

Không phải chỉ là một tập đoàn huynh đệ mà là một tập đoàn huynh đệ "Rất bảnh" có tình thân ái khi cắm trại, có đồng phục, có hội quán, có nơi nhóm họp, trên khắp thế giới. Vì Tráng Đoàn là một tập đoàn huynh đệ của những kẻ mạo hiểm, cho nên nếu anh đã nhập đoàn, anh có thể đi ra ngoại quốc và kết tình bằng hữu với Tráng Sinh các nước khác.

Về phương diện này, phong trào Hướng Đạo chẳng những bỏ ích cho phần giáo dục, mà thật là một chặng đường để tiến tới hòa bình thế giới do thiện chí chung.

Nếu anh đã ở Thiếu Đoàn, chắc anh đã hiểu sơ qua những điểm cần thiết của ngành này.

Nếu anh chưa vào Hướng Đạo, những điều cần thiết nên có trước tiên là: một đôi giày bền chắc và một quả tim vững vàng. Rồi hỏi mượn hoặc mua một quyển Hướng Đạo cho trẻ em tại Liên đoàn hay Tổng cục. Trong quyển sách này có đủ chi tiết về việc xuất du và cắm trại.

Trên đường sức khỏe và hạnh phúc

Qua các chương, anh sẽ hiểu về:

1. Kỹ năng và công việc làm của Hướng Đạo.
2. Công việc làm ở nơi thôn dã.

3. Đời sống ở trại.
4. Các dấu vết.
5. Kiến thức và sức mạnh.
6. Tinh thần hiệp sĩ.
7. Các tai nạn và cách cấp cứu
8. Bồn phận công dân.

Và trong quyển sách ấy, anh sẽ hiểu được bồn phận quan hệ của người cắm trại là khi rời đất trại nên để lại hai thứ này:

- 1) Không còn dấu vết gì của trại.
- 2) Những lời cảm ơn.

THUẬT CẮM TRẠI

Tôi đã được may mắn cắm trại ở nhiều nơi trên thế giới: trong miền rừng núi ở Canada, ở Trung phi, trong sa mạc ở Ai Cập, trên bờ sông ở Na Uy, trong miền thôn dã ở Nam Phi, trong dãy núi Hy mã Lạp Sơn v...v... chỗ nào cũng có những vẻ xinh đẹp, nhưng không đâu đẹp bằng ở tại xứ mình.

Trong nước, anh có tất cả sự thích thú của đời sống trại ở kề cửa anh, vừa ít phí tổn, không mất thì giờ, khỏi lo âu. Ra khỏi không khí bụi bặm, ngột ngạt của chốn thành thị ồn ào, anh sẽ hít được những luồng gió dịu nhẹ khỏe khoắn trên đồi và thở được nhiều không khí trong sạch, máu anh sẽ đổi mới trong huyết quản và tư tưởng sẽ đổi mới trong trí não".

Trong khi tiến bước đều đặn và vững vàng, anh cảm thấy vui sống. Trèo đèo vượt suối, ngắm phong cảnh đẹp khác biệt ở mỗi đoạn đường, anh cảm thấy mình là một người tự do. Phong cảnh bày ra trước mắt, anh tha hồ thưởng thức, anh tự do đi, đứng, muốn cắm trại đâu cũng được.

Anh thích đi trại một mình hay cùng với đoàn, cái đó tùy tính khí anh. Trong tập chủ bản của hội du khảo, một người hâm mộ việc đi trại nói rằng ông ta thích cắm trại một mình và như thế là để hưởng thụ những vẻ đẹp kỳ diệu của trời đất, ông ta nói: "Xin Chúa! Cho tôi giải thoát khỏi những kẻ nói nhảm; những kẻ lăm chằm điều muốn cải cách tất cả, những người có vẻ đạo mạo đi nghiên cứu phong tục của đồng loại, những tay chính trị, những kẻ chơi quần, những nhà thiên nhiên học ưa dò xét".

THÚ VUI TRÊN ĐƯỜNG

Không gì thích thú bằng, chiều đến, trên cái bếp bé nhỏ với than hồng, mình tự sửa soạn bữa ăn; mùi lửa khoái quá.

Không gì đẹp bằng nhìn cái lều dựng trên sườn núi, dưới gốc cây. Còn giấc ngủ nào ngon hơn giấc ngủ ngoài trời, dưới lót giấy, trên đắp mền, (bí quyết của bọn du đãng để ngủ cho ấm khi nằm ngoài trời là lớp lót ở dưới dày hơn lớp đắp ở trên).

Những tiếng động ban đêm, sự gần gũi với chim thú làm cho anh hiểu rằng mình là một thành phần trong tình thương rộng lớn của thiên nhiên.

Mưa? Lạnh? Ừ, nếu quả thật là có như vậy, anh sẽ quen dần khi đã thường cắm trại mỗi cuối tuần.

Dù anh đi cắm trại một mình, hay đi với bạn, hoặc cùng đi với cả toán, sự thích thú vẫn luôn luôn như vậy. "Một người dưới ba mươi tuổi" tất không khỏi cảm động khi trông thấy trại của một đoàn lữ hành ... Trong đời này vẫn còn có lẽ sống, và thỉnh thoảng người thanh niên có dịp coi thường của cải, địa vị để làm khách lữ hành, với một chiếc bị trên lưng".

(R.L.Stevenson).

Những kẻ xa lạ gặp trên đường mà anh coi như anh em, sự chung sống hòa hợp giữa những người ở ngoài trời, tất cả các điều đó làm cho anh có những ý tưởng mới, những quan niệm rộng rãi về cuộc đời, trên nhiều phương diện khác nhau. Khi tình nhân loại đã nảy nở trong lòng, anh có thể thừa dịp xuất du để làm một hiệp khách, giúp ích cho bất cứ một ai trên đường.

LÀM SAO THÀNH TRÁNG SINH

Muốn thành Tráng Sinh, tốt hơn hết là đến gặp Tráng Đoàn, của một liên đoàn Hướng Đạo gần chỗ mình ở. Các huynh trưởng sẽ chỉ bảo cho anh. Ngoài Tráng Đoàn cũng còn nhiều hội hoặc đoàn thể cắm trại họ thường tổ chức những cuộc du ngoạn rẻ tiền. Tôi cũng là đoàn viên của câu lạc bộ cắm trại, một hội to nhất ở nước Anh. Phong trào Hướng Đạo có một địa điểm cắm trại đẹp tại rừng Epping và tại trại trường Giwell Park, Ching Ford, gần Luân Đôn, giữa một cảnh trí tráng lệ.

Nhưng anh nên coi chừng! Có nhiều hội cắm trại mang danh hiệu và chương trình rất quyến rũ; vài hội dựa theo lối tổ chức Hướng Đạo, dưới danh hiệu Sống ở Rừng, Người Da Đỏ, Hội Du Lịch, để thu hút những người kém lịch duyệt và để đưa họ vào những cuộc phiêu lưu chính trị đáng ngờ. Người ta đã thấy phong trào Hướng Đạo và ngành Tráng thành công, nên tất nhiên người ta lợi dụng phương pháp đó để thực hiện mục đích của họ.

Là Tráng sinh anh sẽ vui sướng được hiểu biết những chi tiết làm cho mình hưởng thụ tình huynh đệ trong sự giao hữu ở đời và ở trại.

□ Dưới đây là vài ví dụ:

Nghệ thuật theo dấu vết : thú vật , người, xe cộ v.v... và cách tìm hiểu ý nghĩa của các dấu vết ấy.

Nhóm lửa: theo kiểu khách lữ hành hay người Da Đỏ. Một nhóm than đỏ có thể đủ nấu một bữa ăn. (Về việc này, tôi có nhận được thư của nhiều cựu Hướng Đạo sinh đã trốn khỏi các lao xá Đức Quốc, họ đã tự xoay xở để sống và trốn tránh được, là nhờ những điều họ học tập trong Hướng Đạo, đặc biệt là nghệ thuật làm mất dấu vết của mình và chỉ dùng một chút lửa để nấu ăn).

Làm bếp: theo kiểu Chiploquorgan của người Da Đỏ nghĩa là dùng cây treo nồi trên lửa, và theo kiểu Mulquagan nghĩa là dùng lụi để nướng bánh và nướng thịt.

Cái lều: không phải thứ nhà bằng vải mà là thứ lều có thể bỏ vào túi của những kẻ cắm trại lão luyện thường dùng.

Dây: ích lợi cho người cắm trại như kim với chỉ.

Cái rìu: phải biết cách dùng và cách bảo quản

Đọc bản đồ: biết tìm phương hướng theo bản đồ, các mục tiêu, la bàn, tinh tú, hướng gió, vừa vui vừa hữu ích.

Đầy kiểu tyrolien: lúc kiểm điểm đồ mang theo, anh nhận thấy nên đem ít vật dụng khi đi trại bay.

Thị giác: được phát triển đặc biệt bởi thực hành, nhất là đối với người ở thành thị và người chưa có dịp đưa tầm con mắt quá năm mươi bước.

Thính giác: được phát triển vì quen nghe ngóng tiếng động ban đêm và nhờ khứu giác phụ trợ, rất có ích về ban đêm để trở về chỗ cắm trại hoặc để khám phá sự đột nhập của người lạ

Nghệ thuật ước lượng chiều dài: nhờ thực hành ở trại mà được phát triển nhiều
Hiểu biết thời tiết: đối với người đi trại, có một giá trị vô song, cũng mau thực hành được nhờ thường quan sát

Sự hiểu biết thiên nhiên: trở thành một bản năng của người ưa sống ngoài trời, làm cho đời họ thêm phần lý thú.

Phải biết chế biến đồ dùng và vật liệu cắm trại: đó là tập khéo léo và chứng tỏ sáng kiến của mình.
"Trong thời chiến, thanh niên của chúng ta, đã áp dụng bản năng nguyên thủy, để cứu vớt nước Anh, và Châu Âu; người ta không kêu gọi phần tốt mà người ta lại kêu gọi phần xấu của bản tính họ: sự phẫn nộ, sự tranh đấu, sự tàn sát. Việc tốt đẹp nên làm chưa thực hiện được. Trong thời bình họ có thể cứu vớt nước Anh và Châu Âu bằng cách đè nén bản năng thấp kém ấy và thực hiện thiên bẩm cao quý của con người là lý trí, lòng khoan dung, tình thân hữu và tinh thần hợp tác. Do là ý tưởng của Trevor Allen trong quyển "Những người thanh niên thắng trận".

Tôi muốn nói thêm rằng khi sống ngoài trời, trong đời sống ở trại và trong đời sống Hướng Đạo, người ta có thể áp dụng bản năng nguyên thủy đi tìm phát triển sức khỏe, trí tuệ, sự khéo léo, tinh thần tương trợ để rồi trở thành những người tốt và những công dân xứng đáng.

HIỂU BIẾT VỀ ĐỜI SỐNG Ở RỪNG

Có nhiều kiến thức và truyền thống của người rừng mà tráng sinh cần phải áp dụng. Những người lang bạt kỳ hồ, ở Anh quốc, dù ở Nam Âu, hay Cận Đông, đều có tục lệ ước hiệu, ngôn ngữ của họ.

Người Da Đỏ, cũng như người Ả Rập, người Maoris, người Zoulous, người Massais và các bộ tộc khác nữa, có những truyền thống và nghi lễ kỳ thú, rất đáng khảo sát vì có thể nhân đó mà nghĩ ra được những cuộc phiêu lưu thú vị.

Tôi đã tiếp xúc với nhiều dân tộc ấy; tuy rằng từ lâu người ta hay bắt chước dân Da Đỏ, nhưng mẫu người hiện thời không còn được như tổ tiên họ nữa. Ngoại trừ một số ít người Da Đỏ còn dùng bẫy săn thú trong rừng, người Ả Rập (chính tông), là khách phong lưu tuyệt đích, người Zoulou là hạng chiến sĩ dũng cảm, người lãng tử Ấn Độ săn đuổi rất giỏi, người Maoris là thợ săn rành rõi và người mọi Úc-Châu theo dấu vết rất tài. Mỗi dân tộc đều có ngón sở trường của họ cho đến khi ảnh hưởng đàn độn của rượu và của văn minh làm cho họ truy lạc.

Một người rừng chính thống ưa thích nghệ thuật cổ sơ và kiến thức của các bộ lạc cổ vì trong đó có phần kỳ thị, đồng thời họ cũng hết sức tìm cách áp dụng. Lịch sử ý nghĩa phổ biến của vật tổ (Totem) đã là một đề tài nên nghiên cứu; dùng dấu hiệu để thông cảm nhau là một phương tiện thực tế và hữu ích đối với các đoàn thể huynh đệ sống ngoài trời.

SẮP SẴN

Totem, biểu hiệu của dân da đỏ

“Sắp sẵn” là châm ngôn của Hưống Đạo sinh.

Tôi chỉ phác họa qua các vấn đề cắm trại và xuất du, vì dù vui thú đến đâu, chúng mới chỉ là một giai đoạn để tiến đến đích xa hơn là rèn luyện đời người. Nếu anh được may mắn gặp một xứ mới hoặc chưa văn minh, là một đề u hữu ích trực tiếp.

Dù sao, cắm trại và xuất du làm cho anh khéo léo, hiểu biết thêm, có tinh thần tự tin mình như người rừng, rồi làm phát triển khả năng trong nghề nghiệp; anh có thể nhận thức vẻ đẹp và những kỳ diệu của thiên nhiên nhất là anh có thể giúp ích kẻ khác với danh nghĩa công dân.

Người công dân xấu là kẻ chỉ nghĩ đến lợi riêng mình; người công dân tốt là kẻ sẵn sàng giúp ích cộng đồng bất cứ lúc nào.

Tôi nói sắp sẵn chớ không phải có thiện chí; nhiều người đầy thiện chí, nhưng đến lúc thực hành, thì họ chẳng biết xoay xử thế nào, thành ra vô dụng.

Công việc của người Tráng sinh nhằm mục đích tập luyện sẵn sàng để đến khi khó khăn làm được việc hữu ích cho mọi người.

Tôi sẽ nói người Tráng sinh làm sao để tập luyện được như vậy, nhờ phương pháp và tổ chức Hướng Đạo. Mới xem qua trên giấy trắng mực đen, công việc ấy có vẻ nghiêm trang và phức tạp nhưng mong anh chớ ngại. Thật ra đoàn thể huynh đệ của chúng ta gồm những thanh niên sống rất đơn giản

TỔ CHỨC TRÁNG ĐOÀN QUI TẮC

Trong đoàn thể Hướng Đạo, Tráng Đoàn là nhóm anh em sung sướng vui vẻ, nhưng sự phát triển của nó hiện thời đòi hỏi những qui tắc và một tổ chức để hướng dẫn

Nhưng ở đây, qui tắc không phải là điều lệ, nghĩa là ở đây qui tắc tương tự với phép chơi của túc cầu hay thủ cầu (cricket) để cho ai nấy chơi thành thạo.

Qui tắc hữu ích khi được coi như một phương châm xử thế, đúng lúc nào xem nó như sự kiện phiền phức. Thật ra, kỷ luật Hướng Đạo là sự tự do, ý muốn của mỗi người “Chơi” đúng phần của mình; và việc quản trị thì do chính tay Tráng sinh tự đảm nhận lấy.

QUI TẮC CỦA TRÁNG ĐOÀN

MỤC ĐÍCH : TÌNH HUYNH ĐỆ VÀ SỰ GIÚP ÍCH KẸ KHÁC

Nên chú ý rằng những qui tắc sau đây có thể thay đổi tùy nơi và tùy lúc. Báo chí và ấn phẩm trong hội sẽ thông tin cho anh biết.

Mục đích của việc rèn luyện Tráng sinh là làm cho thanh niên trở thành công dân sung sướng, lành mạnh và hữu ích để có thể làm một nghề nghiệp thích đáng. Như thế người thanh niên quá tuổi thiếu sinh thấy, có một mục đích; họ còn được tiếp tục hấp thụ ảnh hưởng tốt trong giai đoạn khó khăn của cuộc đời, lúc họ đang trưởng thành.

Ở Tráng đoàn, người thanh niên được nếm đủ thú vui của Hướng Đạo như đời sống ở rừng và hiểu biết thiên nhiên. Nhiều người hỏi tôi làm sao để hưởng thú vui của Hướng Đạo, thì đó, tôi đã chỉ đường rồi đó. Tráng đoàn giúp cho thanh niên trên mười tám tuổi trở thành huynh trưởng hoặc huấn luyện viên trong phong trào Hướng Đạo, nếu họ muốn như thế. Tráng Đoàn làm cho thanh niên có cơ hội giúp ích kẻ khác.

LÊN ĐƯỜNG

Tráng sinh hợp thành Tráng đoàn có Tráng trưởng điều khiển. Một đoàn gồm hai hay nhiều toán, mỗi toán độ sáu người có một Toán trưởng điều khiển. Muốn làm Tráng sinh phải có mười bảy, hoặc tốt hơn là mười tám tuổi và có ý muốn thực hành đời sống ngoài trời, cắm trại và tuân theo luật Hướng Đạo nếu trước kia chưa ở trong phong trào.

Người ta cho anh vào đoàn với tư cách dự tráng để coi thử Ngành Đường có hợp với anh không hoặc anh có hợp với Tráng Đoàn không.

Người ta mong đợi anh học tập các điều luật và lời hứa Hướng Đạo như đã giảng giải trong quyển “Hướng

Đạo cho trẻ em” (Scouting for Boy) và trong quyển sách này: Đường Thành Công.

Rồi, anh làm lễ Lên Đường nếu được Liên đoàn trưởng và Tráng trưởng đồng ý; đó là lễ nhập đoàn, nghi thức tùy theo thủ tục của đoàn và ý nguyện của anh.

Lễ lên đường chứng tỏ có chí nguyện làm người tráng sinh đứng đắn, cố gắng tìm hiểu, thực hiện mục lục và phương pháp của ngành Tráng. Phải suy nghĩ đến các điểm ấy trước khi làm lễ .

Trong buổi lễ, anh lập lại lời hứa Hướng Đạo; “Tốt xin lấy danh dự mà hứa cố gắng phụng sự Tổ Quốc, giúp ích kẻ khác bất cứ lúc nào và tuân theo luật Hướng Đạo”.

LUẬT HƯỚNG ĐẠO

Trong trận Đại chiến, anh em Hướng Đạo cùng nhau đóng góp mở nhiều trung tâm giải trí cho quân nhân trên mặt trận.

Trên vách đầu đầu cũng thấy có luật Hướng Đạo. Việc thường xảy ra là khi vào các hầm để lên tiền tuyến, người ta cảm thấy không được "sẵn sàng". Lúc đó nhiều người mới hiểu rằng tuy có học ở trường, có nghe giảng ở Giáo đường, có huấn luyện trong quân đội như mọi phần tử của "tập đoàn", nhưng thật ra họ vẫn là một cá nhân có đời sống riêng, có tâm hồn, có lương tâm của họ mà cái chết có thể đến chiếm đoạt bất cứ lúc nào.

Họ bối rối vì không được an ủi về tinh thần, về Chúa và tôn giáo, họ chưa hiểu gì cho lắm; họ lại cần đến các thứ đó. Nhưng họ không hiểu gì cả.

Rồi họ thấy luật Hướng Đạo, họ đọc đi đọc lại và suy nghĩ.

À, cái này họ có thể thực hành được, và cũng có thể bổ ích cho họ.

Rồi họ hỏi có thể "Ký tên dưới" được không? Họ biết rằng nếu đem các điều luật ấy ra thực hành hết lòng, ít ra, trước khi nhắm mắt, họ cũng được thỏa mãn đã gắng hết sức mình và chắc không còn ai làm hơn thế nữa. Rồi chúng tôi sắp xếp để họ "Ký tên", và không phải chỉ một người, mà có hàng trăm người đến hứa sẽ cố gắng thực hành luật Hướng Đạo.

Hỡi các bạn đang đọc quyển sách này, đối với các bạn cũng chẳng khác chi; thường thường người ta giáo hóa bạn như một cá thể trong “tập đoàn” các bạn sẽ ra tiền tuyến của cuộc tranh đấu ở đời; một ngày kia tử thần sẽ mang các bạn đi (chống hoặc chày) nhưng đến phút lâm chung, các bạn sẽ nghĩ. “Ta đã làm gì xứng đáng chưa hay là đã bỏ phí thời giờ”.

Vì thế, tôi khuyên các bạn làm theo mấy người ở mặt trận. Đọc luật Hướng Đạo suy nghĩ và ký tên vào với danh nghĩa Tráng sinh. Đây này:

LUẬT HƯỚNG ĐẠO

Tráng sinh là người chân chính và là một công dân tốt. Luật của tráng sinh, trông hình thức và trong tinh thần như luật của Thiếu sinh, nhưng phải nhận thức theo một quan điểm khác, quan điểm của người lớn. Trong hai trường hợp, nguyên tắc căn bản của luật Hướng Đạo, là bài trừ tính ích kỷ, tập luyện thiện chí và giúp ích kẻ khác. Không nên xem luật Hướng Đạo như giáo điều, nên coi đã như những huấn thị để giúp ta nên người.

Người ta có thể tin cậy vào danh dự của Hướng Đạo Sinh.	Là Tráng sinh, không nên để cho tà dục, dù mãnh liệt, dù thâm kín, lôi cuốn mình vào hành động gian dối, dù rất bé nhỏ. Đã hứa, không nên chối từ. “Lời của một Tráng sinh cũng chắc chắn như một sự cam kết”. Đối với Tráng sinh chỉ có sự thật.
---	---

H.Đ.S trung thành với xứ sở, huynh trưởng, cha mẹ, người trên và kẻ dưới.	Là công dân tốt, anh là một thành phần trong một đoàn người “đáng chơi” thành thật để làm lợi ích chung. Nhà vua, nắm chủ quyền của đế quốc, cũng như phong trào Hướng Đạo, có thể tin cậy anh, bạn thân, bạn đồng nghiệp, chủ anh, người làm công cho anh đều có thể tin cậy ở nơi anh. Ai cũng nghĩ rằng anh tận tâm giúp đỡ họ; dù rằng họ chưa thỏa mãn được sự mong muốn của anh. Và lại, anh phải trung thành với bản thân, không nên làm hại nhân phẩm của mình bằng cách chơi đê tiện. Anh cũng không nên để cho người nào sa ngã, bất kỳ đàn ông hay đàn bà.
H.Đ.S phải hữu dụng và giúp ích đồng loại	Là Tráng sinh, đích cao cả hơn hết của anh là giúp ích. Người ta có thể tin cậy nơi anh, vì biết rằng bất cứ lúc nào, anh cũng sẵn sàng hy sinh thì giờ hay, có khi, đến tính mạng, để giúp đỡ kẻ khác. "Hy sinh mới thấy rõ tận tâm".
H.Đ.S là bạn của mọi người và coi các H.Đ.S khác như anh em ruột thịt, bất luận địa vị xã hội.	Là Tráng sinh. anh nhận thức rằng người khác và mình đều là con của một vị Cha chung và không nên lấy sự khác ý kiến, khác giai cấp, khác tôn giáo hay khác xứ sở làm cách biệt. Anh gạt bỏ thành kiến và tìm những điều tốt ở nơi họ. Kẻ ngu ngốc nào cũng có thể thấy khuyết điểm của họ. Nếu anh thực hiện được tình thương đó đối với người khác xứ, nếu anh thực hiện được hòa bình và thiện chí giữa các nước, thế giới sẽ thành Thiên đàng. "Tứ hải giai huynh đệ".
H.Đ.S Lễ độ	Như hiệp sĩ thời xưa, tất nhiên anh phải lễ phép, ân cần đối với đàn bà, người già và trẻ nít, nhưng tốt hơn nữa, anh lễ phép đối với kẻ thù địch anh. "Người có lý không giận giữ ; người có lỗi không được phép giận dữ".
H.Đ.S Là bạn của thú vật	Anh tỏ tình hữu nghị đối với các tạo và khác, sinh ra ở thế gian này trong một thời hạn để hưởng lạc thú ở đời. Hành hạ một con vật là làm đau khổ Đấng Tạo Hóa. Tráng sinh phải có lòng đại độ.
H.Đ.S Vâng lời cha mẹ và huynh trưởng mà không biện bác	Là Tráng sinh, anh có kỷ luật và tự ý phục tùng cấp trên để làm việc ích chung; đoàn thể sung sướng nhất là đoàn thể có kỷ luật nhất, nhưng phải là thứ kỷ luật tự giác, chứ không phải thứ kỷ luật ép buộc. Cho nên vấn đề gương mẫu quan trọng lắm.
H.Đ.S Gặp khó khăn vẫn vui tươi	Với tư cách Tráng sinh, người ta xem anh là người vững vàng, gặp lúc biến động vẫn vui tươi, can đảm và lạc quan, “Con ơi, nếu con không rớt trí trong khi chung quanh con, người ta loạn óc và vu cáo con, lúc đó con thật xứng đáng với danh nghĩa làm người”
H.Đ.S Tiết kiệm	Với tư cách Tráng sinh, anh nghĩ dần tương lai và đừng xài phí thì giờ, tiền bạc trong những thú vui chốc lát, nhưng phải dùng cơ hội hiện tại để chuẩn bị kết quả về sau. Trong khi hành động, đừng coi công việc làm của anh như một gánh nặng, nên xem như việc hữu ích cho kẻ khác.
H.Đ.S Trong sạch từ tư tưởng lời nói đến việc làm	Với tư cách Tráng sinh, người ta mong đợi rằng chẳng những anh trong sạch về tinh thần, mà còn trong sạch trong ý nghĩ, đủ khả năng đè nén tà dục và ham muốn xác thịt, làm gương mẫu cho kẻ khác về sự trong sạch và sự chân thành trong tư tưởng, lời nói hay việc làm.

Luật Hướng Đạo có điều thứ mười một: "H.Đ.S, không phải là thăng ngũ". Nhưng tôi tưởng không cần thêm điều đó vào các điều luật của tráng sinh. Tuy nhiên, là tráng sinh, anh nên nhớ rằng trong giai đoạn từ thiếu niên đến tuổi trưởng thành, anh không còn tập thực hành luật Hướng Đạo nữa, mà phải thực sự áp dụng nó vào phương châm xử thế của anh. Hơn thế nữa, địa vị của anh là phải làm gương cho kẻ khác, họ có thể đi và đường tốt hay xấu, tùy theo anh có lấy luật Hướng Đạo làm khuôn mẫu cho đời sống của mình hay không, tùy theo cách anh tôn trọng lời hứa, với tư cách tráng sinh, trên danh dự của anh, để giúp ích và đối xử tốt với mọi người.

KHỞI SỰ THẾ NÀO

Không ấn định số tráng sinh tối thiểu cho một Tráng đoàn; người ta muốn chia thành mấy toán tùy ý. Thường lệ, Tráng đoàn nằm trong Liên đoàn gồm ba ngành: Ấu đoàn, Thiếu đoàn và Tráng đoàn.

Các toán Tráng sinh là thành phần của một Liên Đoàn hướng Đạo, nhưng trong những trường hợp đặc biệt, một Tráng biệt lập có thể xin gia nhập vào Đạo hay vào một Hội ở địa phương.

Tráng sinh mà luôn luôn gặp mặt nhau để sinh hoạt thì rất có lợi; nhất là khi số Tráng sinh còn ít trong mỗi nhóm.

Khi không có Liên đoàn nào để cho Tráng sinh gia nhập, họ có thể gia nhập vào Hội ở địa phương và mở đầu cho một Liên đoàn chỉ có ngành tráng nhưng phải nhớ rằng cần sớm mở ngành ấu và ngành thiếu, để cho một số tráng sinh có dịp giúp ích.

Toán: Mỗi toán có một Toán trưởng, do toán bầu ra và được Tráng trưởng thừa nhận. Toán trưởng điều khiển các trò chơi, hoạt động ở Hội quán, hội học, khảo sát, công tác xã hội. v.v... Toán trưởng chọn một Toán phó để phụ tá.

Toán là một nhóm bạn bè trẻ tuổi tự nhiên ưa thích nhau, hội họp để tự đào luyện cho nên người.

Tuy nhiên, trong toán có điều này đặc biệt là nhờ tình thân hữu, mà mọi người đều có nguyện vọng cao đẹp hơn, đều có chung sự ham muốn làm việc lợi ích cho mình và cho kẻ khác.

Nếu có thể được, mỗi toán cần có một chỗ hội họp riêng hay một góc riêng trong đoàn quán. Cả toán chơi và làm việc tập thể. Chỗ nào tất cả Tráng sinh đều làm việc vì danh dự của toán thì thế nào kết quả cũng tốt đẹp hơn.

Nếu có thể được, mỗi người trong toán hoặc trong đoàn nên lãnh một phần việc riêng như giữ dụng cụ đi trại, giữ sổ sách, thủ quỹ. tổ chức các cuộc đi trại, điều khiển các buổi họp, chuẩn bị các trò chơi, v.v... Và nếu có thể được, mỗi ngày nhất định trong tuần cất phiên một người trực sẵn sàng đáp lại tất cả sự kêu gọi hoặc làm một công việc đặc biệt.

Khi biết rằng mục đích của Toán chẳng phải chỉ để thắng trong các trò chơi, các Tráng sinh hiểu rằng Đường chẳng phải chỉ để cho mỗi người tiêu khiển, mà là một dịp để làm việc hữu ích và giúp đỡ đồng loại.

Đồng phục: Tráng sinh mặc đồng phục như H.Đ.S. nhưng trên mũ có hai chữ R.S. (Rover Scout = Tráng sinh Hướng Đạo) và các sao thâm niên trên nền đỏ; Tráng sinh cầm gậy có nạng, cao đến nách, được trao trong buổi lễ "Lên đường".

CHUYÊN HIỆU

Thám hiểm. Muốn có chuyên hiệu này, một tráng sinh phải đi xa thành phố, trong các ngày nghỉ cuối tuần hoặc các cuộc xuất du trong dịp hè hay ngày nghỉ lễ, một tổng số trên 150 cây số đi bộ, hoặc một tổng số 650 cây số nếu đi xe đạp; phải trình một quyển nhật ký hành trình khi đã đi xong 150 cây số. Trong nhật ký

có ghi ngày, địa điểm, khoảng cách và nhất là tài liệu có thể giúp ích cho những người thám hiểm khác; những nơi đáng thăm viếng ở dọc đường, chỗ đóng trại được, quán trọ, cách tìm đường ở những nơi khó khăn: phác họa bản đồ phụ chú về cảnh vật: Chuyên hiệu này đeo ở cầu vai bên trái.

Huấn luyện viên Hướng đạo. Muốn được chuyên hiệu này (rất ích lợi về phương diện giúp ích Phong trào Hướng Đạo), một Tráng sinh phải tỏ ra đầy đủ khả năng và khéo léo để tập luyện Thiếu sinh các mục về hạng nhất, hoặc một bằng chuyên môn của Thiếu sinh hoặc tập luyện ấu sinh các mục về Một sao. Hai sao, và đã lập luyện thành công Thiếu sinh hay Ấu sinh ít nhất trong ba tháng. Chuyên hiệu này mang trên túi áo bên phải.

ĐOÀN QUÁN

Phòng họp của tráng sinh phải phân cách phòng họp của Thiếu sinh. Tráng sinh phải tự lo liệu về đoàn quán và phải mở cửa ban đêm để anh em đến làm việc hay thực hiện công tác xã hội. Nếu cần, nhiều Tráng đoàn có thể thương lượng để dùng chung một Hội quán, theo một chương trình chung. Không có đoàn quán, công việc đoàn khó tiến.

HƯỚNG ĐẠO HẢI ĐOÀN

Một cựu H.Đ.S, đang phục vụ trong ngành hàng hải hoặc sắp gia nhập vào ngành ấy nên gởi đến Tổng ủy Viên Toàn Quốc của ngành Hướng Đạo Hải đoàn, qua anh đoàn trưởng cũ hay một trưởng nào quen biết, để cho biết các chi tiết sau đây: tên, địa chỉ, ngày sinh, tên đoàn cũ của mình và cấp bậc Hướng Đạo; công tác Hướng Đạo, tên của chiếc tàu v.v... Tổng Hội H.Đ sẽ gởi lại cho:

- 1) Một huy hiệu có đai da để đeo nơi cổ tay hoặc chung quanh mình;
- 2) Một khăn quàng màu lam có thêu huy hiệu hướng Đạo Hải đoàn;
- 3) Một cái thẻ đoàn sinh, có giá trị trong một năm và có chữ ký.

Chúng tôi muốn các cựu Hướng Đạo sinh gia nhập để giữ vững tinh thần hướng đạo; nhưng chỗ nào có thể thành lập một đội Hướng Đạo Hải đoàn, những người chưa phải Hướng Đạo cũng nên ghi tên gia nhập, miễn là trước tiên họ xin ghi tên ở một đoàn trưởng tại nội địa, có Hướng Đạo sinh khác chứng kiên, và họ tuyên lời hứa như mọi người. Luôn luôn như thường lệ, phải gởi danh tánh của họ đến Tổng hội.

VIỆC CÔNG ÍCH

Tôi không muốn kể ra đây một công việc có vẻ to tát để cho anh khỏi lo sợ, những bảng kê sau đây cho thấy. Với tư cách tráng sinh, anh có thể tùy ý định hướng cho các công việc khảo sát của anh; và anh tiến đến thực hành những công việc công ích hay nói một cách vắn tắt công việc giúp ích, người ta không mong gì anh làm cả mọi việc nhưng tùy anh lựa chọn một vài việc hợp với khả năng và cảnh ngộ của mình.

HÌNH THỨC HOẠT ĐỘNG

Ngành tráng nhắm thực hành việc giúp ích. Nên khuyến khích tất cả những tráng sinh giúp ích ở đoàn và ở bây dưới bất kỳ hình thức nào; như thế họ rút được kinh nghiệm thực tiễn để làm trưởng hoặc làm cha về sau. Nên giao cho họ những trách nhiệm rõ ràng trong các lãnh vực do Liên đoàn trưởng quy định.

Giữa các toán trong các liên đoàn nên có sự cộng tác và hoạt động chung để biết nhau. Đó cũng là một cách để khuyến khích tình thân hữu và tính tranh đua. Có hai thứ hoạt động.

Việc Hướng Đạo và việc công ích.

Các toán có thể luyện tập các công việc sau đây với tư cách "Đoàn cấp cứu địa phương".

Cấp cứu tai nạn trong quần chúng v.v... giúp đỡ các nhà cầm đầu công tác xã hội trong các xưởng, các trung tâm thể thao v.v...

Giúp trong việc tuần phòng ở bờ biển hay trong hải quan.

Làm liên lạc bằng cách đi xe đạp hay xe gắn máy.

Làm phó hoặc huấn luyện viên cho Liên đoàn Hướng Đạo, cho các đoàn thể thanh niên v.v...

Chữa lửa trong làng, trong thành phố, trong xí nghiệp, trong bệnh viện v.v...

Phóng hỏa tiễn.

Tình nguyện cấp cứu bằng thuyền.

Phụ tá cho cảnh sát,

Giúp việc trong Liên đoàn của mình với nhiệm vụ Bầy trưởng, thư ký, tổ chức trò chơi, huấn luyện viên, giám khảo bằng chuyên môn, thành viên trong Hội đồng, Đoàn phó v.v...

Giúp việc trong các Liên đoàn khác: Hướng Đạo Hải đoàn, Hướng Đạo trong bệnh viện hay ở tại nhà; giúp việc trong cuộc họp bạn, thi đua, cắm trại v.v...

Tiêu khiển tập thể

(Thân thể, trí tuệ, tâm hồn lành mạnh)

Nên thực hiện việc cắm trại và các trò chơi ngoài trời, càng nhiều càng hay: đừng quên những lúc tiêu khiển thích đáng và sự yên nghỉ trong ngày chủ nhật. Tránh làm Hướng Đạo trong phòng.

Dưới đây vài thí dụ:

Ngoài trời:

Điền kinh Du ngoạn trên sông rạch

Đi bộ Đánh quân

Chèo xuồng Săn thỏ lửng

Túc cầu Bơi lội

Đi xe đạp

Kỹ thuật Hướng Đạo Du khảo dã ngoại

Thủ cầu

Thể dục

Leo trèo

cây, đá Du lịch ngoại quốc và thăm viếng Tráng sinh, v.v...

Cắm trại

Theo dấu vết.

Trong nhà:

Diễn thuyết do các nhà chuyên môn về bất cứ vấn đề gì công việc xã hội v.v...

Hợp xướng Nghi lễ tôn giáo HĐ

Thảo luận

Hài

Tập kịch Giải trí ban đêm

Tập múa Hội họa

Trò chơi trong nhà.

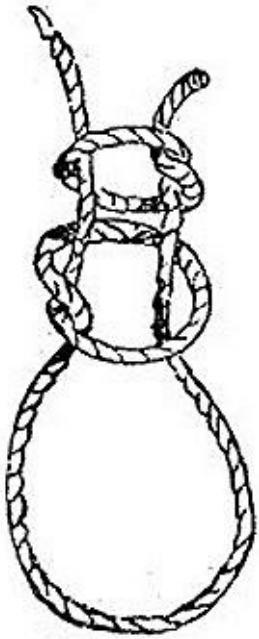
Hội học (về xã hội giáo dục).

Thể dục
Hòa nhạc
Mời được các nhà chuyên môn thuyết trình chỉ dẫn, hoặc nhờ họ điều khiển cuộc du ngoạn thì hay lắm.

TRÈO NÚI

Tôi xem việc trèo núi như một hoạt động của tráng sinh. Tôi cho đó là cách tập thể dục tốt hơn hết, vì chẳng những làm nở nang các bắp thịt trong thân thể mà còn tập mình sống lành mạnh; ăn, hút và uống có điều độ; nó làm cho mình thêm khí lực, thêm dẻo dai, thêm sáng kiến đồng thời nó lại là một thú vui lành mạnh, rắn rỏi.

Tốt hơn là cả toàn thực hành chung, dùng một cái dây leo núi; phải biết leo cây, một lối thể thao có ích lợi, leo cột, trèo qua các tảng đá, trèo chỗ cao và dốc, leo núi.

Nút giữa dùng khi leo núi

Trong quân đảo Anh quốc, lối thể thao này không đến nỗi khó khăn như người ta lầm tưởng, tuy nhiên cũng có chỗ nguy hiểm mà người ta không ngờ. Vì vậy nên thận trọng và nghe những lời khuyên nhủ khi bắt đầu tập. Nhưng khi thành thạo rồi thì người ta ham thích lắm vì môn thể thao này có muôn vàn biến chuyển khác nhau, lại làm cho chúng ta vui thú và mạnh khỏe.

PHẦN PHỤ LỤC

HUẤN LUYỆN TRÁNG SINH LÀM VIỆC CÔNG ÍCH

TRÍ TUỆ

Hiểu biết về công nhân

Tráng đoàn quan tâm đến việc giữ gìn phong cảnh đến lịch sử địa phương, đến sự sống ngoài thiên nhiên, đến mọi mặt sinh hoạt, để tăng thêm hiểu biết về cuộc sống địa phương.

Sự nghiên cứu và ghi chép về lịch sử địa phương, hiểu biết thiên nhiên trong miền, công nghệ địa phương nhờ sự quan sát, chụp hình, họa đồ, xem báo chí. Tinh thần tự hào đối với địa phương mình. ý nguyện chỗ đó được hoàn hảo, v.v... Đoàn nghiên cứu lịch sử, diễn kịch v.v...

Ý niệm Cao thượng về công nhân

Lịch sử đại cương. Địa chất học, thiên nhiên, nghệ thuật, xưởng chế tạo, chính thể địa phương, hiến pháp bản xứ. Hiểu biết xứ khác và chính thể của họ, v.v... Các công việc trên mở rộng ý niệm về quốc tế.

Sự thăm viếng và nghiên cứu các cơ quan địa phương: ngôi vẫn Việc cai trị ở tổng và ở xã; nước, vệ sinh, nhà ở và các vấn đề tương tự. Điểm kiện sinh hoạt Công việc ở xí nghiệp. ở nhà hang, ở bàn giấy, v.v... Nơi sản xuất nguyên liệu, cách dùng chế phẩm, công việc ở nông trại, chợ. Đến dự các phiên tòa. Viết thư cho các Tráng sinh ở ngoại quốc. Cắm trại ở ngoại quốc.

HÀNH ĐỘNG CÔNG ÍCH

Thực hành

Cấp cứu tai nạn, nhập vào đoàn cứu hỏa ở làng, đoàn phòng hoả hoạn, nhà thương thí v.v... các công việc trên làm phát triển sự lợi ích về công dân

Chuẩn bị

Thiết lập các bản đồ chỉ chỗ lấy nước, bệnh xá, địa chỉ thầy thuốc, bệnh viện v.v... giúp hướng dẫn trò chơi, mở tủ sách trẻ con v.v... giúp vào các công tác xã hội, ở địa phương. Giúp những người sắp đặt công việc làm cho thanh niên v.v...

GIÚP ÍCH ĐỒNG LOẠI ĐOÀN CỨU THƯƠNG

Khi ở Copenhagen, cách đây mấy năm, người ta cho biết cách tổ chức và sự hoạt động của một Đội cứu thương trong thành phố. Đó là tổ chức tự nguyện ở nhiều nơi tại Đan mạch, mà ở Anh không có tổ chức nào giống hệt như vậy.

Tổ chức ấy giống như đội cứu hỏa và hội Chữ thập đỏ của ta phối hợp với nhau, nó làm cho tráng sinh có dịp giúp ích rất hay ở thành phố và thôn quê. Lúc tôi đến thăm Tổng cục của họ ở Copenhagen tôi đã thấy rõ sự ích lợi và công việc phức tạp của nó. Điện thoại báo tin một người bị tàu điện cán và bị thương nặng. Tàu trật đường rầy người ta không kéo nạn nhân ra được, một phút sau, ba phân đội từ Tổng cục ra đi đến nơi xảy ra tai nạn trên những chiếc xe hơi đầy đủ dụng cụ cần thiết, trong đó có đồ để đội xe lên có hộp cứu thương và cũng có một cái giỏ để đựng các bộ phận của nạn nhân nếu bị đập nát thành từng mảnh, không thể khiêng bằng cáng được.

Cũng có những dụng cụ và những máy cách điện để làm việc khỏi nguy hiểm khi có luồng điện.

Đoàn cứu thương đã được huấn luyện để cứu cấp đủ thứ tai nạn: hơi đốt, hóa chất, v.v... tự sát với chất độc, thất cổ, v.v... Họ biết tìm tung tích của kẻ sát nhân; sửa chữa tàu bay hư hỏng, cứu giúp trong các tai nạn xe lửa, nhà sập, cây ngã, và những tai nạn nhỏ khác do máy móc ở cơ xưởng hay trong việc đồng áng; chó dại, bò, v.v... Thật ra hoạt động của họ không có giới hạn và thay đổi tùy nơi, tùy tính chất sinh hoạt ở địa phương

Phạm vi hoạt động như vậy vô cùng, phải học tập cẩn thận về nhiều phương diện có ích lợi cho người thực hành. Trong số hoạt động ấy, người nào không tìm được một Môn sẽ luyện tập cho thành món ưa thích (dada) của mình thì cũng nên lấy làm lạ. Người thanh niên có món ưa thích của mình thì không còn thấy thời giờ dài đằng đẵng, không còn cho đời là tẻ nhạt nữa.

GIỮ TRẬT TỰ

Trong cuộc hỏa hoạn ghê gớm ở New-Connecticut, có bảy người chết và hơn bảy mươi lăm người bị thương, Hướng Đạo đã giúp việc đặc lực. Tại ba giao lộ, sự lưu thông bị ngưng trệ vì không có cảnh sát viên phụ trách; Hướng Đạo sinh ra giữa đường điều khiển việc giao thông mặc dù trời mưa xối xả trong hơn hai tiếng đồng hồ. Những Hướng Đạo sinh khác giúp các y tá khiêng người bị thương từ phòng đến giường, để cho công việc cấp cứu được mau lẹ.

Nút ghé

Đó là một hình thức hoạt động mà Tráng sinh và Thiếu sinh nên tập luyện bằng cách hợp tác với cảnh sát và bệnh viện ở địa phương.

Anh em có thể tập cách điều khiển giao thông, giữ trật tự công cộng khi bộ đồng phục Hướng Đạo gây được uy tín cần thiết.

Hướng Đạo Sinh không thể dùng còi của cảnh sát khi làm công việc, sợ làm lẫn, nhưng nên mang còi theo, phòng khi biết cảnh sát viên cần đến mình, có thể thổi lên cho họ nhận thấy. Người Hướng Đạo có xe máy cố nhiên nên luôn luôn sẵn sàng giúp cảnh sát trong việc liên lạc.

CHƯƠNG TRÌNH ĐỀ NGHỊ CHO MỘT NGÀY TẬP CỨU CẤP CỦA CÁC TRÁNG SINH

Đi bộ hoặc đi xe đạp, vừa xem bản đồ và vừa quan sát trên khoảng đường dài nhiều cây số.

1. Dừng lại bên đường sắt. Giả sử như có hai xe lửa chạm nhau; các toa xe đổ nát. Phân công cho các chi đội; mỗi người nói cách thực hiện công tác của mình với các dụng cụ cần thiết. Tìm cách chống đỡ các toa xe lên. Dập tắt lửa, cấp cứu nạn nhân; bảo vệ hành lý của họ; đi gọi người đến cứu trợ.

2. Giả sử có một phi cơ, bị tai nạn trên cao nguyên do gió Tây-Nam, chiếc máy bay bị lật ngược, phi công bị thương nằm ở dưới; chỗ đựng xăng bốc cháy; Tráng trưởng ra lệnh cho các toán. Mỗi người nói cách hành động của mình với các dụng cụ cần thiết. Nên dự định - một bản báo cáo về tai nạn đã xảy ra, cách bảo vệ và canh phòng phi cơ bị nạn, v.v...

VUI SỐNG

Trong quyển “Nơi yên nghỉ” A. C. Benson có nói : "Muôn cho đời sống được sung sướng cần phải hoạt động và vui thú, theo đúng ý nghĩa của các danh từ ấy. Càng ngày tôi càng tìm thấy trong thiên nhiên những thú vui trong sạch. Kinh nghiệm cho tôi biết rằng không nên bao giờ bất mãn, lãnh đạm, tàn nhẫn trước cuộc đời đầy khó khăn".

Tuy chưa nói rõ trong đoạn này, nhưng tác giả có ý cho rằng giúp ích kẻ khác sẽ đưa đến hạnh phúc hoàn toàn.

Tôi đồng ý với tác giả rằng, dù không thể đi đến chỗ rừng, núi, cũng cần đến chỗ thoáng khí, nơi thôn dã, mới thường thức được thú vui trong sạch. Tiếc thay phần đông chúng ta ít có ngày nghỉ và không thể đi xa được. Tuy nhiên, trong tuần lễ có nghỉ chiều thứ bảy, ta có thể đi bộ và du ngoạn được; dù thời gian ngắn ngủi, người ta cũng hưởng được thú vui thật sự.

Ông L.Fisher, Hội trưởng New College ở Oxford, đã nêu vài quy tắc làm cho những ngày nghỉ được nhiều lý thú: .

- 1) Chuẩn bị kỹ lưỡng cuộc du ngoạn trong ngày nghỉ nhưng cũng sẵn sàng bỏ chương trình đó nếu có lý do.
- 2) Đừng bao giờ đi về phương Bắc khi anh có thể đi về phương Nam
- 3) Thay đổi công việc tức là nghỉ ngơi rồi đấy.
- 4) Đừng đi xe lửa nên anh có thể đi bộ, và đừng đi bộ, nếu anh có thể đi ngựa.
- 5) Đi bộ qua miền thôn dã, ít khi rút ngắn được con đường.
- 6) Những ngày nghỉ thích thú hình như vô tận người ta không kể thì giờ.
- 7) Một trong những kết quả tốt đẹp của các ngày nghỉ là tìm thêm được bạn mới.
- 8) Thấy chỗ nào thích thú thì ở lại
- 9) Đến chỗ lạ trước, khảo sát sau.
- 10) Những ngày nghỉ đem lại nhiều kinh nghiệm mới là những ngày có ích nhất.
- 11) Khi trở lại công việc, người ta mới nhận thức đúng mức giá trị các ngày nghỉ
- 12) Khi chọn sách để đọc trong những ngày nghỉ, anh nên nhớ rằng thì giờ nhàn rỗi là để cho trí tưởng tượng thêm phong phú. . .
- 13) Họa sĩ, nhà văn vật học, du khách và những nhà sử học là những người biết lợi dụng hơn hết các ngày nghỉ, tiếp theo là người chơi quần vợt
- 14) Khi cần, có thể ở nhà, nhưng nên thay đổi phần nào lối sinh hoạt.

TRÁCH NHIỆM CỦA TRÁNG SINH

Với tư cách Tráng sinh, anh phải là một người tốt, một công dân hữu ích nhưng nên nhớ rằng thiếu sinh trong liên đoàn và ở miền tiếp cận dòm ngó anh, dù anh có biết đến hay không, tuổi thanh niên là tuổi hay bắt chước dễ sợ; tôi cố ý nói "dễ sợ" vì nghĩ đến gương tốt hay xấu của mình đối với các em mà rùng

mình.

Các em tôn sùng như một vị anh hùng người thanh niên nào lớn tuổi hơn các em mà được các em khâm phục vì nhân cách hoặc vì hành động, mới đây, người ta hỏi tại sao tôi ham chơi túc cầu khi còn trẻ. Không do dự, tôi đã trả lời là vì ảnh hưởng của một thanh niên lớn tuổi hơn tôi. Về sau, người này thành một cầu thủ chuyên nghiệp, như lúc đó, tôi mới đi học, tôi theo phục dịch anh ta. Khi anh ta chơi, tôi giữ áo mưa, đánh giày, phủi quần áo, rót nước cho anh ta, khi hết cuộc chơi.

Bây giờ, tôi còn hình dung được anh ta chạy nhẹ nhàng: không bao giờ vội vã, nhưng luôn luôn anh nhận được quả banh. Tôi còn nhớ anh ta hung hãn cắt đứt câu chuyện tục tĩu của người bạn anh đang kể. Từ lúc đầu, tôi đã thích bắt chước anh ta; tuy rằng cho đến ngày nay, anh ta không ngờ rằng tôi đã noi gương anh trong quãng đời học sinh của tôi.

Là tráng sinh, anh cũng có ảnh hưởng như vậy đối với các em. Trách nhiệm của anh rất lớn, thoát tiên có lẽ anh chưa nghĩ đến. Ngôn ngữ và hành động của anh có thể đưa các em vào đường tốt hoặc nẻo xấu.

"Tự mình ăn ở tốt là cao thượng nhưng dạy cho người ta ăn ở tốt càng cao thượng hơn lại ít nhọc nhằn". Đó là lời của Mark Twain, nhưng đoạn sau còn làm cho tôi nghi ngờ, vì muốn dạy người thì phải lấy bản thân làm gương mẫu. Vì thế nên thận trọng.

Dù không cần thận trọng cho anh, cũng phải thận trọng cho các em. Anh thấy rằng mình chỉ có một dịp duy nhất để giúp ích cho các em. Do hạnh kiểm tốt, anh có thể hướng dẫn cho các em, dìu dắt các em đến chỗ giao tình đứng đắn, vui tươi, theo đường chính trực, ăn nói tao nhã trong sạch.

Nghĩ xem anh có nhược điểm gì mà các em không nên bắt chước để thay thế vào đó những ưu điểm. Dưới đây vài thí dụ về những nhược điểm thông thường:

TÍNH NÓNG NẢY	Anh bực mình vì hỏng việc hay bị người ta phá rầy?	Hãy cố gắng vui tươi, cho là không đáng kể. Nếu anh có lý, không nên tức giận, nếu anh có lỗi, lại càng không nên tức giận
THUỐC LÁ	Nghĩ rằng các em bắt chước anh và hút thuốc có hại cho sức khỏe của chúng	Đừng hút thuốc khi có các em
LỜI THÔ TỤC	Khi nóng giận, anh có chửi rủa không, hoặc dùng lời thô lỗ khi chưa kịp suy nghĩ không?	Gắng huyết gió, rồi làm thính
TÍNH BÙA BÃI VÀ TÍNH UẾ OÀI	Anh có đùn công việc nặng cho kẻ khác? Ưa nhìn người ta làm việc hay vui chơi, hay tiên liệu những khó khăn chưa đến?	Xấn tay áo lên và làm gương cho các em; trong cái xấu nhìn thấy cái tốt; noi gương thánh Georges và bắt tay vào việc.
TẬT NÓI XẤU	Anh có tật soi mói nhược điểm của kẻ khác không và chỉ thấy cái xấu?	Nhớ nguyên tắc này là xấu đến thế nào cũng có 5% tốt; cái hay là tìm ra chỗ tốt ấy để phát triển
THIỆU NHẪN NẠI	Anh muốn bắt tia sáng của mặt trời? Anh muốn gỡ mặt trăng? Anh phàn nàn không gặp được sự may mắn?	Từ từ, anh nhé! Hữu chí cánh thành, giữ vững rồi sẽ thành công. Nhẫn nại là bí quyết thành công.
SỰ PHIỀN MUỘN	Thiếu tinh thần trào phúng	Cũng như trong mọi việc có 5% tốt, trong mọi việc cũng có 5% đáng tức cười... Nếu anh lưu ý đến điểm đó, anh sẽ tránh được nhiều nỗi khó khăn. Hãy tỏ cho các em thấy nên tươi cười khi làm việc.

TÍNH HẸP HÒI	Anh là kẻ bênh vực nhiệt thành cho giai cấp anh, đảng phái anh hay tôn giáo anh?	Trong tinh huynh đệ của Hướng Đạo không có sự phân cách đó, nên dung hòa. Tập cho các em nhận thấy hai mặt của mỗi vấn đề trước khi quyết định
SỰ TỰ QUYẾT	Người ta thường dùng danh từ này để che dấu tính không chịu vâng lời, sự kém trung thành và kém kỉ luật.	Làm phát triển trong bản thân anh tinh thần trách nhiệm, ý thức kỷ luật, bằng cách tập chơi cho đồng đội và đừng chơi cho cá nhân mình.
TÍNH ÍCH KỸ	Tật lớn của loài người; vì nó mà người ta không thấy phần cao đẹp của sự vật vì nó mà sinh ra bất mãn cá nhân và tập thể	Tập hi sinh; nghĩa là nghĩ đến kẻ khác trước đến mình sau. Mở rộng tầm con mắt
SỰ BẤT MÃN	Thường thường vì quá tập trung ý tưởng vào cá nhân mình; hoặc vì coi đời sống quá trọng đại	Làm cho kẻ khác sung sướng, rồi mình sẽ được sung sướng. Nhận thức phần tốt của người ta, phần kỳ quặc của cuộc đời, phần kì diệu trong thiên nhiên. Bỏ tham vọng cá nhân.
TÍNH BI QUAN	Phần khó khăn hay phần nguy hiểm của một cuộc phiêu lưu làm cho không thấy phần lợi ích của nó?	“Nhìn thấy cái tốt trong cái xấu” . Lạc quan là tiêu biểu cho tính can đảm, làm cho người tin cậy và đưa đến thành công.
TRÍ NÃO HẸP HÒI	Anh hãnh diện vì anh có lí lẽ về một điểm gì?	Mở rộng tầm con mắt, mở thật rộng
BIẾT RỘNG	Anh có tin rằng anh hiểu Hướng Đạo từ A đến Z không?	Đọc quyển “Huynh Trưởng” để làm... Trưởng!

Anh hãy tự tìm các nhược điểm khác nhau và đồng thời tìm phương pháp bổ cứu.

CÔNG TÁC CAO QUÝ CỦA TRÁNG SINH

Trong các việc giúp ích đã đề nghị ở đây, việc giúp Thiếu sinh và Ấu sinh mới đầu hình như không quan trọng mấy. Nhưng nếu xét kỹ anh sẽ nhận thấy quan trọng lắm, quan trọng hơn tất cả mọi công tác khác. Lại là một công tác dễ tìm vì có sẵn bên cạnh anh, một tráng sinh; cũng là một hoạt động đem lại những kết quả kỳ diệu. Những kết quả sờ mó được, vì các em trở nên người nhờ tay anh, và những kết quả đó có tầm quan trọng lớn lao đối với xứ sở.

Như tôi đã nói với anh, trong lãnh vực giáo dục, xứ sở đang cần sự tự nguyện giúp đỡ Muốn cho các em thành công ở đời, ngoài việc tập viết, tập đọc và tập tính, còn phải tập nhiều việc hữu ích khác. Ở trường lại ít giờ, ít thầy khó mà hấp thụ hết; vì vậy phải cần đến sự giúp đỡ tình nguyện của huynh trưởng.

Trong việc giúp đoàn hay bày nhất là ở trại, tráng sinh thực hiện một công tác quý giá. Đồng thời, tìm được một nguồn vui chính đáng. Những kẻ tập cho chó hoặc tập cho ngựa biết vâng lời, biết làm trò đã thấy thỏa thích. huống chi đây là một con người thì sự vui thích còn thấm thía biết chừng nào. Một con người mà tính tình được thay đổi, biết đi theo đường ngay thẳng ở đời. Anh cảm thấy đã làm được điều hữu ích.

LÀM CHA

Còn việc này nữa.

Một ngày kia, anh sẽ làm cha. Anh sẽ có trách nhiệm đối với con cái và phải giúp chúng lập thân ở đời. Anh sẽ đắc tội, nếu thất bại trong công việc đó, nếu anh để chúng trôi giạt, cực khổ.

Về các trách nhiệm khác trong đội thì có lối huấn luyện riêng: điều hành một công việc, cầm máy, xây tường v.v... nhưng về cái trách nhiệm lớn lao: dạy con ở đời lo hạnh phúc cho chúng lại không có sự chuẩn bị nào, tùy cơ liệu định thôi !

Đó là thường lệ trong đời. Tuy nhiên, nếu có kinh nghiệm, nếu biết huấn luyện các em, người ta có thể giúp cho các em nhiều lắm.

Nhờ Tráng Đoàn, anh có dịp học tập thực sự nhiệm vụ đẹp đẽ và hữu ích của người cha. Anh có thể hướng dẫn con theo những ước vọng cao thượng, những hoạt động lành mạnh để về sau "nó tự lái lấy con thuyền của nó", đồng thời anh có thể răn bảo con những hiểm trở sẽ gặp trên đường đời.

Nếu, trước đây, những người làm cha được huấn luyện về nhiệm vụ của họ, xứ sở ta ngày nay sẽ khác hẳn. Đại chúng, chớ không phải chỉ vài người, sẽ được giáo dục thành những người có bản lĩnh, vững vàng, lành mạnh, biết vui sống, biết đặt lợi ích của kẻ khác trên lợi ích riêng mình. Tuy nhiên, dù chưa được như thế, ở nước Anh cũng như ở nhiều nước khác, số người xứng đáng lên đến một tỷ lệ đáng khâm phục. Nhưng chiến tranh đã đến và giết hại thành phần ưu tú đó đang lúc hoa niên; 860.000 người chết và một số lớn hơn bị tàn tật, đui mù, liệt bại. Họ để lại cho hạng người thua kém hơn tiếp tục nhiệm vụ sinh tồn và làm việc cho xứ sở.

SỰ TÁI TẠO

Trong thời kỳ âu lo và thất nghiệp sau đại chiến, vì thiếu chất men của thành phần ưu tú ấy, nên thiếu điều kiện để thành công trên mọi việc, hầu đưa xứ sở đến chỗ cường thịnh và sung sướng.

Tuy nhiên, trong bước khó khăn đó cũng có phần tốt; lớp người đang lên được một dịp thử thách, có một môi trường hoạt động. Anh có thể góp tay vào để tái tạo xứ sở trên những cơ sở mới và tốt hơn trước. Nhưng công việc ấy chỉ có thể làm được, nếu mọi người đều có tinh thần phục vụ, đừng tranh giành quyền lợi ích kỷ về đảng phái.

Chúng tôi, lớp lão thành, ngày xưa đã hết lòng phụng sự tổ quốc mến yêu, bây giờ chúng tôi trông vào các anh, lớp trẻ, hy vọng các anh sẽ tiếp tục sự nghiệp của chúng tôi. Chúng tôi tin tưởng rằng các anh sẽ làm tròn bổn phận, các anh sẽ quên lợi riêng để hết lòng phụng sự xứ sở.

CÓ LỖ THÌ PHẢI VÁ

Bây giờ, nếu anh là người đang đọc quyển sách này, nếu anh đã chạm phải một trong các tảng đá ngầm nói trên, hãy nghe đây: một hôm trên mặt hồ ở Canada, tôi chèo một chiếc xuồng bằng vỏ cây phong với một người bạn, bỗng nhiên chúng tôi đụng vào một tảng đá nhọn

Đụng không mạnh lắm, nhưng vỏ xuồng mỏng nên bị thủng một lỗ để nước lọt vào; chúng tôi phải hết sức chèo đến một cò nhỏ gần đó để thoát nạn; chúng tôi lấy một cái mũ cũ bít lỗ lại.

Chúng tôi phải gấp rút, phải chống đỡ không ngừng, lúc vừa đến nơi thì xuồng chìm. Chúng tôi kéo được nó lên một tảng đá bằng phẳng, lấy đồ đạc ra và lật nó lại, sóng thuyền trở lên trời.

Rồi, chúng tôi lo sửa chữa lại chỗ hư hỏng, lấy nhựa thông nấu cho chảy ra, chúng tôi lấy giẻ và một miếng vỏ trám lỗ lại, lấy nhựa nóng trét lên, chiếc xuồng lại chắc chắn như trước. Chẳng bao lâu, chúng tôi chèo đi được, nhưng lần này, chúng tôi khôn khéo giữ thế, không để va chạm vào đá nổi và đá ngầm nữa.

Này đây, đối với anh cũng vậy, anh có thể bị mắc cạn một lần đầu.

Không nên cho là bị hồng đời rồi. Gấp lên đừng để cho xuống chìm và lo sửa chữa lại. Có lẽ khó khăn, nhưng hãy cố tâm tiến lên. Chắc là anh sẽ thành công. Dùng các phương thuốc đề nghị ở các chương trên, tùy theo loại hiểm trở đã gặp thay đổi phương thức hành động và vững lòng tiến tới, tin tưởng vào tương lai. Nếu anh đã chạm phải đá một lần, về sau sẽ biết cách tránh các tảng đá khác và trên đường đời anh cũng thành công như các bạn của anh

Còn như anh đã bị chạm đá nhiều lần, hãy nhớ đến bản báo cáo sau đây của đại tướng Foch gửi cho đại tướng Joffre, chỉ huy trưởng của ông, về trận La Marne, trong thời kỳ Đại chiến: “Cánh quân bên hữu của tôi bị đánh bật, cánh quân bên tả phải rút lui. Tôi tấn công với cánh giữa”. Và ông đã thắng trận.

Anh cũng thế, anh có thể thắng. Cánh hữu có thể tan rã, cánh tả hỗn loạn nhưng anh vẫn còn được cánh giữa. Dùng cánh ấy để lấn công và anh sẽ thắng.

MỘT LỜI CUỐI CÙNG

Bây giờ, tôi thấy anh đang đọc quyển này, nhưng chưa phải là hạng thanh niên mà tôi ước vọng.

Anh đã lưu tâm đến tương lai và muốn biết nên làm thế nào để "đi đến thành công". Như thế, ý kiến của tôi chỉ phụ thêm vào những ý kiến sẵn có của anh, ý kiến của tôi có thể xác nhận ý kiến của anh hoặc làm cho anh thất vọng. Dù thế nào, tôi cũng hy vọng rằng anh vẫn là người bạn thân của tôi.

Còn nếu như anh đã có định ý về tương lai của anh rồi, quả thực tôi không muốn anh đọc quyển sách này nữa.

Tôi viết cho hạng thanh niên chưa có ý nghĩ gì, chưa có định kiến nào về tương lai của họ.

Trong xứ ta, có những bạn trẻ bị ảnh hưởng xấu của người chung quanh vì họ chưa biết con đường chính trực: họ chưa hiểu rằng, với một ít cố gắng bản thân, họ có thể vượt lên trên ảnh hưởng xấu ấy và chèo chiếc thuyền của họ đến bến thành công.

Nhờ anh can thiệp cho. Anh giúp tôi gặp em ấy; anh còn biết nhiều em khác như thế nữa. Nhờ anh bảo họ đọc quyển sách này, tôi cảm ơn anh.

Anh có thể đi xa hơn, tổ chức một cuộc hội học với ba, bốn người bạn của anh để đọc quyển sách này từng chương một, vào buổi tối, và thảo luận về những vấn đề mà tôi đã nêu ra.

Tôi không bảo rằng nhất thiết phải nghe theo ý kiến tôi, nhưng trong khi nghiên cứu những ý kiến đó, dù thừa nhận hay không, anh cũng suy nghĩ đến tương lai của mình, tuy rằng tôi còn mong đợi ở nơi anh chuyện khác nữa. Và nếu anh làm cho nhiều người gia nhập vào hội học với anh, anh sẽ làm được chuyện quan trọng hơn, anh sẽ giúp ích kẻ khác.

Tổng Hội sẽ luôn luôn sung sướng được trả lời những câu hỏi của anh. Nếu anh vào một tráng đoàn như tôi đã khuyên nhủ trong chương này, anh lại sẽ gần gũi với chúng tôi hơn, nhưng dù sao, tôi sẽ sung sướng nếu anh nhận thấy rằng chúng ta kết hợp nhau vì có cảm tình và hảo ý với nhau.

Thứ nút ghé không bao giờ tuột ra được.

Với những người đã ở trong đoàn thể Hướng Đạo, cũng như với những người đồng quan điểm, tôi muốn nhấn mạnh về khả năng và sự cần thiết "giúp ích" trong đời sống của Tráng sinh, tôi nhấn mạnh về việc nên thực hiện trước hết lý tưởng đó trong đời sống hằng ngày. Theo ý tôi như thế là hoàn thành công việc của Hướng Đạo nghĩa là đưa người Tráng sinh hoạt động trong lãnh vực mới, như thế tôi hy vọng rằng chúng ta sẽ làm nổi bật giá trị của phần sâu kín trong phương pháp Hướng Đạo và chúng ta sẽ nhấn mạnh được ý muốn chân thật của chúng ta: thực hiện lý tưởng Hướng Đạo trong đời sống hằng ngày của chúng ta và làm cho kẻ khác dự hưởng năng lực màu nhiệm của nó, và làm cho họ được lý tưởng ấy giúp đỡ.

Về phần tôi, đời tôi đã xế chiều rồi. Chẳng bao lâu nữa là đến giờ an nghỉ; còn anh, anh đang ở lúc 11 hay 12 giờ trưa: ngày anh còn dài.

Trong ngày của tôi, trời đã tốt đẹp. Tuy có mây mù, có mưa lớn, nhưng mặt trời vẫn rực rỡ.

Còn anh, anh sẽ làm gì trong ngày? nó có thể đẹp nếu anh muốn. Nhưng muốn được thế, không nên bỏ phí thì giờ, không nên ngủ ngày.

Đứng lên! Làm việc đi! Người ta chỉ sống một đời, đừng bỏ qua một phút, khi đến giờ an nghỉ, anh sẽ yên giấc nếu anh đã làm việc suốt ngày. Những người ngủ không được, thao thức thâu canh là những người ban ngày đã đi chơi rong.

Anh sẽ hưởng thụ hạnh phúc nếu biết cách chèo chống chiếc thuyền của mình. Tôi hết lòng mong ước cho anh thành công bằng cách lập lại ở đây lời cầu chúc của Hướng Đạo. "Trại hoàn hảo!"